*coordonator:* ***Lorin Ioan Fortuna***

# ROLUL FRONTULUI DEMOCRATIC ROMÂN ÎN CADRUL REVOLUȚIEI ROMÂNE DIN DECEMBRIE 1989

## (MONOGRAFIA FRONTULUI DEMOCRATIC ROMÂN)

**EDIȚIA A III-A — REVĂZUTĂ ŞI ADĂUGITĂ**

ARTPRESS
Timişoara 2011

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României**

**Rolul Frontului Democratic Român în cadrul Revoluţiei române din decembrie 1989** / coord.: Lorin Ioan Fortuna. - Timişoara : Artpress, 2011
ISBN 978-973-108-438-1

Fortuna, Lorin Ioan (coord.)

Editarea şi tipărirea acestei cărți s-a efectuat cu sprijinul financiar al Consiliului Județean Timiş, precum şi cu sprijinul logistic al Asociației "VICTORIA" a Luptătorilor în Revoluție, din Timişoara.

# Cuvânt înainte

În timpul Revoluției Române din decembrie 1989 evenimentele s-au derulat cu repeziciune, astfel încât, doar într-o singură săptămână, România, ca stat, a trecut de la o formă de guvernare bazată pe dictatură, la o formă de guvernare bazată pe democrație, dar o democrație firavă, amenințată de "lupii" sociali, politici, şi, mai ales, masonici, care, prin specificul lor, îşi aşteaptă, de regulă, prada, chiar la cotitura istoriei, când evoluția societății devine tulbure şi încețoşată, favorizându-le modul specific de a ataca şi prăda.

Cu întristare şi cu durere a trebuit să constatăm, să recunoaştem şi să mărturisim public faptul că ceea ce părea a fi o victorie extraordinară a unui Popor, obținută cu eforturi şi sacrificii corespunzătoare, s-a transformat, în timp, într-o înfrângere, datorită perfidiei, dar şi eficienței cu care s-a produs agresiunea forțelor reacționare, care au încercat, şi până la urmă au reuşit, să recupereze o mare parte din influența socială pe care au avut-o în perioada de dictatură comunistă, dar şi a noilor forțe reacționare şi subversive (în special masonice şi mafiote, de nivel continental şi mondial, cărora dictatura comunistă le-a redus considerabil influența în România).

Cu o economie de stat jefuită şi aproape desființată, cu o corupție care s-a dezvoltat ca o caracatiță, infiltrându-şi tentaculele în mai toate sectoarele societății, România s-a transformat, după revoluție, dintr-o țară industrializată, producătoare şi exportatoare de multiple mijloace de producție şi bunuri de consum, într-o țară predominant consumatoare, în care o mare parte a populației trăieşte în sărăcie cruntă, iar o altă mare parte a fost silită să plece peste hotare, pentru a găsi acolo mijloace de subzistență.

Statului social, destul de puternic, existent în timpul regimului comunist, i-a urmat statul social postrevoluționar anarhizat până la nefuncționare, astfel încât, în prezent, deşi în Constituție se prevede că România este stat social, în realitate țara noastră a degenerat într-un stat asocial, denumit generic: "liberal", dar fără acoperirea faptică necesară, în sensul că s-a ajuns la un liberalism de factură anarhică, în care "lupii" sociali, politici, masonici şi mafioți s-au organizat corespunzător şi colaborează pentru a menține şi perpetua un regim societal în care legea să nu poată funcționa eficient, pentru ca Poporul să fie manipulat prin mijloacele massmedia, iar intelectualitatea, ca falangă de bază a societății, să fie orientată nu spre principialism, ci spre un oportunism feroce, specific societăților declasate, în care s-a dezvoltat flagelul corupției până la nivelul la care poate fi considerat ca o tumoare societală malignă, care, dacă nu va fi extirpată într-o măsură considerabilă, va conduce la decesul României, ca stat, în favoarea acelor forțe subversive externe care-i râvnesc teritoriul. Într-un asemenea cadru societal, am considerat necesară şi importantă apariția unei monografii a Frontului Democratic Român, organizație politică înființată în ilegalitate, în data de 20.12.1989, la Timişoara, care şi-a asumat rolul de a organiza revolta timişoreană anticeauşistă, declanşată în data de 16.12.1989, şi de a o transforma în revoluție anticeauşistă şi anticomunistă, asumându-şi însă şi riscurile majore existențiale pe care o asemenea acțiune le impunea.

După victoria Revoluției Române din decembrie 1989, conducerea Frontului Democratic Român s-a văzut confruntată cu o reacție adversă foarte puternică, din partea forțelor reacționare ale fostului regim comunist-ceauşist, care, profitând de prezența factorilor umani de influență, de care dispuneau, în mai toate sectoarele principale ale societății româneşti, s-au regrupat şi au reuşit să acționeze atât de eficient încât să preia, în scurt timp, controlul economic şi politic al societății româneşti, înlăturând, pe rând, din cadrul structurilor de putere, aproape toate personalitățile autentice implicate în înfăptuirea revoluției, în cazul în care nu le-au putut anihila, subordona sau corupe.

Frontul Salvării Naționale, ca structură politică încropită în noaptea de 22.12.1989, în capitala țării, care şi-a asumat preluarea puterii şi schimbarea formei de stat a României, începând cu data de 23.12.1989, a constituit "calul troian" al Revoluției Române din decembrie 1989, pe care forțele reacționare l-au realizat, implementat şi dirijat în societatea românească pentru a prelua, în timp, printr-o manipulare adecvată, controlul asupra acestei societăți şi pentru a o aservi intereselor lor clientelare, precum şi intereselor clientelare ale altor structuri organizaționale subversive, precum cele masonice şi mafiote, cu care s-au aliat, între timp, pentru a-şi asigura astfel un sprijin necesar în vederea menținerii lor în sferele de influență ale Puterii de Stat.

În contextul societal menționat, forțele autentice care au înfăptuit Revoluția Română din decembrie 1989, atâtea câte au mai rămas, s-au regrupat, trecând la o ofensivă specifică, menită a recupera, în timp, pozițiile de influență societală pierdute, şi de a "deştepta" Poporul Român cu privire la "cursa" societală în care a fost atras şi în care a căzut şi este menținut de către cei care i-au răpit, prin viclenie şi manipulare, suveranitatea, atât de greu recucerită şi redată Poporului Român, prin efortul şi suferințele celor care au înfăptuit Revoluția Română din decembrie 1989.

Editarea prezentei monografii a Frontului Democratic Român se înscrie în acțiunile de recuperare a Revoluției Române din decembrie 1989, în favoarea Poporului Român, de la cei care au confiscat-o şi deturnat-o.

Acțiunea de recuperare se realizează, în acest caz, prin redarea şi difuzarea adevărului despre modul în care s-a înfăptuit revoluția, context în care Frontului Democratic Român considerăm că îi revine rolul şi meritul principal, precum şi a adevărului despre confiscarea şi deturnarea revoluției, context în care considerăm că Frontului Salvării Naționale îi revine rolul principal, dar şi responsabilitatea principală, precum şi oprobiul public, ajutat corespunzător şi de alte forțe reacționare, precum: conducerea de atunci a Ministerului Apărării Naționale (generalii: Victor Atanase Stănculescu şi Nicolae Militaru, în special) şi a fostei Direcții a Securității Statului, incluzând şi mulțimea de agenți şi informatori inflitrați în toate structurile societății.

În alt context, recuperarea revoluției se realizează prin elaborarea şi difuzarea Proiectului Constituțional "Timişoara", conceput de un grup de intelectuali timişoreni, ca rod ideologic al Revoluției Române din decembrie 1989, conştientizându-se, pe de o parte, că sistemul constituțional al celor 3 Puteri de Stat: Puterea Conducătoare (Prezidențială), Puterea Legislativă (Parlamentară) şi Puterea Administrativă (Guvernamentală), rod ideologic al Revoluței Franceze de la 1789, nu mai este suficient, în prezent, pentru a asigura existența statului de drept, bazat pe democrație autentică, iar, pe de altă parte, că o revoluție care n-a avut puterea de a revoluționa şi ideologia statală, nu va fi recunoscută, în cele din urmă, ca o revoluție autentică, de către specialiştii în domeniu, ci doar ca o revoltă de mari proporții.

În sfârşit, o a 3-a direcție de acțiune, declanşată tot de către un grup de intelectuali timişoreni, o constituie abordarea corespunzătoare a domeniului de cunoaştere ezoteric, cu privire la realitate, precum şi cu privire la modul în care poate fi influențată realitatea, prin "pârghii" ezoterice, pentru a contracara, pe această cale, acțiunile ezoterice subversive pe care le realizează anumite organizații masonice, îndreptate nu doar împotriva României, ci şi a întregii Omeniri, căreia vor să-i impună, prin forță şi subversiune, o: "**nouă ordine mondială**", bazată pe instalarea la conducerea Omenirii a unei oligarhii specific clientelare, care să exercite o dictatură asupra Omenirii, la nivel mondial, în folosul unor structuri oligarhice, organizate pe principii masonice, până la nivelul înființării unui aşa numit (generic): Guvern din umbră.

Deşi aparent scopul recuperării Revoluției Române din decembrie 1989, în favoarea Poporului Român, poate părea multora ca fiind iluzoriu, situația nu este aşa, acest fapt devenind evident pentru oricine studiază atent modul de declanşare şi evoluție a amplelor mişcări sociale revoluționare, în care considerăm că se integrează şi revoluția pe care a înfăptuit-o, în decembrie 1989, Poporul Român.

Orice analist de bună credință poate astfel constata, studiind istoria marilor revoluții, că nici o revoluție nu a reuşit să-şi impună scopurile principale urmărite, de la început, ci doar în timp, mai devreme sau mai târziu, de regulă după mai multe reculuri reacționare, constând în tergiversări, recuperări de poziții şi ierarhii sociale, şi chiar confiscări şi/sau deturnări ale revoluției în cu totul alte scopuri, decât cele care au declanşat-o.

Şi totuşi ceea ce contează însă, în final, pare a fi tenacitatea celor care au declanşat şi înfăptuit revoluția, în faza sa principală, adică în faza violentă, în care s-a rupt blocajul societal care împiedica evoluția normală a societății.

Victoria mai mult sau mai puțin deplină a unei revoluții autentice (cum ne încăpățînăm să credem că a fost şi Revoluția Română din decembrie 1989), va veni, mai devreme sau mai târziu, inclusiv ca o răsplată dumnezeiască, chiar dacă tardivă, pentru cei care au înfăptuit-o, împotriva celor care au reprimat-o, confiscat-o şi/sau deturnat-o, chiar dacă "actorii" inițiali nu vor mai exista, sau nu se vor mai putea manifesta cu acelaşi grad de combativitate, ca la început.

Această victorie va veni şi pentru Revoluția Română din decembrie 1989, aşa cum a venit, mai târziu, şi pentru Revoluția Franceză de la 1789, precum şi pentru revoluțiile sud-americane, şi pentru alte revoluții, ca o recompensă, acordată însă generațiilor următoare celor care au înfăptuit-o, generații a căror reprezentanți vor ajunge să conştientizeze meritul înaintaşilor lor şi să-l cinstească corespunzător, la timpul potrivit.

***Lorin Ioan Fortuna***

# Evenimente precursoare Revoluției Române din decembrie 1989

*Lorin Ioan Fortuna*

Revoluția Română din decembrie 1989 s-a declanşat pe fondul existenței unui climat general de profundă nemulțumire, precum şi unei stări de revoltă împotriva dictaturii comunist-ceauşiste, care s-a declanşat la Timişoara, în data de 16.12.1989.

Față de alte tipuri de dictaturi comuniste care au existat în Europa de est, dictatura comunistă exercitată în România a avut caracteristici specifice, marcate de acapararea Puterii de Stat de către o familie: familia dictatorului Nicolae Ceauşescu, care a mers până acolo încât a subordonat practic întreaga Putere de Stat propriilor interese ale familiei, cadrele de conducere ajungând să fie selectate, în primul rând, pe criterii de rudenie, mai apropiată sau mai îndepărtată, cu familia Ceauşescu, sau chiar pe relații de prietenie cu membrii respectivei familii.

Ajungerea soției dictatorului Nicolae Ceauşescu, Elena Ceauşescu, în poziția de al doilea om în Stat, exemplifică până la ce nivel s-a putut degrada conceptul de democrație socialistă, care a fost utilizat, inclusiv la nivel constituțional, pentru a masca, printr-o aparentă stare de legalitate, starea de fapt existentă la nivelul exercitării Puterii de Stat în România.

Ca urmare a acestei situații a fost posibil să se ajungă şi la un stadiu foarte avansat de degradare morală a conducătorilor, la toate nivelurile, care, de regulă, au luat ca exemplu pentru modalitatea de a conduce modul în care acționa şi se comporta nu numai dictatorul Nicolae Ceauşescu, ajuns practic dictator absolut al Românei, ci şi familia acestuia, în calitate de: „familie conducătoare".

Declarată, din punct de vedere oficial şi constituțional, drept o republică democratică, dar cu precizarea că Puterea în Stat era exercitată sub forma unei dictaturi a proletariatului, România era de fapt un Stat supus unei dictaturi personale absolute, bazată pe o dictatură familială, exercitată aparent în numele şi în folosul unei clase sociale dar, în realitate, împotriva întregului Popor, deci inclusiv împotriva aşa numitei clase a proletariatului.

Din punct de vedere al relațiilor internaționale, puterea familială din România a reuşit să obțină o recunoaştere corespunzătoare, care practic a certificat-o ca atare, atât din partea statelor comuniste, a căror conduceri manifestau totuşi anumite rezerve față de promovarea soției dictatorului, ca al doilea om al Puterii de Stat, cât şi din partea țărilor considerate a face parte din aşa numita: Lume a 3-a, dar, aparent paradoxal, şi din partea unor țări cu o civilizație considerată deosebit de avansată, mai ales din punctul de vedere al manifestării democratice, precum: S.U.A, Anglia, Italia, Franța, etc., fapt datorat probabil iscusinței cu care dictatorul Nicolae Ceauşescu şi-a propus şi a reuşit să devină un fel de intermediar între țări care manifestau o ostilitate oficială unele față de altele.

Modul dictatorial de a conduce țara, practicat în România, s-a degradat până la instalarea oficială a unuia dintre cele mai deşănțate culturi personale şi familiale, dar a avut şi anumite caracteristici specifice benefice, de care marea majoritate a populației României a putut profita, mai ales din punct de vedere material.

Oferta unui mare număr de locuri de muncă, precum şi a unor condiții sociale care să asigure un necesar minim pentru o existență considerată decentă, din punct de vedere material, au constituit o adevărată performanță socială, care a ajuns să fie regretată de mulți români după Revoluția Română din decembrie 1989, când nivelul minim de viață la care a ajuns majoritatea populației şi în special aşa numitele categorii sociale defavorizate se situează net sub nivelul minim de viață existent înainte de declanşarea revoluției.

Considerentele menționate anterior motivează constatarea că nu condițiile materiale au fost cele care au avut rolul principal în declanşarea Revoluției Române din decembrie 1989, deşi acestea au contribuit corespunzător, mai ales prin prisma comparației cu standardul de viață a unor alte țări cu regim comunist, precum: Ungaria, Iugoslavia, Cehoslovacia, Republica Democrată Germană, pe care mulți români le-au putut vizita beneficiind de condițiile avantajoase pe care regimul comunist-ceauşist le asigura pentru practicarea turismului în țările comuniste.

Cauzele principale ale declanşării revoltei anti-ceauşiste, premergătoare Revoluției Române din decembrie 1989, considerăm că trebuie căutate, în primul rând, în starea dezastruoasă a drepturilor individuale, precum dreptul la opinie, la deplasare în străinătate, la acces neîngrădit la informații, la cultură, la practicarea religiei şi la divertisment.

Reducerea duratei programului de televiziune, precum şi împănarea zilnică a cestui program, ca şi a tuturor organelor multimedia, cu prezentarea prioritară a activității oficiale a familiei care exercita dictatura în Stat, de o manieră megalomană, obligarea populației integrată în activitatea de muncă salariată de a participa la activități de aşa zis: învățământ ideologic,

care însemnau, de fapt, o îndocrinare forțată cu nişte dogme aberante, pretinse a reprezenta un fundament ideologic al orânduirii socialiste multilateral dezvoltate, precum şi diferitele piedici puse în calea practicării religiilor admise oficial în România, au constituit principalele cauze a declanşării revoluției.

Aceste cauze trebuie corelate şi cu aşa zisa deschidere, reală până la un anumit nivel, însă dorită a fi limitată pentru a nu pune în pericol existența şi menținerea la Putere a regimurilor de Stat de tip comunist, declanşată în Uniunea Sovietică, odată cu venirea la conducerea Statului a lui Mihail Gorbaciov, cel care şi-a definit programul de restructurare politică şi socială, nu doar la nivelul intern, ci şi extern, în cadrul altor țări comuniste asupra cărora se putea exercita o influență corespunzătoare, prin cunoscutele expresii: „glasnosti" şi „perestroika".

Această evoluție, oarecum neaşteptată la vremea respectivă, a constituit probabil efectul unor înțelegeri bilaterale, stabilite la Malta, între conducătorii celor două superputeri mondiale, existente la acea vreme: S.U.A. şi Uniunea Sovietică, înainte de declanşarea şi producerea evenimentelor care au marcat, prin importanța lor, în mod fundamental, anul 1989, ca fiind anul în care a început destrămarea regimurilor de tip comunist în Europa de est.

Că Mihail Gorbaciov a avut un merit deosebit, la nivel personal, în destrămarea regimurilor comuniste din Europa de est, nu credem că poate fi tăgăduit, având în vedere faptul că alte regimuri de dictatură comunistă s-au menținut şi se mențin şi în prezent (Republica Democrată Coreană, Cuba, Vietnam, China, şi altele, dar care au fost obligate să aducă anumite ameliorări modelului specific comunist dictatorial de a guverna, aşa cum se prezenta înainte de anul 1989), problema care se pune fiind însă aceea dacă Mihail Gorbaciov a fost sau nu conştient de consecințele acțiunilor sale şi dacă le-ar mai fi declanşat şi susținut în cazul în care ar fi ştiut că vor avea ca efect dezmembrarea regimurilor comuniste din Europa de est.

Considerăm că Mihail Gorbaciov a fost de fapt victima propriilor sale iluzii atunci când a crezut că regimul de dictatură comunistă poate fi reformat parțial, de maniera pe care şi-a propus-o, nedorind însă ca acest regim să se dezintegreze şi să dispară, şi mai ales ca Uniunea Sovietică să-şi piardă influența pe care acest Stat o exercita, în calitate de superputere mondială, asupra altor State.

Datorită acestei motivații considerăm că acțiunea de „dezghețare" a regimurilor comuniste, propusă de Mihail Gorbaciov, doar pentru a le face mai eficiente, în condițiile în care se ajunsese într-o stare de înghețare a evoluției respectivelor State, cu consecințe corespunzătoare, a constituit nu cauza principală a dezintegrării regimurilor comunist-dictatoriale din Europa de est,ci ocazia principală care a favorizat urgentarea aceastei evoluții, cauzele principale constând în contradicțiile profunde dintre aparența prezentată şi realitatea manifestată în cadrul Statelor în care se exercita dictatura comunistă, care au atins un nivel specific maxim de dezvoltare, ce constituia totodată şi o limită ce nu mai putea fi depăşită.

Refuzul dictatorului Nicolae Ceauşescu de a se conforma directivelor ideologice de a „dezgheța" regimul comunist şi mai ales de a renunța la dictatura personală şi familială, considerate a compromite însăşi ideea de Stat comunist, transmise şi susținute corespunzător de la Kremlin, au declanşat o nemulțumire profundă, mai întâi în segmentul social al intelectualității din România şi ulterior asupra marii majorități a populației, care a sperat totuşi într-o reformare pe cale paşnică a regimului comunist-ceauşist.

Pentru a masca aparențele, conştientizând că a pierdut o mare parte din influența pe care o exercita, dictatorul Nicolae Ceauşescu a recurs la postura de apărător al comunismului autentic, precum şi la cea de apărător al intereselor naționale, dezvoltând o campanie de propagandă specifică, prin care încerca să manipuleze populația României, astfel încât să fie popularizată ideea că, de fapt, influența exercitată de la Kremlin nu urmărea eliminarea dictaturilor personale şi familiale, în cadrul regimului comunist din România, ci amenința integritatea statală a României şi specificul său național, care nu puteau fi apărate decât prin menținerea la putere a dictaturii existente.

Marea majoritate a populației României nu s-a lăsat însă manipulată şi s-a ajuns la producerea unor evenimente sociale semnificative care considerăm că pot fi apreciate, în prezent, ca evenimente precursoare izbucnirii revoltei care s-a transformat, la Timişoara, în Revoluția Română din decembrie 1989 (RRD-89).

Deşi au existat mai multe cazuri de disidență personală şi colectivă, le vom exemplifica numai pe ultimele, deoarece evoluția posterioară anului 1989 a unor disidenți care s-au manifestat în perioada premergătoare declanşării Revoluției Române din decembrie 1989, ridică o serie de întrebări cu privire la motivația reală a unora dintre aceste disidențe, care ulterior anului 1989, deşi au fost prezentate mediatic ca fiind disidențe anticomuniste (inclusiv în cadrul unor manuale şcolare de istorie), s-au evidențiat a fi fost de fapt manifestate mai ales în scopul de a obține anumite obiective de interes personal, sau colectiv, unele chiar ostile României.

În categoria evenimentelor colective precursoare RRD-89, considerăm că trebuie incluse: revolta socială de la Braşov, din 15.11.1987, precum şi greva parțială a salariaților de la Uzinele Mecanice Timişoara, din noiembrie 1989, de dinaintea ultimului Congres al Partidului Comunist Român, ultima fiind deosebit de importantă prin revendicările formulate deoarece a inclus şi revendicarea ca dictatorul Nicolae Ceauşescu să nu mai fi reales ca lider a acestui partid şi, în

consecință nici ca preşedinte al Statului.

Tot la nivelul județului Timiş considerăm că trebuie menționată şi o inițiativă de constituire a unui sindicat politic denumit şi: Sindicatul Politic Fraternitatea, ce a avut loc mai ales în cadrul Trustului județean Timiş de Îmbunătățiri Funciare.

Mai trebuie avut în vedere şi faptul că în data de 14.12.1989, la Iaşi, a avut loc o încercare de declanşare a unei revolte anticeauşiste, înăbuşită însă de regimul ceauşist, prin arestarea inițiatorilor, fapt rămas, din nefericire, fără urmările preconizate, pe plan local, acțiunea nefiind susținută corespunzător de populația oraşului, aşa cum s-a întâmplat, 2 zile mai târziu,la Timişoara

Cu tot respectul şi aprecierea pentru ceea ce s-a întâmplat la Iaşi, în 14.12.1989, considerăm însă că, în contextul unei analize corecte a evenimentelor precursoare, care au precedat RRD-89, la Iaşi s-a produs doar o încercare de revoltă, nereuşită, fapt ce permite a fi considerată doar ca un eveniment precursor, astfel încât revolta care a condus la declanşarea RRD-89 a fost cea care a izbucnit la Timişoara în data de 16.12.1989.

Faptul că populația Iaşiului deşi a aflat de revolta anticeauşistă, declanşată la Timişoara, nu s-a răsculat împotriva dictaturii ceauşiste decât după ce, la Bucureşti, în data de 22.12.1989, s-a produs căderea regimului ceauşist, deşi în alte oraşe (exemplu: Lugoj, Arad, Bucureşti, Cluj-Napoca, etc) aceasta s-a întâmplat, denotă faptul că populația oraşului Iaşi era insuficient pregătită pentru a declanşa o revoltă anticeauşistă, iar încercarea de revoltă din 14.12.1989 a reprezentat doar efortul demn de prețuire al unui grup restrâns, nesusținut corespunzător însă de populația oraşului.

Nu acelaşi lucru s-a petrecut la Timişoara în data de 16.12.1989 şi în zilele următoare, când efortul inițiatorilor revoltei anticeauşiste a fost susținut corespunzător de populația oraşului Timişoara, fapt ce impune, fără dubii, datarea zilei de 16.12.1989 ca dată de declanşare a revoltei anticeauşiste, revoltă ce trebuie considerată şi ca principalul şi ultimul eveniment social major premergător al RRD-89 din decembrie 1989, care s-a declanşat ulterior tot la Timişoara, în data de 20.12.1989, odată cu constituirea Frontului Democratic Român, formațiune politică declarată de opoziție față de Partidul Comunist Român, aflat încă la Putere în România, care şi-a asumat sarcina transformării în revoluție a revoltei anticeauşiste, redactând şi enunțând public un program politic, în data de 20.12.1989, cunoscut sub denumirea de: Declarația Frontului Democratic Român (multiplicată în mii de exemplare şi răspândită începând cu dimineața zilei de 21.12.1989), declarând Timişoara ca primul oraş eliberat de dictatura ceauşistă şi lansând un apel general către întreaga țară (tot în data de 20.12.1989) de a se ridica împotriva dictaturii ceauşiste, dar pe căi neviolente, prin declanşarea grevei generale, pentru a provoca căderea regimului ceauşist pe cale paşnică.

Ulterior victoriei RRD-89, au fost susținute opinii conform cărora revoluția s-ar fi declanşat încă din 16.12.1989, la Timişoara, şi ar fi fost încă din acel moment nu doar de o revoltă anticeauşistă ci chiar o revoluție anticomunistă.

În absența unor dovezi care să ateste corespunzător asemenea opinii, referitoare la factorii de inițiativă, organizații constituite în acest scop, documente specifice realizate si difuzate, precum şi acțiuni corespunzătoare organizate şi coordonate, considerăm că aceste afirmații sau opinii nu sunt conforme cu realitatea, care constă în aceea că: la Timişoara, în data de 16.12.1989, s-a declanşat spontan doar o revoltă anticeauşistă, având ca pretext, dar nu şi cauză principală, încercarea de evacuare a unui pastor baptist de origine ungurească, cunoscut ca disident (Laszlo Tõkes), pe un fond de nemulțumire generală (ce a generat şi alte evenimente sociale precursoare, care ar fi putut constitui, de asemenea, pretexte pentru izbucnirea unor revolte sociale, care eventual s-ar fi putut transforma în revoluție).

Revolta spontană declanşată la Timişoara în data de 16.12.1989, soldată cu zeci de morți şi răniți, prin împuşcare, de către forțele de represiune ale Guvernului ceauşist, precum şi cu sute de arestați, nu a scos în evidență, în această fază, lideri care să-şi asume responsabilitatea unei organizări şi conduceri, cu implicarea riscurilor corespunzătoare, deşi au existat mai mulți inițiatori ai unor acțiuni de revoltă izolate, care s-au produs cu acest prilej.

Considerăm că apogeul revoltei anticeauşiste izbucnite la Timişoara, în data de 16.12.1989, l-a constituit marea demonstrație de protest a salatriaților dintr-o serie de mari intreprinderi timişorene (din platformele industriale din calea Buziaşului, gara de nord şi Uzina Mecanică), care a avut loc în data de 20.12.1989, fiind inițiată cu o zi înainte şi care, deşi a fost deconspirată, a putut fi totuşi realizată deoarece, prevăzători, organizatorii acestei manifestații de protest au declanşat manifestația mai devreme față de ora fixată în ziua precedentă. În acest mod forțele de represiune trimise pentru a bloca declanşarea acestei demonstrații n-au mai putut decât să constate că au ajuns prea târziu, iar demonstrația era deja în curs şi a avut ca efect constituirea Frontului Democratic Român, în clădirea Teatrului Național şi a Operei din Timişoara care, în calitate de organizație politică înființată în ilegalitate, şi-a asumat rolul şi riscurile de rigoare preluând conducerea revoltei timişorene, organizând-o şi transformând-o în revoluție, în data de 20.12.1989, în jurul orei 13.

# Revoluția luminată şi revoluția întunecată

***Marinela Veronica Ţariuc***

Începând cu 20 decembrie 1989, ora aproximativă 13 şi terminând cu 22 decembrie 1989, ora aproximativă 13, Poporul Român a înfăptuit Revoluția Română din decembrie 1989, cel mai important eveniment de demnitate socială care a avut loc la sfârşitul secolului trecut.

Un Popor care a fost considerat lipsit de demnitate, ca ființă colectivă socială, precum şi cuprins de un somn existențial din care nu reuşea să se mai trezească, a reuşi să se facă remarcat printr-o explozie socială care a uimit întreaga lume, dând lovitura de grație unui regim de conducere de tip dictatorial, asociat unei concepții de structură socială de tip comunist-ateistă.

Revoluția Română din decembrie 1989 a dat peste cap toate planurile de reformare a sistemului comunist-ateist inițiate de către fostul conducător al fostei Uniuni Sovietice: Mihail Gorbaciov, impunând, cu prețul a sute de morți şi mii de răniți, eliminarea din istorie a ideologiei sociale a comunismului, ca sistem social asociat ateismului de stat, precum şi a dictaturii ideologice comuniste, ca modalități specifice de guvernare şi respectiv de educație.

Asemuit uneori cu o "mămăligă", datorită lipsei sale de reacție față de anumiți stimuli existențiali, considerați, de regulă, de nesuportat, Poporul Român a avut într-un moment crucial, nu doar al propriei sale istorii, ci şi a istoriei Omenirii, o zvâcnire disperată de orgoliu existențial, în decembrie 1989, care a început la Timişoara, în data de 16.12.1989, cu o revoltă socială şi s-a încheiat la Bucureşti, în data de 22.12.1989, aproximativ în jurul orei 13, ca o revoluție, ce a făcut să explodeze "mămăliga" românească şi să determine apoi un lanț de alte explozii sociale, mai puțin violente însă, a altor regimuri comuniste mai mult sau mai puțin reformate.

Când în data de 16.12.1989, la Timişoara, a izbucnit o revoltă socială spontană având ca pretext intenția autorităților locale de a evacua cu forța un pastor protestant (Laszlo Tökes), cunoscut şi apreciat ca dizident anticeauşist, dar nu şi anticomunist, cum a fost prezentat ulterior, deoarece s-a putut remarca faptul că, în acțiunea sa de protest, a fost sprijinit de cercuri de interese antiromâneşti din Ungaria şi chiar de personaje aflate în conducerea la nivel de vârf a Ungariei (Primul Ministru Laszlo Nemeth, în anul 1989), nu credem că mulți români şi chiar mulți timişoreni bănuiau măcar că acea revoltă se va transforma în Revoluția Română din decembrie 1989.

Şi totuşi, după represiunile din zilele de 16 şi, mai ales, 17.12.1989, în care au fost arestați sute de oameni şi împuşcați mortal în jur de 70 de oameni, (cifrele neputând fi considerate încă definitive datorită distrugerii unor documente), dispariția marii majorități a cadavrelor celor ucişi au adus familiile acestora, precum şi a celor arestați, într-o stare de disperare şi chiar de revoltă care, în zilele următoare (18 şi 19.12.1989) a cuprins o mare parte din populația oraşului, fapt ce a determinat continuarea protestelor şi a acțiunilor de represiune, dar cu o amploare mai redusă, comparativ cu zilele de 16 şi 17.12.1989.

Trebuie menționat că, deşi în data de 19.12.1989, în Timişoara, în multe intreprinderi s-au organizat întruniri oficiale în care s-a încercat condamnarea publică a manifestărilor de protest, acestea nu au avut efectul scontat, iar în unele cazuri au avut chiar un efect invers. În acest context se cuvine menționat cazul întrunirii organizată la Intreprinderea IPROTIM, unde viitorul revoluționar Claudiu Iordache a contracarat declarațiile oficiale, afirmând că în stradă sunt oprimați şi reprimați reprezentanți ai Poporului Român şi nu oameni declasați sau huligani, aşa cum se pretindea, la nivel oficial.

Ziua de 20.12.1989 a fost ziua crucială în care câteva din marile întreprinderi din platforma industrială de pe calea Buziaşului au hotărât să organizeze un marş de protest public pe străzile oraşului Timişoara, prin care să determine predarea cadavrelor celor uciși familiilor aparținătoare, eliberarea arestaților şi sancționarea corespunzătoare a celor vinovați de aceste represalii.

Deşi intenția de a organiza un marş de protest public a fost deconspirată, acest marş a avut totuşi loc, fiind declanşat mai devreme decât fusese prevăzut în ziua precedentă, astfel încât atunci când în zona respectivă au fost aduse forțe de represiune, pentru a bloca declanşarea acestei acțiuni, acestea n-au avut decât să constate că au ajuns prea târziu pentru a mai putea opri declanşarea marşului de protest, care se produsese.

Este meritul unor oameni care au reuşit să devină, pentru scurtă vreme, factori de opinie şi de acțiune corespunzători, determinându-şi colegii de muncă de la intreprinderile: Intreprinderea de Aparate Electrice de Măsură (IAEM), Electrotimiş şi Optica să facă ceva concret pentru restituirea cadavrelor celor uciși, precum şi pentru eliberarea celor arestați.

Marşul de protest pornit din platforma industrială a căii Buziaşului, după ce în prealabil se adoptase decizia de declanşare a grevei generale, a catalizat acţiuni similare şi în alte intreprinderi, aflate pe traseul marşului, precum şi în alte zone ale oraşului, precum intreprinderea Electrobanat (ELBA) care intrase în grevă generală cu o zi înainte şi Uzina Mecanică Timişoara (UMT) unde avusese loc o revoltă anticeauşistă cu puţin înainte de organizarea ultimului Congres al Partidului Comunist Român, în care fostul dictator Nicolae Ceauşescu fusese reales ca lider al respectivului partid, fapt ce implica şi menţinerea sa ca Preşedinte la conducerea României.

Marşul de protest, în evoluţia sa, a atras însă şi mulţi locuitori ai Timişoarei care nu erau angalaţi la întreprinderile care l-au declanşat, precum şi la întreprinerile care s-au asociat acestei acţiuni, formându-se astfel o coloană de câteva mii de oameni care, după joncţiunea cu salariaţii ieşiţi în întâmpinare de pe platforma industrială din zona gării de nord, ce a avut loc pe podul de peste râul Bega, situat pe b-dul general Ion Dragalina, a depăşit numărul de 10.000 de protestatari, deplasându-se spre centrul oraşului ca o forţă socială ce nu mai putea fi oprită de către forţele de represiune decât prin acţiuni de reprimare masivă, care ar fi avut consecinţe corespunzătoare, inclusiv asupra celor care le-ar fi iniţiat şi executat.

Este momentul credem în care conducerea locală a forţelor de represiune a hotărât să nu intervină direct, iar la nivel central s-a hotărât schimbarea strategiei de reprimare, în locul armatei urmând a fi utilizate alte unităţi de şoc, constituite din „gărzile patriotice" aduse cu trenuri speciale din unele oraşe de pe teritoriul Olteniei.

Totuşi unele subunităţi militare au rămas pe poziţie pentru a "apăra" anumite obiective precum Primăria, fosta Judeţeană de Partid, Teatrul Naţional şi bineînţeles unităţile militare, de teamă că acestea ar putea fi atacate de către demonstranţi.

Într-un asemenea context demonstranţii (care au adoptat, în mod înţelept, lozinca: "fără violenţă" !), datorită numărului lor, au înconjurat practic subunităţile militare întâlnite în cale, determinându-le să nu opună rezistenţă, să fraternizeze cu demonstranţii şi chiar să-i însoţească pe traseu, în unele cazuri (exemplu: subunitatea militară amplasată în faţa Primăriei, însoţită de un tanc, precum şi cea de lângă Teatrul Naţional, care a încercat, la început, să blocheze intrarea unei delegaţii a demonstranţilor în Teatrul Naţional, dar văzându-se copleşită numericeşte şi înconjurată, a renunţat în cele din urmă).

Mai trebuie remarcat şi faptul că o subunitate de trupe speciale (paraşutişti din Caracal), formată nu din soldaţi în termen, ci din oameni care depăşeau această vârstă, purtând căşti de metal cu elemente de camuflaj, care ocupase, de dimineaţă, poziţii corespunzătoare pentru a bloca accesul demonstranţilor în centrul oraşului a fost retrasă în clădirea fostei Judeţene de Partid, înainte ca demonstranţii să ajungă în centrul oraşului.

Între timp, pătrunzând în zona centrală a oraşului, demonstranţii au adoptat lozinca: "amata e cu noi!", mai mult ca un îndemn adresat conducerii armatei de a fraterniza cu demonstranţii decât pentru a reflecta o realitate, fapt dovedit ulterior prin aceea că conducerea locală a armatei (condusă de colonelul Zeca, în prezent general) nu a avut nici pe departe intenţia de a fraterniza cu demonstranţii, ba, mai mult, a fost realizat şi un plan de atacare a clădirii Teatrului Naţional în care pătrunseseră o parte dintre demonstranţi şi organizaseră un nucleu de conducere a revoltei timişorene şi de transformare a acesteia în revoluţie.

Facem această remarcă, în mod special, deoarece, după încheierea Revoluţiei Române din decembrie 1989, conducerea armatei a încercat să acrediteze ideea că, la Timişoara, întreaga armată (şi nu doar câteva subunităţi, forţate să recurgă la această soluţie, de către demonstranţi) ar fi fraternizat cu demonstranţii.

Contrazic o asemenea ipoteză şi acţiuni corespunzătoare organizate de către conducerea locală a armatei după constituirea Frontului Democratic Român, la Timişoara, în data de 20.12.1989, în jurul orei 13.00, organizaţia politică înfiinţată în scopul de a organiza mişcarea de protest din Timişoara şi de a o transforma în revoluţie.

În acest context pot fi menţionate acţiunea de evacuare, de către trupele speciale de intervenţie a clădirii foştei Judeţene de Partid, în care se găsea o delegaţie a demonstranţilor care purta negocieri cu delegaţia guvernamentală sosită de la Bucureşti, în seara zilei de 20.12.1989, semn că la nivel de Guvern se adoptase o decizie de întrerupere a negocierilor în vederea adoptării unor măsuri de reprimare corespunzătoare.

Aceleaşi trupe speciale de intervenţie au ocupat Intreprinderea Poligrafică Timişoara în data de 21.12.1989, reuşind să blocheze tipărirea, sub formă de manifest, a Proclamaţiei Frontului Democratic Român, ce urma a fi tipărită în limbile: română, germană, maghiară şi sârbă, ameninţând cu împuşcarea pe muncitorii tipografi dacă nu vor preda manuscrisul respectivului manifest, care, spre cinstea lor, au rezistat acestor presiuni până ce un eşalon de demonstranţi a fost trimis, de către conducerea Frontului Democratic Român, pentru a apăra Intreprinderea Poligrafică. Acest eşalon a înconjurat clădirea Intreprinderii Poligrafice, făcând presiuni asupra forţelor de represiune să elibereze pe salariaţii respectivei intreprinderi care deveniseră ostatici deoarece nu voiau să predea

documentul ce reprezenta Proclamația Frontului Democratic Român şi nici nu voiau să recunoască că începuseră tipărirea, sub formă de manifest, a acestui document.

În fața situației astfel create, conducerea locală a armatei a luat decizia de a retrage trupele de represiune şi de a elibera muncitorii, generalul Ion Coman asumându-şi ulterior această decizie, cu mențiunea că a intenționat să evite producerea unui "măcel" la Intreprindetea Poligrafică.

Pe lângă aceste evenimente mai trebuie menționat şi faptul că în noaptea dintre zilele de 20 şi 21.12.1989, în Timişoara, au sosit primele trenuri cu aşa zisele "gărzi patriotice", conduse de cadre ale fostei Securități, îmbrăcate în uniforme de gărzi patriotice şi înarmate cu ciomege (un soi de "mineriadă" tip: decembrie 1989), care aşteptau să se facă dimineață şi să vină şi restul trenurilor, pentru a declanşa o operație de reprimare "civilă" a revoltei timişorene care, între timp, se transformase în revoluție.

Aceste forțe de represiune erau aşteptate de către conducerea oficială (civilă şi militară) a oraşului, fiind pregătite spații de cazare corespunzătoare, semn că se preconiza rămânerea în Timişoara a respectivelor forțe de represiune timp de mai multe zile.

Aflând însă de sosirea acestor trenuri conducerea Frontului Democratic Român a trimis eşaloane formate din câteva mii sau sute de demonstranți în toate gările oraşului (în funcție de mărimea acestora) pentru a contracara declanşarea unei acțiuni de represiune cu ajutorul acestor forțe, acțiune care a avut efectul scontat, majoritatea celor care alcătuiau respectivele forțe de represiune fiind atrase de partea demonstranților după ce trenurile au fost înconjurate de către demonstranți şi li s-a explicat ce se întâmplă, de fapt, în Timişoara (în contextul în care aceştia fuseseră total dezinformați de către cei care organizaseră această "invazie" şi care le-au spus că la Timişoara existau trupe ungureşti şi iugoslave care invadaseră România şi doreau cucerirea, pe această cale, a Banatului iar, în perspectivă, şi a Transilvaniei).

Revenind la ziua de 20.12.1989, o parte din demonstranți ajunşi în centrul oraşului s-au oprit în fața Teatrului Național, în fosta piață a Operei, iar o altă parte s-au deplasat la fosta Județeană de Partid, loc spre care s-a deplasat şi cea de-a doua mare coloană de demonstranți care a plecat de la Uzina Mecanică din Timişoara.

În cele două locuri s-au constituit spontan grupuri de inițiativă care urmăreau fiecare organizarea corespunzătoare a demonstranților pentru a asigura o anumită eficiență a acestei revoltei.

În piața Operei s-a constituit un grup de inițiativă care a considerat necesară constituirea unui partid politic, cu denumirea de: Frontul Democratic Român, care să-şi asume organizarea revoltei timişorene, transformarea acesteia în revoluție şi conducerea revoluției până la răsturnarea dictatorului Nicolae Ceauşescu şi reformarea corespunzătoare a regimului de conducere din România.

În consecință au fost realizate câteva pancarte în care se menționa şi denumirea: Frontul Democrat Român şi s-a acționat pentru a convinge demonstranții să contribuie corespunzător la realizarea acestei acțiuni.

Ca loc de organizare şi sediu temporar al Frontului Democratic Român a fost aleasă clădirea Teatrului Național şi a Operei care, prin balconul cu deschidere spre fosta piață a Operei (Piața Victoriei de astăzi), permitea transformarea acestui balcon într-o tribună cu o deosebit de largă audiență.

Ca urmare a acestor intenții s-a adoptat hotărârea de a se intra în clădirea Teatrului Național şi a Operei şi a organiza acolo constituirea Frontului Democratic Român, precum şi de a localiza, tot acolo, sediul acestei organizații politice o perioadă de timp, cât va fi necesară.

Această hotărâre a fost pusă în aplicare şi, cu toată opoziția unei subunități militare (condusă de către fostul maior Vasile Paul, în prezent general, care a încercat să împiedice intrarea în clădire, dar a fost silit să coopereze, mai ales atunci când, la amenințarea că vor deschide focul, Claudiu Iordache a ieşit în față şi a cerut să fie împuşcat primul), prin poarta laterală de pe partea stângă s-a pătruns în clădire, iar, imediat după aceea, şi prin poarta principală.

Ajuns în foaierul de lângă balcon al Teatrului Național, grupul de inițiativă a luat primele decizii privind punerea în funcțiune a stației de amplificare existentă acolo, formarea unei gărzi care să controleze intrarea în clădire, precum şi constituirea Comitetului de conducere a Frontului Democratic Român prin lărgirea corespunzătoare a grupului se inițiativă cu reprezentanți ai întreprinderilor timişorene existenți printre demonstranții prezenți în fosta piață a Operei, pentru a obține legitimitatea necesară înfăptuirii unei acțiuni de o asemenea amploare.

Această ultimă măsură s-a dovedit a fi salutară şi a determinat ca gruparea din clădirea Teatrului Național să reziste presiunilor care au apărut ulterior şi să reuşească transformarea revoltei timişorene în revoluție, pe care să o organizeze şi să o conducă corespunzător până la declanşarea revoltei bucureştene, urmată de fuga fostului dictator şi constituirea unei noi Puteri de Stat în capitală, care însă nu a dorit să includă, în cadrul respectivei Puteri de Stat, şi reprezentanți ai conducerii Frontului Democratic Român, demonstrând astfel că, de fapt, urmărea alte obiective, diferite de cele ale Frontului Democratic

Român. Ca urmare a acestor acțiuni ale grupului de inițiativă pentru formarea Frontului Democratic Român, conducătorul acestuia şi totodată cel care a avut inițiativa constituirii acestui grup, precum şi inițiativa constituirii Frontului Democratic Român: Lorin Ioan Fortuna, cadru didactic la Institutul Politehnic Timişoara, s-a adresat primul, din balconul Teatrului Național, demonstranților din fosta piață a Operei, spunând cine este, ce urmăreşte grupul de inițiativă pe care-l reprezintă şi invitând întreprinderile timişorene care erau reprezentate în fosta piață a Operei, în acel moment, să-şi aleagă delegați pe care să-i trimită în foaierul de lângă balconul Teatrului Național pentru ca, împreună, să constituie Frontul Democratic Român şi să elaboreze strategia necesară de acțiune pentru ca revolta timişoreană să aibă efectul dorit, iar sacrificiile umane de până atunci să nu rămână nerecompensate de realizarea unor transformări corespunzătoare de ordin social.

Din fericire pentru Timişoara şi pentru întreaga Românie acest discurs a avut efectul scontat deoarece, cu o seriozitate demnă de a fi menționată şi exemplificată, salariații diferitelor întreprinderi reprezentate în fosta piață a Operei, în acel moment, au dat curs îndemnurilor rostite din balconul Teatrului Național, s-au grupat, s-au organizat şi au trimis delegați care au participat la constituirea primului Comitet de conducere al Frontului Democratic Român, care şi-a ales şi un organ permanent de conducere format din: Lorin Ioan Fortuna, în calitate de preşedinte, Claudiu Iordache, în calitate de vicepreşedinte, precum şi din Ioan Chiş, Nicolae Bădilescu şi Maria Trăistaru, în calitate de membri.

Au urmat prezentarea publică a Comitetului de Conducere a Frontului Democratic Român, a organului său permanent de conducere, precum şi a celorlalți reprezentanți ai întreprinderilor din respectivul Comitet.

În continuare, Lorin Ioan Fortuna a prezentat care sunt primele măsuri ce trebuiesc adoptate pentru organizarea revoltei timişorene şi transformarea acesteia în revoluție, care sunt principalele revendicări politice pe care Frontul Democratic Român le are față de Partidul Comunist Român, aflat la putere în România, începând cu cea a demiterii dictatorului Nicolae Ceauşescu, a familiei acestuia şi a acoliților săi, din toate funcțiile de conducere în Stat, revendicări care au stat la baza redactării, în noaptea de 20–21.12.1989, a Proclamației către țară a Frontului Democratic Român, primul document fundamental al Revoluției Române din decembrie 1989.

În calitate de preşedinte al Frontului Democratic Român, Lorin Ioan Fortuna a solicitat apoi, în discursul său, ca, pentru a nu mai exista victime omeneşti, Revoluția Socială Română din decembrie 1989, care începea din acel moment, să fie înfăptuită prioritar pe cale paşnică, instituind astfel îndemnul: "fără violență!" ca mod de acțiune, alte opțiuni urmând a fi avute în vedere numai în cazul în care Puterea de Stat ar fi recurs la acțiuni de represalii corespunzătoare împotriva celor care au declanşat revoluția şi erau hotărâți s-o continue până la răsturnarea regimului de dictatură ceauşistă şi democratizarea țării, aşa cum rezultă şi din conținutul Proclamației Frontului Democratic Român, dată publicității în dimineața zilei de 21.12.1989, dar enunțată, la nivel principial, încă din după amiaza zilei de 20.12.1989.

Lorin Ioan Fortuna a lansat totodată şi apelul la declanşarea grevei generale în Timişoara, în județul Timiş, precum şi în întreaga țară, ca mod specific de luptă împotriva dictaturii ceauşiste, până la eliminarea acesteia de la Putere şi instaurarea unei noi Puteri de Stat, democratice, cerând intreprinderilor din Timişoara (precum şi din întreaga țară) să organizeze comitete locale ale Frontului Democratic Român, în fiecare întreprindere, care să declanşeze greva generală (cu excepția sectoarelor industriale, ce aveau o importanță vitală şi nu puteau fi oprite) şi să trimită salariații disponibili să participe la marea demonstrație publică, de protest continuu, organizată şi condusă de către Frontul Democratic Român în fosta piață a Operei, precum şi să țină permanent legătura cu conducerea Frontului Democratic Român.

Deoarece s-au pus, în mod public, întrebări referitoare la ce trebuie făcut dacă conducătorii întreprinderilor se vor opune acțiunii de declanşare a grevei generale, Lorin Ioan Fortuna a răspuns că, din acel moment, Frontul Democratic Român a preluat şi conducerea oraşului, declarând oraşul Timişoara ca primul oraş eliberat de dictatura ceauşistă şi cerând ca acei conducători de întreprinderi care nu colaborează corespunzător cu Frontul Democratic Român să fie destituiți din funcțiile lor de conducere şi înlocuiți, ceea ce a determinat ca, în anumite intreprinderi, anumiți conducători să nu se mai prezinte la intreprinderile pe care le conduceau, de teama unor posibile consecințe, lăsând astfel posturile de conducere respective vacante.

Lorin Ioan Fortuna a mai făcut apel public şi la conducerea locală a armatei, precum şi a Partidului Comunist Român, să abandoneze dictatura ceauşistă şi să treacă de partea Revoluției, apel căruia însă nu i s-a dat curs, astfel încât, în continuare, până în data de 22.12.1989 după amiază, conducerea oraşului de către Frontul Democratic Român a funcționat practic la concurență cu fosta conducere oficială a oraşului, care şi-a mai exercitat prerogativele în anumite domenii,

inclusiv în cel militar şi în cel al fostelor forţe de Miliţie şi de Securitate.

După Preşedintele Frontului Democratic Român (FDR) au luat, pe rând, cuvântul şi ceilalţi membri ai organului permanent de conducere a FDR, precum şi reprezentanţi ai intreprinderilor în Comitetul de fondare şi conducere a FDR, care au dezvoltat şi amplificat corespunzător motivaţiile şi ideile directoare ale programului de acţiune a FDR, prezentat anterior de către preşedintele FDR.

În cadrul comitetului de conducere al FDR, cât şi al organului permanent, a existat o fluctuaţie de persoane, deoarece anumite persoane alese în această calitate plecau, uneori fără să anunţe, revenind după o anumită perioadă de timp, sau ne mai revenind. Dintre persoanele care au făcut parte din cadrul acestor organe de conducere ale FDR şi care şi-au adus o contribuţie corespunzătoare, considerăm că trebuie menţionate: Mihaela Munteanu, Traian Vrănenaţu, Alexandru Ciura, Ştefan Ivan, Ioan Beni Oprea, Adrian Sanda, Mircea Capotescu, Doru Curuţiu, Petre Petrişor, Radu Motica, Petrişor Morar şi alţii.

S-a lansat totodată un apel către întreaga ţară pentru a se alătura acţiunii de protest declanşată la Timişoara, care, sub conducerea Frontului Democratic Român, urmărea înfăptuirea unei revoluţii în vederea eliminării de la Putere a fostului dictator Nicolae Ceauşescu şi a acoliţilor săi, precum şi transformarea României într-o ţară democratică, îndemnând pe cei prezenţi în fosta piaţă a Operei să contribuie corespunzător, după puterile lor, la înştiinţarea întregii ţări, cât şi a opiniei publice internaţionale, că la Timişoara a izbucnit o revoluţie care urmăreşte eliminarea dictaturii ceauşiste şi democratizarea României.

Pe de altă parte, grupul de iniţiativă de la fosta Judeţeană de Partid a formulat de asemenea o listă de revendicări, solicitând, între altele, demisia Guvernului, organizarea de alegeri libere, libertatea mass-mediei şi reforma învăţământului, pe care a încercat să le negocieze, însă fără succes, cu o delegaţie guvernamentală condusă de Primul Ministru de atunci: Constantin Dascălescu, sosită de la Bucureşti, dar care, în final, a abandonat negocierile (după ce s-a transmis pe posturile de radio şi televiziune discursul fostului dictator, în care se cerea reprimarea manifestărilor "huliganice" de la Timişoara), întorcându-se în capitală şi lăsând ca trenurile cu „gărzi patriotice" mobilizate în anumite localităţi din Oltenia, care deja porniseră spre Timişoara, să impună protestatarilor timişoreni alte condiţii decât acelea pe care ei le revendicau.

Neavând ideea constituirii unei organizaţii corespunzătoare, capabilă să organizeze şi să conducă, în continuare, revolta timişoreană şi nefăcând apel la o implicare corespunzătoare a reprezentanţilor întreprinderilor cărora li se datora de fapt izbucnirea revoltei, grupul de iniţiativă de la fosta Judeţeană de Partid a sfârşit prin a fi izolat şi abandonat de cei care-l sprijineau, precum şi de o parte dintre cei care-l constituiau, dintre care unii s-au îndreptat către Frontul Democratic Român.

Aşa se face că în cursul serii de 20.12.1989 a fost posibilă pur şi simplu evacuarea grupului de iniţiativă din sala în care funcţiona în fosta Judeţeană de Partid şi închiderea respectivei clădiri, cu sprijinul forţelor speciale de represiune (unitatea de para-şutişti din Caracal), cantonate în subsolul respectivei clădiri, acţiunea de evacuare efectuându-se fără o împotrivire corespunzătoare din partea membrilor grupului respectiv care mai rămăseseră, până în acel moment, şi, în consecinţă, fără a provoca victime în cadrul acestora.

Întâmplător sau nu, printre membrii grupului respectiv de iniţiativă, care s-au asociat ulterior Frontului Democratic Român, s-au aflat şi acele persoane care au încercat să destabilizeze conducerea Frontului Democratic Român, urmărind pătrunderea, cu orice preţ, a unora dintre aceştia în Comitetul de conducere al Frontului Democratic Român şi chiar în organul permanent de conducere al acestei formaţiuni politice.

Datorită unora dintre aceste persoane s-au organizat mai multe tentative de complot care urmăreau înlocuirea unor membri ai Comitetului de conducere a Frontului Democratic Român şi, în special, a preşedintelui Lorin Ioan Fortuna, aceste acţiuni culminând cu tentativa de a-l impune, în calitate de preşedinte al Frontului Democratic Român (FDR), pe fostul prim secretar al Partidului Comunist Român, din judeţul Timiş: Radu Bălan.

Din fericire pentru revoluţie, pentru Timişoara şi pentru România, aceste comploturi au fost toate dejucate, astfel încât cei care au constituit Frontul Democratic Român, cu unele excepţii, au reuşit să se menţină la conducere, menţinând astfel corespunzător şi cursul evenimentelor care au urmat, înfăptuind astfel revoluţia, în pofida tuturor uneltirilor întreprinse de structurile fostului regim ceauşist care, dacă nu reuşiseră să împiedice declanşarea revoltei şi transformarea acestei revolte în revoluţie, încercau acum să deturneze revoluţia, înlocuindu-i liderii autentici cu falşi lideri, care le reprezentau interesele şi constituiau factorii umani de influenţă infiltraţi printre membrii Frontului Democratic Român, pentru ca prin acţiunile şi influenţa lor să determine eşecul revoluţiei şi revenirea la sistemul ceauşist, sau la un sistem asemănător, în care vechea clasă conducătoare să-şi menţină, pe cât posibil, rolul principal în conducere şi privilegiile de care dispunea.

Mulți dintre aceşti falşi revoluționari au avut ulterior tupeul de a solicita şi acordarea calității de: Luptător pentru Victoria Revoluției Române din decembrie 1989, şi de a beneficia de drepturile şi avantajele corespunzătoare, oferite prin lege, în contextul în care reprezentanții fostelor instituții represive au refuzat şi încă mai refuză să-i deconspire.

Printre acțiunile importante intreprinse de FDR considerăm că trebuie menționate luarea măsurilor necesare pentru alimentarea populației prezente la demonstrația continuă din fosta Piață a Operei, din Timişoara, transmiterea la Consulatul iugoslav a unor informații referitoare la ce se întâmpla în Timişoara, cu rugămintea de a fi difuzate în exteriorul țării, precum şi pregătirea pentru emisie a postului local de radio Timişoara, închis de către fostul regim de dictatură ceauşistă, care, cu sprijinul unor specialişti din cadrul conducerii direcției de Radiocomunicații din Timişoara, a şi fost pus în funcțiune la puțină vreme după anunțarea căderii dictaturii ceauşiste, în ziua de 22.12.1989.

În dimineața zilei de 22.12.1989 conducerea Frontului Democratic Român redactează şi dă publicității un nou document intitulat: Rezoluția finală a adunării populare din Timişoara, referitoare la instaurarea adevăratei democrații şi libertăți în România, în care se menționează implicit, între altele, şi necesitatea ca România să devină un stat de drept, şi care constituie, credem, al doilea document fundamental, redactat şi dat publicității la Timişoara, în timpul revoluției, înainte de fuga fostului dictator (eveniment care a marcat practic finalul Revoluției Române din decembrie 1989 şi a deschis calea unei noi conduceri de Stat, precum şi a unei noi opțiuni de guvernare, când în seara zilei de 22.12.1989, în balconul fostului Comitet Central al Partidului Comunist Român, din capitală, şi-au făcut apariția o serie de persoane din fosta conducere superioară a Partidului Comunist Român care şi-au declarat intenția de a participa la constituirea noului Guvern, iar mulțimea le-a răspuns cu lozinci de tipul: "Fără comunişti!" şi "Jos comunismul!").

În aceeaşi seară s-a format un comitet de inițiativă care a constituit Frontul Salvării Naționale, în loc să formeze structura locală a Frontului Democratic Român, care a condus revoluția până atunci, şi care, în loc să ia legătura cu conducerea acestei organizații politice, a preferat să confişte practic o revoluție înfăptuită de alții şi s-o deturneze de la obiectivele sale fundamentale, sub oblăduirea conducerii armatei, interesată să mențină un control corespunzător asupra constituirii noii Puteri de Stat, în scopul de a nu putea fi trasă la răspundere pentru rolul avut în reprimarea revoltei din Timişoara, din Bucureşti, precum şi din alte localități.

În acest fel s-a încheiat partea „luminată" a Revoluției Române din decembrie 1989, adică adevărata şi autentica revoluție şi a început partea „întunecată", care a fost de fapt o revoluție simulată cu o ticăloşie şi un cinism demne de spânzurătoare, pentru cei care au regizat-o şi pus-o în aplicare, şi care considerăm că trebuie căutați tocmai printre conducătorii de atunci ai armatei, precum şi printre cei care au preluat Puterea de Stat, dar în condițiile în care aceştia şi reprezentații acestora vor fi mai întâi eliminați din structurile Puterii de Stat, în care au fost infiltrați tocmai pentru a bloca o asemenea investigație.

Ca efect al revoluției întunecate, în fond o sinistră farsă impusă populației României, ce a reprezentat de fapt un complot de preluare a Puterii de Stat şi de înlăturare a conducătorilor autentici ai revoluției, a căror prezență în noua Putere de Stat, la nivelul corespunzător, ar fi reprezentat şi o garanție a faptului că revoluția îşi va continua, pe cale paşnică, obiectivele încă neîndeplinite.

Neştiind ce se întâmplă, cu adevărat, în capitală, în legătură cu preluarea Puterii de Stat, conducerea Frontului Democratic Român a trimis grupului de inițiativă pentru constituirea Frontului Salvării Naționale, din capitală, o declarație prin care anunța că, dată fiind situația din țară (se declanşase deja aşa zisul episod "revoluționar" al teroriştilor), Frontul Democratic Român (FDR) se considera integrat în cadrul Frontului Salvării Naționale (FSN), iar conducerea FDR se considera integrată în conducerea FSN, până la victoria revoluției, tocmai pentru ca conducerea revoluției să se poată face, cu mai multă eficiență, dintr-un centru unic, la nivel național (declarație înmânată personal lui Ion Iliescu, fapt confirmat public de acesta în data de 20.12.2003, cu prilejul participării, la Timişoara, la aniversarea Revoluției).

Conducerea FSN a dat însă publicității un: Comunicat către țară, în care anunța practic încetarea funcționării fostelor organe centrale ale Puterii de Stat ceauşiste, fără a face vreo referire la rolul oraşului Timişoara, precum şi la rolul Frontului Democratic Român, iar, cu toate că una dintre principalele lozinci care s-au strigat, în capitală, în timpul revoluției, a fost: "Timişoara!", conducerea centrală a FSN a fost constituită fără a include nici un reprezentant al FDR.

S-a pus astfel în evidență faptul că Puterea de Stat, în Bucureşti, a fost preluată de o grupare care nu dorea să recunoască meritele Frontului Democratic Român şi nici să colaboreze cu această formațiune politică în vederea continuării, pe cale paşnică, a acestei revoluții, până la îndeplinirea obiectivelor sale, refuzând să includă în structurile noii Puteri de Stat şi reprezentanți ai FDR, ca de altfel şi reprezentanți ai

mişcărilor revoluționare care au avut loc şi în alte mari oraşe din țară (Arad, Cluj-Napoca, Braşov, etc.)

Nu s-a făcut apel (spre deosebire de modul în care s-a procedat la Timişoara, în data de 20.12.1989) nici la reprezentarea marilor întreprinderi din capitală care, ieşind masiv în stradă, în mod organizat, în cadrul unei mari demonstrații de protest, în ziua de 22.12.1989 (similar zilei de 20.12.1989 la Timişoara) au constituit factorul hotărâtor care a determinat căderea dictaturii ceauşiste.

Revoluția luminată din Decembrie 1989 s-a încheiat practic în data de 22.12.1989, odată cu fuga fostului dictator şi crearea vidului de putere.

Revoluția întunecată, adică falsa revoluție (sau confiscarea revoluției, sau deturnarea revoluției), a început câteva ore mai târziu, în aceeaşi zi, odată cu constituirea Frontului Salvării Naționale, fără a avea legitimitatea necesară, prin participare nemijlocită la revoluție, precum şi cu declanşarea unei false revoluții, organizată şi regizată, între altele, pentru a legitima, printr-o participare corespunzătoare la această falsă revoluție, a celor pe care conducerea de atunci a armatei, precum şi a altor grupări de interese, îi considera suficienți de loiali pentru a le apăra interesele (a nu se confunda interesele armatei române cu interesele conducerii temporare ale respectivei armate, care atunci s-au dovedit a fi contrare chiar intereselor armatei, precum şi intereselor naționale!).

Aşa se explică cum şi de ce a fost practic lichidat fostul dictator, fără ca acesta să mai poată avea vreun contact public cu populația, printr-un simulacru de proces, deşi la Timişoara s-a strigat, nu numai o dată: Să fie judecat, aicea, în Banat! (şi nu lichidat!) şi, nu în ultimul rând, pentru a servi anumite interese externe, ostile intereselor naționale.

Cât timp cei care au făcut parte din acest complot (care nu trebuie confundat însă cu o lovitură de stat, deoarece nu datorită acestui complot a fost eliminat de la putere fostul dictator), sau reprezentanții lor, se vor mai afla în posturi corespunzătoare ale Puterii de Stat, vor face tot ce le va sta în putință pentru a împiedica aflarea adevărului despre revoluție, precum şi sancționarea corespunzătoare, prin justiție, a celor vinovați, adică nu se va putea face dreptate celor care s-au jertfit, precum şi celor care au avut de suferit pentru ca în România să aibe loc o revoluție autentică.

Ca o concluzie generală şi finală menționăm că în perioada 20–22 decembrie 1989, în România, s-a declanşat şi s-a realizat o revoluție autentică, pe fondul revoltei sociale începută la Timişoara, în data de 16.12.1989, ambele înfăptuite de către Poporul Român, care a avut contribuția hotărâtoare la declanşarea şi înfăptuirea acestei revoluții, dovadă fiind că marile evenimente (declanşarea revoluției la Timişoara şi fuga fostului dictator, cu crearea vidului de Putere de Stat) s-au produs (în zilele de 20 şi respectiv 22.12.1989) ca urmare a unor acțiuni ample de protest, inițiate şi susținute de salariații unor mari intreprinderi din Timişoara (în data de 20.12.1989), precum şi de către cei ai unor mari intreprinderi din Bucureşti (în data de 22.12.1989).

Alte intervenții şi, mai ales, din partea unor servicii secrete străine, aşa cum s-a pretins ulterior, că ar fi fost, chiar dacă au existat, n-au avut un rol hotărâtor în declanşarea şi înfăptuirea Revoluției Române din decembrie 1989, ci doar cel mult un rol favorizant, sau chiar defavorizant, deoarece considerăm că revoluția s-ar fi declanşat şi înfăptuit chiar şi în lipsa acestor factori, sau în pofida lor, datorită cauzelor sociale majore şi decisive care i-au motivat declanşarea şi înfăptuirea, cauze specifice societății româneşti.

Rămâne ca odată cu deşteptarea României, pe care intonarea imnului național, reîntinerit la Timişoara, în timpul revoluției, o reclamă mereu, marea majoritate a românilor să ajungă să conştientizeze ce s-a produs de fapt după căderea de la Putere a fostului dictator comunist, în data de 22.12.1989, şi uzând corespunzător de dreptul de a alege liber, câştigat prin revoluție, să opteze pentru nişte conducători capabili să procedeze la investigarea corespunzătoare a ceea ce s-a întâmplat în România, după eliminarea de la putere a fostului dictator, pentru a se afla, în sfârşit, adevărul, a se face dreptate şi a se canaliza evoluția societății româneşti în direcția îndeplinirii deziderateloor care au marcat declanşarea, la Timişoara, a Revoluției Române din decembrie 1989.

Acest articol a fost redactat şi publicat tocmai pentru a constitui nu doar un îndemn, ci şi un argument în favoarea adoptării unei asemenea atitudini, la nivel civic.

**BIBLIOGRAFIE**

1. Proclamația către țară a Frontului Democratic Român, Timişoara, 21.12.1989.

2. Lista revendicărilor grupului de inițiativă constituit în data de 20.12.1989, la Timişoara, pentru a purta negocieri cu o delegație guvernamentală condusă de fostul Prim Ministru Constatin Dăscălescu, la sediul fostei Organizații Județene a Partidului Comunist Român.

3. Rezoluția finală a adunării populare din Timişoara referitoare la instituirea adevăratei democrații şi libertăți în România, elaborată şi dată publictății de Frontul Democratic Român în dimineața zilei de 22.12.1989.

4. Declarația Frontului Democratic Român, adresată Frontului Salvării Naționale, în data de 23.12.1989.

5. Lorin Ioan Fortuna – Semnificația zilei de 20 decembrie 1989 - în volumul: O enigmă care împlineşte şapte ani – comunicări prezentate la Simpozionul internațional dedicat Revoluției Sociale Române din decembrie 1989, la Timişoara, 18–19 decembrie 1996, editura AC, 1997.

6. Comunicatul către țară al Consiliului FSN – în revista Martor Ocular, a Institutului Român de Studii Social Democrate, nr.1, noiembrie 1999.

7. Thomas S.Blanton – Noi documente din arhivele americane, ruseşti şi germane privind decembrie 1989, în România, în volumul menționat la referința bibliografică nr.5.

8. Sorin Pescariu – Interviurile revoluției: Cu domnul Fortuna după furtună, Dialog liberal, în numerele 04; 08; 11; 15; 18; 22.03.1990 Timişoara

9. *** – Confesiunea d-lui Lorin Fortuna, Renaşterea bănățeană, ediție specială 16-17 decembrie 1990.

10. *** – O enigmă care împlineşte şapte ani – Lucrările prezentate la Simpozionul internațional, cu acelaşi titlu, dedicat Revoluției Sociale Române din decembrie 1989, organizat la Timişoara în zilele de 18-19.12. 1996, de către Fundația Academia Civică, editat în volum de editura AC, Bucureşti, 1997.

11. Miodrag Milin – Timişoara în revoluție şi după, editura Marineasa, Timişoara 1997.

12. Vartan Arachelian – Revoluția şi personajele sale, editura Nemira, Bucureşti, 1998.

# Semnificația zilei de 20 decembrie 1989

***Lorin Fortuna***

După evenimentele petrecute la Timişoara în zilele de 16-19 decembrie 1989, care marcaseră declanşarea revoltei şi amplificarea ei, incluzând reprimările prin arestări din data de 16 decembrie şi cele prin împuşcare, din zilele de 17 şi 18 decembrie, ziua de 20 decembrie avea să fie una deosebită.

Cu o zi înainte, în marile întreprinderi timişorene avuseseră loc acțiuni de organizare a unor manifestații de protest, remarcându-se în mod special întreprinderile de pe platformaa industrială din Calea Buziaşului, precum şi întreprinderea „ELBA“, unde s-a declarat grevă.

În unele întreprinderi din platforma industrială a Căii Buziaşului s-a plănuit o ieşire în stradă, a doua zi, printr-un marş organizat, care să protesteze împotriva dictatorului ce ordonase represiunea, precum şi a faptului că majoritatea cadavrelor celor uciși în ziua de 17 decembrie 1989 au dispărut, fiind transportate şi incinerate la Bucureşti. Pot fi citate în acest context întreprinderile „F.A.E.M.“ şi „Electrotimiş“, care au şi constituit, a doua zi, punctul de origine al declanşării marşului de protest pe străzile Timişoarei spre centrul oraşului. Ieşirea în stradă a salariaților întreprinderilor din Calea Buziaşului, la care s-au alăturat şi angajații altor întreprinderi din zonă, precum şi populația aflată pe străzi în acel moment, a stârnit un puternic ecou în celelalte mari întreprinderi timişorene.

Astfel, salariații întreprinderilor „ELBA“ şi „Electromotor“, precum şi ai altor întreprinderi din zona Gării, la care s-au adăugat din nou oameni de pe stradă, au hotărât să urmeze exemplul celor din Calea Buziaşului.

Participanții la marşul din Calea Buziaşului - printre care m-am numărat începând din zona Abatorului - au hotărât să nu se meargă direct spre centrul oraşului, ci mai întâi să se facă joncțiunea cu cei din platforma Gării de Nord. În plus, s-a cerut să se treacă şi prin fața Consulatului Iugoslav, pentru ca de acolo să se vadă ce se întâmplă în Timişoara şi să se transmită în afara țării. Joncțiunea dintre cele două mulțimi de oameni aflați în marş s-a produs, într-un entuziasm general, în zona podului de peste Bega, de la Gara de Nord, după care mulțimea s-a îndreptat către centrul oraşului. Se strigau lozinci ca: „Jos Ceauşescu!“, „Jos dictatorul!“, „Români, veniți cu noi!“, „Libertate!“, „Ceauşescu vinovat pentru morții din Banat!“, „Să fie judecat, aicea în Banat!“, „Azi în Timişoara, mâine-n toată țara!“. Totodată, se vedeau şi câteva pancarte cu textele: „Jos Ceauşescu!“, „Unde ne sunt morții?“, „Jos dictatorul!“.

Am realizat că era nevoie de constituirea unei organizații care să-şi asume conducerea revoltei şi, atunci când marşul a ajuns în dreptul Spitalului de Ortopedie, m-am deplasat cât am putut de repede în laboratorul meu de la Facultatea de Electrotehnică, unde am confecționat, pe nişte foi de carton, de format A0 (de care dispuneam în laborator pentru planşele didactice), trei pancarte pe care am scris: „Jos Ceauşescu!“, „Frontul Democrat Român“ şi „Asta-i Timişoara! Unde este țara?“. Cu ele sub braț am ajuns coloana atunci când aceasta se despărțea în două, un grup luând-o spre Piața Operei, iar celălalt spre fosta Județeană P.C.R. În Piața Operei am dat la trei oameni de acolo pancartele, cu rugămintea de a le ține ridicate, pentru a fi văzute.

Apoi am început să contactez diferiți oameni, care păreau a fi potențiali lideri, cerându-le să înființăm un comitet de organizare şi conducere a revoltei (Traian Vrăneanțu, Ioan Chiş şi Claudiu Iordache erau printre aceştia).

Din păcate, oamenii erau destul de suspicioşi, fiecare considera că avea el ceva mai important de spus sau de propus şi lucrurile nu progresau. Atunci, în timp ce eram îngenunchiați, spunând „Tatăl nostru“ pentru cei căzuți, aşa cum de mai multe ori se mai întâmplase, am avut revelația balconului Teatrului Național şi mi-am dat seama că pentru a capta atenția mulțimii (apreciez că, în acel moment, în Piața Operei erau în jur de 4-5.000 de oameni), era necesar să fii, nu în mijlocul ei, ci undeva, deasupra, vizibil.

După terminarea rugăciunii, am spus celor din jurul meu că trebuie să intrăm în Teatrul Național şi, din balcon, să vorbim mulțimii pentru a o organiza. Ne-am deplasat, în grup, spre intrarea principală a Operei şi a Teatrului Național. Uşa era închisă şi, deşi am bătut cu pumnii, nu a deschis nimeni. Atunci Ioan Chiş a spus că el cunoaşte pe cineva de la Operă şi că va merge la intrarea de serviciu pentru a-l căuta şi a-l convinge să ne lase să intrăm. I-am spus să nu plece singur şi l-au însoțit mai mulți.

După vreo 15 minute, văzând că nu se întâmplă nimic, ne-am temut că cei trimişi de noi ar fi putut fi arestați şi am reînceput să bat, încă mai puternic, în uşa principală. Din greşeală, am lovit la un moment dat unul din gemulețele din uşă, care s-a spart şi m-am tăiat la mână. În acel moment uşa s-a deschis şi oamenii din conducerea instituției ne-au rugat să nu distrugem clădirea.

Le-am răspuns că n-o vom face, dar considerăm că a venit momentul ca Teatrul Național şi Opera, care la Timişoara, funcționează în aceeaşi clădire, să joace un rol deosebit în istorie şi am urcat în foaierul cu ieşire în balcon. Aici ne-am întâlnit cu grupul care reuşise să pătrundă prin intrarea laterală. Le-am spus acestor oameni că trebuie să formăm un comitet de organizare, fără de care revolta timişoreană risca să urmeze exemplul celei din Valea Jiului sau din Braşov. Au fost de acord şi cineva din personalul instituției s-a oferit, la cererea mea, să aducă un microfon şi să pună în funcțiune stația de amplificare existentă acolo.

S-a reuşit acest lucru şi am ieşit în balcon, adresându-mă mulțimii adunate în piață, cerându-le să ne organizăm, să formăm un comitet de coordonare şi conducere, în care scop am invitat câte 2-3 reprezentanți ai întreprinderilor ai căror salariați se aflau în piață să urce alături de noi. Invitației i s-a dat curs şi dintre aceşti reprezentanți s-a format primul comitet care şi-a asumat conducerea revoltei timişorene. Era în jurul orei 13 când comitetul respectiv a fost prezentat mulțimii adunate în piață.

Apoi am discutat cu membrii comitetului şi le-am spus că era necesar să înființăm o organizație politică de opoziție, care să formuleze un program de revendicări, pe baza căruia să poarte tratative cu partidul aflat la guvernare, pentru a obține democratizarea țării, după modelul celorlalte țări din Europa de est, care reuşiseră acest lucru (Polonia, Cehoslovacia). Am redactat o primă platformă-program, conținând o serie de revendicări privind drepturile fundamentale ale omului, eliminarea de la conducerea țării a dictatorului şi tragerea la răspundere a celor vinovați de represiunea de la Timişoara. Am adăugat apoi şi un apel către întreaga țară, de a se ridica în sprijinul Timişoarei, printr-o formă non-violentă de protest şi luptă (greva generală), încetățenind astfel sloganul: „Fără violență!“. Am propus ca denumirea formațiunii politice să fie „Frontul Democrat Român“ şi am cerut să fie aleşi, din cadrul comitetului format, un grup de oameni care să conducă această formațiune politică şi să vorbească în numele ei. S-a format astfel, în cadrul comitetului, un fel de birou permanent, în care am fost desemnat ca preşedinte. Au mai fost desemnați: Claudiu Iordache - vicepreşedinte, Ioan Chiş, Mihaela Munteanu şi Maria Trăistaru, ultima fiind elevă, ca reprezentantă a tineretului. Era în jurul orei 14, când am anunțat, din balcon, crearea „Frontului Democrat Român“ şi am dat citire primelor revendicări formulate. Ulterior, acest birou permanent a suferit modificări, incluzând şi alți membri, veniți de la cel de-al doilea centru de rezistență, ce se constituise la fosta Județeană de partid, centru care a fost însă anihilat în noaptea de 20 decembrie 1989, în jurul orei 22.

Alexandru Ciura, Sorin Oprea, Ion Marcu, C. Eustațiu au fost printre cei proveniți de acolo şi, de asemenea, în 21 decembrie, Ştefan Ivan, care a fost cooptat în acelaşi comitet, ca vicepreşedinte. În numele acestui comitet şi al formațiunii politice pe care o reprezenta, am declarat oraşul Timişoara ca fiind eliberat de dictatură şi am redactat „Proclamația F.D.R.“, care a fost citită în dimineața zilei de 21 decembrie 1989.

Formațiunea politică astfel înființată şi platforma-program exprimată prin „Proclamația F.D.R.“ marchează o nouă etapă în evoluția revoltei începute în ziua de 16 decembrie, şi anume: conştientizarea programatică a acesteia. „Frontul Democrat Român““ a devenit ulterior „Frontul Democratic Român“, la sugestia unor oameni care ne-au semnalat că o formațiune cu o denumire similară, de orientare stângistă, fusese înființată în perioada premergătoare instalării dictaturii comuniste în România.

F.D.R., înființat la Timişoara, a elaborat strategia necesară transformării revoltei în revoluție şi extinderii acesteia în întreaga țară. Amintim aici: difuzarea platformei-program a F.D.R., atât în Timişoara, cât şi în restul țării şi în afara ei, lansarea apelului de ridicare a întregii țări împotriva regimului de dictatură comunistă, anihilarea scenariului de reprimare tip „mineriadă“, preconizat a se realiza prin cele 12-16 trenuri cu “gărzi patriotice”, înarmate cu ciomege şi trimise, din Oltenia, spre Timişoara, începând cu data de 20 decembrie 1989, tipărirea „Proclamației F.D.R.“ sub formă de manifest, asigurarea cu hrană a mulțimii care demonstra neîntrerupt în Piața Operei etc. Dacă fără ziua de 16 decembrie 1989 şi episodul Tökes probabil că n-ar fi existat o revoltă timişoreană, mai întâi anticeauşistă şi apoi anticomunistă, credem că fără ziua de 20 decembrie 1989 această revoltă nu s-ar fi transformat în revoluție, existând riscul ca totul să rămână doar ca o altă etapă în succesiunea de revolte anticeauşiste, începând cu Valea Jiului (1977) şi continuând cu Braşovul (1987).

Dumnezeu şi timişorenii au dorit să nu se întâmple aşa şi să putem consemna astăzi, în istoria României, Revoluția din Decembrie 1989.

# Semnificația zilei de 20 decembrie 1989 pentru Revoluția Română

*Miodrag Milin*

**Braşovul şi Timişoara.** Braşovul a dat o primă contestație proletară coagulată a regimului comunist al lui Nicolae Ceauşescu. A fost manifestația de stradă a unui întreg colectiv muncitoresc: schimbul de noapte, din 14 spre 15 noiembrie 1987, de la o importantă secție a uzinei fanion a Braşovului „Steagul roşu". Aş spune, e chiar steagul roşu terfelit al utopiei național-comuniste româneşti. Aceasta şi-a epuizat de mult elanul represiv prin care îşi justificase setea de putere; duşmanii, după abecedarul cominternist al luptei pentru putere, au fost de mult anihilați. Toți cei neimplicați în jocul puterii au fost luați sub control, înglobați în fel de fel de uniuni şi fronturi (al sindicatelor, al femeilor, al unității socialiste, etc.)... şi iată, în pragul „epocii de aur" a mizeriei sociale şi a subculturii generalizate, „Steagul roşu" braşovean vine cu un „nu!" răspicat; fără echivoc, rostit regimului şi simbolurilor sale de imagine. A fost o cumplită lovitură pentru regim în chiar ziua de alegeri şi de aşteptat bilanț triumfal. Proletarii cei mai autentici, elita muncitorimii, constructorii de camioane de la Braşov au zis „nu" regimului care se legitima în numele lor.

Fără suportul de imagine al proletariatului regimul lui Ceauşescu îşi pierdea aureola falsă şi iluzorie, pentru unii, ieşind la lumină, brutal, cu adevărata sa esență: o adunătură de nomenclaturişti declasați şi deprofesionalizați, transformați în unelte represive împotriva societății româneşti. Aceasta a fost lecția de adevăr a Braşovului, a cetății proletare de frunte a României, care s-a dezis în premieră, de regimul comunist al lui Nicolae Ceauşescu.

Timişoara are în multe privințe similitudini cu Braşovul. Prea puțini ştiu că în urma demolării vechilor ziduri ale cetății şi apoi a boom – ului industrial ce a urmat în a doua parte a veacului al XIX – lea, asemenea Braşovului, Timişoara a înregistrat o spectaculoasă dezvoltare şi prosperitate de substanță central – europeană. Nod de cale pentru opt linii ferate ce cărau fără odihnă în schimburile fabricilor mulțimea navetiştilor proletari de pe o rază de şaizeci de km, cu ieşire la Dunărea navigabilă prin sistemul de canale amenajate şi extinse din veacul al XVIII – lea, cu linie ferată directă la portul Baziaş încă din 1857, Timişoara a devenit o adevărată fortăreață industrială. Ea a fost supranumită şi „Manchester – ul Ungariei" (Szász Zoltán), la acea vreme cotat ca al doilea centru productiv al Ungariei, după Budapesta.

Un asemena centru, cosmopolit şi multicultural, promovând cu mult curaj inițiative ce țineau de tehnologia cea mai avansată a momentului şi de stilul vieții urbane mai degrabă nord – americane (iluminatul public electric, tramvaiul electric, rețea telefonică urbană, etc) era firesc să ridice şi un proletariat de elită, cu opțiuni liberale şi convingeri social – democrate europene.

Dacă Braşovul a contestat alegerile comuniste, în maniera proletară, a fluviului uman revărsat pe străzi, ce a sfârşit prin a copleşi piața şi spațiul Prefecturii, acelaşi suflu de contestare muncitorească a răbufnit şi la Timişoara, în atmosfera de mare fierbere a congresului celui din urmă, de pomină, al PCR. Steagul timişorenilor s-a dovedit a fi UMT – ul, şi acesta un colos muncitoresc de primă mână al oraşului.

La 23 noiembrie 1989, într-o joi dimineața, pe secții s-au reunit mai multe sute de oameni, hotărâți să demonstreze paşnic împotriva realegerii lui Nicolae Ceauşescu. Hotărâți în convingeri, dar ezitanți la fapte, de teama represiunii de genul celei aplicate braşovenilor: din cele câteva sute au ajuns în fața porților fabricii doar vreo treizeci. Au urmat anchete, interogatorii, amenințări, bătăi, spitalele psihiatrice...

**20 decembrie 1989** este, dacă putem spune aşa, un model şcoală de solidaritate proletară contestatară a unui oraş în întregul său. Se contestă totul, ca într-o căsnicie eşuată dintre regimul comunist şi Timişoara rebelă.

Paradoxal, oraşul suferea totuşi mai puțin într-o Românie aflată într-o stare deplorabilă de subnutriție generală şi frustrări de tot felul. Timişorenii, privilegiați între români, se hrăneau cu produsele de export, realizate la parametrii de calitate vest – germani în combinatul COMTIM. Tot ei, inclusiv nomenclaturiştii de la Județeana de partid se racordau mai mereu la canalele informative iugoslave, necenzurate şi depolitizate şi la cele din Ungaria granițelor deschise.

Şi totuşi... era prea puțin. Într-o țară umilită şi terorizată de tiranii săi semidocți şi paranoici, peste orice limită de decență est – europeană, scara de demnitate civică a timişorenilor a atins mult mai repede pragul de jos al suportabilității. Scandările mai puțin periculoase de „Vrem căldură!", „Vrem lumină!", „Vrem dulciuri la copii!", exersate în incinta UMT – ului şi apoi la ELBA erau doar prefigurări ale gândului încă reținut, deşi larg împărtăşit, pe care nici frica teribilă de Securitate, însădită pe sub conştientul fiecăruia nu-l mai putea înăbuşi. Deşi aparent nepolitică, venind mai degrabă din sfera morală a unui civism al lumii germane şi central – europene, familiarizată cu fastul bucuriilor vieții şi al delicateselor de Crăciun, o lozincă

aparent nevinovată şi uşor frivolă zguduie conştiinţele trecând pragul teritoriului interzis, al libertății asumate: „Vrem saloane de Crăciun, nu conducător nebun!”.

Născute haotic, dintr-o mare de conştiințe frenetice, brusc eliberate de constrângerile unei jumătăți de veac de dictatură, lozincile lui 20 decembrie, când Timişoara s-a declarat liberă, sunt încă confuze; uşor contradictorii, ca şi marea umană din străzi şi piețe, ce-şi spune, precipitat, oridine în gânduri şi atitudini, racordate la **ora revoluției**. „Demisia lu Nicolae Ceauşescu!”; „Demisia guvernului”, aclamau, în delir, timişoarenii de la Consiliul Județean, la presupusele tratative cu guvernul Dăscălescu, pe care, de fapt, astfel, l-au contestat cu vehemență. *„Frontul Democratic Român este o organizaţie politică constituită la Timişoara pentru a realiza un dialog cu guvernul în vederea democratizării ţării..”* sună preambulul proclamației născută câteva ceasuri mai târziu în foaierul celuilalt balcon revoluționar al Timişoarei, de la Operă. - Care dialog? – Cu guvernul şi conducătorul demis alături la Județeana de partid?

Ne este mai clar acum, la o relativă distanță temporală de acel decembrie fierbinte, că nu putea fi soluție de compromis cu regimul oficial de la Bucureşti. Rezolvarea era: ori! – ori! De aceea, în pofida faptului că se apreciază şi scrie pe larg că *Timişoara este altceva!,* noi gândim că Timişoara doar a încercat să exprime o opțiune. Această Timişoară, contestatară şi uşor confuză, deşi ferm anticeauşistă, a fost salvată de ridicarea Bucureştiului la 21 decembrie. Dacă Capitala nu se mişca, *Timişoara insurecţională* era, foarte probabil, violent reprimată.

Paradoxul este, însă, că noaua putere centrală n-a ştiut să valorifice cum se cuvenea precedentul capitalului de credibilitate al timişorenilor, mulțumindu-se să absoarbă, până la neantizare mesajul de demnitate națională al Frontului celui dintâi al revoluției.

**Despre Frontul Democratic Român şi revoluția în trepte**

Din multiplele înțelesuri pe care le exprimă cuvântul *front*, de această dată el semnifică limita avansată a unui câmp de bătălie. S-a încetățenit acest înțeles în anii celui dintâi război mondial (frontul rusesc, frontul francez...), dar mai cu seamă în vremea celui de-al doilea (din nou, frontul rusesc, frontul din Normandia ...); şi – până la o exasperare isterică – imediat după, ca front antifascist, popular, muncitoresc, democrat, al femeilor proletare ..., deci, ceva ce ține extrem de strâns de dictatură („a proletariatului”), de forțarea unor fapte din realitatea puterii în detrimentul altora. Cuvântul are o excelentă greutate, de sensuri amenințătoare, prevestind pericole, în vremea uriaşelor orchestrări cu iz stalinist din tot răsăritul european. Sub semnul fronturilor de tot felul s-au făcut epurări, deportări, lichidări... Dacă nu erai în „barca” frontului însemna că zilele îți erau deja numărate, evident, în sens descrescător.

Cunoscutul istoric Fernand Braudel (şi nu numai el) asemuia undeva marea revoluție franceză cu o rachetă în mai multe trepte, care se activează succesiv, pe măsură ce s-au precipitat evenimente de amploare, tot mai dramatice, pe scara faptelor de neîmpăcat (treapta de început, Căderea Bastilei – versus Vechiul Regim, treapta a doua, decapitarea cuplului monarhic – versus coaliția antifranceză a Europei; treapta următoare, naşterea celui mai mare tiran luminat, pe care l-a dat Franța Europei şi lumii, Napoleon Bonaparte).

Şi la noi, vremurile de schimbare au venit, mai nou, cu fronturile ... De inspirație kominternistă, cu primi actori autohtoni - Lucrețiu Pătrăşcanu, Emil Bodnăraş - şi apoi întreaga „pleiadă”; au măturat de pe scena românească un secol întreg de democratizare creştină şi modernă, punând în loc un regim barbar, cu fațadă egalitaristă şi instincte criminale.

Paradoxul nostru este că o făcătură de import, un regim proletar, peste un popor de țărani, născut prin front şi fronturi, a fost să piară tot de front.

Dacă e să întrebăm astăzi printre timişoareni: Ce conține *Proclamaţia Frontului Democratic Român*? Are ea şapte, nouă, sau poate mai multe puncte? , puțini îți pot răspunde mulțumitor. Dar dacă întrebi ce a vrut Frontul atunci, în decembrie 1989?, răspunsul vine ca de la sine: „Jos cu Ceauşescu şi cu regimul comunist”; libertate şi democrație pluralistă pentru România.

Iată deci că Frontul Democratic Român de la Timişoara, din 20 decembrie 1989, este, de fapt, esența comprimată a voinței de schimbare românească, aclamată din sufletele multelor zeci de mii de timişoareni în cele două forumuri oficializate, ale balcoanelor Revoluției de la județeana de partid şi de la Operă. Modelul semantic ține de o vreme odiasă şi a… odiosului, căreia, însă, i-a cântat prohodul. Unii au înțeles (sau, mai degrabă, au simțit aceasta) că rolul lor se încheiase, odată cu măturarea de pe scenă a tiranului comunist; ei ştiau răspicat şi din adâncul ființei să toarne în cuvinte ceea ce simțeau toți cei ce erau de o săptămână în stradă şi în piețele oraşului. De aceea au fost puternici atunci şi de neînvins. Dar, mai departe, de prea multă ardere, împotriva a ceea ce era sortit să piară, le-a lipsit energia constructivă, de a pune la locul său lucrul nou, potrivit să crească. Sau, mai brutal spus, în avalanşa evenimentelor descătuşate, s-au trezit luați pe nepregătite şi în cele din urmă chiar copleşiți de mersul haotic şi contradictoriu al acestora. Simptomatic e faptul că şi Procesele revoluției noastre, care se cuvenea să facă dreptate deopotrivă pentru oameni şi societate, s-au înfundat şi ele în căile rătăcite ale tranziției.

**REFERINȚE POSIBILE:**


- *Procesul de la Timişoara (2-15 martie 1990)* I-II, Timişoara-Bucureşti, Academia Civică, 2004;

- Mariana Cernicova, *„Noi suntem poporul”*, Timişoara, InterGarf, 2004;

Marius Oprea, Stejărel Olaru, *Ziua care nu se uită. 15 noiembrie 1987, Braşov.* Iaşi, Polirom, 2002.

- François Furet, *Revoluţia în dezbatere*, Iaşi, Polirom, 2000;

- Miodrag Milin, *Timişoara în revoluţie şi după*, Timişoara, Marineasa, 1997;

- Joseph Rotschild, *Întoarcerea la diversitate*, Bucureşti, Antet, 1997;

- Jacques De Launay, *Marea Prăbuşire 1944 - 1945*, Iaşi, Polirom, 1996;

- Titus Suciu, *Lumea bună a balconului*, Timişoara, Helicon, f.a. [1996]

- Radu Ciobotea, *După revoluţie, târziu*, Timişoara, Almanahul Banatului, 1995;

- Fernad Braudel, *Gramatica civilizaţiilor*, I-II, Bucureşti, Meridiane, 1994;

- Nestor Rateş, *Revoluţia încâlcită*, Bucureşti, Litera, 1994;

- Costel Balint, *1989 Timişoara, în decembrie*, Timişoara, Helicon,1992;

- Titus Suciu, *Reportaj cu sufletul la gură*, Timişoara, Facla, 1990;

- „Orizont”, nr. 3 / 19 ianuarie 1990 (Ionel Târc, *Revoluţa a început în noiembrie*)

# Relația revoluționari – Armată, la Timişoara, din perspectiva Frontului Democratic Român

*Lorin Ioan Fortuna*

**În decembrie 1989, la Timişoara, Armata a fost implicată în toate cele trei faze principale ale Revoluției: revoltă; revoluție; preluarea puterii în stat şi consolidarea ei.***

În prima fază (15-20.12.1989), prezența armatei s-a făcut simțită începând cu ziua de sâmbătă, 16.12.89. În 15 decembrie 1989 – când evenimentele s-au concentrat aproape exclusiv printr-o „veghe" la biserica reformată, în clădirea căreia era şi locuința pastorului Laszlo Tökes – s-au implicat Securitatea şi Miliția, fără însă a manifesta o represiune propriu-zisă, ci doar o supraveghere a celor care şi-au asumat rolul de a păzi locuința respectivă şi de a împiedica evacuarea forțată a pastorului, evacuare decisă chiar în comun acord cu ierarhia ecleziastă superioară a bisericii reformate. Datorită acestei stări de fapt, evacuarea pastorului reformat nu s-a produs în data de15 decembrie 1989.

A doua zi, 16 decembrie, veghea a continuat, la ea participând şi din ce în ce mai mulți români, fie din Timişoara, fie veniți din localități transilvane unde religia reformată beneficiază de o aderență corespunzătoare. După lăsarea serii, pastorul Laszlo Tökes a fost evacuat, în forță, fapt ce a radicalizat, ca mod de manifestație, pe cei aflați de față tocmai pentru a împiedica evacuarea. Trebuie menționat că, probabil sub presiunea celor care doreau să-l evacueze, **pastorul a apărut la geamul locuinței sale şi s-a adresat celor prezenți, cerându-le să plece, susținând că prezența lor aducea prejudicii lui şi familiei sale**. Numai că oamenii nu l-au ascultat, bănuind că pastorul reformat fusese obligat la o asemenea atitudine, prin amenințări, de către organele de represiune aflate acolo.

După evacuarea forțată, manifestația s-a mutat în Piața „Maria" (după numele preasfintei Maria, al cărei monument, împreună cu pruncul Iisus, de mari dimensiuni, a fost amplasat pe locul în care, în anul 1514, a fost martirizat Gheorghe Doja), unde câțiva protestatari au reuşit să blocheze circulația tramvaielor, trăgând de troliul acestora şi blocând alimentarea electrică. În scurt timp, în piață s-a adunat suficient de multă lume, pentru ca acțiunea de protest public să ia amploare şi să ajungă la cunoştința unei mari părți a populației Timişoarei.

Am fost martor la evenimente, începând aproximativ cu ora 21, fiind anunțat de o rudă că pastorul reformat fusese evacuat cu forța, iar o mulțime de oameni s-a strâns în Piața Maria. Am ajuns acolo cu o Dacia 1300, proprietate personală, pe care am parcat-o pe Splaiul Tudor Vladimirescu, vis-a-vis de fosta Policlinică cu plată. Înainte de a coborî, am văzut o maşină cu stație de radioemisie, care s-a oprit în apropiere. Deşi se lăsase întunericul, am putut vedea ce se întâmpla în maşină, fără să fiu văzut, deoarece s-a aprins lumina în interior câteva secunde, după care una din cele trei persoane aflate în maşină a vorbit la un microfon, apoi a coborât. Era un bărbat înalt, voinic, îmbrăcat într-un costum tip jeans. S-a îndreptat spre Piața Maria, amestecându-se în mulțime, în timp ce maşina, care nu purta însemnele vreunei instituții, ci părea o maşină proprietate privată, s-a îndepărtat de locul respectiv. Mi-am dat seama atunci că protestatarii erau infiltrați, într-un anume scop, de persoane din cadrul organelor de represiune. Am ieşit din maşină şi m-am amestecat şi eu în mulțime, dar n-am reuşit să mai dau de individul în jeans; de fapt, izbucnise deja revolta violentă, deoarece fusese adusă o unitate de intervenție specifică (scutieri), care încerca să evacueze cu forța Piața Maria, în timp ce demonstranții aruncau cu pietre, huiduiau şi fugeau din calea scutierilor, pentru a se regrupa apoi şi a se reîntoarce în piață.

Am abordat mai mulți tineri care manifestau în fața mulțimii de demonstranți şi i-am sfătuit să-şi acopere fețele cu fulare, pentru a nu putea fi recunoscuți, în cazul în care ar fi fost filmați cu aparatură specială, în infraroşu. Eu însumi am procedat în acest mod. Ulterior, am aflat că s-ar fi filmat în infraroşu şi că filmele respective au existat un timp, dar n-au fost folosite în anchetele judiciare care au urmat, fără însă ca să mi se poată confirma oficial, deşi m-am adresat conducerii Armatei din Timişoara, fiind interesat de recuperarea şi utilizarea filmelor (în cazul în care existau), ca material documentar şi ca probă în investigarea juridică a evenimentelor.

Din Piața Maria, manifestanții s-au retras din fața subunității de scutieri, dotată cu un ARO blindat, înarmat, în Piața Ştefan Furtună (Kűtl), iar alții pe podul Traian şi pe străzile alăturate. Am auzit apoi că au început să fie sparte vitrinele unor magazine, începând cu o librărie din Piața Ştefan Furtună, care avea expuse, potrivit obiceiului de atunci, cărți de culoare roşie, din colecția celor specifice realizării cultului familiei dictatoriale. Toate cărțile au fost aruncate în stradă, după ce unele au fost rupte şi apoi chiar li s-a dat foc. Mai târziu, am aflat că, în acea perioadă, a sosit la Timişoara o subunitate a Batalionului 404 din Buzău (din care făcea parte şi mult mediatizatul acuzat

din afacerea „Țigareta": Gheorghe Trutulescu), batalion specializat inclusiv în intervenții de tip cercetare-diversiune. De la comandantul Aeroportului Timişoara (Marin Leş), decedat câțiva ani mai târziu, în condiții destul de circumspecte), am aflat că cel puțin o parte a unității Batalionului 404 a părăsit Timişoara, cu destinația Bucureşti, în data de 20.12.1989, şi că mulți dintre ei aveau mâinile bandajate.

Am părăsit Piața Maria în jurul orei 23. Violențele au continuat acolo, dar şi în spațiile învecinate (Piața Ştefan Furtună, Podul Traian, iar demonstranții au atacat şi o maşină de pompieri care se alăturase forțelor de represiune, smulgându-i aruncătoarele de apă şi aruncându-le în Bega, putând fi văzute, în ziua următoare, de cei care treceau pe Podul Traian. În acea zi, maşini de pompieri, cu jeturi de apă, au fost folosite şi în alte locuri, împotriva demonstranților.

În noaptea de 16-17 decembrie au început arestările demonstranților, dar şi ale multor locuitori care n-au avut tangență cu revolta, fiind luați, pur şi simplu, de pe stradă, considerați suspecți, precum şi ale unor persoane declasate, care s-au folosit de situație pentru a vandaliza magazinele din apropiere şi, ulterior, şi din alte zone centrale ale oraşului, unde persoane avizate, sau doar declasate, au început să spargă sistematic geamurile ma-gazinelor. O situație de acest gen am putut vedea personal pe Bd. Gheorghe Lazăr, situat departe de Piața Maria, în apropierea locuinței mele. Arestările masive din acea noapte s-au făcut de către unități ce păreau a fi ale Armatei, care dispuneau de camioane cu prelate. Ulterior, persoane din cadrul Armatei au susținut că ar fi fost vorba de unități de grăniceri, care trecuseră, cu câtva timp în urmă, de la Ministerul Apărării la Ministerul de Interne, având aceeaşi uniformă cu militarii Armatei, dar cu însemne (petlițe) specifice (de culoare albastră), care n-au fost însă corespunzător remarcate de cei arestați, astfel încât aceştia au crezut că au fost arestați de către echipe speciale de urmărire şi arestare ale Armatei. Exemplific zona cartierului Dacia (1) situat departe de Piața Maria, unde au fost arestate multe persoane găsite pe stradă, după declanşarea efectivă a revoltei în Piața Maria. Din informații culese mai târziu rezultă că demonstranții s-au divizat pe grupuri (1), care s-au împrăştiat în alte cartiere ale oraşului, unde au încercat să incite populația la revoltă, deşi era noaptea târziu (după ora 23), acțiuni care au continuat până aproape spre dimineață. Persoanele arestate în acea noapte au fost transferate la Penitenciarul oraşului, pentru a fi anchetate, după ce unele au fost duse mai întâi la sediul Miliției Județene, unde, fără a fi anchetate, au fost bătute cu bâte, de către milițieni, care s-au dispus pe două rânduri, față în față, obligându-i pe cei arestați să treacă prin culoarul respectiv.

**Relația revoluționari-Armată, la Timişoara, în ziua următoare (17 decembrie) a cunoscut amploarea cea mai mare şi mai gravă, soldându-se cu zeci de morți şi răniți prin împuşcare**. Era duminică, zi în care mulți timişoreni au venit în centrul oraşului, pentru a vedea urmările zilei precedente. Începuse înlocuirea geamurilor sparte, iar în dreptul bisericii reformate era un cordon de „oameni de ordine", care împiedicau staționarea şi chiar trecerea prin zonă a celor care nu-şi aveau domiciliul acolo. Concomitent, începuse să curgă şi fluxul informațional despre arestările din seara precedentă.

Conducerea Garnizoanei militare (influențată, se pare, de la un nivel superior) a avut neinspirata idee de a organiza, în aceste condiții, o paradă militară, prin centrul Timişoarei, care a fost interpretată ca o demonstrație de forță, militarii fiind întâmpinați cu huiduieli şi expresii adecvate. Incitați, demonstranții au început să acționeze în plină zi, grupându-se pe lângă instituțiile oficiale de partid, precum şi în fața clădirii Garnizoanei militare, unde oameni mai incisivi (despre care reprezentanți ai Armatei au afirmat ulterior că ar fi fost provocatori şi incitatori) au dat semnalul începerii unor acte de violență, atacând Județeana PCR şi sediul organizației municipale PCR, vandalizând birourile în care au reuşit să pătrundă, aruncând pe geamuri cărți propagandistice, dar şi mobilier şi alte echipamente. Cu această ocazie, un tânăr a rupt stema de pe un drapel tricolor, arborat la județeana PCR ca simbol specific al statului dictatorial, rezultând, drapelul găurit, (1) operație care s-a extins apoi şi în alte localități din țară, ajungându-se astfel la **simbolul principal al revoluției: drapelul găurit.**

Mulțimea de demonstranți a incendiat un camion militar, aflat în fața sediului Județenei PCR. În jurul prânzului, în Piața Libertății, s-a deschis focul împotriva celor care atacau clădirea Garnizoanei, aruncând inclusiv cu pietre, deşi în fața acesteia opera un ARO blindat şi erau postate subunități de pază. Se pare că maiorul Joițoiu (ulterior fugit din țară) este cel care a deschis focul, cu o armă automată, după ce demonstranții au incendiat un automobil parcat acolo, aparținând unui ofițer din conducerea Garnizoanei militare (colonel Nicolae Predonescu). Această rafală a atins mai multe persoane, provocând prima victimă ucisă prin împuşcare – Lepa Bărbat – şi prima victimă grav rănită: soțul acesteia.

Pornind de la acest incident, evoluția revoltei s-a radicalizat şi mulțimi de oameni s-au adunat, spre seară, în fosta piață a Operei (Piața Victoriei, de azi), în apropierea şi chiar pe treptele Catedralei creştin-ortodoxe, cu această ocazie afirmându-se mai pregnant şi primii lideri ai revoltei timişorene.

După lăsarea serii, unități ale Armatei au pătruns în această piață, venind din Piața Libertății, şi au deschis focul asupra demonstranților. Mai multe persoane au fost împuşcate mortal în perimetrul pieței, iar câteva pe treptele catedralei. **Trebuie remarcat cazul tânărului Sorinel Daniel Leia, care a murit,**

**fiind împuşcat, în timp ce flutura un drapel tricolor şi cânta „Deşteaptă-te române!", care a devenit şi principalul cântec revoluționar cântat la Timişoara, în perioada următoare a revoluției.**

Am fost prezent şi în perimetrul respectiv, dar cu grija de a nu mă expune direct represiunii, şi am putut remarca faptul că, pe lângă gloanțele trase pentru a răni sau chiar a ucide, se trăgea şi demonstrativ, în scopul de a-i impresiona şi înfricoşa pe demonstranți, cu cartuşe trasoare, care lăsau urme luminoase ale traiectoriei lor. Pot menționa însă şi acțiuni în care unități ale Armatei au dat dovadă de o colaborare tacită, evitând să tragă în demonstranți. Astfel, în după amiaza acestei zile, la intersecția Bd-ului Gheorghe Lazăr cu Bd-ul Circumvalațiunii, a sosit un pluton de soldați care a blocat accesul spre zona centrală, pe traseul Bd-ului Gheorghe Lazăr. Deşi unii soldați au fost supuşi unor atitudini sfidătoare de către unii demonstranți (exemplu: postarea în fața soldatului şi privirea acestuia în ochi), militarii n-au reacționat represiv. Mai mult, la un moment dat, ofițerul care-i comanda a dat ordin de îmbarcare în camion (probabil ca urmare a unui ordin primit de la un nivel superior) şi, în timp ce se îndepărtau, iar mulțimea adunată striga „Ura!" şi „Armata e cu noi!", câțiva soldați au făcut cu mâna semnul victoriei, semn că încurajau astfel pe demonstranți să-şi continue acțiunile. **A fost una dintre primele acțiuni în care a început să se formeze impresia că, cel puțin la nivelul eşaloanelor inferioare ale unităților Armatei, scoase pe străzi, exista o oarecare înțelegere şi chiar simpatie pentru acțiunile demonstranților, fapt ce avea să se concretizeze ulterior, mai ales în data de 20 decembrie 1989, în lozinca „Armata e cu noi!", scandată la Timişoara, iar apoi şi în alte oraşe.** Cu toate acestea, trebuie precizat că această stare emoțională rezulta mai mult din speranța demonstranților de a nu mai fi atacați de către unitățile Armatei, precum şi ca un îndemn adresat lor de a nu mai reprima revolta, de unde a rezultat, probabil, şi lozinca-îndemn: **„Fără violență!"** Pe de altă parte, trebuie menționat şi cazul unității militare din Calea Lipovei, din interiorul căreia s-a deschis focul împotriva unei grupări de demonstranți care treceau pe acolo şi scandau lozinci, rezultând morți şi răniți.

Astfel, **17 decembrie va rămâne în istoria Revoluției române din decembrie 1989 ca principala zi a represiunii timişorene.**

Evenimente deosebit de grave s-au înregistrat, în această zi, la sediul unor unități spitaliceşti, în care au fost internați demonstranții răniți, precum şi la morga Spitalului Județean, unde au fost transportați demonstranții ucişi. Trebuie menționat **cazul comandantului Spitalului Militar din Timişoara care s-a pronunțat împotriva internării demonstranților răniți, apreciind că aceştia ar trebui împuşcați şi nu tratați.** Mai trebuie menționat şi faptul deosebit de grav că, la Spitalul Județean, a acționat o grupă specifică de supraveghere, formată din ofițeri din Miliție, Securitate şi Armată, care pare a se fi făcut vinovată, în mare parte, de transportul cadavrelor demonstranților ucişi la crematoriul „Cenuşa" din Bucureşti, unde cele mai multe au fost incinerate, iar altele au fost, se pare, îngropate, din cauza depăşirii capacității de incinerare a crematoriului, ipoteză ce n-a fost încă investigată corespunzător.

Trebuie menționată şi acțiunea unei grupări din Spitalul Județean, care a avut o activitate suspectă în acea perioadă, care nu a fost corespunzător investigată (exemplu: conf. dr. Ignat, dr. Dan Poenaru). Asupra conducerii Spitalului Județean şi a Direcției Sanitare Județene apasă încă unele dintre cele mai grave acuzații: colaborarea în vederea transportului cadavrelor demonstranților la Bucureşti; împiedicarea autopsierii cadavrelor, pentru a nu putea fi pusă în evidență proveniența glonțului ucigaş. Această situație s-a produs ca urmare a unei dispoziții date de către procurorul general adjunct al țării, (Diaconescu), care era prezent acolo. Cea mai gravă acuzație constă însă în uciderea unor răniți şi internați în Spitalul Județean, prin împuşcare în cap (Remus Tăpşală, Marica Ion şi alții), care fuseseră aduşi cu răni tratabile, de către rude sau cunoscuți, după care au dispărut, cadavrul lui Remus Tăşală fiind descoperit de un prieten al său (brancardier la spital), care l-a scos din lotul ce trebuia transportat în capitală şi l-a ascuns, predându-l apoi familiei, ceea ce a putut pune în evidență faptul că în Spitalul Județean, cu ştiința sau chiar cu aprobarea conducerii, s-au produs crime. Nici aceste crime nu au fost încă investigate şi elucidate, ba mai mult, brancardierul care a ascuns cadavrul lui Remus Tăpşală, şi care constituia un martor foarte incomod pentru cei vinovați de crimele din Spitalul Județean, a dispărut, la scurt timp, cadavrul său fiind găsit apoi ascuns într-un tub de beton.

Zilele de 18 şi 19 decembrie au avut un aspect diferit față de ziua de 17 decembrie. Intimidați de represiunea sângeroasă din ziua anterioară, protestatarii au schimbat tactica, nemaiacționând ziua, ci seara şi noptea, pentru a fi mai protejați.

Deşi nu s-a mai atins amploarea din zilele precedente, represiunea a continuat, susținută şi de un aport substanțial de tehnică militară grea (tancuri, blindate), care însă nu i-a descurajat pe protestatari, aceştia dovedindu-se inventivi în a găsi procedee pentru blocarea unui tanc, pe Calea Girocului (în prezent, Calea Martirilor), asupra căruia s-au aruncat şi „cocteiluri Molotov".

Grupuri de soldați, însoțiți de ofițeri (exemplu: maiorul Vasile Paul) au procedat, în consecință, la urmărirea protestatarilor până la intrarea în blocuri şi chiar în holul blocurilor, unde s-a tras şi au fost răniți şi chiar omorâți mai mulți oameni, unii dintre ei nefiind demonstranți. Episodul din Calea Girocului mi se pare

deosebit de semnificativ, deoarece dovedeşte că **demonstranții nu s-au lăsat intimidați de apariția tehnicii grele de luptă.** Menționez cele de mai sus deoarece ulterior s-au făcut afirmații, din partea unor reprezentanți ai Armatei, că dacă ar fi intenționat cu adevărat să realizeze o represiune, Armata avea toate mijloacele şi posibilitățile să nimicească rapid revolta timişoreană.

Trebuie subliniat faptul că veştile privind dispariția cadavrelor celor împuşcați, precum şi interzicerea vizitării celor răniți, de către rude sau prieteni, în Spitalul Județean, însoțită chiar cu amenințări proferate la adresa celor mai insistenți, au avut, de asemenea, ca efect radicalizarea multor demonstranți, pentru care siguranța personală a ajuns să fie înlocuită de o acută dorință de răzbunare. S-a pus astfel în evidență cât de mult este prețuită, la români, cinstirea celor decedați (cultul morților), precum şi la ce forme de revoltă se poate ajunge atunci când sunt necinstite cadavrele celor uciși într-o bătălie. Trebuie să se ştie că, la sugestia unor persoane, care n-au fost încă identificate, investigate şi judecate corespunzător, tomberoanele cu cenuşa rezultată din arderea cadavrelor demonstranților timişoreni a fost vărsată (cumplită batjocură !) într-o gură de canal din comuna Popeşti-Leordeni, lângă Bucureşti.

În data de 19 decembrie 1989 s-a evidențiat, în mod special, Întreprinderea Electrobanat, care a intrat în grevă generală, sfidând pur şi simplu prezența reprezentanților organelor de represiune, care au ocupat apoi întreprinderea, în încercarea de a stopa greva şi a împiedica declanşarea altor evenimente de protest.

Am fost martor, în acea zi, la momentul în care două care blindate, având mitra-liere exterioare, deservite de ofițeri de rang înalt (locotenent-colonei, care-şi pregăteau demonstrativ poziția de tragere, au fost aduse să patruleze pe cele două maluri ale râului Bega, în apropierea Întreprinderii Electrobanat.

Tot în data de 19 decembrie, în multe dintre întreprinderile timişorene, au avut loc şedințe speciale, destinate prelucrării salariaților asupra faptului că insurgenții erau elemente declasate sau chiar agenți străini (unguri şi iugoslavi) care urmăreau răpirea şi separarea Banatului de restul țării. Într-una din aceste întreprinderi, este vorba despre IPROTIM, s-a remarcat Claudiu Iordache, care a intervenit în timp ce vorbea directorul întreprinderii, spunând că în stradă a fost reprimat Poporul Român, şi nu huligani, aşa cum tendențios şi manipulant afirmase acesta. Într-o relatare postrevoluționară, generalul Ştefan Guşă recunoştea că, la Întreprinderea Electrobanat, a înțeles faptul că la Timişoara se desfăşoară o amplă manifestație de protest, şi nu acțiunea unor elemente declasate.

**În timpul revoluției (20-22. 12. 1989),** ziua de 20 decembrie (miercuri) a fost marcată de marea demonstrație populară, declanşată din trei platforme industriale: Calea Buziaşului, Gara de Nord şi Întreprinderea Mecanică, şi concretizată într-o imensă coloană, de mii de demonstranți, care s-a deplasat spre centrul oraşului, eliminând şi anihilând orice încercare de rezistență din partea unor unități ale Armatei. Deşi, în cursul dimineții, apăruse o unitate de paraşutişti (sosiți de la Caracal), care a înconjurat zona centrală a oraşului, pentru a împiedica accesul demonstranților în acest perimetru, la prânz, când marea coloană care şi-a inclus în traseu şi clădirea Consulatului iugoslav, sperând că de aici se va transmite în afara țării ceea ce se petrecea în Timişoara (ceea ce s-a şi întâmplat, cu sprijinul consulului Mirko Atanaczkovici), detaşamentul de paraşutişti a fost retras, astfel că accesul spre zona centrală a rămas liber, iar un tanc, postat în fața sediului Primăriei, a fost înconjurat de demonstranți şi obligat să-i însoțească spre Județeana PCR.

În această dimineață a avut loc o acțiune armată menită să împiedice pornirea organizată a demonstranților de pe platforma industrială din Calea Buziaşului. Numai că demonstranții au fost înştiințați, de către anumiți binevoitori, că urmează să fie împiedicați, de unități ale Armatei să pornească demonstrația şi au hotărât să pornească mai devreme cu o oră, în loc de ora 11, stabilită în ziua anterioară. În acest mod, unitățile Armatei sosite să blocheze zona au constatat doar că demonstrația se declanşase mai devreme.

La mijlocul zilei, coloana de demonstranți, ajunsă în zona ultracentrală a oraşului, s-a împărțit în două, una a rămas în Piața Operei, iar cealaltă s-a deplasat la Județeana PCR (actuala clădire a Prefecturii). Am făcut parte dintre cei rămaşi în Piața Operei, unde m-am implicat în realizarea unei rezistențe organizate, bazată pe constituirea unei formațiuni politice de opoziție, care să oblige PCR s-o recunoască şi să accepte tratative pentru demo-cratizarea regimului de guvernare. Aşa s-a înființat Frontul Democratic Român (FDR), al cărui preşedinte am fost ales, pe baza faptului că am propus un plan concret de organizare şi acțiune, menit să transforme revolta timişoreană în revoluție. În cealaltă direcție, la fosta Județeană PCR, s-a constituit un Comitet cetățenesc, care a alcătuit o listă de revendicări pe care a înaintat-o delegației guvernamentale sosite din Capitală, în frunte cu prim ministrul Constantin Dăscălescu, organizându-se şi acolo un centru de rezistență, care însă n-a funcționat decât până în jurul orei 21, când unitatea de paraşutişti, menționată anterior, a intervenit, evacuând clădirea, în timp ce delegația guvernamentală s-a reîntors la Bucureşti, fără a da un răspuns corespunzător Comitetului cetățenesc, care îi înmânase o listă de revendicări în numele protestata-rilor timişoreni. Nu acelaşi lucru s-a întâmplat în Piața Operei, unde FDR s-a organizat astfel încât să se poată apăra şi

acționa, **redactându-se în acea noapte Proclamația F. D. R., pe baza revendicărilor stabilite la mitingul maraton început în după-amiaza acelei zile, şi care a durat până în data de 22.12.1989, fiind întrerupt de declanşarea aşa-numitului episod al teroriştilor**. Tot în 20.12.1989, oraşul Timişoara a fost proclamat ca primul oraş eliberat de dictatura comunist-ceauşistă.

Astfel, 20.12.1989 este de fapt ziua în care revolta timişoreană s-a transformat în revoluție. Având în vedere modul în care au evoluat evenimentele în acea zi, unitățile Armatei au fost retrase în perimetrul şi apropierea sediilor lor, dând impresia unora că, la nivelul conducerii Armatei, s-ar fi pactizat tacit cu protestatarii. Adevărul este că, de la nivelul capitalei, se stabilise să aibă loc un alt mod de represiune (de tip "mineriadă"), cu ajutorul unor unități de gărzi patriotice, sosite din Oltenia, înarmate cu bâte şi dirijate de către reprezentanți ai fostei Securități, represiune ce trebuia declanşată în dimineața zilei de 21.12.1989. Din relatările unor participanți la această acțiune rezultă că au fost trimise 12-15 trenuri cu asemenea trupe.

Aflând din timp despre această acțiune, conducerea FDR a trimis mari coloane de demonstranți în gările oraşului, care au întâmpinat primele trenuri, pe care le-au demobilizat, ca unități represive, lămurind pe cei sosiți ce se întâmplă de fapt în Timişoara. S-a făcut apel la aceşti oameni să se întoarcă în locurile de unde au venit, să spună ce se întâmplă în Timişoara, şi, dacă au curaj, să facă şi ei ceea ce au făcut timişorenii. Ulterior, s-au primit informații că cei întorşi de la Timişoara au declanşat acțiuni de protest în oraşele lor de baştină. Primele trenuri cu gărzi patriotice fiind astfel anihilate, după ce-au intrat în Timişoara celelalte au fost oprite pe parcurs, inițiatorii respectivului scenariu represiv realizând că acțiunea eşuase. Datorită acestui fapt, după cum rezultă din declarațiile făcute în cadrul Procesului participanților la reprimarea revoluției, la Timişoara, s-a stabilit să se organizeze un atentat împotriva conducerii FDR, menit să ducă la arestarea liderilor FDR şi la anihilarea acțiunii de protest timişorene. Probabil datorită precipitării evenimentelor din țară, şi mai ales din capitală, acest scenariu n-a mai ajuns să fie aplicat.

**Apelul la rezistență pasivă, prin declanşarea grevei generale în toată țara, ca modalitate de acțiune, pentru eliminarea de la putere a dictatorului, a constituit un element esențial în strategia conducerii FDR de a diminua, pe cât posibil, numărul de victime ale represiunii.**

În 22.12.1989, dimineața, s-a prezentat la conducerea FDR ofițerul Viorel Oancea, îmbrăcat în uniformă, care s-a adresat manifestanților, spunându-le că personalul unității militare din care făcea parte (un atelier de reparații) s-a hotărât să nu mai sprijine represiunea împotriva demonstranților. Deşi aparent minor, gestul ofițerului Viorel Oancea a avut un mare impact asupra demonstranților, care au început să scandeze "Armata e cu noi!", bănuind că se declanşase o adevărată conspirație în unitățile Armatei din Timişoara, menită să sprijine revoluția şi să contribuie la căderea dictatorului. Din nefericire, nu a fost aşa, rezultând ulterior că gestul ofițerului Viorel Oancea a fost un act singular, desigur merituos, dar numai atât. Conducerea Armatei la Timişoara a rămas loială conducerii centrale, până când, din capitală, s-a anunțat fuga dictatorului şi, practic, căderea regimului comunist-ceauşist. S-a putut constata astfel că, deşi se ceruse şi se sperase, într-o primă fază a revoluției, doar eliminarea dictatorului N. Ceauşescu, de la putere, precum şi a clanului său familial, îndeplinirea acestui deziderat a avut ca efect nescontat şi căderea regimului comunist-ceauşist, obiectiv care a fost preluat operativ şi de către conducătorii FDR, ca țel fundamental de urmărit în viitor.

Timişoara a aşteptat astfel, în cursul zilei de 22.12.1989, extinderea revoluției în toată țara şi, mai ales, în capitală, relațiile cu Armata fiind, până la fuga dictatorului şi căderea regimului comunist-ceauşist, practic de necombatanță, iar după anunțarea căderii lui Ceauşescu, o delegație de ofițeri superiori s-a deplasat la sediul FDR şi s-a adresat demonstranților, anunțând oficial că Armata, la Timişoara, îşi încetează rolul de apărare a regimului dictatorial, precum şi pe cel de reprimare a revoluției pe care l-a avut până atunci. Deşi unii ofițeri au rostit discursuri înflăcărate, declarându-se chiar a fi de partea revoluției şi declanşând astfel urale şi scandarea lozincii "Armata e cu noi!", realitatea a fost că, la nivel de vârf, conducerea Armatei, la Timişoara, a rămas subordonată aceleiaşi conduceri – Ministerul Apărării Naționale – care a ordonat şi reprimarea revoluției.

La Timişoara, "atacul terorist" s-a declanşat în seara zilei de 22.12.1989, prin aparența unei lupte cu inamici ce nu puteau fi nici identificați şi nici prinşi. Ulterior, s-a constatat utilizarea unor simulatoare de împuşcături, precum şi faptul că oamenii suspectați de a fi acționat ca terorişti, prinşi de revoluționari şi predați conducerii Garnizoanei militare Timişoara, au fost eliberați şi puteau fi întâlniți, din nou, prin oraş, zâmbind sfidător celor care-i arestaseră şi-i predaseră. De la unitățile militare s-au împărțit arme unor revoluționari care au contribuit apoi, alături de efectivele armatei, la acțiuni de scotocire şi anihilare a punctelor de acțiune aşa-zis teroristă. Asupra acestui fenomen s-a produs şi ulterior, timp de ani de zile, o mistificare şi o manipulare fără precedent, credem, în istoria României. Manipularea episodului teroriştilor a mers atât de departe, în perioada în care la conducerea Armatei au fost tot cei care au condus-o şi în timpul revoluției, sau oameni aserviți acestora, încât s-a ajuns să se afirme oficial că teroriştii nici n-au existat, de fapt, prezența lor fiind închipuită şi presupusă de revoluționarii care, primind arme, s-au luptat de multe ori între ei. În special în perioadele cât Ion Iliescu a fost

preşedinte al României s-a realizat fățiş o asemenea mistificare şi manipulare, cel menționat remarcându-se semnificativ şi prin intervenții specifice pentru încetarea urmăririi penale a unora dintre ofițerii superiori care fuseseră judecați şi condamnați ca principali vinovați de a se fi aflat la conducerea Armatei, sau de a fi participat zilnic la reprimarea revoluției (Victor Atanasie Stănculescu, Mihai Chițac).

La Timişoara am fost martor când colonelul Nicolae Predonescu, reprezentant principal al conducerii Garnizoanei militare, în cadrul Consiliului Județean Timiş al FSN, a făcut cunoscut că trebuie să se deplaseze la granița cu Iugoslavia, deoarece oficialitățile de frontieră iugoslave au comunicat că au prins un număr de presupuşi "terorişti", îmbrăcați în combinezoane negre. S-a deplasat acolo, dar ulterior n-a mai comunicat nimic referitor la acest incident, iar peste ani, când l-am chestionat asupra acestui eveniment, a răspuns nonşalant că nu a avut loc. Noroc că presa vremii l-a consemnat (2), astfel încât există şi mărturii scrise. În acelaşi timp, conducerea Spitalului de Urgență din Bucureşti a organizat o conferință de presă în care a acuzat, de asemenea, mistificarea şi manipularea realizate public în legătură cu terorişti, menționând că a avut două saloane cu terorişti răniți, legați cu cătuşe de pat, care au fost ridicați de un ofițer venit din partea conducerii Armatei.

Odată cu preluarea puterii de stat de către F.S.N. şi consolidarea acestei preluări, în 23.12.1989, la Timişoara, echipe mixte, formate din militari şi revoluționari, au continuat acțiunile antiteroriste, amploarea acestui fenomen cunoscând însă o diminuare progresivă. Un revoluționar (George Ardelean) a observat şi a comunicat conducerii FDR faptul că civili identificați şi reținuți pe stradă ca suspecți cereau să fie puşi în legătură cu un colonel de la conducerea Garnizoanei militare şi pronunțau o frază ciudată, ce părea a fi o parolă: "Hârtia va fi albastră!", în limba germană (Papier wirt blau), la care persoane de contact răspundeau cu: "Şi spune-mi, ea ce ți-a spus!", pronunțat în româneşte. Un telefon dat colonelului în cauză, la care acesta nu a răspuns imediat, şi a pus receptorul pe masă, a permis să se audă că, de acolo, se răspundea în modul respectiv la parola menționată, cu indicația de a se comunica dacă se întâmplă ceva deosebit în zonele în care se aflau, precum şi cu comentarii de genul că ar trebui să nu fie linişte şi să se tragă mai mult. Tot acest episod, făcut public şi în ziarul Jurnalul național, de către persoana menționată anterior, a rămas, de asemenea, fără o investigare corespunzătoare, dar, ciudat, la sfârşitul anului trecut, s-a realizat şi difuzat un film despre revoluție, al cărui titlu sugestiv era "Hârtia va fi albastră!"

Trebuie menționat că, în lupta cu aşa-zişii terorişti, militarii utilizau, seara, cartuşe trasoare, fapt ce poate fi interpretat şi că se dorea, probabil, din nou, realizarea unui spectacol impresionant, cu scopul de a contribui la reabilitarea rolului Armatei în revoluție. Din informații ulterioare s-a putut concluziona că şi în alte mari oraşe s-a procedat în acest mod, în aceea perioadă. Mai pot menționa că, fiind în foaierul Teatrului Național, am observat că deşi aparent se trăgea asupra teatrului, precum şi din teatru, asupra unor posibili terorişti situați în clădirile de vis-à-vis, nu se zăreau urme de gloanțe pe fațada teatrului şi nici pe clădirea rectoratului Institutului Politehnic Timişoara. Erau însă urme de gloanțe, şi se văd şi acum, pe clădirea Hotelului Timişoara, precum şi pe clădirea care avea la parter un restaurant tip lacto-bar (în prezent, restaurant tip Mc.Donald).

În 24.12.1989 a fost contactată conducerea Garnizoanei militare, pentru a se conveni asupra constituirii unei structuri de putere reprezentative, din membri ai FDR (în majoritate), ai conducerii Garnizoanei militare, precum şi ai activului PCR județean şi local, care să preia puterea de stat la nivel local şi județean. Delegații FDR, care au fost ținuți un timp prelungit la intrarea Garnizoanei militare, în timp ce în jur se trăgea, au constatat că, în interior, comandantul Garnizoanei, lt. colonel Zeca, şi fostul prim-se-cretar județean PCR, Radu Bălan, deja avuseseră, în prealabil, convorbiri bilaterale. S-a hotărât atunci ca, în 25.12.1989, la sediul Primăriei oraşului, să se întâlnească cele trei grupări, cu reprezentanții stabiliți, numericeşte cu acelaşi prilej, pentru a alcătui noile organe de stat ale puterii locale şi județene.

În acest mod, sărbătorirea Crăciunului, la Timişoara, s-a făcut într-o relativă linişte. În 25.12.1989, la sediul Primăriei oraşului, s-au întrunit reprezentanții celor trei părți. Constatând că partea PCR venise cu foşti activişti de rang înalt, acuzați că au parti-cipat la reprimarea revoltei, precum şi datorită faptului că nu s-a dat o dezmințire în presă, precum că Radu Bălan nu era conducătorul FDR, conducerea FDR a hotărât şi impus eliminarea din componența organelor de conducere a tuturor activiştilor PCR şi menținerea doar a specialiştilor recomandați de reprezentanții PCR, în măsura în care acestora nu li se puteau reproşa abateri grave de conduită morală şi profesională. **În acest mod, încă din acea dată, la Timişoara s-a realizat efectiv lustrarea foştilor activişti PCR, precum şi a foştilor reprezentanți ai Securității şi Miliției, implicați în reprimarea revoluției, anticipându-se, prin fapte concrete, celebrul deziderat de mai târziu, cunoscut ca: punctul 8 al Proclamației Societății Timişoara, dată în martie 1990** (care, în final, s-a dovedit a fi doar o declarație, deoarece, spre deosebire de conducerea FDR, n-a reuşit să impună lustrația pe care şi-a propus-o, acea proclamație devenind astfel doar o declarație de intenții).

După constituirea organelor locale de conducere, sub denumirea Consiliul Local al FSN (la nivelul oraşului), respectiv Consiliul județean al FSN (la nivelul județului Timiş) – dată fiind aderarea FDR la FSN,

în mod unilateral, adică fără ca la nivelul conducerii centrale a FSN să fie cooptați şi reprezentanți ai FDR, cum ar fi fost normal şi corect (2) –, funcționarea celor două organe ale puterii de stat, realizate printr-o colaborare între FDR şi Garnizoana Militară Timişoara, a fost, o perioadă, mulțumitoare, reuşindu-se să se facă față, deşi cu destulă dificultate, complexei acțiuni de refacere a structurilor de conducere a organelor de stat, la nivelul celorlalte localități, precum şi la nivelul întreprinderilor din județ.

Deşi a promis că va sprijini investigarea actelor grave de represiune, comise la Timişoara, în timpul revoluției, conducerea Garnizoanei militare Timişoara a tergiversat cât a putut această acțiune, însărcinând cu respectiva misiune pe maiorul Izdrescu, procuror militar, care înainte îi anchetase pe protestatarii arestați în timpul revoltei timişorene. Colaborarea cu conducerea Garnizoanei Militare s-a degradat mult odată cu preluarea funcției de comandant de către Gheorghe Popescu (colonel rezervist, reactivat şi promovat la rang de general), la solicitarea generalului Nicolae Militaru. **Acesta a contribuit efectiv la deteriorarea gravă a relațiilor dintre Armată şi FDR, la Timişoara, sfârşind prin a încerca o lovitură militară de preluare a conducerii la nivel județean, în data de 12.01.1990 (eşuată însă), precum şi prin a submina încrederea populației oraşului şi județului în FDR, prin declarații de presă tendențioase. Această atitudine a culminat cu învestirea aşa-zisei "comisii electorale" ad-hoc, de a organiza alegeri județene şi locale anticipate, în Timişoara şi în județ, acționând dictatorial şi discreționar împotriva Consiliului Local al FSN Timişoara, precum şi a Consiliului județean Timiş, care, în calitate de organe de stat rezultate din revoluție, erau îndreptățite şi legitimate să organizeze aceste alegeri, pentru care s-a şi pregătit metodologia aferentă şi s-au efectuat demersuri preliminare.**

Comisia electorală ad-hoc s-a bazat, în mare măsură, pe sprijinul fostei redacții a oficiosului județean PCR (Drapelul Roşu), transformat în "Renaşterea bănățeană", reuşind să-şi impună controlul asupra unor mari întreprinderi, prin intermediul foştilor informatori ai Miliției şi Securității (instituții preluate şi înglobate în Armată). **S-a mers până acolo încât s-a interzis FDR să poată prezenta candidați la aceste alegeri şi, în acest mod, s-a reuşit, în principal, eliminarea FDR de pe scena politică locală şi județeană, precum şi de pe cea națională. Constatând că nu mai dispune de pârghii de putere, prin care să poată acționa, conducerea FDR a optat, în aceste condiții, pentru autodesființarea FDR, pentru ca să nu evolueze similar cu FSN, adică să fie confiscat şi deturnat în folosul unor structuri de interese clientelare, cu degradarea inevitabilă a prestigiului pe care l-a dobândit în revoluție, pe care a condus-o până la căderea dictaturii comunist-ceauşiste.** În condițiile vidului de putere creat de căderea regimului comunist - ceauşist, grupări interesate din cadrul conducerii Armatei, precum şi din cadrul conducerii fostului PCR, dar, mai ales, din cadrul conducerii fostei Securități, s-au aliat şi au deturnat rolul FSN, ca formațiune politică provizorie de arbitraj, pe care l-au confiscat şi l-au utilizat pentru a-şi satisface interese clientelare, în defavoarea intereselor fundamentale şi principale ale Poporului Român.

**Concluzii (din perspectiva F. D. R.)**

Considerăm astfel că, pe lângă rolul negativ de reprimare, avut de unități ale armatei, la Timişoara, în timpul revoluției, care nu poate fi decât condamnat, din punctul de vedere al FDR, se cuvine a fi menționat şi rolul pozitiv, în scurta, dar semnificativa colaborare postrevoluționară (până în data de 12.01.1990), când echipe formate din membri FDR şi ofițeri militari au mers în multe întreprinderi timişorene, precum şi în localități ale județului, pentru a ajuta la constituirea noilor structuri de conducere. Această scurtă perioadă de colaborare benefică a încetat din momentul în care conducerea Garnizoanei militare a fost preluată de către colonelul rezervist, reactivat cu grad de general, Gheorghe Popescu, care a încercat o lovitură militară de preluare a puterii județene de stat, în județul Timiş, în seara zilei de 12.01.1990, precum şi în dimineața zilei următoare. Această tentativă a fost sincronizată cu o acțiune similară, dar nu şi identică, ce a avut loc în Capitală, tot în 12.01.1990, declanşată aparent de prezența, pe un tanc, în mijlocul unei mulțimi revoltate, a lui Dumitru Mazilu, care, probabil nu întâmplător, în aceeaşi zi fu-sese la Timişoara, gardat de un grup de militari, care, după aspect, păreau a fi paraşutişti.

Am putut constata atunci, răspunzând la telefonul guvernamental generalului Jean Moldoveanu (din Ministerul de Interne al Guvernului Petre Roman) care îl căuta insis-tent pe Ion Marcu, dar nu şi pe altcineva, că exista un interes deosebit la nivelul conducerii guvernamentale referitor la evenimentele ce se desfăşurau la Timişoara stimulate de distribuirea de băuturi alcoolice, într-o zi ce fusese destinată exclusiv comemorării victimelor revoluției, la nivel național, şi încheiată cu o demonstrație de protest împo-triva conducerii FDR şi a reprezentanților FDR în Consiliul Județean al FSN, dar nu şi a Consiliului local FSN Timişoara abil dirijată prin intermediul unor foşti informatori ai Securității şi Miliției, care incitau oamenii în perimetrul central cu zvonuri că se încearcă (de către Consiliul Județean al FSN) tergiversarea investigațiilor pentru descoperirea şi judecarea celor implicați în reprimarea revoluției la Timişoara, că se fac abuzuri în repartizarea ajutoarelor tot din vina conducerii Consiliului Județean FSN Timiş, precum şi alte zvonuri, cu efect incitant împotriva unor persoane din conducerea FDR precum şi a Consiliului Județean

FSN Timiş (inclusiv a mea), unele de o abjecție pe care numai cei "profesionişti" în dezinformare le pot concepe şi difuza.

Pe de altă parte, neinvestigarea crimelor comise în Spitalul Județean Timiş şi nejudecarea procurorului general adjunct Diaconescu – care a ordonat să nu fie autopsiate cadavrele revoluționarilor uciși prin împuşcare – şi nici a celor care au decis aruncarea cenuşei rezultate din arderea cadavrelor eroilor timişoreni într-o gură de canal din Popeşti Leordeni constituie argumente puternice pentru a aprecia că relația revoluționari-Armată, nu doar la Timişoara, ci şi în alte oraşe în care revoluția s-a manifestat autentic, nu a fost încă investigată corect în aspectele cele mai importante, acestea rămânând astfel obiective de investigare pentru viitor. Mai trebuie menționat că, prin adoptarea deciziei de plată a unor însemnate daune către cei care au fost victime ale represiunii unităților Armatei, în cadrul revoluției din decembrie 1989, sau către urmaşii celor decedați în represiune, s-au creat premisele unei acuzații generale asupra Armatei, ca instituție de stat, fapt cu consecințe grave pentru istoria acesteia. Considerăm că nu Armata, ca instituție de stat, trebuia acuzată, ci cei care au condus-o în mod abuziv, situând-o de partea unui regim dictatorial, împotriva Poporului, atunci când acest popor n-a mai putut răbda şi s-a răsculat. Lansarea şi aplicarea ordinului de luptă cu indicativul "Radu cel Frumos" trebuiau bine cumpănite de către conducerea Armatei, pentru a nu implica Armata în acțiuni de reprimare împotriva poporului. Inclusiv diversiunea unei agresiuni ungaro-iugoslave, motivată prin rapoartele centrului de filaj al Securității din Timişoara, dirijată probabil la nivel superior, în acest sens, precum şi diversiunea spargerii vitrinelor multor magazine din Timişoara, pentru a justifica opinia că revolta este opera unor oameni declasați (huligani), au constituit, de fapt, acte de manipulare a opiniei publice naționale şi internaționale, în vederea justificării implicării Armatei împotriva populației revoltate, pentru a apăra o structură de putere dictatorială şi anacronică, când rolul Armatei, într-un stat democratic, este acela de a apăra statul de agresiuni externe.

Nerealizând o analiză sinceră a implicării Armatei în Revoluție, conducerea postrevoluționară a Armatei, cât şi cea a României, au blocat, astfel, în parte, şi investigarea istorică, dar şi cea juridică a evenimentelor care s-au produs în decembrie 1989. Mai mult, într-o carte dedicată analizei unilaterale (realizată de specialişti desemnați de conducerea Armatei) a implicării Armatei în Revoluția din decembrie 1989, pe lângă suficient de multe omisiuni elocvente, mistificări şi manipulări, menite a contribui la forțarea reabilitării Armatei, ca instituție, pe ultima copertă a cărții (4), rolul armatei în revoluție este caracterizat prin exprimări specifice, ținând de limbajul de lemn utilizat în cadrul propagandei dictaturii comunist-ceauşiste.

Atunci când evenimente istorice fundamentale nu sunt corect investigate şi nu sunt trase concluziile care se impun, există riscul ca greşeli deosebit de grave efectuate la nivelul conducerii de stat, să fie repetate în viitor. Acest pericol, din nefericire, persistă şi în legătură cu legislația şi modul în care este condusă, în prezent, Armata Română, iar trimiterea de unități armate româneşti pe teatre internaționale de luptă (Afganistan, Irak), fără a consulta, prin referendum, Poporul, aşa cum s-a procedat în alte țări, invitate să susțină cu trupe poziția anumitor tabere, în cadrul acestor conflicte, considerăm că reprezintă, de asemenea, fapte grave, care trebuie să ne determine să acționăm serios, de pe poziții civice şi de specialitate, pentru ca relația Popor-Armată să se schimbe corespunzător în România.

**BIBLIOGRAFIE**


1. Florin Medeleț, Mihai Ziman, *O cronică a revoluţiei din Timişoara: 16-22 decembrie 1989*, Muzeul Banatului, Timişoara.

2. Frontul Democratic Român, în revista *Politica Naţională*, nr. 1/2004, Timişoara.

3. Caseta dispărută, publicația *Victoria*, nr. 2, 3 şi 4/1990, Timişoara.

4. *** Armata română în Revoluția din decembrie 1989, *Coord. g-ral lt. C. Codrescu*, Institutul de Istorie şi Teorie Militară, Bucureşti, 1994.

# Cu privire la unele performanțe şi limite ale Revoluției Române din Decembrie 1989 [1]

*Lorin Ioan Fortuna*

## I. Introducere

Concepția potrivit căreia o revoluție este o revoltă care a cuprins marea majoritate a populației unei țări este, în general, împărtăşită de către cei care au înfăptuit-o, precum şi de către cei în favoarea cărora a fost înfăptuită. Această concepție nu este însă împărtăşită, de regulă, de către cei în defavoarea cărora a fost realizată, dar şi de către istoricii, politicienii şi sociologii cu o experiență corespunzătoare, care consideră că între o revoltă, chiar de mari proporții, şi o revoluție trebuie să existe nu doar o diferență cantitativă, ci şi una calitativă.

Luând ca exemplu tipic Revoluția Franceză de la 1789 [2;3] şi procedând la o analiză a modului în care a fost pregătită, declanşată şi înfăptuită, se pot trage anumite concluzii, pe care le considerăm semnificative referitor la aprecierea diferenței, invocate de către analiştii pretenționoşi, atunci când fac distincție între o revoluție şi o revoltă de mari proporții. Astfel se remarcă, din start, faptul că Revoluția Franceză de la 1789 a fost pregătită din timp, atât în cadrul unor organizații conspirative de tip masonic [4 ], cât şi de către anumiți specialişti în ideologia statală, ai vremii, care au studiat aspectele fundamentale ale acestei ideologii, atât referitor la statul de tip monarhist, cât şi la statul republican, sfârşind prin a opta ferm pentru statul republican, pe care l-au considerat mai performant, din punct de vedere al intereselor majorității populației şi, mai ales, de către noua clasă socială a burgheziei, aflată în curs de afirmare economică şi politică, din care făceau parte, sau de care se simțeau mai ataşati.

Beneficiind de personalități de mare valoare, precum şi de teoreticieni ai revoluției, ca fenomen politico-social [17] (exemple: Jean Jacques Rousseau, Benjamin Franklin, M.Robespiere, Lafayette, Danton, Marat, Napoleon Bonaparte şi alții), Revoluția Franceză de la 1789 s-a desfăşurat în condiții total diferite de Revoluția Română din Decembrie 1989 [ 5; 6], cea mai semnificativă diferență fiind aceea că unii dintre revoluționarii francezi au ştiut, încă înainte de declanşarea respectivei revoluții, care trebuiau să fie obiectivele fundamentale ale acelei revoluții, respectiv ce trebuie înlăturat ( statul monarhist ) şi cu ce trebuie înlocuit ( statul republican).

În acelaşi scop s-a avut în vedere şi elaborarea unui nou sistem constituțional republican, bazat pe trei puteri de stat: Puterea Conducătoare – Preşedinția, Puterea Legislativă – Parlamentul şi Puterea Administrativă – Guvernul, care a servit apoi drept model teoretic constituțional şi altor țări, în vederea elaborării unei Constituții republicane, care să stea la baza noii forme de guvernare, constituind totodată şi rodul ideologic fundamental al acestei revoluții.

Cu toate că ştiau, în general, ce aveau de făcut, conducătorii Revoluției Franceze de la 1789 n-au reuşit totuşi să-şi impună, de o manieră determinantă, voința reformatoare, întâmpinând o rezistență considerabilă din partea fostelor structuri sociale, privilegiate în cadrul fostului stat monarhist, care a fost abolit, dar şi din partea mulțimii de oportunişti şi profitori pe care, de regulă, o mare transformare socială îi aduce în postura de a putea influența, de o manieră neaşteptată şi uneori chiar determinantă, mersul evenimentelor.

Făcând parte din ceea ce s-ar putea denumi, prin analogie fizică, ca fiind o **inerție socială**, factorii ostili transformării, care acționează în sensul apărării intereselor foştilor privilegiați, precum şi factorii anarhici, care încearcă să profite de ocazia oferită prin diminuarea considerabilă a autorității de stat ( ce poate merge uneori chiar până la instalarea unei adevărate stări de anarhie socială), pot ajunge să provoace, ca efect, chiar determinarea eşuării (parțiale sau totale) a transformării pe cale violentă a societății, aşa cum, de altfel, s-a şi întâmplat, atât cu Revoluția Franceză de la 1789, cât şi cu Revoluția Română din Decembrie 1989, în ultimul caz fiind vorba de un eşec parțial, în sensul că nu au putut fi înfăptuite toate **prevederile programului revoluționar, reprezentat, în momentul declanşării revoluției, de Proclamația Frontului Democratic Român, din data de 21.12.1989** ( enunțată însă, la nivel principial, în chiar ziua declanşării Revoluției Române din Decembrie 1989, la Timişoara, adică în data de 20.12.1989) [ 8 ], **respectiv de Proclamația Frontului Salvării Naționale, dată după căderea regimului comunist-ceauşist**, în timp ce, în cazul Revoluției Franceze de la 1789, eşecul a fost cvasitotal, din punct de vedere al obiectivului principal urmărit ( răsturnarea statului monarhist şi instalarea statului republican), deoarece, după o scurtă şi temporară reuşită, s-a ajuns la reîntoarcerea la statul monarhist, iar apoi chiar la statul imperial.

Atât exemplul Revoluției Franceze de la 1789, cât şi cel al Revoluției Române din Decembrie 1989, pun în evidență faptul că ceea ce aparent ar putea fi considerat ca o excepție, adică eşecul parțial, sau chiar total, dar temporar, al unei revoluții, prin frecvența cu care se întâmplă poate fi considerat chiar

ca o regulă specifică [ 9 ], excepția devenind astfel **reuşită totală**, sau măcar cea deplină, sau măcar cea mulțumitoare pentru o mare parte a populației. Totuşi proba timpului a pus în evidență faptul că importanța unei revoluții nu trebuie apreciată exclusiv după modul în care a decurs perioada sa violentă, ci şi după semnificațiile şi implicațiile pe care revoluția respectivă le-a generat în timp, uneori chiar după o perioadă îndelungată de la data la care s-a înfăptuit faza sa violentă [9;10], punându-se astfel în evidență continuarea transformărilor revoluționare, dar prin evoluție specifică, marcată uneori chiar şi de anumite evenimente violente, după o perioadă de **recul social**, favorizată probabil tocmai de violența şi rapiditatea cu care s-a produs transformarea inițială.

Aşa s-a întâmplat cu Revoluția Franceză de la 1789 şi este probabil să se întâmple şi cu Revoluția Română din Decembrie 1989.

## II. Evoluția specifică a Revoluției Române din Decembrie 1989

Introducera prezentată a avut rolul de a constitui motivația evidențierii unor similitudini cu Revoluția Franceză de la 1789, în analiza Revoluției Române din Decembrie 1989, în sensul de a aprecia dacă ampla mişcare socială din Decembrie 1989 a fost o revoltă de mai mari proporții, sau a fost o revoluție [ 5; 6; 7; 10 ].

În ce ne priveşte, apreciem că ceea ce nouă ne place să denumim a fi **Revoluția Română din Decembrie 1989** nu întruneşte existența tuturor elementelor necesare, sau determinante, pentru a putea susține, pe deplin, ideea de revoluție, remarcându-se, în primul rând, absența unei ideologii specifice, inclusiv a unei noi ideologii statale, aşa cum s-a întâmplat cu Revoluția Franceză de la 1789, care a adus în patrimoniul ideologiei politice şi juridice **sistemul statal republican, capitalist, bazat pe trei puteri de stat**. Dată fiind rapiditatea cu care s-au desfăşurat evenimentele, cei care au pregătit şi declanşat Revoluția Română din Decembrie 1989, la Timişoara, în data de 20.12.1989, precum şi cei care au preluat-o, la Bucureşti, în seara zilei de 22.12.1989, după căderea regimului de dictatură ceauşistă, în cadrul unei lupte pentru putere [5; 31], declanşată pe fondul vidului de putere, apărut după căderea regimului comunist-ceauşist, nu au avut timpul necesar să dezbată corespunzător şi să hotărască ce fel de stat ar trebui să fie instalat în România pentru a înlocui statul comunist-ceauşist.

Datorită celor menționate anterior a fost posibilă revenirea la statul capitalist, adică la forma statală existentă în România înainte de instalarea regimului comunist, cu precizarea că s-a optat totuşi pentru republică şi nu pentru monarhie, deşi încercări de a reinstaura monarhia n-au lipsit, dar n-au avut efectul necesar pentru a fi impuse. În acest context trebuie să constatăm că **Revoluția Română din Decembrie 1989, deşi a înlocuit un tip de stat cu altul, nu a adus o inovație corespunzătoare în cadrul ideologiei statale, preferând revenirea la o formă de stat existentă şi cunoscută – statul capitalist**, instalat paradoxal chiar de către formațiuni politice care s-au declarat, cel puțin formal, adepte ale doctrinei politice socialiste.

**România, la nivel de putere de stat, a trecut astfel de la statul maximal, în care statul a acționat discreționar, în mod distrugător, prin forma dictatorială de guvernare, la statul minimal, caracterizat de o anarhie specifică, care considerăm că nu poate fi etichetată decât ca o pseudodemocrație**, remarcată, ca atare, inclusiv de către observatori oficiali şi independenți, din afara țării.

## III. Aprecieri cu privire la performanțele şi limitele Revoluției Române din Decembrie 1989

Apreciind şi cele precizate anterior, devine explicabil faptul că există destule referiri interne, dar şi externe, care s-au făcut, se fac şi probabil se vor mai face cu privire la Revoluția Română din Decembrie 1989, şi care au în vedere tot mai rar, sau chiar de loc, existența unei revoluții autentice în România, în Decembrie 1989, recunoscându-se doar producerea unei revolte, chiar dacă de mari proporții ( adică o **revoltă populară** ), sau chiar o **lovitură de stat**, sau o **revoluție eşuată**, sau o **revoluție confiscată şi deturnată**, etc[ 5;6;7;8;10;19;21;22;23;24;25;26;27; 28;29 ].

Astfel, inclusiv **unii specialişti în istorie, politologie, sociologie şi alte domenii conexe din țară, dar şi, în special, din țările care au înfăptuit în trecut, o revoluție importantă, contestă direct, prin declarații sau aprecieri corespunzătoare, sau indirect, prin omisiuni elocvente, caracterul revoluționar al transformării politico-sociale care a avut loc în Decembrie 1989, în România, remarcând doar revolta, nu şi revoluția** [ 9;10 ], iar unii analişti autohtoni se referă chiar la o posibilă lovitură de stat, sau la o confiscare şi deturnare, respectiv un furt al revoluției, înfăptuit de grupări de interese care au aşteptat la cotitura istoriei, pândind şi intervenind la momentul potrivit, în cadrul luptei pentru putere ( în condițiile apariției vidului de putere cu care s-a finalizat, în 22.12.1989, faza violentă a revoluției), pentru a-şi impune corespunzător interesele la cel mai înalt nivel [5;6;7;8;9;21;22;23;24;25;26;27;28;29;30;31], adică la nivelul puterilor de stat.

Având în vedere şi analogii similare cu alte importante transformări sociale, ca revoluțiile de la

1848, sau Revoluția Rusă din 1917 [ 11 ]**, Revoluția Română din Decembrie 1989 apare ca fiind văduvită de o pregătire corespunzătoare, precum şi de o evidențiere concretă a unor obiective fundamentale de natură ideologică, ce trebuiau urmărite şi înfăptuite prin revoluție, inclusiv o ideologie revoluționară la capitolul:drept constituțional, capabilă să corecteze neajunsurile şi mai ales erorile constituționale comise în trecut.**

Revoluția Română din 1989 a stat astfel sub semnul spontaneității, cei care şi-au asumat pregătirea, declanşarea şi conducerea fiind puşi în situația de a se adapta rapid la derularea evenimentelor, în măsura în care această adaptare s-a putut realiza, dând astfel prioritate obiectivelor urgente şi concrete, mai presante, în defavoarea celor mai abstracte şi îndelungate.

Pentru a exemplifica modul exploziv în care s-au derulat evenimentele, evidențiem doar faptul că s-a pornit cu declanşarea unei revoluții predominant anticeauşiste, şi s-a încheiat cu o revoluție predominant anticomunistă. Recapitulând şi evaluând corespunzător importanța evenimentelor care au marcat semnificativ transformarea politică şi socială produsă în România, în Decembrie 1989, considerăm că trebuie să evidențiem, între altele la capitolul **performanțe,** în primul rând **amploarea manifestării, precum şi abnegația cu care s-a acționat în anumite locuri şi situații, mergându-se până la sacrificiul personal, reuşindu-se astfel să se elimine de la putere un regim corupt, de tip dictatorial, şi ca atare foarte greu de înlăturat**. Pe de altă parte considerăm că trebuie semnalat între altele, la capitolul **limite,** pe lângă **carențele de strategie a desfăşurării revoluției**, mai ales **absența unei ideologii statale reformatoare**, care să constituie obiectivul ideologic, ce trebuia asociat celorlalte obiective fundamentale şi principale care au fost urmărite. Deşi această analiză poate şi chiar trebuie să fie extinsă corespunzător şi la alte aspecte specifice ale Revoluției Române din Decembrie 1989, în perimetrul prezentei lucrări ne rezumăm doar la aspectele semnalate, intenționând însă să atragem atenția cercetătorilor şi asupra necesității abordării Revoluției Române din Decembrie 1989 nu doar din perspectiva faptelor, ci şi din cea a semnificațiilor şi implicațiilor în timp, pe o perioadă mai îndelungată.

## IV. Restanțe ideologice ale Revoluției Române din Decembrie 1989

Analizând cu seriozitate şi responsabilitate ceea ce s-a petrecut în România în Decembrie 1989, se mai poate ajunge şi la concluzia că **putem şi chiar suntem datori, în situația existenței unor condiții favorabile, datorită libertății existențiale câştigate ( poate singurul câştig fundamental al Revoluției Române din Decembrie 1989), să continuăm, în plan faptic, eforturile de a crea o nouă clasă politică, bazată pe oameni tineri, nemarcați corespunzător de oportunismul specific perioadei comunist-ceauşiste, la care să se adauge, din generațiile vârstnice, doar acele persoane, respectiv personalități, care, prin comportamentul lor postrevoluționar, au făcut dovada păstrării unor capacități morale şi profesionale imperios necesare în activitatea de revigorare politică a țării**. În plan teoretic considerăm că **este indispensabilă elaborarea unei ideologii statale specifice, inedită şi revoluționară chiar, la nivelul dreptului constituțional, care să devină o contribuție ideologică corespunzătoare, ca rod al Revoluției Române din Decembrie 1989, şi care să se poată impune, în timp, prin originalitatea şi valoarea sa, pentru a conferi evenimentelor din Decembrie 1989, din România, un incontestabil statut istoric de revoluție**. Astfel va putea fi perceput rolul şi meritul acestor evenimente nu doar ca o transformare revoluționară, la nivel de putere politică , ci şi ca una corespunzătoare la nivel de ideologie statală.

În acest context mai putem menționa că, datorită conştientizării acestor aspecte, s-au şi întreprins demersuri corespunzătoare, între care şi cel al unui grup de participanți la Revoluția Română din Decembrie 1989, implicați major în evenimentele care au avut loc la Timişoara, cărora li s-au alăturat şi câțiva specialişti în diverse domenii ale ştiințelor sociale, politice şi economice, care au elaborat şi dat publicității bazele principiale ( sociale, politice şi economice) ale unui nou sistem constituțional, fundamentat pe conceptul de **stat național democrat**, în sensul contemporan al acestui concept [12], precum şi pe imperativul **menținerii democrației autentice, ca modalitate specifică de guvernare**, cu o ideologie socială, economică şi politică ( inclusiv partinică) adecvate. S-a elaborat astfel un proiect constitutional, denumit generic: **Proiectul constituțional „Timişoara"** [13, 14], **bazat pe existența a 5 puteri de stat, si anume: Puterea Prezidențială – ca putere de stat conducătoare, Puterea Parlamentară – ca putere de stat legislativă, Puterea Guvernamentală – ca putere de stat administrativă, Puterea Mediatică ( Societatea Națională Informațională) – ca putere de stat informațională şi Puterea Garantă (Curtea Națională Constituțională) – ca putere de stat coordonatoare şi de arbitraj**, plecându-se de la premiza, confirmată de realitate (inclusiv cea din România postrevoluționară), că **modelul constituțional al celor 3 puteri de stat, lăsat ca moştenire ideologică de către Revoluția Franceză de la 1789, în diferitele sale variante, a devenit evident depăşit, nemaiputând asigura existența şi funcționarea optimă a statului de drept, cu opțiunea democratică autentică de guvernare.**

Proiectul constituțional „Timişoara" a fost depus

şi înregistrat oficial, în data de 29.07.2002, la Cancelaria Preşedinţiei României, precum şi la Comisia Parlamentară înfiinţată în vederea culegerii de sugestii privind modificarea Constituţiei României, pe bază de referendum constituţional, fiind prezentat şi mediatizat şi cu diferite alte prilejuri, la sesiuni de comunicări, în presă, sau în cadrul unor emisiuni de televiziune [14; 15; 16].

S-a realizat şi difuzat această variantă de inovare a sistemului constituţional şi din dorinţa de a declanşa o dezbatere ideologică corespunzătoare, în contextul necesităţii modernizării ideologiei politice, în general [18; 19], conştientizându-se faptul că **o ţară care a îndrăznit şi a reuşit să realizeze o revoluţie importantă, aşa cum a fost Revoluţia Română din Decembrie 1989, are dreptul şi chiar datoria să contribuie corespunzător, inclusiv la revoluţionarea ideologiei de stat, pentru a propune sisteme politice, sociale, economice şi de altă natură, noi, în concordanţă cu evoluţia civilizaţională a societăţii, pe care să încerce chiar să le şi experimenteze, dar cu o conducere competentă şi, mai ales, de bună credinţă, atât în folosul prezentului, cât, mai ales, al viitorului omenirii.**

În elaborarea ideologiei specifice Proiectului Constituţional „Timişoara" s-a mai plecat şi de la **premiza necesităţii respectării opţiunii fundamentale a Poporului Român pentru forma de stat naţional unitar, suveran şi indivizibil, cu o democraţie autentică, bazată pe suveranitatea Poporului Român, cucerită cu greu în Revoluţia Română din Decembrie 1989, eveniment care, în plan istoric naţional, a devenit şi reperul de început pentru perioada istoriei contemporane a României, înlocuind astfel sfârşitul celui de-al doilea Război Mondial şi constituirea statului comunist, după modelul impus de Uniunea Sovietică, care funcţionau, ca repere istorice, până atunci.** S-a respectat astfel opţiunea fundamentală a primului referendum constituţional post-revoluţionar, de la sfârşitul anului 1991, dar, în acelaşi timp, s-au operat şi modificări corespunzătoare, plecându-se de la constatarea că **prima Constituţie a României, de după Revoluţia Română din Decembrie 1989, nu a realizat şi cadrul constituţional de ansamblu, imperios necesar realizărilor opţiunilor fundamentale dorite şi legiferate,** fapt ce a fost pus pe deplin în evidenţă de evoluţia ulterioară, până în prezent, a României. Cum însă 1989 s-a dovedit a deveni un reper istoriografic delimitator nu doar la nivelul României, ci şi al Europei [10;20], **continuarea Revoluţiei Române din Decembrie 1989 printr-o revoluţie ideologică şi instituţională, realizată însă pe cale paşnică, adică printr-o evoluţie socială politică şi economică corespunzătoare, ni se pare a fi astfel nu doar o provocare, ci şi o datorie istorică**.

## V. Concluzii

Această lucrare şi-a propus, mai întâi, să contribuie corespunzător la conştientizarea faptului că o revoluţie se caracterizează, în general, atât prin realizări deosebite ( adică prin performanţe), cât şi prin nerealizări deosebite ( adică prin limite), iar o revoluţie adevărată trebuie să aibă forţa reformatoare de a genera, în timp, prin implicaţiile şi semnificaţiile sale practice şi teoretice, transformări fundamentale, care să se adauge performaţelor iniţiale, obţinute în prima fază, de regulă violentă, completând astfel şi limitele iniţiale, în totalitate, sau doar în parte, semnificativă. Referitor la contribuţia ideologică necesară pentru ca o importantă transformare socială şi politică să fie recunoscută, în timp, ca revoluţie, se prezintă exemplificativ demersul ideologic intitulat generic Proiectului constituţional „Timişoara", ca un posibil model de continuat, dezvoltat, verificat şi aplicat în mod corespunzător. Dacă societatea românească postrevoluţionară va reuşi să-şi asume un asemenea deziderat şi, cu forţa societală de care dispune, să-l realizeze, să-l experimenteze, şi să-l adapteze la necesităţile prezentului, dar, mai ales, ale viitorului, punând astfel la dispoziţia altor popoare o ideologie constituţională inedită, asociată unei practici aplicative adecvate, care să poată fi şi materializată, în România, printr-o experienţă societală pozitivă, atunci Poporul Român va avea şansa să intre în categoria foarte restrânsă a acelor popoare care au reuşit să contribuie, în mod semnificativ, la evoluţia benefică a omenirii.

**BIBLIOGRAFIE:**


1. Lucrarea a fost prezentată într-o variantă anterioară la Simpozionul: „15 ani de la Victoria Revoluţiei Române din Decembrie 1989", organizat de către Institutul Revoluţiei Române din Decembrie 1989, în data de 15.12.2004, la Bucureşti.
2. Thomas Carlyle, *Istoria Revoluţei Franceze*, Bucureşti, Editura „Universul", vol 1-3, 1944-1946.
3. Roger Chartier, *Originile culturale ale Revoluţiei Franceze*, Timişoara, Editura Sedona 1998.
4. Modelul constituţional „**Timişoara"** în publicaţia Republica 2004, anul I, nr. 3, decembrie 2004.
5. Sergiu Nicolaescu, *Cartea Revoluţiei Române: Decembrie 1989*, Editura „Ion Cristoiu", Bucureşti, 2001.
6. „Naţiunea Română " , Timişoara, an I, nr.1, ianuarie 2004 – nr. special

dedicat Revoluţiei Române din Decembrie 1989.

7. Ruxandra Cesereanu, *Decembrie 1989. Deconstrucţia unei revoluţii*, Iaşi, Editura Polirom, 2004.
8. *Frontul Democratic Român* – în revista „Politica Naţională", Timişoara, an I, nr.1, trimestrul I, 2004.

9. Charles Tilly, *Revoluţiile europene*, Iaşi, Editura Polirom, 2002.

10. *Revoluţiile din 1989 între trecut şi viitor*, coordonator V. Tismăneanu, Iaşi, Editura Polirom, 1999.

11.Marin Voiculescu, *Istoria doctrinelor politice*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică,1970.

12. Raoul Girardet, *Naţionalism şi naţiune*, Iaşi, Editura Institutului european, 2003.

13. Proiectul constituțional „Timişoara" – documentație predată şi înregistrată cu Nr. 7955/29.07.2002 la Cancelaria Preşedinției României, precum şi la Forumul Constituțional înființat de către Parlamentul României.

14. Radu Comănescu, Emilian M. Dobrescu*, Franc-masoneria – o nouă viziune asupra istoriei lumii civilizate,* vol. I, ediția a III-a, Editura Europa Unită, Bucureşti 2001.

15. Comunicat al *Forumului Unităţii Naţionale*, întrunit la Timişoara, în data de: 24.01.2003, în vederea organizării unei dezbateri publice cu tema: Modificarea Constituției României în contextul apărării şi promovării intereselor naționale fundamentale ale Poporului Român, publicat în ziarul: Renaşterea Bănățeană , 27 ianuarie 2003, respectiv în ziarul: Ziua de Vest , 03.02.2003.

16. Ciclul de emisiuni TV cu titlul: *Deşteptarea României*, susținut săptămânal în perioada mai-septembrie 2005, în ziua de vineri, la postul DDTV Bucureşti, moderator Lorin Ioan Fortuna.

17. *Fundamentele gândirii politice moderne,* coord. A.P. Iliescu, E.M. Socaciu, Iaşi, Editura Polirom, 1999.

18. Marin Trăistaru, *Politologie*, Bucureşti, Editura didactică şi pedagogică, 1998.

19. Daniel Barbu, *Şapte teme de politică românească*, Bucureşti, Editura Antet, 1997.

20. Ioan Scurtu, *1989- An revoluţionar în Istoria Europei,* în volumul 1-2/2005 al publicației: „Clio 1989", editată de către Institutul Revoluției Române din Decembrie 1989.

21. Dumitru Mazilu, *Revoluţia furată,* vol.1, Bucureşti, Editura Cozia, 1991.

22. Anneli Ute Gabanyi, *Die Unvollendete Revolution*, München, Editura Piper, 1990.

23. Călin Cernăianu, *Diplomaţia lupilor*, Bucureşti, Editura Nemira, 1997.

24. Marius Mioc, *Falsificatorii istoriei*, Timişoara, Editura „Almanahul Bănățean",1994.

25. Vartan Arachelian*, Revoluţia şi personajele sale*, Bucureşti Editura Nemira, 1998.

26. Antonia Rodos, *Complotul Securităţii.Revoluţia trădată din România*, Bucureşti, Editura Saeculum I.D.1999.

27. editor coordonator:Romulus Rusan, *O enigmă care împlineşte 7 ani. Timişoara 1989-1996*, Lucrările Simpozionului internațional dedicat Revoluției Române din Decembrie 1989, organizat la Timişoara de Fundația Alianța Civică, Editura: Fundația Alianța Civică, Bucureşti, 1997.

28. Dieter Schlesak, *Revolta morţilor*, Bucureşti, Editura All Educational, 1998.

29. Şerban Săndulescu, *Decembrie'89.Lovitura de stat a confiscat revoluţia*, Bucureşti Editura Omega-Ziua Press, 1996.

30. Claudiu Iordache, *Clasa nevrednică*, Bucureşti, Editura Irini, 1997.

31. Sergiu Nicolaescu, Lupta pentru putere – Decembrie '89, Bucureşti, Editura Bic All, 2005.

# FRONTUL DEMOCRATIC ROMÂN (FDR)

*Marinela Veronica Ţariuc*

**1. Constituirea**

În data de 20.12.1989, pe fondul desfăşurării revoltei timişorene [1] (declanşată în data de 16.12.1989, împotriva regimului comunist-ceauşist), cînd revolta a atins apogeul, culminând cu o mare demonstraţie de protest (sub forma unui marş), iniţiată de către salariaţii întreprinderilor de la capătul platformei industriale din calea Buziaşului (Intreprinderea de aparate electrice de măsură, Electrotimiş şi Optica, la care s-au asociat, pe parcurs, şi salariaţii altor întreprinderi, situate pe aceeaşi platformă industrială, precum şi din alte platforme industriale, ca cele din zona Gării de Nord şi zona în care se află amplasată Uzina Mecanică), când o parte a coloanei de demonstranţi a intrat în fosta piaţă a Operei, din Timişoara (în prezent: Piaţa Victoriei), un grup de protestatari (dintre care pot fi amintiţi: Ioan Chiş, Traian Vrăneanţu, Claudiu Iordache, Nicolae Bădilescu, Mihaela Munteanu, Maria Trăistaru şi alţii, care li s-au asociat acestora) au dat curs îndemnului lui Lorin Ioan Fortuna, cadru didactic la Institutul Politehnic „Traian Vuia" din Timişoara, de a organiza o formaţiune politică de opoziţie faţă de Partidul Comunist Român (PCR), aflat la conducerea ţării, în calitate de partid unic (condus practic de familia fostului dictator Nicolae Ceauşescu şi aserviţii acestei familii), formaţiune politică pentru care a propus denumirea: Frontul Democrat Român, devenită ulterior: Frontul Democratic Român, odată cu difuzarea documentului programatic intitulat: Proclamaţia Frontului Democratic Român, concepută în cursul zilei de 20.12.1989 [2; 3] de un colectiv coordonat de către Lorin Ioan Fortuna, definitivată în noaptea de 20–21.12.1989, şi difuzată începând cu dimineaţa zilei de 21.12.1989, mai întâi prin citirea acestui document din tribuna amenajată în balconul clădirii Teatrului Naţional şi al Operei din Timişoara, iar ulterior, prin multiplicare, prin diverse procedee, şi tipărire inclusiv sub formă de manifest, în cele 4 limbi ale principalelor etnii care conviețuiesc în Timişoara: română, germană, ungară şi sârbă [4].

În timpul desfăşurării marşului de protest, Lorin Ioan Fortuna a părăsit coloana demonstranţilor, în care era integrat, în dreptul Institutului Politehnic „Traian Vuia" (în prezent Universitatea „Politehnica") din Timişoara, pentru a merge la locul său de muncă (un laborator de telecomunicaţii) şi a confecţiona acolo 3 panouri, pe care erau înscrise lozincile: Frontul Democrat Român; Asta-i Timişoara! Unde este Ţara?; şi respectiv: Jos Ceauşescu!, cu care a revenit printre demonstranţi, în fosta piaţă a Operei, şi le-a cerut unor participanţi la demonstraţie să le ridice în sus şi să le pună astfel în evidenţă, după care a contactat o serie de demonstranţi pentru a-i determina să participe la constituirea unei formaţiuni politice de opoziţie, care să organizeze revolta timişoreană şi s-o transforme în revoluţie, pentru ca tot efortul timişorenilor, de până atunci, şi mai ales jertfa celor morţi, precum şi suferinţa celor răniţi, să nu se irosească în zadar [4; 5; 6].

Grupul organizat astfel de către Lorin Ioan Fortuna a încercat apoi să pătrundă în clădirea Teatrului Naţional şi a Operei din Timişoara, în care preconiza să instaleze sediul formaţiunii politice: Frontul Democrat Român.

Tentativa de pătrundere în respectiva clădire s-a efectuat mai întâi prin intrarea de serviciu a salariaţilor (actorilor) şi ulterior prin intrarea principală, fiind încununată de succes, deşi iniţial o grupă de soldaţi, conduşi de fostul maior Vasile Paul (în prezent general, care în zilele de 17-18.12.1989 s-a remarcat prin reprimarea sângeroasă a demonstranţilor în fosta: cale a Girocului – în prezent: calea Martirilor), precum şi unii dintre reprezentanţii instituţiilor care îşi aveau sediul în acea clădire, au încercat să se opună acestei acţiuni.

Astfel, cele două grupuri care au pătruns în respectiva clădire, primul prin intrarea laterală, din partea stângă a clădirii, iar cel de-al doilea prin intrarea principală, s-au întâlnit în foaierul balconului principal al clădirii, unde Lorin Ioan Fortuna a expus, din nou, celor prezenţi, care erau mai mulţi decât cei ce formaseră grupul iniţial, importanţa constituirii unei formaţiuni politice de opoziţie, cu denumirea: **Frontul Democrat Român**, cu rolul de a prelua conducerea revoltei timişorene, a o organiza corespunzător şi a o transforma în revoluţie.

Propunerea a fost acceptată cu amendamentul că era mai potrivită denumirea: **Frontul Democratic Român**, iar, pentru ca iniţiativa să aibă legitimitatea şi impactul necesare, Lorin Ioan Fortuna a precizat că era necesară şi o participare corespunzătoare, la realizarea acestei acţiuni, din partea reprezentanţilor întreprinderilor care au iniţiat marşul de protest, precum şi al întreprinderilor care s-au alăturat, pe parcurs, acestei acţiuni.

În acest scop a fost folosită o staţie de amplificare existentă în foaierul situat în spatele balconului principal al clădirii, care era utilizată, de regulă, în unele zile de sfârşit de săptămână, pentru a amplifica concerte de muzică populară şi alte manifestări adre-

sate populației Timişoarei, care se aduna în această piață a Operei, loc ce constituia şi principalul centru civic al oraşului.

Stația de amplificare a fost activată cu ajutorul unor angajați ai Teatrului Național, precum şi a unor componenți ai grupului de inițiativă pentru constituirea Frontului Democratic Român, trebuind menționat, în acest context, că, după pătrunderea în clădire şi anunțarea intenției de a constitui, având sediul acolo, o formațiune politică de opoziție, atât conducerea Teatrului Național, cât şi conducerea Operei, n-au mai manifestat opoziție, ba chiar au colaborat tacit, în oarecare măsură, de o manieră care trebuie, în prezent, apreciată, având în vedere condițiile în care a avut loc, punând, în general, la dispoziție ceea ce era disponibil şi necesar pentru activitatea conducerii Frontului Democratic Român, în acea clădire.

Odată stația de amplificare instalată, Lorin Ioan Fortuna a ieşit în balcon şi a luat primul cuvântul, spunând cine este şi în ce scop se află acolo, prezentând apoi obiectivul acțiunii de constituire a Frontului Democratic Român, importanța înfăptuirii acestui obiectiv pentru ca revolta timişoreană să nu eşueze, şi adresând totodată un apel tuturor întreprinderilor reprezentate, în acel moment, la demonstrația care avea loc în fosta piață a Operei, să analizeze situația, iar, dacă doresc să se alăture grupului de inițiativă format pentru constituirea Frontului Democratic Român (FDR), să delege câte 2-3 delegați, din fiecare întreprindere, pentru a fi incluşi printre membrii: **Comitetului Fondator al „Frontului Democratic Român”**, care urma să fie constituit.

Lorin Ioan Fortuna a expus şi principalele revendicări pe care Frontul Democratic Român le va avea în vedere, ca formațiune politică de opoziție, în confruntarea cu Partidul Comunist Român (PCR), aflat la guvernare, în vederea democratizării țării şi eliminării, de la conducere, a clanului Ceauşescu şi aserviților acestui clan, revendicări care au format şi fondul ideologic principal care a stat la baza redactării Proclamației Frontului Democratic Român.

După Lorin Ioan Fortuna au luat cuvântul şi alți membri ai grupului de inițiativă pentru fondarea Frontului Democratic Român, timp în care, în foaierul balconului, au început să sosească reprezentanții delegați de întreprinderile care au luat parte la marşul de protest, pentru a participa la constituirea Comitetului Fondator al Frontului Democratic Român (CF-FDR).

Practic, **în jurul orei 14, adică la aproximativ o oră după pătrunderea în clădirea Teatrului Național şi Operei din Timişoara, acțiunea de constituire a Comitetului Fondator al Frontului Democratic Român (CF-FDR) era încheiată, fiind ales şi un Birou Permanent (BP-FDR), format din Lorin Ioan Fortuna, în calitate de preşedinte, Claudiu Iordache, în calitate de vicepreşedinte, Maria Trăistaru, în calitate de secretară, precum şi Ioan Chiş şi Nicolae Bădilescu, ca membri.**

Deşi s-au făcut ulterior mai multe presiuni pentru schimbarea, sau completarea acestui Birou Permanent, trebuie menționat că, atunci, la început, componența acestui organ central executiv a întrunit adeziunea necesară, deoarece toți membrii făceau parte din grupul care inițiase această acțiune şi, în plus, riscurile implicate de asumarea unor asemenea responsabilități au determinat alte persoane propuse să refuze această calitate, iar o parte dintre reprezentanții delegați ai întreprinderilor chiar s-au retras, precizând că nu sunt pregătiți, sau dispuşi, să-şi asume riscul de a participa la constituirea unui partid de opoziție, fiind acolo doar în calitate de observatori şi urmând a comunica întreprinderilor care i-au delegat cele expuse în legătură cu constituirea Frontului Democratic Român, urmând ca acestea, dacă vor dori să se implice în acest demers, să delege alți reprezentanți, pregătiți şi dispuşi să-şi asume un asemenea rol, precum şi riscurile corespunzătoare.

Datorită acestei motivații, atunci când preşedintele FDR a luat din nou cuvântul şi a prezentat lista membrilor CF-FDR, precum şi lista membrilor BP-FDR al acestui organ central de fondare şi conducere a respectivei formațiuni politice, nu s-a manifestat nici un protest din partea demonstranților prezenți în fosta piață a Operei, ba mai mult, anunțarea componenței organelor de conducere menționate, precum şi a intreprinderilor reprezentate, a fost primită cu ovații şi urale, cei prezenți înțelegând că s-a petrecut, în evoluția revoltei timişorene, ceva deosebit de important, şi anume ceva de natură a putea da un cu totul alt curs acestei revolte, la un nivel superior de organizare.

**2. Declanşarea revoluției**

Ca urmare a acestei hotărâri, **Lorin Ioan Fortuna a anunțat public, în jurul orei 14, în data de 20.12. 1989, că odată cu fondarea FDR şi aprobarea acestei constituiri, precum şi a componenței organelor de conducere, de către demonstranții prezenți în fosta piață a Operei, la Timişoara, se declanşează de fapt o revoluție (denumită ulterior: Revoluția Română din decembrie 1989), având ca obiective fundamentale: eliminarea de la guvernare a clanului Ceauşescu şi a aserviților săi, democratizarea României prin restabilirea drepturilor fundamentale ale omului, încălcate de către fostul regim comunist-ceauşist, judecarea şi condamnarea tuturor celor care s-au făcut vinovați de reprimarea sângeroasă a revoltei timişorene şi de sprijinirea, în acest sens, a clanului Ceauşescu, precum şi integrarea României în cadrul țărilor civilizate, care respectă drepturile fundamentale ale omului şi aplică democrația, ca formă de guvernare.**

**3. Declararea oraşului Timişoara ca primul oraş eliberat de dictatura comunist-ceauşistă**

Deoarece o parte dintre reprezentanții întreprinderilor care au participat la fondarea Frontului Democratic

Român au menționat că s-au primit amenințări din partea conducătorilor unor întreprinderi, conform cărora cei care participaseră la marşul de protest şi, mai ales, la inițierea şi organizarea acestuia, vor fi urmăriți de organele de represiune, pentru a fi pedepsiți corespunzător, urmând a fi totodată şi dați afară din întreprinderile la care erau angajați, la propunerea lui Lorin Ioan Fortuna, CF-FDR a considerat necesar ca FDR să-şi asume conducerea oraşului Timişoara, urmând a întreprinde măsuri corespunzătoare în acest scop, prima fiind aceea de a declara oraşul Timişoara ca primul oraş, din România, eliberat de dictatura comunist-ceauşistă, astfel încât, din acel moment, conducerea oraşului Timişoara urma a fi divizată în două, pe de o parte: FDR, iar pe de altă parte: PCR.

Ca urmare a acestei hotărâri, preşedintele FDR a răspuns public celor care reclamau că au primit amenințări pentru participarea lor la marşul de protest, din data de 20.12.1989, că **oraşul Timişoara a fost declarat oraş eliberat de dictatura comunist-ceauşistă, de către Frontul Democratic Român (FDR), fiind astfel primul oraş liber din România şi a lansat un apel către toate oraşele țării de a urma exemplul Timişoarei şi de a aprinde flacăra revoluției pentru a se elibera de dictatură.**

Acestui îndemn i s-a dat curs încă în aceeaşi zi, de către oraşul Lugoj, precum şi în ziua următoare de către oraşele: Arad, Cluj, Bucureşti şi altele, semn că apelul lansat la Timişoara, în data de 20.12.1989, odată cu constituirea FDR, a avut efectul scontat şi încă neaşteptat de repede.

Preşedintele FDR s-a adresat apoi demonstranților amenințați de conducerile intreprinderilor la care erau angajați, cerându-le să se întoarcă, grupați, la respectivele întreprinderi şi să-i destituie, cu aprobarea conducerii FDR, pe conducătorii care i-au amenințat, alegând alții, având însă şi competența necesară, dispuşi să sprijine revoluția care se declanşase, ceea ce s-a şi întâmplat, în unele din întreprinderile respective.

**4. Declanşarea grevei generale ca modalitate principală de protest şi de luptă**

**Preşedintele FDR a mai cerut reprezentanților tuturor întreprinderilor să trimită delegați, la sediul respectivelor întreprinderi, care să relateze ce s-a întâmplat la Timişoara şi să acționeze în vederea îndeplinirii programului politic asumat de către FDR prin declanşarea grevei generale, adică, pe cale paşnică şi fără violență, constituind totodată şi Comitete de întreprindere ale FDR, în cât mai multe întreprinderi din Timişoara, pentru a contribui astfel la dezvoltarea FDR şi la formarea unei baze de masă, cu ajutorul căreia să poată fi învinse obstacolele dificile pe care forțele de represiune ale regimului comunist-ceauşist le-au mobilizat şi urmau să le mai mobilizeze pentru a anihila mişcarea protestatară din Timişoara care, din data de 20.12.1989, s-a transformat din revoltă în revoluție.**

**În acelaşi scop au fost trimişi delegați în toate gările oraşului, precum şi la autogară, pentru a transmite un mesaj similar, prin intermediul călătorilor, întregii țări, şi, tot în acelaşi scop, s-a făcut apel public la radioamatori, precum şi la întreaga populație a oraşului Timişoara, să transmită radiofonic, sau telefonic, în țară, precum şi în afara țării, mesaje corespunzătoare, referitoare la ceea ce se întâmpla la Timişoara, cerându-se astfel, în mod public, sprijinul întregului oraş, al întregii țări, precum şi al comunității internaționale, în vederea extinderii şi sprijinirii corespunzătoare a revoluției, astfel încât aceasta să-şi poată îndeplini obiectivele fundamentale asumate şi, în primul rând, eliminarea de la Puterea supremă în Stat a clanului Ceauşescu şi a aserviților săi.**

**5. Mediatizarea faptului că la Timişoara s-a declanşat revoluția**

În contextul în care, ca urmare a apelului menționat, o parte a comunicațiilor telefonice interurbane individuale ale populației oraşului Timişoara au fost blocate, conducerea FDR a trimis reprezentanți la centrala telefonică a CFR Timişoara, independentă de rețeaua telefonică urbană, cu solicitarea de a sprijini transmiterea de informații la celelalte stații CFR din țară, pentru a comunica faptul că la Timişoara s-a declanşat o revoluție care, dacă nu va fi corespunzător sprijinită şi de către alte oraşe ale țării, va fi înăbuşită de către forțele de represiune comunist-ceauşiste, irosindu-se astfel o mare ocazie de a elimina, de la Puterea supremă în Stat, pe dictatorul Nicolae Ceauşescu, precum şi întregul clan care-l susținea.

Colaborarea cu centrala telefonică a CFR Timişoara a avut un rol deosebit, suplinind, pe cât s-a putut, nefuncționarea corespunzătoare a rețelei telefonice publice, în zilele de 20 şi 21.12.1989, în ceea ce priveşte convorbirile interurbane şi, mai ales, cele internaționale.

Trebuie menționat, de asemenea, că **au fost trimişi reprezentanți şi la Consulatul lugoslav din Timişoara, unde s-a explicat ce se întâmplă la Timişoara, solicitându-se sprijinul Consulatului pentru informarea opiniei publice internaționale referitor la evenimentele petrecute anterior la Timişoara, precum şi la declanşarea revoluției, de către FDR.**

Încercarea de a realiza un dialog cu delegația guvernamentală sosită de la Bucureşti, în frunte cu Primul Ministru Constantin Dăscălescu, în după amiaza zilei de 20.12.1989, precum şi cu o parte din conducerea PCR-Timiş şi PCR-Timişoara, s-au dovedit a fi infructuoase, deoarece respectivii reprezentanți ai PCR nu erau nici pregătiți pentru o asemenea misiune şi nici dispuşi să-şi asume riscurile corespunzătoare, în condițiile în care fostul dictator Nicolae Ceauşescu

ceruse ca revolta timişoreană să fie reprimată, inclusiv prin intervenția Armatei.

Ca urmare a acestui fapt, Lorin Ioan Fortuna a anunțat public, din balconul clădirii fostei județene PCR-Timiş (în prezent sediu al Consiliului Județean şi a Prefecturii județului Timiş), unde s-a desfăşurat dialogul cu delegația guvernamentală a PCR, precum şi ulterior din balconul Teatrului Național şi al Operei, unde funcționa sediul FDR, că respectiva delegație guvernamentală nu era abilitată să poarte tratative pentru eliminarea de la Puterea Supremă în Stat a clanului Ceauşescu şi a aserviților acestuia, singura soluție fiind continuarea şi amplificarea revoluției ce fusese declanşată, în aceeaşi zi, atât la Timişoara, cât şi în restul țării.

**Datorită acestor acțiuni, încă în seara zilei de 20.12.1989, postul de radio Europa Liberă (foarte ascultat la acea vreme, în România, precum şi de către comunitățile româneşti din afara României) s-a remarcat transmițând ştirea că, pe fondul revoltei ce avea loc la Timişoara, s-a constituit un partid de opoziție, intitulat: Frontul Democratic Român, condus de un cadru didactic universitar, pe nume: Lorin Fortuna.**

**6. Anihilarea acțiunii de reprimare a FDR cu ajutorul unor unități de gărzi patriotice (mineriadă!)**

Noaptea zilei de 20 spre 21.12.1989 a fost marcată de faptul că populația care a sprijinit masiv, în timpul zilei şi chiar al serii, prin prezența sa, Frontul Democratic Român, asigurându-i astfel şi o protecție corespunzătoare, s-a dispersat, în cea mai mare parte, rămânând, în fosta piață a Operei, doar un număr de aproximativ 250 de oameni, atât în interiorul, cât şi în exteriorul clădirii Teatrului Național şi a Operei.

Această noapte a constituit o perioadă critică în existența FDR, deoarece ar fi facilitat anihilarea acestei formațiuni politice, dacă s-ar fi acționat, în forță, atunci, deşi FDR dispunea de o gardă de pază, care era înzestrată şi cu câteva arme automate.

Aceste arme au fost preluate de la soldații care, în timpul zilei, încercaseră să se opună demonstranților şi fuseseră copleşiți numeric, cedând armamentul pe care-l aveau, precum şi de la fosta Miliție Transporturi Feroviare, în schimbul eliberării unor cadre ale acestei instituții, care încercaseră să se infiltreze în interiorul clădirii Teatrului Național, în scop diversionist.

Acest aspect reprezintă totodată şi un argument hotărâtor pentru combaterea unor opinii postrevoluționare, conform cărora meritul declanşării şi înfăptuirii Revoluției Române din Timişoara revine întregii populații a oraşului şi nu doar membrilor FDR.

Cei care au rămas singuri, în noaptea de 20–21.12.1989, în fosta piață a Operei, precum şi în clădirea Teatrului Național şi a Operei din Timişoara, au simțit pe pielea lor şi au înțeles pe deplin care este deosebirea între a fi actor, sau doar spectator (chiar dacă şi susținător) într-o adevărată dramă socială, atunci când trebuie să plăteşti această cutezanță chiar cu riscul vieții.

Dacă totuşi FDR n-a fost atacat în noaptea respectivă, acest lucru nu s-a întâmplat datorită faptului că forțele de represiune ar fi renunțat la ideea unei asemenea acțiuni, sau că ar fi pactizat tacit cu demonstranții, aşa cum, în mod eronat, s-a afirmat ulterior, de către reprezentanți ai conducerii Garnizoanei militare Timişoara, precum şi ai conducerii centrale a Armatei (invocând şi faptul că unități militare, scoase în stradă, au fost retrase, în acea zi, în jurul sediilor instituțiilor militare din Timişoara), ci pentru că scenariul de represiune se schimbase, având în vedere experiența zilelor anterioare, optându-se pentru un alt mod de represiune, cunoscut şi denumit ulterior ca fiind de tip: **mineriadă**.

Trebuie să se ştie, în acest context, că conducerea forțelor armate angajate în represiune, la Timişoara, a procedat inclusiv la realizarea unui plan de atacare a clădirii Teatrului Național, la cererea directă a Ministrului de atunci al Armatei: generalul Vasile Milea, cu care a fost însărcinat generalul Ştefan Guşă, care n-a mai fost pus în aplicare deoarece, la nivelul conducerii superioare a PCR, s-a apreciat că, în contextul în care opinia publică internă şi, mai ales, cea internațională fuseseră deja informate referitor la ce s-a întâmplat la Timişoara şi începuseră să apară protestele internaționale, era preferabilă o reprimare utilizând forțe care să nu aparțină direct Armatei.

Au fost astfel alese şi trimise spre Timişoara unități de gărzi patriotice din județele Mehedinți, Dolj şi Olt, care au fost transportate, cu trenuri speciale, la Timişoara, fiind echipate cu uniforme specifice şi înarmate cu ciomege, precum şi dirijate de către securişti.

Acestora li s-a comunicat că urmau să acționeze, la Timişoara, inclusiv împotriva unor forțe de invazie ungureşti şi iugoslave, care vroiau să ocupe Banatul românesc şi cărora li se alăturase şi o parte din populația oraşului.

Înarmate cu ciomege special confecționate, aceste forțe urmau să reprime, pe o cale aparent civilă şi nu armată, revoluția declanşată la Timişoara, pentru se a da apoi ocazia să se afirme că populația loială regimului comunist-ceauşist a înfrânt revolta unor localnici, precum şi a unor intruşi care urmăreau destabilizarea regimului şi crearea unor condiții favorabile desprinderii Banatului românesc de teritoriul țării.

Aflând din timp de sosirea acestor trenuri, prin intermediul angajaților centralei telefonice CFR, conducerea FDR a putut lua măsuri corespunzătoare de contracarare a acestei acțiuni.

Datorită acestor măsuri, care au constat în trimiterea de detaşamente formate din câteva mii, sau doar sute de demonstranți, în gările oraşului, funcție de mărimea acestora, trenurile deja sosite au fost

demobilizate, iar cele ce urmau să mai vină (în total 12, din informații neconfirmate oficial) au fost oprite pe parcurs şi întoarse înapoi, după ce s-a apreciat că acest scenariu era sortit să eşueze, având în vedere că cei trimişi să reprime revoluția cu bâtele (de fapt: **o primă mineriadă**) [21], erau aşteptați, la Timişoara, de mulțimi numeroase de demonstranți.

Deoarece celor deja sosiți li s-a explicat ce se întâmplă, de fapt, la Timişoara, mulți dintre aceştia s-au alăturat revoluției, dar marea majoritate au dorit să se întoarcă în localitățile de unde veniseră, dorință care le-a fost satisfăcută şi, ca urmare a acestui fapt, o parte din cei trimişi să reprime revoluția, la Timişoara, au devenit, la întoarcere, în localitățile de unde plecaseră, promotorii declanşării revoluției în aceste localități, putând fi evocat cazul oraşului Craiova, în care, conform informațiilor primite de către conducerea FDR, prin intermediul centralei telefonice CFR Timişoara, cei întorşi de la Timişoara au început să scandeze, la coborârea în gara Craiova, lozinci împotriva regimului comunist-ceauşist.

Celor care au dorit să rămână în Timişoara li s-au asigurat alimente şi locuri de cazare, până în data de 24.12.1989, unii participând chiar şi la lupta împotriva aşa zişilor terorişti, care au acționat şi la Timişoara.

**7. Apogeul mitingului maraton de la Timişoara - difuzarea Proclamației FDR**

În perioada 20-22.12.1989, în fosta piață a Operei din Timişoara, s-a desfăşurat un miting maraton, cu o întrerupere în noaptea de 20 spre 21.12.1989.

Îngrijorarea şi chiar disperarea care i-a cuprins pe membrii FDR-ului în noaptea respectivă, că vor fi abandonați definitiv de către populația oraşului, s-a spulberat însă în dimineața zilei următoare când, în piața respectivă, s-au adunat peste 100.000 de oameni, care au dat astfel curs apelului la mobilizare, lansat de FDR, fapt ce a constituit un semnal clar pentru autorități că revoluția nu mai putea fi reprimată decât cu prețul a mii de morți şi răniți, sau chiar cu cel al declanşării unui război civil, având în vedere că deja mai multe mari oraşe, precum şi multe localități din județul Timiş, se ridicaseră în sprijinul Timişoarei. **„Azi în Timişoara – mâine în toată țara!”** a fost lozinca cel mai frecvent scandată în această perioadă, la care s-au adăugat şi alte lozinci precum: **„Jos Ceauşescu!”; „Jos dinastia!”; „Nu plecăm acasă, morții nu ne lasă!”; „Libertate!”; „Libertate te iubim, ori învingem, ori murim!”; „Vom muri, sau vom fi liberi!”; „Acum, ori niciodată!”; „Jos dictatura!”; „Să fie judecat, aicea în Banat!”; „ Ceauşescu judecat pentru morții din Banat!; ”Frontul Democrat Român!”; „FDR!”; „Fără violență!”; „Armata e cu noi!”** (deşi doar la nivelul unor unități inferioare, care au fraternizat cu demonstranții, după ce au fost încercuite) **„Există Dumnezeu!”; „Păcat, păcat, de sângele vărsat!”; „Vrem alegeri libere!”; „Basarabia e a noastră!”; „Bucovina e a noastră!”; „Basarabia!”; „Bucovina!”; „România!”** şi altele.

Un fapt demn de ramarcat îl constituie şi **rostirea frecventă a rugăciunii: Tatăl nostru, în colectiv, în genunchi şi cu glas tare**, pentru morții căzuți în revoluție, precum şi pentru victoria revoluției.

De asemenea trebuie menționat că anunțarea oricărei acțiuni de sprijinire a activităților FDR, precum şi anunțarea fiecărei localități care s-a ridicat în sprijinul Timişoarei, sau care a trimis ajutoare (în special alimente), era marcată, după anunțarea evenimentului, cu urale şi lozinca: **„Cinste lor!”**

O lozincă doesebită, care se cuvine menționată în mod special, este lozinca: **„Nu vă fie frică, Ceauşescu pică!”**, transmisă ca un îndemn adresat tuturor, începând cu grupurile de membri ai gărzilor patriotice, sosite pentru a reprima revoluția cu ciomege şi care, la început, au manifestat o neîncredere şi chiar o teamă, justificabile în momentul respectiv, cu privire la ce ar fi putut păți dacă se întorceau în localitățile lor fără a-şi fi îndeplinit misiunea pentru care au fost trimişi, ştiindu-se că mulți chiar au fraternizat cu demonstranții.

Apogeul zilei de 21.12.1989 l-a constituit însă momentul în care **preşedintele FDR: Lorin Ioan Fortuna a citit, pentru prima dată, în jurul orei 9, Proclamația Frontului Democratic Român, primul document fundamental al Revoluției Române din decembrie 1989**, primită cu urale şi ovații deosebite, precum şi cu un entuziasm de nedescris, ce a putut fi receptat corespunzător de către cei **peste 100.000 de timişoreni prezenți, în acel moment, în fosta piață a Operei din Timişoara.**

După victoria revoluției, din partea unor cercuri din conducerea Armatei, s-a încercat să se acrediteze ideea că, încă din data de 20.12.1989, la Timişoara, Armata ar fi fraternizat cu demonstranții, ceea ce nu este adevărat şi trebuie corectat corespunzător.

Au avut loc, într-adevăr, o serie de fraternizări ale unor grupări mici de militari şi chiar a unui tanc, în condițiile în care au fost practic înconjurate de către demonstranți şi li s-a cerut: sau să se solidarizeze cu revoluția, sau să predea armamentul şi să se retragă, ocazie cu care au fost achiziționate şi câteva puşti automate, cu care au fost dotate apoi grupurile care asigurau paza clădirii Teatrului Național şi a Operei din Timişoara.

**8. Declanşarea revoluției la Arad**

În data de 21.12.1989 dimineața o echipă de intervenție a fost trimisă la Arad [8], de unde sosiseră informații că populația se aduna în centrul oraşului, existând o atmosferă favorabilă declanşării revoluției, care a şi fost declanşată de către echipa trimisă de conducerea FDR, în ciuda unor condiții de izolare militară la care era supus atât oraşul Timişoara, cât şi oraşul Arad, precum şi a unor riscuri ce i-ar fi putut costa chiar viața pe membrii echipei respective, care au învățat, pe de rost, Proclamația FDR, pentru a o putea transmite arădenilor.

Numai sprijinul direct al unor participanți la demonstrația din Arad i-a protejat pe membrii echipei FDR, care, ca urmare a acțiunii lor, au fost încercuiți de reprezentanți ai forțelor de represiune, infiltrați printre demonstranți, pentru a fi arestați, sau chiar anihilați fizic.

Ca urmare a acestei acțiuni, Aradul a devenit primul oraş capitală de județ, după Timişoara, în care s-a declanşat revoluția.

**9. Apărarea împotriva actelor de agresiune contra FDR**

Având în vedere faptul că conducerea FDR fusese avertizată că se pregătesc atentate împotriva unor conducători ai FDR, precum şi arestarea familiilor acestora, plănuindu-se inclusiv anihilarea FDR-ului, printr-un atac armat, în clădirea Teatrului Național a fost instalat un regim disciplinar destul de sever, în care cei prezenți acolo erau periodic legitimați şi perchiziționați, cu care ocazie au fost depistați şi câțiva intruşi, care erau înarmați şi cărora li s-au confiscat armele, fiind arestați.

În acest context, conducerea FDR a dat public dispoziții ca, în cazul în care cineva ar încerca un atentat în clădirea Teatrului Național, împotriva vreunui membru din conducerea FDR, sau împotriva unor membri ai conducerii FDR, cu scopul evident de a-i suprima, să fie omorât pe loc, fără judecată, situație prin care se explică şi se justifică atmosfera încordată existentă acolo (reclamată ulterior şi reproşată conducerii FDR de către unii nemulțumiți), dar şi faptul că nici un atentat nu s-a produs acolo în perioada 20-23.12.1989, deşi câteva tentative au existat, dar au fost anihilate prin măsuri preventive, cei în cauză fiind descoperiți şi arestați în timpul controalelor ce se efectuau inopinat.

**10. Asigurarea logisticii necesare desfăşurării mitingului maraton în perioada 20-22.12.1989**

În aceeaşi perioadă FDR s-a confruntat şi cu o serie de probleme specifice privind asigurarea condițiilor necesare pentru ca demonstrația maraton să poată continua (alimentație, asistență medicală, întreținerea corespunzătoare a continuității manifestării, prin discursuri, recitări poetice, interpretări muzicale, relatări de evenimente etc.)

Sunt multe cele care ar merita să fie consemnate, în acest context, dar nu pot fi cuprinse toate în prezentul articol, urmând a face obiectul unor comunicări ulterioare.

**11. Confuzii şi dezinformări privind numărul morților şi al răniților**

Mai trebuie menționat însă, ca un aspect negativ şi deosebit de regretabil, ce nu a putut fi evitat, din nefericire, în totalitate: dezinformarea prin transmiterea publică a unor zvonuri alarmiste şi, mai ales, referitoare la numărul morților şi răniților, cerut insistent de către manifestanți, în condițiile în care spitalele, în care erau internați răniții şi unde au fost transportați morții, erau păzite de forțele de represiune.

O cifră cuprinsă inițial între 3.000 – 4.000 morți şi răniți, iar ulterior una cuprinsă între 1.000 - 2.000, pe care conducerea FDR a aproximat-o, în urma investigărilor efectuate, şi a hotărât să o menționeze public, ca variantă posibilă, s-a dovedit a fi nereală şi exagerată (pierderile din rândul demonstranților fiind cu mult mai mici) [15; 22].

Confuzia şi dezinformarea au provenit, în principal, din faptul că datorită modului conspirativ în care reprezentanții FDR încercau să obțină aceste informații, morții şi răniții erau luați în calcul, în necunoştință de cauză, de mai multe ori, fiind menționați atât la spitalele la care fuseseră transportați inițial, precum şi la Spitalul Județean, unde, datorită dispozițiilor autorităților de atunci, au fost, în final, transportați morții şi mulți dintre răniți. În acelaşi context mai trebuie menționat că la spitale se primise ordin ca să se distrugă registrele de internări, prin ruperea foilor, şi să nu se comunice informații cu privire la morți şi răniți, ca să nu se poată şti câți şi mai ales cine a fost omorât, sau rănit, prin împuşcare.

Acțiunea de filtrare a informațiilor ce se transmiteau public, prin intermediul stației de amplificare, nu a putut fi realizată corect, şi datorită faptului că unii dintre cei care doreau să se adreseze demonstranților, de la microfon, şi primeau aprobarea în acest sens, profitau de ocazie pentru a difuza şi alte informații, sau opinii, decât cele convenite inițial, pentru care primiseră aprobarea de a le difuza, din partea conducerii FDR.

**12. Eliberarea demonstranților arestați**

O acțiune deosebită, care s-a finalizat totuşi ca o colaborare cu autoritățile locale PCR de atunci, inclusiv probabil cu aprobarea unor membri ai delegației guvernamentale, a constituit-o eliberarea, în seara zilei de 20.12.1989, a marii majorități a celor arestați în perioada 16-20.12. 1989, acuzați, sau doar bănuiți de a fi participat la revoltă, deşi cea mai mare parte fuseseră arestați doar pentru că au fost găsiți pe străzi, în acea perioadă, fiind bănuiți că ar fi participat la revoltă, deşi n-au făcut-o.

Au rămas în arest doar cei care au fost acuzați că au spart, sau au furat din magazinele cărora li se spărseseră vitrinele, în perioada 16-20.12.1989.

**13. Promovarea strategiei de acțiune nonviolentă şi contracararea unor intenții de înlocuire a fostului dictator cu un alt membru al familiei sale.**

Este important de menționat, în acest context, faptul că datorită strategiei nonviolente de protest, bazată doar pe declanşarea grevei generale, adoptată de către conducerea FDR, în toată perioada 20-22. 12.1989, până la izbucnirea acțiunii diversioniste a aşa zişilor „terorişi", în Timişoara nu s-au mai înregistrat victime ca urmare a participării la revoltă, care s-a transformat în revoluție.

Fiind informată că, în capitală, se pregătea o schimbare, la nivel de vârf, în cadrul PCR, a fostului

dictator, cu fiul acestuia: Nicu Ceauşescu, conducerea FDR a hotărât să transmită un mesaj public corespunzător, prin care cei ce plănuiau o asemenea manevră să înțeleagă că ea nu va fi acceptată de către conducerea FDR, care solicita ferm eliminarea de la Putere a întregului clan Ceauşescu, precum şi a aserviților acestuia.

Pe de altă parte, primindu-se informații conform cărora transmiterea acestui mesaj avusese, la nivelul conducerii centrale a PCR, efectul scontat, în sensul că s-a luat în considerare şi o soluție de înlocuire a fostului dictator cu o altă persoană, care să nu fie din familia Ceauşescu, conducerea FDR a considerat necesar şi util a face presiuni publice în continuare, pentru ca la conducerea PCR să ajungă o persoană deschisă dialogului, dar mai ales aptă să înțeleagă şi să accepte că şi în România trebuiau să aibă loc schimbări fundamentale, la nivel de Stat, după modelul altor țări comuniste, ce deja le inițiaseră, care să conducă la înlăturarea sistemului dictatorial de guvernare şi la introducerea democrației, precum şi la realizarea urgentă a unor reforme, absolut necesare, pentru a da posibilitatea ca şi România să intre în rândul Statelor civilizate (aşa cum se solicita şi prin Proclamația FDR).

În acest context s-a hotărât să se declare public că FDR nu are încredere în acei membri ai PCR care au manifestat obedienţă şi servilism faţă de clanul Ceauşescu, solicitându-se ca, pentru dialogul cu FDR, PCR să desemneze reprezentanți în care se putea avea încredere, dintre cei care avuseseră curajul să se opună, într-o formă sau alta, mai mult sau mai puțin, fostului dictator. Asfel s-a ajuns să fie menționate şi scandate public numele lui **Corneliu Mănescu** şi a lui **Ion Iliescu** (ultimul lăsând multor timişoreni o bună impresie, atunci când a activat în cadrul conducerii PCR – Timiş şi s-a ocupat de sectorul cultural, la nivel județean), ca reprezentanți ai PCR, dar agreați ca interlocutori şi negociatori de către conducerea FDR, pentru eventuale discuții preliminare şi viitoare tratative.

Şi această acțiune a avut efectul scontat, în sensul că, după fuga fostului dictator, inclusiv prin intervenția hotărâtă a demonstranților din capitală, în după amiaza zilei de 22.12.1989, nu au fost acceptați să preia conducerea țării personaje precum: Constantin Dăscălescu, sau Ilie Verdeț, ci a fost preferat Ion Iliescu.

**14. Dezinformări şi calomnii proliferate în legătură cu FDR**

La începutul anului 1990, oameni de rea credință, inclusiv din Timişoara, dorind să discrediteze, sau să minimalizeze, cu orice preț, rolul FDR în revoluție, în contextul în care se înființaseră şi alte partide politice, sau doar asociații civice cu ambiții politice, ce-şi doreau şi o legitimitate revoluționară, mergând până acolo încât au afirmat că, de fapt, datorită lor avea loc o revoluție adevărată în România, după cea din decembrie 1989, s-au pretat la a aduce diverse acuzații nefondate şi chiar absurde conducerii FDR, între care şi aceea că conducerea FDR ar fi reprezentat un complot pro-PCR – aripa Ion Iliescu (lansată de către reprezentanți de atunci ai Societății „Timişoara"), sau, ulterior, chiar un complot KGB-ist (lansată de către preşedintele de atunci al Fundației Naționale a Revoluției din Timişoara).

Nu merită să comentăm asemenea acuzații, deoarece, între timp, respectivele partide, sau doar organizații civico-politice (exemplu: Societatea Timişoara) şi-au evidențiat caracterul clientelar şi efemer, demonstrând că n-au reprezentat, de fapt, decât grupări de interese care s-au coalizat destul de rapid, după revoluție, încercând să profite, pe cât se putea, în tentativa de a-şi asigura prezența, sau doar influența la guvernarea centrală, şi/sau locală, în România, chiar şi cu prețul discreditării FDR, a conducătorilor săi şi, mai ales, a preşedintelui FDR: Lorin Ioan Fortuna, devenit, pentru acestea, cât şi pentru gruparea de interese ce acaparase Puterea supremă în Stat, în capitală, un personaj extrem de incomod, nefiind nici manipulabil, nici şantajabil şi nici coruptibil în alte moduri, şi care, din aceste motive, trebuia înlăturat.

**15. Alte documente importante elaborate şi difuzate de către FDR**

În data de 22.12.1989, dimineața, mai trebuie menționată, ca deosebit de importantă: tipărirea şi difuzarea, sub formă de manifest, a Proclamației FDR, acțiune împiedicată, cu o zi înainte, la Intreprinderea Poligrafică Timişoara, de către o unitate armată specială, de paraşutişti, sosită de la Caracal, care s-au evidențiat prin zelul cu care doreau să înceapă represiunea, excelând chiar conducătorul acestei unități, care a cerut personal permisiunea de a deschide focul, dar nu a primit aprobarea din partea conducerii ierarhic superioare, semn că conducerea Armatei, din Timişoara, era încă departe de a fi trecut de partea revoluției, aşa cum s-a afirmat ulterior [9], dar ajunsese deja să manifeste o anumită prudență în acțiuni, ținând cont de amploarea pe care a luat-o revolta timişoreană, transformată în revoluție.

Având în vedere că, între timp, de la Bucureşti, se anunțase fuga fostului dictator Nicolae Ceauşescu, pe manifestele Proclamației FDR, care se tipăreau la acea oră, a fost aplicată mențiunea: A căzut tirania!; Poporul Român a învins!

Tot în 22.12.1989, dimineața, a fost redactat, multiplicat şi difuzat un alt document important al FDR, intitulat: Rezoluția finală a Adunării Populare din Timişoara referitoare la instituirea adevăratei democrații şi libertăți în România [10].

Trebuie menționat că, încă din data de 20.12.1989, conducerea FDR a încercat să tipărească şi un ziar propriu, tot la Intreprinderea Poligrafică Timişoara, trimițând acolo, în acest scop, o delegație care a purtat discuții cu directorul întreprinderii, care însă şi-a declinat competența şi răspunderea, menționând că, în

conformitate cu dispozițiile speciale pe care le primise, a căror respectare era urmărită de un detaşament de militari, prezenți în intreprindere, nu avea dreptul să aprobe personal o asemenea solicitare [9].

FDR a reuşit până la urmă să tipărească o publicație proprie denumită: Victoria, care a fost şi prima publicație liberă apărută la Timişoara, la câteva zile după preluarea conducerii județului Timiş (de către o coaliție formată din FDR, conducerea Garnizoanei Militare Timişoara, precum şi o serie de reprezentanți ai unor importante instituții şi intreprinderi din oraş şi județ, în data de 26.12.1989), publicație care a fost preluată ulterior de Asociația „VICTORIA" a Luptătorilor în Revoluție din Timişoara, încheindu-şi însă existența la începutul anului 1991, după apariția a doar 10 numere [11].

**16. Participarea FDR la constituirea noilor organe de conducere, la nivelul județului Timiş şi al oraşului Timişoara**

După eliminarea de la guvernarea țării a fostului regim comunist-ceauşist, FDR a preluat conducerea la nivelul județului Timiş, precum şi la nivelul oraşului Timişoara, dar nu în exclusivitate, ci în colaborare cu reprezentanți ai Garnizoanei militare din Timişoara şi ai fostei administrații PCR, dând astfel dovadă de maturitatea necesară înțelegerii că nu se putea realiza, în exclusivitate, administrarea județului Timiş şi nici reformele ce se impuneau a fi declanşate.

Ca urmare a acestei colaborări, precum şi a deciziei de a integra FDR în FSN, până la victoria deplină a revoluției, în data de 26.12.1989, s-a constituit Consiliul Județean Timiş al FSN, iar, în data de: 27.12.1989, s-a constituit Consiliul Municipal Timişoara al FSN, care au preluat, în mod oficial, conducerea județului Timiş şi a oraşului Timişoara.

**17. Colaborarea FDR cu FSN**

Menționăm, în acelaşi context, că deşi şi-a exprimat mirarea şi insatisfacția că, la Bucureşti, s-a constituit o altă formațiune politică: Frontul Salvării Naționale (FSN), cu care, deşi a dorit, conducerea FDR nu a putut lua contact, deoarece o delegație a FDR, condusă de preşedintele Lorin Ioan Fortuna, care a încercat să se deplaseze la Bucureşti, în după amiaza zilei de 22.12.1989, a fost împiedicată, (cursa TAROM cu care se deplasa delegația fiind blocată la Arad, unde a făcut escală, în drum spre Bucureşti, de declanşarea aşa numitului atac al teroriştilor), conducerea FDR a hotărât totuşi să coopereze corespunzător cu conducerea FSN şi chiar să renunțe la conducerea revoluției, în favoarea FSN, care, din capitala țării, beneficia de alte posibilități de a conduce, în mod eficient, revoluția, astfel încât să se încheie într-o perioadă de timp cât mai scurtă şi cu un număr de victime cât mai redus.

Căzând în cursa manipulării mediatice realizată de către fosta conducere a Armatei, din acea vreme, precum şi de către grupul care a înființat, în capitală, FSN, cum de altfel s-a întâmplat cu întreaga țară, conducerea FDR a considerat necesară inclusiv integrarea temporară a FDR în cadrul FSN, până la alegerile generale, ce urmau a fi organizate ulterior, având în vedere că nu putea influența prea mult ceea ce se petrecea în capitală.

În acest sens a fost trimisă, la Bucureşti, o delegație a FDR, cu un mesaj prin care se anunța hotărârea conducerii FDR de a integra FDR în FSN, până la victoria finală a revoluției, precum şi de a integra Biroul Permanent al Consiliului FDR, alcătuit atunci din Lorin Ioan Fortuna - preşedinte, Claudiu Iordache - vicepreşedinte, Mihaela Munteanu – secretară, Ştefan Ivan şi Petrişor Morar – membri, în cadrul Consiliului Central al FSN, mesaj ce a fost înmânat personal lui Ion Iliescu, în data de 24.12.1989, care a recunoscut public aceasta, cu prilejul participării la aniversarea a 14 ani de la Revoluția Română din decembrie 1989, la Timişoara, în data de 20.12. 2003.

Faptul că respectiva propunere n-a fost luată în considerare, datorită aroganței, sau intereselor celor care practic au confiscat revoluția, înfăptuită de alții, şi, după cum s-a demonstrat ulterior, au deturnat-o în cu totul altă direcție, pentru promovarea altor interese decât cele ale Poporului Român, considerăm că constituie o acțiune precum şi o responsabilitate deosebit de gravă, pentru care cei vinovați vor trebui să răspundă corespunzător, mai devreme sau mai târziu, atât în justiție, cât şi în ochii opiniei publice şi în conştiința scrisă a Poporului Român, adică în istorie.

Rostul acestui articol este inclusiv acela de a atrage atenția şi în acest sens, pentru a provoca urgentarea deşteptării românilor, în consens cu îndemnul imnului național, şi a-i ajuta să conştientizeze cine i-au fost sprijinitorii adevărați în decembrie 1989 şi cine au fost cei care l-au manipulat şi l-au adus în starea de degringoladă, dezamăgire şi chiar exasperare, în care se află şi în prezent.

**18. Împiedicare FDR de a participa la alegerile județene şi locale, organizate în județul Timiş, la sfârşitul lunii ianuarie 1990.**

Factorii de influență aserviți conducerii centrale a FSN, fostelor structuri PCR, dar şi noilor formațiuni politice şi asociații civico-politice înființate în țară şi la Timişoara, şi-au intensificat eforturile şi acțiunile de a elimina reprezentanții FDR de la conducerea județului Timiş şi a municipiului Timişoara, pentru a prelua conducerea la aceste nivele, sau doar pentru a-şi asigura o influență corespunzătoare asupra respectivelor organe de conducere.

Ca atare, au fost racolați membri ai FDR şi chiar membri fondatori ai FRD, în acest scop, contestându-se legitimitatea organelor județene şi orăşeneşti constituite în mod provizoriu. de către FRD, printr-o manipulare abilă a opiniei publice, realizată în special cu contribuția conducerii fostului organ județean de presă al PCR (Drapelul roşu), transformat, la început,

într-o publicaţie pirat (nesemnată şi neasumată) intitulată: Luptătorul bănăţean, apoi: Renaşterea (un singur număr) şi apoi : Renaşterea bănăţeană.

Rolul principal l-a avut însă noul comandant al Garnizoanei militare Timişoara: generalul pensionar: Gheorghe Popescu (reactivat de către noul ministru al Armatei: generalul pensionar: Nicolae Militaru, reactivat, la rândul său, de către Consiliul central al FSN), care a dirijat astfel evoluţia evenimentelor postrevoluţionare încât alegerile judeţene şi municipale ce urmau să aibă loc, la sfârşitul lunii ianuarie, în judeţul Timiş, să nu fie organizate de către Consiliul judeţean Timiş şi de către Consiliul municipal Timişoara ale FSN, existente, ci de către o comisie electorală, aşa zis independentă, condusă şi cotrolată însă de către factori de influenţă ai sferelor de interese ce urmăreau, pe plan central şi local, eliminarea de la administrarea Puterii judeţene şi locale a conducerii şi reprezentanţilor FDR şi înlocuirea acestora cu factori umani aserviţi respectivelor interese.

S-a mers până acolo încât s-a interzis inclusiv ca FDR să poată prezenta candiaţi proprii, la respectivele alegeri, iar membrii conducerii FDR, care se dovediseră inflexibili şi ostili genului de politică pe care conducerea centrală a FSN începea s-o dezvolte, adică deturnarea revoluţiei, să nu poată candida nici măcar la nivel individual.

Această problemă fiind deosebit de complexă, în ansamblul său, nu ne propunem s-o dezbatem corespunzător în cadrul acestui articol, ci doar s-o menţionam ca atare.

Urmărind evoluţia ulterioar a principalilor factori umani implicaţi în eliminarea conducerii şi a reprezentanţilor FDR din organele de conducere, la nivel judeţean şi local, se poate remarca şi modul în care au fost răsplătite personajele care au acceptat să îndeplinească rolul de: cozi de topor, în cadrul FDR, precum şi altele, care nu erau membri ai FDR, prin poziţionarea lor ulterioară în posturi corespunzătoare din cadrul Comisiei judeţene de relaţii externe, şi apoi a Camerei Judeţene de comerţ şi relaţii externe Timiş, sau ca angajaţi în cadrul unor misiuni diplomatice, în străinătate, prin avansări în grad (pentru militari), sau prin angajarea lor în alte posturi publice corespunzătoare, etc.

**19. Autodesfiinţarea FDR**

Trădată, sau doar abandonată de către o parte dintre membrii FDR, inclusiv dintre cei fondatori, conducerea FDR s-a văzut lipsită şi de sprijinul de masă de care a beneficiat în timpul revoluţiei, ca urmare a presiunilor exercitate, pe plan local, prin intermediul unor factori umani de influenţă (din cadrul fostei nomenclaturi PCR, conducerii Garnizoanei militare din Timişoara, foştilor informatori ai Securităţii şi Miliţiei şi alte grupări de interese), inclusiv de către cei ce preluaseră Puterea supremă în Stat, la Bucureşti, fiind astfel silită să renunţe la intenţia de a mai legaliza FDR, ca partid politic, în vederea participării la alegeri, deşi intenţionase şi chiar anunţase public această intenţie [11;13]. Ajungând chiar în pericol de a pierde conducerea şi controlul FDR, în favoarea celor care doreau să-l acapareze pentru a-l transforma în partid clientelar, după modelul FSN, conducerea FDR a hotărât autodesfiinţarea FDR, în cursul lunii februarie 1990, pe considerentul că şi-a îndeplinit principala misiune de declanşare a revoluţiei şi de eliminare de la Putere a fostului regim de dictatură comunist-ceauşistă, pentru a păstra, în acest mod, neîntinate prestigiul şi memoria FDR [12;13;23].

Această hotărâre s-a concretizat printr-un comunicat dat publicităţii, la nivel central, prin intermediul Televiziunii Române, iar la nivel local prin intermediul ziarului Renaţterea bănăţeană [14;16].

**20. Concluzii**

Acest articol are scopul de a evidenţia **rolul extraordinar pe care l-a avut FDR (comparativ cu FSN) în organizarea, declanşarea şi conducerea, de la Timişoara, a revoluţiei, atât cât s-a putut, până la căderea regimului comunist-ceauşist, în data de 22.12.1989, în jurul orei 13, fiind singura formaţiune politică, înfiinţată în condiţii de ilegalitate, care şi-a asumat acest rol, precum şi riscurile corespunzătoare**, FSN fiind înfiinţat abia în seara zilei de 22.12.1989, la nivelul unui grup de iniţiativă, şi abia în zilele următoare la nivel de Consiliu Central al FSN, fără a include însă nici un reprezentant al FDR, dovedind astfel că s-a constituit doar pentru a acapara Puterea supremă în Stat, deşi nu era legitimat, în acest sens, de o participare corespunzătoare la revoluţie (ca formaţiune politică), în contextul în care episodul luptei împotriva teroriştilor nu poate fi considerat revoluţie, ci mai degrabă contrarevoluţie, ce trebuie investigată şi judecată ca atare, atunci când un asemenea demers va fi posibil (adică atunci când cei care au interesul de a bloca o asemenea investigare şi judecare vor fi eliminaţi din sfera de influenţă a Puterii spreme în Stat, în care se găsesc, în prezent).

**Indiferent de faptul că i s-a refuzat asocierea la preluarea Puterii supreme în Stat, cum ar fi meritat, Frontul Democratic Român (autodesfiinţat de către conducătorii săi, după ce şi-a încheiat misiunea sa fundamentală, tocmai pentru a nu cădea pradă rechinilor politici şi a suferi o transformare cameleonică, de genul celei la care a fost supus FSN), va beneficia însă, în timp, de prestigiul şi recunoaşterea publică pe care le merită, inclusiv la nivel oficial, demonstrând, prin modul în care s-a constituit şi a acţionat, ce se poate şi chiar ce trebuie să se facă în condiţii de criză socială deosebită, în care anumiţi oameni, nu doar potriviţi, ci şi deosebiţi, s-au întâlnit în locul potrivit şi la momentul potrivit, pentru a se asocia şi a-şi uni eforturile în scopul de a oferi un alt viitor României, blocată, în evoluţia sa, de un regim comunist-dictatorial, anacronic şi anihilant al aspiraţiilor Poporului Român de a trăi liber şi demn** [24].

**BIBLIOGRAFIE**


1. Lorin Ioan Fortuna - Evenimente precursoare Revoluției Sociale Române din decembrie 1989, revista Națiunea Română, nr. 1, ianuarie 2004.

2. Lorin Ioan Fortuna - Semnificația zilei de 20 decembrie 1989, în volumul *O enigmă care împlineşte şapte ani* - comunicări prezentate la Simpozionul Internațional dedicat Revoluției Sociale Române din decembrie 1989 la Timişoara, 18-19.12.1996, editura AC, 1997.

3. Mariana Cernicova - Interviu cu Lorin Fortuna, preşedintele Asociației "Victoria", Agenda zilei, Timişoara, 22.12.1999.

4. Marinela Veronica Țariuc - Revoluția luminată şi revoluția întunecată, revista Națiunea Română, nr. 1, ianuarie 2004.

5. Sorin Pescariu - Interviurile Revoluției: Cu domnul Fortuna după furtună, Dialog liberal, Timişoara, 04; 08; 11; 15; 18; 22.03.1990.

6. *** - Confesiunea d-lui Lorin Fortuna - Renaşterea bănățeană, Timişoara, ediție specială, 16-17.12. 1990.

7. *** - Confesiunea domnului Claudiu Iordache - Renaşterea bănățeană, Timişoara, ediție specială, 16-17.12.1990.

8. Petre Petrişor - Dăscălescu, tot timpul, a jucat rolul omului care nu ştia nimic - Renaşterea bănățeană, Timişoara, ediție specială, 16-17.12.1990.

9. *** - O săptămână cât o istorie - Renaşterea bănățeană, Timişoara, ediție specială, 16-17.12.1990.

10. Ioan Beni Oprea - Episodul Arad, publicația Victoria, Timişoara, nr. 3; 4, mai; iunie, 1990.

11. Sergiu Ştirbu; Mircea Gui - Bătălia de la Poligrafie, publicația Victoria, Timişoara, nr. 6; 7, august; septembrie, 1990.

12. *** - Interviu cu d-l Radu Ioan Motica, publicația Victoria, Timişoara, nr. 3, mai, 1990.

13. Gheorghe Crişan - Interviu cu domnul Lorin Ioan Fortuna - liderul Frontului Democrat Român - publicația Victoria, Timişoara, nr. 1, decembrie, 1989.

14. *** - Comunicat din partea unui grup de membri fondatori ai FDR, Renaşterea bănățeană, Timişoara, 08.02.1990.

15. Ioan Dancea - Interviu cu domnul Lorin Ioan Fortuna, Renaşterea, Timişoara, nr. 1, 04.01.1990.

16. *** - Precizare (cu privire la autodesființarea FDR), Renaşterea bănățeană, Timişoara, 17-18.02.1990.

17. Constantin Cosovan - Aspecte rămase neelucidate ale Revoluției Sociale Române din decembrie 1989, revista Națiunea Română nr. 1, ianuarie 2004.

18. Luptătorul bănățean nr. 1; 2, 1989, Timişoara - publicație pirat tipărită de Intreprinderea Poligrafică Timişoara, dar nesemnată şi neasumată oficial de nimeni, şi difuzată, începând cu ziua de 23.12.1989 (dar antedatată pentru ziua 22.12.1989), de către conducerea fostului oficios județean de presă al PCR-Timiş: Drapelul roşu.

19. Claudiu Iordache - Detonatorul Timişoara - Calea spre libertate, în revista: Agora social-democrată, nr. 1, decembrie 1999, număr special consacrat Revoluției Române, editată de Institutul Român de Studii Social-Democrate, Bucureşti, 1999.

20. Lucreția Văcar - Estul în flăcări - documentar, în revista menționată anterior.

21. Lorin Fortuna - Mineriada Zero, Renaşterea bănățeană, Timişoara, 22.12.1992.

22. *** - Persoane decedate prin împuşcare în perioada 17-27.12.1989, Renaşterea bănățeană, Timişoara, 17.01.1990.

23. Lorin Fortuna - Fronturi şi partide, publicația Victoria, Timişoara, nr. 2, mai 1990.

24. Lorin Fortuna - Revoluția - o dimensiune a demnității, publicația Banatul, Timişoara, nr. 5, decembrie 1994.

# Anexă cu acțiuni importante realizate de către Frontul Democratic Român în perioada 20.12.1989–31.12.1989

1. Constituirea FDR - 20.12.1989;
2. Lansare APEL către populația orașului Timişoara şi către Poporul Român de declanşare a grevei generale, ca strategie de luptă împotriva regimului de dictatură comunist-ceauşistă - 20.12.1989;
3. Declararea oraşului Timişoara ca primul oraş eliberat de dictatura comunist-ceauşistă - 20.12.1989;
4. Împuternicirea reprezentanților unor întreprinderi din Timişoara a căror conduceri au amenințat angajații care au participat la demonstrația de protest cu represalii, precum şi cu concedierea, de a schimba conducerile respective şi de a alege altele - 20.12.1989;
5. Afirmarea publică şi colectivă (sub formă de lozincă) că: Există Dumnezeu! - 20.12.1989;
6. Purtarea de tratative infructuoase cu delegația guvernamentală condusă de Primul Ministru: Constantin Dăscălescu;
7. Purtarea de tratative fructuoase cu conducerea organizației PCR Timiş şi PCR Timişoara pentru eliberarea, din închisoare, a persoanelor arestate în perioada 16-20.12.1989 pentru participarea la acțiunile de protest împotriva regimului comunist-ceauşist: 20.12.1989;
8. Asigurarea unei aprovizionări minimale cu alimente specifice, pe timp de iarnă, pentru demonstranții care au fost prezenți în perioada 20-24.12.1989, în fosta piață a Operei, precum şi în clădirea Teatrului Național şi a Operei din Timişoara;
9. Asigurarea unei asistențe medicale ambulatorii minimale pentru cei prezenți în locurile şi perioada anterior menționate;
10. Redactarea şi difuzarea a trei acte fundamentale ale Revoluției Române din decembrie 1989:
- Proclamația Frontului Democratic Român - în data de 21.12.1989;
- Rezoluția finală a Adunării Populare din Timişoara referitoare la instituirea adevăratei democrații şi libertăți în România, în data de 22.12.1989 (dimineața, înainte de căderea regimului comunist-ceauşist);
- Declarația de integrare temporară (până la victoria revoluției) a FDR în FSN, în data de 23.12.1989.
11. Contactarea şi realizarea unei legături informative cu centrala telefonică a CFR Timişoara, în data de 20.12.1989;
12. Declanşarea revoluției la Arad, în data de 21.12.1989;
13. Culegerea de informații cu privire la numărul morților şi răniților din perioada 16-20.12.1989 de la spitalele din oraşul Timişoara, în zilele de 20-21.12.1989;
14. Contactarea şi realizarea unei legături informative în cadrul personalului auxiliar al fostului Guvern comunist: 21-22.12.1989;
15. Difuzarea de informații cu privire la evenimentele ce au avut loc la Timişoara în restul țării, precum şi în afara țării: 20-23.12.1989 ;
16. Contactarea Consulatului Iugoslav din Timişoara cu solicitarea de a face cunoscute, în afara țării, evenimentele care aveau loc la Timişoara: 20-21.12.1989;
17. Verificarea şi selectarea, pentru difuzare, a informațiilor primite din afara FDR ce urmau a fi făcute publice: 20-22.12.1989;
18. Verificarea şi selectarea persoanelor care doreau să se adreseze public, în cadrul mitingului maraton, ce a avut loc în perioada 20-22.12.1989;
19. Realizarea unei evidențe cu privire la gestionarea documentelor primite, precum şi a celor elaborate şi difuzate de către FDR : 20-27.12.1989;
20. Constituirea unui corp de pază a clădirii Teatrului Național şi a Operei: 20-24.12.1989;
21. Realizarea unei rețele de amplificare care să permită o bună audiere în perimetrul fostei piețe a Operei din Timişoara: 20-21.12.1989;
22. Realizarea de legitimații pentru membrii FDR: 21 - 22.12.1989;
23. Contactarea Întreprinderii Poligrafice Timişoara în vederea tipăririi unui ziar şi a unor manifeste: 20-22.12.1989;
24. Eliberarea, în data de 21.12.1989, a salariaților întreprinderii Poligrafice Timişoara de ocuparea şi terorizarea militară de către un detaşament de paraşutişti (sosit din Caracal);
25. Anihilarea acțiunii de reprimare a revoluției cu ajutorul unor trupe formate din unități de gărzi patriotice, înarmate cu ciomege, special fabricate, sosite cu trenuri speciale din județele: Dolj, Gorj, Olt şi Mehedinți, în data de 21.12.1989;
26. Asigurarea alimentației şi cazării acelor membri ai unităților de gărzi patriotice care au dorit să se alăture revoluției, rămânând în Timişoara, precum şi asigurarea întoarcerii în localitățile de domiciliu ale celorlalți : 20-22.12.1989;
27. Trimiterea unei delegații, la nivel de conducere de vârf, a FDR, la Bucureşti, pentru a contacta conducerea FSN (tentativă eşuată datorită declanşării acțiunii teroriştilor): 22.12.1989;
28. Contracararea unei acțiuni diversioniste de încercare a preluării conducerii FDR de către reprezentanți ai PCR Timiş, în colaborare cu factori de influență infiltrați în FDR: 22 -23.12.1989;

29. Organizarea unei acțiuni propagandistice de împiedicare a înlocuirii fostului dictator Nicolae Ceauşescu cu o persoană din cadrul familiei sale, sau din anturajul său: 21-22.12.1989;

30. Organizarea unei acțiuni propagandistice de evidențiere şi susținere publică, în cadrul PCR, a unor persoane aflate într-o poziție dezidentă față de fostul dictator, precum şi față de clanul acestuia (Corneliu Mănescu, Ion Iliescu): 21-22.12.1989;

31. Contactarea şi purtarea unor tratative cu conducerea unității de Miliție Transporturi feroviare Timişoara, în vederea eliberării unor cadre ale acestei unități, prinse şi arestate în timp ce încercau să se infiltreze în clădirea Teatrului Național şi al Operei din Timişoara, eliberate în schimbul livrării unor puşti automate, cu muniția aferentă : 21.12.1989;

32. Contactarea conducerii Garnizoanei Militare Timişoara, după eliminarea de la Putere a fostului dictator Nicolae Ceauşescu, în vederea preluării Puterii în Stat, la nivel județean şi local : 22.12.1989;

33. Trimiterea unei delegații la Bucureşti pentru a contacta conducerea centrală a FSN şi a-i comunica decizia FDR de a se integra în cadrul FSN, până la victoria finală a revoluției :23.12.1989;

34. Purtarea de tratative cu conducerea Garnizoanei militare Timişoara, precum şi cu fosta administrație PCR a județului Timiş şi a oraşului Timişoara, în vederea constituirii, în colaborare, a noilor organe ale Puterii de Stat la nivel județean (Consiliul Județean) şi local (Consiliul Local) : 22-24.12.1989;

35. Participarea FDR la constituirea Consiliului județean Timiş al FSN : 26.12.1989;

36. Participarea FDR la constituirea Consiliului municipal Timişoara al FSN : 27.12.1989 ;

37. Editarea primului număr al publicației „Victoria", ca organ de presă al FDR : 27.12.1989 ;

38. Contactarea conducerii fostului ziar oficial al PCR, la nivel județean, în vederea unei colaborări corespunzătoare privind informarea corectă a populației județului Timiş şi oraşului Timişoara: 27.12.1989;

39. Organizarea unor conferințe de presă cu reprezentanții mass-media naționale şi internaționale prezenți la Timişoara: 27-31.12.1989;

40. Acțiuni de contracarare a unor încercări de dezbinare, în cadrul FDR, efectuate de către reprezentanți ai fostei administrații PCR, prin intermediul unor membri ai FDR : 27-31.12.1989;

41. Constituirea unei Comisii de investigare a atrocităților comise de către forțele de reprimare ale fostului regim comunist-ceauşist, la Timişoara, în perioada 16-20.12.1989 : 28.12.1989;

42. Participarea, alături de conducerea Garnizoanei militare Timişoara, la organizarea apărării împotriva aşa zisei agresiuni teroriste, în perioada: 22-25.12. 1989;

43. Participarea FDR la acțiunea de reorganizare a conducerilor întreprinderilor din cadrul oraşului Timişoara, precum şi a județului Timiş :27-31.12.1989;

44. Deplasarea în capitala țării a unei delegații a FDR, împreună cu o delegație a Garnizoanei militare Timişoara, în vederea luării de contact cu conducerea centrală a FSN şi participarea la o întrunire a Consiliului central al FSN;

45. Organizarea primirii de ajutoare, sosite din străinătate şi distribuirea acestora către populație: 27-31.12.1989;

46. Primirea unor delegații oficiale, sosite cu ajutoare, din străinătate, la Timişoara : 27-31.12.1989 ;

47. Efectuarea de vizite în cadrul spitalelor din Timişoara, în care erau internați răniți în revoluție: 27-30.12.1989;

48. Efectuarea de controale la centrele de primire şi distribuire a ajutoarelor către populație: 27-31.12.1989;

49. Participarea la soluționarea unor situații conflictuale provind alegerea unor noi conduceri la unele întreprinderi din cadrul județului Timiş şi a oraşului Timişoara: 27-31.12.1989;

50. Organizarea de audiențe pentru persoanele care solicitau rezolvarea unor probleme deosebite şi urgente.

*Marinela Veronica Ţariuc*

# Cum s-a ajuns la hotărârea de autodesființare a Frontului Democratic Român

***Lorin Ioan Fortuna***

Se vor împlini la sfârşitul acestui an 15 ani de la declanşarea, în data de 20.12.1989, la Timişoara, a Revoluției Române, cel mai important eveniment social şi politic petrecut în istoria recentă a României şi totodată unul dintre cele mai importante evenimente care au avut loc în istoria recentă a Europei şi a Omenirii.

Dacă pentru a elimina, de la Puterea supremă în Stat, regimul de dictatură comunistă, în anumite foste țări cu regim comunist, din estul Europei, au fost suficiente aşa numite revoluții de catifea, sau mai modeste lovituri de Stat, în România a fost nevoie de o revoluție sângeroasă, deoarece clanul familial care acaparase Puterea supremă în Stat a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a nu pierde această Putere.

În plus, la acțiunea de reprimare întreprinsă de fosta conducere comunist-ceauşistă, s-a adăugat, după căderea respectivei dictaturi, o diversiune armată inițiată şi dirijată abil de către fostul conducător suprem de atunci al Armatei Române (la început probabil: Victor Atanase Stănculescu, iar ulterior probabil: Nicolae Militaru), realizată cu ajutorul unor trupe speciale de diversiune, care existau în cadrul acestei armate (exemplu: Batalionul de intervenție prin diversiune de la Buzău).

Această diversiune, care a fost ulterior numită: **atacul teroriştilor**, sau: **episodul terorist al revoluției**, a făcut mai multe victime ca până atunci, inclusiv din cadrul forțelor Armate, care nu ştiau că au, ca adversari, trupe specializate în diversiune, tot din cadrul Armatei şi care erau dirijate, în secret, direct de către conducătorul suprem al Armatei, din acea perioadă.

Acțiunea diversionistă întreprinsă de conducătorul suprem de atunci al Armatei a avut ca obiectiv manipularea populației României, pentru ca aceasta să creadă că trupe speciale, loiale fostului dictator, au dezlănțuit o ofensivă menită să-l recupereze şi să-l reinstaleze la Puterea supremă în Stat, în timp ce obiectivul real urmărit consta în motivarea unei reabilitări a Armatei, ce fusese pusă în situația de a reprima populația civilă care se ridicase împotriva regimului de dictatură comunist-ceauşistă, adică a fost situată de partea clanului fostului dictator, şi mai ales a conducerii la vârf a acestui clan, împotriva majorității populației.

Această dramatică şi cinică manipulare (încă nerecunoscută oficial, dar cunoscută, evidențiată şi acuzată public de mult, inclusiv de către mine) a avut ca efect şi deturnarea revoluției în favoarea unor grupări de interese ale fostei nomenclaturi PCR-iste, a fostei conduceri a Armatei, a fostei Securități, precum şi a unor țări străine ostile României, între care, în primul rand consider că, trebuie menționate: SUA, URSS, Ungaria şi Israel, care şi-au infiltrat factori de influență în cadrul Consiliului Central de conducere a Frontului Salvării Naționale, structură politică înființată ad-hoc, fără nici un merit în înfăptuirea adevăratei revoluții (care s-a încheiat în data de 22.12.1989, în jurul orei 13, odată cu fuga fostului dictator Nicolae Ceauşescu, din clădirea fostului Comitet Central al PCR), dar cu un rol deosebit de important în confiscarea (furtul) revoluției şi deturnarea acestui eveniment deosebit, înfăptuit de către Poporul Român, în favoarea unor grupări de interese reprezentând fostul partid de guvernământ (PCR), fosta conducere la nivel de vârf a Armatei, respectiv a Securității, precum şi a guvernelor de atunci ale unor țări interesate, anterior menționate.

Ca urmare a acestei acțiuni, conducerea Puterii supreme în Stat a fost acaparată de către aşa numitul: Front al Salvării Naționale (FSN), a cărui conducere, la nivel de vârf, a fost, la rândul său, acaparată de factorii de influență ai sferelor de interese interne şi externe, menționate anterior, care au procedat nu la transformarea sistemului comunist, care exista în România, într-un sistem socialist autentic, ci la înlocuirea acestuia cu un sistem capitalist, prin lichidarea economiei de Stat. Lichidarea economiei de Stat s-a făcut însă în folosul unei clientele politice asociată sferelor de interese menționate anterior, care s-au infiltrat, prin factori corespunzători de influență, atât în conducerea principalelor instituții de Stat, cât şi în conducerea principalelor partide politice care s-au mai înființat în acea perioadă, FSN având, din decembrie 1989 şi până în mai 1990, un rol de conducător şi deținător al Puterii supreme în Stat, ca formațiune politico-civică de masă, chipurile rezultată din revoluție, iar ulterior de partid politic care a intrat în competiția electorală şi, prin capitalul politic acaparat, în mod subversiv (prin diversiune armată şi manipulare mediatică), a câştigat primele alegeri generale libere organizate în România, după Revoluția Română din decembrie 1989.

Unii mi-au reproşat integrarea FDR în FSN, imediat după revoluție, şi chiar m-au acuzat că am vândut FDR-ul FSN-ului, că am fost agentul lui Ion Iliescu la Timişoara, sau că am fost agent KGB, sau chiar agent ungur [1; 2; 3; 4; 5].

A trecut suficient timp de atunci pentru ca cei care mi-au adus asemenea acuzații, în cazul în care n-au fost, la rândul lor, agenți ai sferelor de interese care au confiscat şi deturnat Revoluția Română din decembrie 1989, să se poată convinge că acuzațiile care mi-au fost aduse atunci era neîntemeiate şi că se urmărea, de fapt, înlăturarea mea de la conducerea FDR, prin orice mijloace, inclusiv prin discreditare şi calomniere.

S-a putut de asemenea constata că, în FDR, au fost infiltrate şi persoane care reprezentau, de fapt, interesele fostului regim comunist-ceauşist, ca factori de acțiune, influență, sau doar de informare, dar care, din fericire, deşi au încercat de mai multe ori, n-au reuşit nici să mă înlăture de la conducerea FDR, în timpul revoluției, şi nici să treacă FDR-ul sub controlul lor, sau chiar al fostei nomenclaturi locale PCR-iste [8; 11], în care consider incluse şi conducerile instituțiilor care au participat la reprimarea revoltei declanşată, la Timişoara, în data de 16.12.1989, adică: Miliția, Securitatea, Armata, dar si alte instituții, sau doar grupări de influență interesate, între care şi conducerea ziarului oficial al PCR local (Drapelul roşu), conducătorii unor întreprinderi, etc. Prestigiul Timişoarei, ca oraş care a declanşat revoluția, a rămas atât de prețuit, atât în țară, cât şi în străinătate, tocmai deoarece, la Timişoara, cei care au condus înfăptuirea revoluției, respectiv conducerea FDR, au preluat ulterior, în mod legitim şi determinant, conducerea județului Timiş, precum şi a oraşului Timişoara, chiar dacă organele principale de conducere, constituite în acest scop, au inclus şi reprezentanți ai Armatei, ai unor instituții importante, la nivel județean şi local, precum şi a unor persoane care au activat în cadrul administrației publice şi înainte de revoluție, sub conducerea PCR.

Trebuie menționat, în acest sens, că, în conformitate cu tratativele purtate, în prealabil, în zilele de 22-24.12.1989, cu conducerea Garnizoanei militare Timişoara, precum şi cu reprezentanți ai fostelor structuri locale de conducere a PCR, care anunțaseră public că au trecut de partea revoluției (exemplu : fostul prim secretar PCR al Județului Timiş : Radu Bălan, care s-a declarat delegat al respectivilor reprezentanți, pentru a participa la tratative), privind modul de preluare a Puterii la nivel județean şi local, respectiv a componenței organelor de conducere (Consilii) la nivel județean şi local, în care însă reprezenatnții FDR urmau să dețină majoritatea.

Ca rezultat al acestor tratative s-a acceptat prezența în componența respectivelor Consilii şi a unor reprezentanți ai PCR, cu condiția ca aceştia să nu fi fost implicați personal în reprimarea revoluției şi nici să se fi remarcat, în calitate de reprezentanți PCR, prin acțiuni ostile populației, precum şi ca atât conducerea Garnizoanei militare Timişoara, cât şi fosta conducere PCR a județului Timiş să coopereze corespunzător, inclusiv pentru investigarea crimelor comise la Timişoara, în timpul revoluției, precum şi pentru judecarea celor vinovați de comiterea acestora, fiind constituită şi o comisie specială de investigare, în acest scop.

Din nefericire, aceste ultime condiții nu doar că nu au putut fi duse la îndeplinire, dar au şi constituit motivația principală pentru care atât conducerea Garnizoanei militare Timişoara, dirijată probabil, în acest scop, şi de la nivelul central al conducerii Armatei, cât şi fosta conducere PCR a județului Timiş, s-au străduit cât au putut ca să facă atât să dispară urmele şi probele respectivelor fapte, cât şi să elimine, de la conducerea Consiliilor FSN ale județului Timiş şi a oraşului Timişoara, pe acei reprezentanți ai FDR (inclusiv pe mine), care făceau presiuni pentru urgentarea şi finalizarea acestor investigații.

Reuşindu-se eliminarea reprezentanților FDR care au manifestat fermitate în solicitarea investigării evenimentelor şi în pedepsirea vinovaților de uciderea demonstranților, în timpul revoluției, aceste investigații au fost tergiversate şi apoi chiar parțial blocate, necunoscându-se nici în prezent cine sunt cei care au dat ordin să fie împuşcați demonstranți răniți, în Spitalul Județean din Timişoara (exemplu Remus Tăşală, Maria Ion, Gheorghe Cruceru şi alții), precum şi cine sunt cei vinovați, din partea Armatei, de împuşcarea majorității demonstranților ucişi, la Timişoara, în periada 17-22.12.1989.

Având însă în vedere faptul că reprezentanții PCR, propuşi, în acest scop, de către Radu Bălan, nu satisfăceau aceste condiții, precum şi că aceştia au organizat un adevărat complot, menit să înlocuiască conducerea FDR cu reprezentanți ai fostelor structuri PCR, precum şi a preşedintelui FDR cu fostul prim secretar județean PCR: Radu Bălan, complot care a fost dejucat, conducerea FDR a hotărât şi a impus renunțarea la colaborarea cu reprezentanții fostelor structuri de conducere PCR şi **constituirea noilor organe de conducere, la nivel județean şi local, fără a include şi reprezentanți ai PCR.**

Trebuie menționată, în acest context, şi o tentativă eşuată de a bloca conbstituirea Consiliului Județean Timiş al FSN, prin pătrunderea forțată, în data de 26.12.1989, în sala în care avea loc şedința de constituire, la sediul Primăriei oraşului Timişoara, a unui grup de presiune, instigați şi conduşi de Ion Savu (unul din principalii organizatori, alături de Teodor Bulza, fostul redactor şef al fostului oficios de presă al PCR, în județul Timiş : Drapelul roşu, a complotului menit să aducă la conducerea FDR, precum şi la conducerea județului Timiş, pe fostul prim secretar județean PCR : Radu Bălan, precum şi pe sprijinitorii acestui personaj, complot început încă în după amiaza zilei de 22.12.1989, cu tipărirea unei ediții speciale a unui ziar pirat, nesemnat şi neasumat, intitulat : Luptătorul bănățean, în care Radu Bălan era prezentat în calitate de lider al FDR) [12].

Deşi s-a integrat temporar în cadrul FSN, pentru a asigura o conducere unică a luptei împotriva aşa zişilor

terorişti, FDR a asigurat preluarea Puterii teritoriale de Stat, la nivel județean şi local, şi a exercitat-o, în calitate de componentă majoritară a organelor de conducere, într-o coaliție din care mai făceau parte, în minoritate, reprezentanți ai Garnizoanei militare Timişoara, precum şi ai unor întreprinderi importante din județ şi oraş. În această alcătuire s-a procedat la preluarea conducerii instituțiilor şi întreprinderilor de Stat, prin intermediul alegerii unor Consilii ale FSN, la nivelul respectivelor instituții şi întreprinderi.

Preocupați de această activitate, care nu a fost deloc uşoară, conducerea județeană şi locală a FSN (cu o componență majoritară FDR) nu a avut nici timpul şi nici abilitatea de a se ocupa de consolidarea, ca structură politică, a FDR, într-un context în care se înființaseră deja o serie de partide politice şi se coalizaseră o serie de grupări de interese specifice, ce reprezentau fie fostul PCR, fie partidele înființate ca şi continuatoare ale fostelor partide istorice, desființate de către regimul comunist, fie alte genuri de interese (etnice, religioase, etc.).

Deosebit de avide în a pătrunde la nivelul Puterii, atât la nivel central, cât şi la nivel teritorial, aceste noi partide şi grupări au desfăşurat o propagandă deosebit de susținută şi chiar agresivă şi subversivă, împotriva FDR (integrat în FSN, în cadrul județului Timiş), precum şi împotriva FSN, în celelalte județe.

Folosind metode specifice fostei Securități (trafic de influență, propagare de zvonuri false, organizare de manifestări de protest abil dirijate), reprezentanții acestor sfere de influență au reuşit să creeze o stare de tensiune corespunzătoare în cadrul FDR, precum şi o sciziune, cu formarea unor grupări favorabile sau chiar aservite conducerii centrale a FSN, sau doar unor structuri clientelare locale, în care s-au implicat, mai mult sau mai puțin, după împrejurări şi interese: Ioan Marcu, Sorin Oprea, Florin Marton, Rodica Giura, Marian Bălăşcan, Luminița Milutin, Adrian Misarăş, Tudorin Burlacu, Liviu Băcana, Cornel Eustatiu şi alții. Unele dintre aceste persoane, în colaborare cu alte persoane, din conducerea centrală a FSN, precum şi din Guvernul condus de Petre Roman (exemplu: Şeful Inspectoratului General al Poliției: general Jean Moldoveanu) au pus la punct şi realizat un complot care a fost declanşat exact în ziua fixată pentru comemorarea oficială a celor căzuți în reprimarea revoluției, adică în data de 12.01.1990 [9], profitând de încărcătura emoțională deosebită a acelei zile, pe care au deturnat-o în folosul lor, împărțind băuturi alcoolice unor persoane recalcitrante, în contextul în care desfacerea băuturilor alcoolice, în acea zi, fusese interzisă, precum şi răspândind, în public, zvonuri false privind implicarea conducerii FDR în ascunderea numărului celor care şi-au pierdut viața în revoluție, zvonuri favorizate de descoperirea gropii comune, din cimitirul săracilor din Timişoara (care ulterior s-a dovedit a fi o gravă dezinformare, cu consecințe negative, de imagine, inclusiv la nivel internațional), de descoperirea unor morminte în care au fost îngropați demonstranți împuşcați în revoluție, ale căror cadavre nu au fost transportante la Bucureşti, pentru a fi arse (exemplu : Sorin Leia, Luminița Boțoc, şi alții) [16] şi pe care reprezentanți ai fostelor organe de represiune i-au îngropat, pe ascuns, fără a anunța pe aparținătorii familiali, precum şi fără a înştiința conducerea FDR, pentru a se putea proceda la o investigare corespunzătoare a respectivelor crime, deşi înhumarea acestor cadavre s-a făcut abia în data de 27.12.1989 [16]. În acelaşi scop s-au mai răspândit şi zvonuri de deturnări de ajutoare materiale, precum şi de preluare frauduloasă a Puterii, la nivel județean şi local, la care s-au adăugat şi alte acuzații, de mai mică importanță, unele chiar abjecte, inclusiv la adresa mea.

A fost provocată astfel, în după amiaza zilei de 12.01.1990, organizarea unei demonstrații care, la instigarea unor persoane infiltrate în mulțime, dintre care unele au fost recunoscute ca foşti informatori ai fostei Securități, iar altele erau în stare de ebrietate, au sfârşit prin a revendica scopul principal pentru care, de fapt, se acționase în acest mod subversiv, şi care nu a putut fi realizat, până atunci, pe alte căi (adică: Jos Fortuna!), printre instigatorii principali fiind: Cornel Eustațiu şi Ioan Marcu, ultimul fiind surprins şi chiar fotografiat, în timpul zilei, în fosta piață a Operei, unde incita pe cei prezenți să meargă: „să dea jos pe cei de la județ" (pe care-i învinovățea de tot ce-i trecea prin minte), dar nu şi pe „cei de la municipiu", unde deținea chiar el o funcție importantă de conducere. In acea noapte Ioan Marcu a jucat celebrul episod caragialesc în care a invocat „mesele", care, chipurile, erau de partea sa, cu care prilej mulți s-au lămurit cu ce fel de persoană aveau de a face, iar, după ce **eu mi-am oferit demisia, pentru a calma situația, dar nu mi-am dat-o efectiv, aşa cum, în mod fals şi tendențios, s-a afirmat atunci, de către cei care doreau să mă înlăture cu orice preț**, Cornel Eustațiu i-a cerut lui Claudiu Iordache să preia funcția de preşedinte al Consiliului Județean Timiş al FSN, ca şi când această funcție putea fi preluată, de drept, atunci şi în acele condiții, iar, după refuzul acestuia, s-a dus şi a cerut (de o manieră dramatic-teatrală) conducerii Garnizoanei militare Timişoara, ca, în numele... revoluției (considerându-se în drept s-o reprezinte), Armata să preia Puterea la nivel județean [9].

În aceeaşi noapte, un fost angajat al fostei Securități, s-a prezentat benevol la conducerea Consiliului FSN al județului Timiş pentru a atrage atenția că a identificat, printre demonstranții aflați în fața clădirii Consiliului FSN al Județului Timiş, persoane despre care ştia că erau informatori ai fostei Securități, precum şi ai fostei Miliții, care incitau pe demonstranți să nu plece până nu obțin demiterea conducerii Consiliului județean FSN Timiş.

Aceeaşi persoană a relatat apoi cum era organizată şi cum funcționa rețeaua de informatori ai

fostei Securități, în Timişoara, precum şi câți informatori existau apoximativ în Timişoara, care puteau fi uşor angrenați în crearea unor diversiuni, sub forma unor demonstrații publice, pentru a obține anumite interese în folosul fostelor organe de represiune.

Deşi toată relatarea a fost înregistrată video de o echipă a Studioului de televiziune proaspăt înființat, la Timişoara, cu denumirea de « Timişoara liberă », care era prezentă acolo, respectiva casetă a dispărut, conform relatării operatorului care a înregistrat-o, fiind confiscată, la ordin, de către o patrulă militară, care a interceptat echipa respectivă, după părăsirea sediului Consiliului județean FSN Timiş.

Investigând ulterior acest eveniment, s-a putut constata că în dispariția respectivei casete, a fost implicat şi un dubios personaj (Pompiliu Alămorean), care ulterior a ajuns primar al Timişoarei, care a declarat că a transmis respectiva casetă lui Petre Roman, atunci când a fost somat să o predea (recunoscând că deținuse caseta), sau să spună unde se găseşte (9). Cum de a ajuns respectiva casetă, confiscată de către o patrulă militară, la acest personaj, constituie încă o propblemă nerezolvată corespunzător, alături de altele, învăluite în ceața unor evenimente subversive care au avut loc în perioada următoare zilei de 22.12.1989, a căror investigare şi judecare va putea fi realizată numai după eliminarea tuturor factorilor umani de influență, infiltrați în sferele Puterii supreme de Stat, inclusiv cu rolul de a bloca o astfel de investigație.

Degeaba am explicat apoi, inclusiv generalului Gheorghe Popescu (care, propus în mod abil, de către unii demonstranți, s-a şi grăbit să apară pentru a prelua el funcția de preşedinte), că atunci când îți oferi demisia înseamnă altceva decât că vrei să-ți dai demisia ( şi anume că te oferi să demisionezi dacă forul care te-a ales în acea funcție – respectiv Consiliul județean Timiş al FSN, ce urma a fi convocat pentru a analiza această problemă, va decide dacă acceptă, sau nu, demisia), deoarece atât generalul Gheorghe Popescu (care ulterior a recunoscut public, inclusiv în presă, că doar mi-am oferit demisia), cât şi ceilalți complotişti s-au şi grăbit să folosească presiunea demonstranților pentru a alege ei un alt preşedinte, în persoana generalului Gheorghe Popescu.

Relatând evenimentele din seara şi noaptea zilei de 12.01.1990, ziarul Renaşterea bănățeană (provenit din fostul oficios de presă județean PCR : Drapelul roşu, via : Luptătorul bănățean, ca etapă intermediară, ziar al cărui redactor şef : Ioan Dancea a jucat un rol important în demonstrația respectivă, incitând pe demonstranți împotriva conducerii FDR şi a mea personal, în calitate de preşedinte) a publicat o relatare din timpul Revoluției, în care a inclus o fotografie ce reprezenta un grup de demonstranți ce afişau o pancartă, pe care era scris : «Jos Fortuna şi a lui clică!», ca şi când fotografia ar fi fost făcută în timpul revoluției, adică în perioada 20-23.12.1989, pentru a se putea deduce că, încă de atunci, începuse contestarea de către demonstranți a conducerii FDR, precum şi a mea, ca preşedinte al FDR [15].

Această manipulare grosolană şi chiar abjectă [15] explică pe deplin nu doar deontologia ci şi calitatea umană a conducerii ziarului Renaşterea bănățeană, în acea perioadă, precum şi de ce, la nivelul conducerii Consiliului județean Timiş al FSN, s-a hotărât înființarea unui alt ziar, ca ziar independent (ziarul : Timişoara), precum şi demiterea conducerii redacției ziarului respectiv pentru manipulare şi instigare publică, prin presă, a populației.

Trebuie menționat, în acest context, şi faptul că în timpul demonstrației anti FDR, care a avut loc în seara şi noaptea zilei de 12.01.1990, înainte de a veni personal, generalul Gheorghe Popescu a dat, tot personal, telefon la Consiliul Județean Timiş al FSN, unde a vorbit cu secretara cabinetului preşedintelui, căreia i-a comunicat, în termeni imperativi, să-mi transmită : să-mi dau demisia, dacă nu vreau să am… necazuri.

Respectiva secretară, cuprinsă de panică, în loc să-mi transmită mesajul generalului Gheorghe Popescu, a anunțat că-şi dă ea demisia şi a plecat fără să comunice cauza pentru care a demisionat, pe care nu am aflat-o decât la mai mult timp după aceea, cu ocazia unei întâlniri întâmplătoare, când am întrebat-o ce a determinat-o să demisioneze în seara zilei de 12.01.1990.

Dacă aş fi cunoscut mesajul transmis mie, atunci, de către generalul Gheorghe Popescu, probabil că aş fi putut conştientiza mai bine realitatea situației şi aş fi procedat corespunzător, în sensul că nici măcar nu mi-aş fi oferit demisia, ci aş fi acuzat puiblic organizarea unui complot de introducere a dictaturii militare în Timişoara şi în județul Timiş, organizat cu contribuția principală a conducerii Garnizoanei militare Timişoara, respectiv a generalului Gheorghe Popescu.

Ceea ce a urmat apoi a fost un soi de coaliție FDR-Armată, în condițiile în care, a doua zi, generalul Gheorghe Popescu (fost pensionar şi reactivat de generalul Nicolae Militaru, după ce acesta a devenit Ministrul Apărării, în Guvernul Petre Roman) care, în noaptea precedentă, anunțase pe demonstranții prezenți în fața clădirii Consiliului Județean al FSN-Timiş că preia el, la cererea lor, funcția de preşedinte al Consiliului Județean FSN, s-a prezentat cu un numeros corp ofițeresc să preia Consiliul Județean FSN Timiş ( adică să realizeze o: **„lovitură militară de județ”**, cum a remarcat cineva, în sens peiorativ), dar a fost întâmpinat cu un refuz ferm din partea majorității membrilor acestui Consiliu şi inclusiv din partea mea, care i-am explicat, din nou, că doar mi-am oferit demisia, şi nu mi-am dat-o.

Pus în fața acestei situații, generalul Gheorghe Popescu a renunțat să mai pretindă că deține funcția

de preşedinte al Consiliului Județean Timiş al FSN, dar a acționat totuşi, pe de altă parte, ca un înlocuitor al preşedintelui (calitate pe care nu o avea), deşi Consiliul Județean Timiş al FSN, după ce a decis ulterior că-mi acceptă oferta de demisie din funcția de preşedinte, l-a desemnat pe vicepreşedintele: Petrişor Morar să asigure interimatul acestei funcții, până la organizarea de alegeri județene, care au avut loc la sfârşitul lunii ianuarie 1990, când s-a ales un nou Consiliu Județean al FSN.

Deşi conducerea FDR a fost de acord cu organizarea acestor alegeri, explicând că FDR a preluat conducerea Consiliului Județean Timiş al FSN, precum şi a Consiliului Local Timişoara al FSN, în calitate de partid conducător al revoluției, rol pe care nu i l-a contestat nimeni atunci, aşa cum de altfel procedase şi gruparea care a decis constituirea FSN, în capitală (deşi nu avea legitimitatea necesară, în acest sens, printr-o participare corespunzătoare la revoluție).

Manevrele şi intrigile celor care intenționau să înlocuiască conducerea FDR cu gruparea pro-Consiliul central al FSN au continuat, cu sprijinul generalului Gheorghe Popescu, sfârşind cu acordarea dreptului de organizare a alegerilor județene nu Consiliului Județean al FSN, aflat în funcțiune, ci unei comisii electorale, constituită ad-hoc, formată din nişte aşa zişi: reprezentanți ai unor întreprinderi timişorene, dar controlată de către sferele de interese pro-Consiliul Central al FSN, precum şi ale conducerii Garnizoanei militare Timişoara, şi ale fostei conduceri PCR, la care s-au asociat şi partidele istorice, proaspăt reînființate, precum şi anumite grupări civic-politice (exemplu: Societatea Timişoara), aflate sub influența unor interese de factură etnică ungurească, precum şi masonică, internațională, după cum s-a putut constata ulterior.

Urmarea a fost că FDR a fost împiedicat nu doar să participe la organizarea acestor alegeri, ci şi să poată desemna candidați la respectivele alegeri, fiind astfel adus în situația de a se dezintegra, ca formațiune politică, sau, şi mai rău, de a fi acaparat de către reprezentanții unor alte sfere de interese, în propriul lor folos.

Într-un asemenea context am propus majorității celor care, în după amiaza zilei de 20.12.1989, au fondat FDR, dizolvarea acestei formațiuni politice de tip front, considerând că şi-a îndeplinit cea mai mare parte din misiunea istorică pentru care s-a constituit, precum şi că datorită sciziunilor interne şi faptului că nu mai beneficia de susținerea de masă, pe care o avusese în perioada revoluției, se manifesta pericolul de a fi acaparat de reprezentanții unor grupări de interese clientelare, care nu puteau decât să-l compromită, utilizându-l în scopul promovării respectivelor interese.

Deoarece majoritatea celor care au participat la fondare au fost de acord cu autodesființarea FDR, s-a redactat un comunicat în acest sens, care a fost dat publicității (în data de 08.02.1990), atât pe plan local, cât şi la nivel central, fiind semnat de un grup de membri ai FDR, dintre care majoritatea erau şi membri fondatori. [2 ; 13 ; 14].

Astfel şi-a încheiat existența, ca partid politic, Frontul Democratic Român (FDR), deşi inițial intenționa să evolueze independent de FSN şi chiar să participe la alegeri, motiv pentru care s-a şi redactat o platformă program specifică, în acest scop.

Un grup de foşti membri ai FDR, dar care nu includea şi majoritatea membrilor fondatori, a considerat util însă să înregistreze juridic un partid cu denumirea: Frontul Democrat Român (diferind doar printr-un: “ic”, referitor la cuvântul Democratic, de FDR, dar cu aceeaşi prescurtare literală), având ca preşedinte pe: Petrişor Morar, care a existat mai mulți ani, fără însă a putea avea un aport corespunzător în politica românească, dar care a participat şi la alegeri, iar, în final, a fost absorbit, prin fuziune, de către Partidul Democrat. Trebuie să se ştie însă că nu acesta a fost adevăratul FDR, ci doar un partid derivat din fostul FDR.

Deoarece mass-media din acea vreme şi, mai ales, aşa numita Televiziune liberă, atât la nivel local, cât şi central, nu a dat posibilitatea conducerii FDR, precum şi mie, ca persoană, să explicăm, pe larg, ce s-a întâmplat cu FDR, o fac, în parte, în acest context, şi o voi mai face, atunci când se va mai ivi un prilej favorabil, în care să mă pot adresa public, referitor la acest subiect.

**BIBLIOGRAFIE:**


**1.** Lorin Ioan Fortuna – Fronturi şi partide, publicația Victoria, Timişoara, nr. 2, mai 1990.

**2.** *** – Interviu cu dl. Petrişor Morar, publicația Victoria, Timişoara, nr. 2, mai 1990.

**3.** Lorin Fortuna – Răspuns „deschis” domnului profesor Ştefan Ivan, publicația Victoria, Timişoara, nr. 2, mai 1990.

**4.** *** – Un complot pro-Iliescu şi FSN la Timişoara? (interviu cu Lorin Ioan Fortuna), publicația Victoria, Timişoara, nr. 3, mai 1990.

**5.** *** – Interviu cu dl. Radu Ioan Motica, publicația Victoria, Timişoara, nr. 3, mai 1990.

**6.** *** – Radu Bălan, în acel moment, era la conducerea Garnizoanei (interviu cu dl. Alexandru Ciura), publicația Victoria, Timişoara, nr. 3, mai 1990.

**7.** *** – Episodul „Arad” (interviu cu dl. Beni Oprea), publicația Victoria, Timişoara, nr. 3, mai 1990.

**8.** *** – Fostul redactor şef al ziarului Drapelul roşu se destăinuie (interviu cu dl. Teodor Bulza), publicația Victoria, Timişoara, nr. 3, mai 1990.

**9.** B. Oprea – Fața ascunsă a evenimentelor din 12 ianuarie, de la Timişoara, publicația Victoria, Timişoara, nr. 3 - mai, nr. 5 - iunie, nr. 6 - august, nr. 7 - septembrie, nr. 8 - octombrie 1990, nr. 9 - ianuarie, nr. 10 - februarie 1991.

**10.** Societatea Victoria – Scrisoare deschisă către securiştii implicați în procesul Timişoara, publicația Victoria, Timişoara, nr. 8, octombrie 1990.

**11.** Lorin Fortuna – Legitimitatea unui preşedinte, publicația Victoria, Timişoara, nr. 1, ianuarie 1991.

**12.** *** Luptătorul bănățean, Timişoara, nr. 1 /1989, publicație pirat, nesemnată şi neasumată, dar editată şi difuzată de către fosta conducere a fostului oficios PCR al județului Timiş: Drapelul roşu, începând cu 22.12.1989, până la sfârşitul anului 1989.

**13.** *** - Comunicat din partea unui grup de membri fondatori ai FDR, Renaşterea bănățeană, Timişoara, 08.02.1990.

**14.** ***- Precizare (cu privire la autodesfințarea FDR), Renaşterea bănățeană, Timişoara, 17-18.02.1990.

**15.** Rodica Ruja Dănilă - Zilele fierbinți ale Timişoarei, Renaşterea bănățeană, Timişoara, 14.01.1990.

**16.** ***-Unde sunt morții Timişoarei? – Un nou «cimitir secret « în Cimitirul Eroilor. Renaşterea bănățeană, Timişoara, 16.01.1990

# ANEXA 1
# cuprinzând documente şi imagini referitoare la Frontul Democratic Român

## A. Documente şi imagini referitoare la Frontul Democratic Român

### 1. Documente fundamentale emise şi difuzate de către FDR până la apariția FSN

#### a. Proclamația FDR din data de 21.12.1989, dimineața

Din însărcinarea Comitetului de acțiune al Frontului Democratic Român, dăm citire următoarei proclamații:

I. Frontul Democratic Român este o organizație politică, constituită la Timişoara, pentru a realiza un dialog cu Guvernul Român în scopul democratizării țării.

Frontul Democratic Român condiționează începerea acestui dialog de demisionarea preşedintelui Nicolae Ceauşescu.

II. Propunem Guvernului Român ca bază de discuție următoarele revendicări:

1. Organizarea de alegeri libere.
2. Libertatea cuvântului, a presei, a radioului şi a televiziunii
3. Deschiderea imediată a granițelor de stat.
4. Integrarea României, în rândul statelor care garantează şi respecta drepturile fundamentale ale omului.
5. Eliberarea neîntârziată a tuturor deținuților şi disidenților politici din România
6. Revitalizarea economiei naționale
7. Reforma învățământului în spirit democrat.
8. Dreptul de a manifesta liber.
9. Libertatea reală a cultelor religioase.
10. Îmbunătățirea asistenței medicale şi a alimentației publice.

III. Referitor la evenimentele din Timişoara:

1. Cerem cu fermitate să fie traşi la răspundere cei care au dat ordin să se tragă în Popor.
2. Cerem restituirea decedaților pentru a fi îngropați după datină, cu doliu național.
3. Cerem eliberarea imediată a tuturor celor arestați în urma manifestației.
4. Cerem încetarea, pe viitor, a oricăror represalii asupra participanților la demonstrațiile de la Timişoara.
5. Cerem autorităților recunoaşterea oficială a Comitetului de acțiune a Frontului Democratic Român, înființat la Timişoara şi inițierea unui dialog.
6. Mulțumim colectivului Teatrului Național din Timişoara pentru sprijinul acordat.

IV. Frontul Democratic Român adresează țării întregi următoarea chemare:

1. Cerem întregului Popor Român să ni se alăture în lupta pentru democratizarea țării.
2. Formați în toate oraşele țării, în întreprinderi şi în instituții, Comitete ale Frontului Democratic Român, care să asigure coordonarea mişcării de democratizare națională.
3. Revendicați drepturile constituționale în mod paşnic şi fără violență!
4. Intrați în grevă generală începând de azi 21 decembrie 1989, până la victoria finală, cu excepția sectoarelor de bază ce nu pot fi întrerupte.

(dată publicității în dimineața zilei de 21 decembrie 1989 la Timişoara)

N.R.: text redactat de un colectiv condus de Lorin Ioan Fortuna, cadru didactic la Institutul Politehnic Timişoara.

#### b. Rezoluția finală a Adunării Populare din Timişoara referitoare la instituirea adevăratei democrații şi libertăți în România din data de 22.12.1989, dimineața

I. Adunarea Populară a tuturor locuitorilor din Banat şi din alte părți ale țării, adunați între 20–22 decembrie 1998 la Timişoara DECLARĂ INSTITUIREA ADEVĂRATEI DEMOCRAȚII ŞI LIBERTAȚI PE ÎNTREG CUPRINSUL ȚĂRII,

II. În legătură cu aceasta, Adunarea Populară din Timişoara

H O T Ă R Ă Ş T E:

1. Demiterea din funcțiile de partid şi de stat a dictatorului Nicolae Ceauşescu şi a soției sale – hidoasa Elena Ceauşescu – precum şi tuturor membrilor lor de familie şi tragerea lor la răspundere, în cadrul unui proces judecat de o instanță competentă, conform procedurii legale;
2. Tragerea la răspundere în cadrul unor procese judecate de către instanțe competente şi conform procedurii legale a călăilor care au dat dispoziție şi au executat ordinele de a trage în populația civilă, în timpul şi datorită demonstrațiilor pentru democratizarea şi liberalizarea țării şi înlăturarea dictatorului Nicolae Ceauşescu şi a clanului său;
3. Identificarea celor dispăruți precum şi a cadavrelor celor uciși, în mod criminal, în timpul demonstrațiilor din întreaga perioadă a dictaturii Ceauşescu şi înmormântarea după datină a martirilor eroi, urmată de ridicarea unor monumente în cinstea lor, în oraşele în care au căzut.

4. Eliberarea şi reabilitarea tuturor deţinuţilor şi dizidenţilor politici care, în mod îndreptăţit, şi-au exprimat dezacordul faţă de politica dictatorială a lui Nicolae Ceauşescu;

5. Instituirea unui Guvern provizoriu şi preluarea provizorie a conducerii locale de Stat de către cei mai competenţi cetăţeni ai patriei;

6. Organizarea de alegeri libere şi democratice la toate nivelele şi desemnarea organelor de conducere pe criteriul competenţei şi integrităţii morale;

7. Instaurarea unui regim cu adevărat democratic în toate domeniile vieţii publice şi alegerea liberă, de către Popor, a sistemului şi liniei politice şi economice a ţării, care să garanteze drepturile şi libertăţile cetăţeneşti consfinţite în Constituţie şi legile ţării, precum şi în convenţiile şi actele internaţionale, în scopul creşterii bunăstării materiale şi spirituale a poporului nostru şi întărirea puterii economice a patriei;

8. Separarea activităţii politice de activitatea de stat;

9. Abrogarea tuturor legilor şi a celorlalte acte normative cu conţinut antidemocratic şi care nu sunt în interesul maselor populare şi revizuirea întregului sistem legislativ în scopul democratizării şi liberalizării ţării;

10. Restabilirea legăturilor diplomatice şi consulare cu toate statele, care au suspendat sau întrerupt aceste relaţii cu ţara noastră datorită dictatorului Nicolae Ceauşescu şi a clanului său şi dezvoltarea în continuare a relaţiilor de prietenie cu toate statele lumii, cu respectarea normelor şi principiilor dreptului internaţional;

III. Adunarea Populară din Timişoara salută cu entuziasm patriotic întreaga populaţie a ţării care participă la desăvârşirea democratizării şi liberalizării ţării, prin demonstraţii paşnice cu caracter patriotic şi în acelaşi timp pe toţi cetăţenii patriei care, până în acest moment, au contribuit prin faptele lor de curaj la înlăturarea dictaturii şi îndeamnă întregul Popor la continuarea demonstraţiilor paşnice până la îndeplinirea tuturor obiectivelor şi hotărârilor adoptate prin prezenta rezoluţie.

IV. Adunarea Populară din Timişoara salută ostaşii bravei noastre armate care nu s-au supus ordinelor criminale de a trage în populaţie şi îi cheamă, alături de întregul Popor, să participe la desăvârşirea democratizării ţării în sensul celor prevăzute în rezoluţie, chiar dacă va fi nevoie să ripostăm dictaturii cu armele în mână.

V. Adunarea Populară din Timişoara se închină cu smerenie în faţa memoriei eroilor care şi-au vărsat sângele pentru înfăptuirea idealurilor noastre, murind pentru răsturnarea dictaturii, pentru democraţie, libertate şi unitate naţională şi înfierează hotărârea dictatorilor de a da ordinul criminal de a se trage în populaţia ţării.

VI. Adunarea Populară din Timişoara aduce mulţumiri tuturor Popoarelor Lumii, ca şi românilor aflaţi în exil, datorită regimului dictatorial, care prin hotărârile şi îndemnurile lor au ridicat moralul Poporului Român,fiind alături de noi pe tot parcursul luptei pentru libertate, dreptate şi democraţie.

VII. Pentru conducerea activităţii de stat pe întreg cuprinsul ţării, Adunarea Populară din Timişoara hotărăşte instituirea noului PARLAMENT al ţării în care să fie reprezentată toată naţiunea română şi care să fie împuternicit să ia toate măsurile necesare în interesul întregii naţiuni.

N.R.: text redactat de un colectiv condus de Radu Motica, doctor în drept, cadru didactic la Universitatea Timişoara

### c. Proclamaţia FDR tipărită sub formă de manifest, în 4 limbi, cu titlul: „A căzut tirania" – în data de 22.12.1989, la amiază

(N.R. - este prezentată sub formă de reproducere fotografică în cadrul prezentei anexe)

## 2. Documente importante emise şi difuzate de către FDR după apariţia FSN

### a. Declaraţie a Comitetului Frontului Democratic Român din Timişoara din data de 23.12.1989, după amiază

Având în vedere constituirea, în capitală, a Frontului Salvării Naţionale, Comitetul Frontului Democratic Român din Timişoara hotărăşte:

1. Afilierea Frontului Democratic Român la programul Frontului Salvării Naţionale.

2. Integrarea Frontului Democratic Român în cadrul Frontului Salvării Naţionale

3. Includerea Comitetului din Timişoara, al Frontului Democratic Român în Comitetul Naţional al Frontului Salvării Naţionale.

4. Comitetul Frontului Salvării Naţionale din Timişoara astfel format, este condus de următorul Birou Executiv:

1. Lorin Fortuna – preşedinte;
2. Claudiu Iordache – vicepreşedinte;
3. Mihaela Munteanu – secretară;
4. Ştefan Ivan – membru;
5. Petrişor Morar – membru.

(transmisă telefonic, la Bucureşti, la TVR, Consiliului Frontului Salvării Naţionale, precum şi înmânată personal lui Ion Iliescu, împreună cu celelalte documente emise şi difuzate de către FDR, până atunci, de către o delegaţie a FDR, trimisă special în acest scop, în ziua de 24 decembrie 1989)

N.R.: act semnat de Lorin Ioan Fortuna

## b. Interviu cu domnul Lorin Ioan Fortuna, liderul Frontului Democratic Român, din Timişoara, publicat în data de 27.12.1989

- **Stimate domnule Fortuna, prezentarea dumneavoastră ni se pare firească, ca venind în întâmpinarea dorinței celor care vor să vă cunoască mai bine?**

- M-am născut în 1948 la Rădăuți, în Bucovina. Am absolvit Facultatea de Electronică şi telecomunicații din Bucureşti, în 1972, fiind repartizat la Centrul teritorial de calcul electronic din Timişoara. Din 1976 m-am transferat la Institutul Politehnic, unde lucrez şi în prezent, în calitate de şef de lucrări suplinitor la Catedra de Electronică şi telecomunicații (la o disciplină de telecomunicații) a Facultății de Electrotehnică. Am condus în ultima perioadă un colectiv de cercetare care s-a ocupat şi a obținut rezultate notabile în domeniul vorbirii artificiale şi a dialogului om-maşină. Sunt căsătorit şi am o fetiță.

- **Publicația noastră reprezintă organul de presă al Frontului Democratic Român, din Timişoara. Cum s-a constituit el şi care sunt principalele sale elemente caracteristice?**

- Frontul Democrat Român (FDR) s-a constituit în ilegalitate, fiind prima organizație politică de masă cu o platformă distinctă, enunțată prin Proclamația de înființare, din 20 decembrie 1989. Frontul a organizat şi condus desfăşurarea revoluției, de la Timişoara, până la victoria finală. După izbucnirea revoluției şi la Bucureşti, am considerat însă necesar să ne integrăm deplin Frontului Salvării Naționale, apreciind că numai printr-o conducere unitară, pe plan central, cu sediul la Bucureşti, putem asigura cele mai bune condiții pentru victoria finală a revoluției.

- **Integrarea Frontului Democratic Român în cadrul Frontului Salvării Naționale reprezintă o opțiune definitivă?**

- Ne-am asumat platforma Frontului Salvării Naționale şi ne integrăm acestui organism până la alegeri, când intenționăm să ne susținem o platformă proprie, aparținând practic unei formațiuni politice independente. Noi am propus, de altfel, la Bucureşti, elaborarea unei platforme comune cu Frontul Salvării Naționale, cu păstrarea denumirii Frontului Democratic Român, în semn de recunoaştere a rolului istoric pe care l-a avut el în declanşarea revoluției ce a condus la răsturnarea odioasei dictaturi.

- **Obiectivele actuale ale Frontului Salvării Naționale prevăd, pentru actuala perioadă şi constituirea organelor locale ale puterii şi pregătirea viitoarelor alegeri. Cum acționați în acest sens?**

- Continuăm, independent, acțiunea de constituire şi a structurilor de masă ale Frontului Democratic Român, care vor fi incluse, evident până la alegeri, în componența Frontului Salvării Naționale. Intenționăm însă să organizăm funcționarea unor organe proprii de propagandă, inclusiv a acestui ziar, care se adresează, începând de astăzi, tuturor celor care aderă la platforma noastră democratică.

- **Revenim, totuşi, la întrebarea noastră. Care sunt, deci, accentele care se pun în această importantă activitate de constituire a organelor locale ale puterii?**

- Desigur, activitatea este în curs de derulare, în multe unități economice, localități sau instituții, ea fiind deja finalizată. Apar însă o serie de probleme referitoare la modul în care trebuie constituite aceste noi organisme. Precizăm, de pildă, că alegerea acestor organisme trebuie să fie pe deplin democratică, validată prin majoritatea voturilor colectivelor respective. În acest sens, este necesar ca alegerea să se realizeze pe baza unor liste de propuneri făcute în cadrul adunărilor generale ale oamenilor muncii, urmând ca apoi ele să fie supuse votului organizațiilor respective. În alegerea organelor de conducere este important să se aibă în vedere pregătirea profesională şi integritatea morală a candidaților. În cadrul comitetelor, a căror componență numerică este lăsată momentan la latitudinea colectivelor, trebuie să se reflecte următoarea compoziție: structura administrativă (conducerea), structura Frontului Salvării Naționale (cuprinzând pe cei care au participat activ sau au aderat la luptă), precum şi un reprezentant al sindicatelor liber alese, dacă ele s-au constituit deja în aceste unități. Această compoziție este necesară întrucât în viitor se prevede o separare a structurii administrative de cea a Frontului, urmând ca FSN-ul să controleze direct modul de funcționare a conducerii activității, felul în care sunt aplicate legile şi hotărârile adoptate. În cazurile în care alegerea comitetelor nu s-a făcut democratic, şi acest aspect a fost sesizat organelor FSN de la nivel de municipiu sau județ, nu va fi validată funcționarea şi componența lor, solicitându-se reluarea alegerilor democratic, în prezența unui reprezentant al FSN, de la nivelele superioare.

- **Între obiectivele Frontului Democratic Român se situează, de bună seamă, şi revitalizarea tuturor sectoarelor de activitate economico – socială. Cum apreciați, de exemplu, situația actuală a agriculturii județului, legată strâns de calitatea aprovizionării populației?**

- Sintetizând, aş sublinia, în primul rând, faptul că, în ciuda unor mari dificultăți generate de modul defectuos de organizare şi funcționare a agriculturii, în perioada trecută, județul dispune de posibilitățile necesare aprovizionării cu produsele de bază de care populația are mare nevoie.

- **Din perspectiva viitoarelor alegeri ce-şi propune Frontul Democrat Român şi ce anume solicită el celor care aderă la platforma lui?**

- Dorim, mai ales, în mod sincer, să realizăm cele mai bune condiții de afirmare pe toate planurile a valorii umane, care să se reflecte prin autentice realizări în toate domeniile de activitate din Banat şi din întreaga țară. Cerem însă alegătorilor să ne acorde toată încrederea lor şi să ne sprijine în respectarea ordinii, în reluarea activității normale în toate sectoarele, să dea dovadă de maturitate cetățenească în alegerea actualelor structuri democratice provizorii de conducere, pe baza competenței profesionale, a integrității morale, a ataşamentului față de valorile democrației reale, impuse prin jertfa celor care au luptat pentru afirmarea lor.

- **V-am ruga, în încheiere, definiți rolul pe care trebuie să-l aibă, în continuare, tineretul, afirmat deja ca o puternică forță socială, cu o contribuție decisivă la răsturnarea cruntei tiranii?**

- Tinerii, care sperăm să reprezinte o puternică bază de masă a Frontului nostru, trebuie să rămână elementele catalizatoare în promovarea noului, în asigurarea consolidării puterii nou instituite. Este necesar, în acest sens, ca elanul specific vârstei lor tinere să fie conjugat cu experiența maturilor, în soluționarea problemelor complexe ce stau în fața revitalizării activității economico – sociale. Dorim ca tineretul nostru să fie pregătit în spiritul valorilor autentice ale democrației, pentru care au militat şi luptat cu întreaga lor dăruire, abnegație şi spirit de sacrificiu.

*Gheorghe Crişan*

**NR:** *interviu inclus în publicaţia Victoria, nr. 1, 27.12.1989*

## c. Publicația „VICTORIA" – primul număr, ca organ de presă editat de Frontul Democratic Român la sfârşitul lunii decembrie 1989
## (N.R. - este prezentată sub formă de reproducere fotografică în cadrul prezentei anexe)

## d. Declarația de autodesființare a Frontului Democratic Român
## (Comunicat din partea unui grup de inițiativă a Frontului Democratic Român)

Frontul Democratic Român (FDR), ca organizație politică de masă, s-a constituit la Timişoara în data de 20 decembrie 1989, în jurul orei 13, de către un comitet fondator, format din reprezentanți ai demonstranților prezenți la acea dată în piața Operei, care a ales, ca organ executiv de conducere, un birou executiv format din cinci membri. Ulterior la acest comitet au aderat şi alți membri, iar componența biroului executiv a suferit o serie de modificări.

În noaptea de 20/21 decembrie 1989 a fost redactată proclamația care reprezenta platforma program a FDR, care a fost apoi citită în repetate râduri, de la balconul Operei, fiind transmisă țării întregi, precum şi unor agenții de presă de peste hotare.

FDR a organizat şi condus revoluția, de la Timişoara, din data de 20 decembrie 1989, până la victoria finală, reuşind să mobilizeze în acest scop marea majoritate a populației oraşului.

Totodată, prin intermediul unei acțiuni spectaculoase, a fost sprijinită şi declanşarea insurecției în Arad.

Modul de luptă impus de FDR a avut la bază principiul non-violenței, asociat cu acțiuni de declanşare a grevei generale.

Odată cu izbucnirea revoluției în capitală, urmată de înființarea Frontului Salvării Naționale (FSN), conştient de faptul că numai printr-o conducere centralizată a tuturor forțelor insurecționale era posibilă victoria finală, într-un timp cât mai scurt, FDR a hotărât să se integreze în FSN şi a participat la alegerea primului Consiliu județean al FSN, în județul Timiş, precum şi a primului Consiliu municipal, în Timişoara, alături de reprezentanți ai armatei şi ai unor intreprinderi importante din județ şi municipiu. În condițiile înființării altor partide politice şi a anunțării deciziei FSN de a candida la alegeri, considerăm că misiunea FDR, în cadrul FSN, s-a încheiat şi că FDR trebuie să se autodesființeze pentru a putea rămâne un simbol a revoluției, integrat evenimentelor ce au avut loc la Timişoara.

Mulțumim cu această ocazie tuturor celor care ne-au sprijinit şi urmat în lupta pentru cucerirea libertății şi aducem un pios omagiu de recunoştință, celor care au plătit cu viața şi cu sângele lor prețul acestei libertăți.

Ne propunem să aniversăm aceste evenimente, precum şi să comemorăm pe martirii lor, în fiecare an, în ziua de 20 decembrie, ora 13.

Rugăm totodată pe toți acei membri sau simpatizanți ai FDR, care doresc să activeze politic, mai departe, în cadrul unui partid, să nu folosească denumirea de FDR, ci să se mulțumească de a-l revendica doar ca un punct de plecare, deoarece FDR este legat de întregul oraş Timişoara şi totodată de întreaga țară.

Angrenarea în politică a FDR ar provoca, în mod inevitabil, scindarea membrilor şi susținătorilor săi, iar implicarea FDR în lupte politice cu alte partide i-ar ştirbi, în mod inevitabil, prestigiul inițial, pe care l-a dobândit ca forță politică, care a declanşat şi condus revoluția la Timişoara.

Semnează din partea Comitetului fondator al FDR

- Fortuna Lorin, fost preşedinte al biroului executiv al FDR

- Iordache Claudiu, Chiş Ioan, Bădilescu Nicolae, Trăistaru Maria, Munteanu Mihaela – foşti membri ai biroului executiv al FDR

- Milutin Luminița, Albuțiu Dan, Capotescu Mircea, Oancea Viorel, Oprea Beni, Sanda Adrian, Sarmeş Dana, Motica Radu, Nadaşdi Andrei – foşti membri FDR

(Comunicat publicat în ziarul Renaşterea bănățeană din 8.02.1990 şi prezentat la TVR, câteva zile mai târziu)

N.R.: *text redactat de Lorin Ioan Fortuna şi publicat în Renaşterea bănăţeană, Timişoara, 08.02.1990, precum şi prezentat la Televiziunea Română, în aceeaşi zi*

## e. Primim la Redacție
## (sesizare publică din partea unor persoane privind apariția unui partid cu demirea prescurtată de FDR)

În data de 8 februarie 1990, la Televiziunea Română Liberă şi la „Renaşterea bănățeană" s-a dat un comunicat cu privire la autodizolvarea FDR.

În hotărârea publicată în „Renaşterea bănățeană" se specifică: „Considerăm că misiunea FDR în cadrul FSN s-a încheiat şi că FDR trebuie să se autodesființeze, pentru a putea rămâne un simbol al Revoluției, integrat evenimentelor ce au avut loc la Timişoara". Urmărind la TVLR constituirea Consiliului Provizoriu de Uniune Națională, format din partidele politice şi C-FSN, am constatat că dintre partidele politice existente face parte şi FDR, care, la constituire, a fost reprezentat de P. Morar, Dumitrescu (Demetrescu) şi încă un domn căruia nu i-am reținut numele. Cu ce drept aceşti domni şi-au permis să folosească denumirea de FDR în înregistrarea legală care s-a făcut în 9 februarie a.c., ora 13, după hotărârea publicată cu o zi înainte de către Comitetul fondator, în care nu apare nici unul din cei trei reprezentanți.

În hotărârea publicată se specifică: „Rugăm totodată pe toți acei membri sau simpatizanți ai FDR, care doresc să activeze politic, pe mai departe, în cadrul unui partid, să nu folosească în acest scop denumirea de FDR, care este legat de întregul oraş Timişoara".

Nu trebuie uitat faptul că pe data de 20 decembrie 1989 toți participanții la demonstrația din Piața Operei s-au constituit în FDR, ca organizație politică de masă, Comitetul fondator, format din reprezentanți ai demonstranților, a condus în mod organizat lupta în continuare. Toți cei prezenți în acele zile fierbinți sunt membrii fondatori şi nu permitem nimănui să se folosească de FDR, indiferent în ce scop, indiferent dacă au făcut parte sau nu din Comitetul fondator.

Rugăm insistent ca domnii P. Morar, Dumitrescu şi ceilalți să facă bine să schimbe denumirea partidului lor, în mod public şi să-şi prezinte platforma program.

HARI DARVIN, EUGEN DRĂGHICI,

muncitori la Întreprinderea de autoturisme Timişoara (text publicat în Renaşterea bănățeană, Timişoara, nr. 36, 15.02.1990)

## f. Precizare în legătură cu autodesființarea Frontului Democratic Român

Referitor la sesizarea unor cititori privind apariția în cadrul Consiliului Provizoriu de Uniune Națională a unui partid cu numele '' Frontul Democratic Român'', precizăm următoarele:

- Acest partid a fost înregistrat de un grup de membri ai F.D.R., fără aprobarea conducerii F.D.R., care se pronunțase pentru autodesființare.

- Cele trei persoane care şi-au asumat reprezentarea acestui ''F.D.R.'' în C.P.U.N. nu au participat la înființarea F.D.R. aderând la acesta abia în faza în care situația politică din Timişoara era clar tranşată în favoarea F.D.R., sau chiar mult după aceea.

- Astfel dl. Morar Petrişor a aderat la F.D.R. după constituire, fiind cooptat în conducere abia în faza finală şi nu datorită unor merite deosebite, ci datorită profesiei sale de economist, de care era nevoie în acel moment pentru conducerea unei comisii economice.

- Dl. Dumitrescu Constantin are tupeul de a se recomanda în fața țării întregi, în C.P.U.N. drept purtător de cuvânt al F.D.R. şi student, uitând că a fost exmatriculat din Facultatea de Construcții pentru dezinteres total față de procesul de învățământ, după ce a repetat diverşi ani de studii.

- Cât despre dl. Crăciunescu, acesta este o apariție foarte recentă şi inedită în cadrul acestui partid, probabil după 1 februarie 1990, şi care, prin prezența sa, stârneşte, în primul rând, mirarea şi consternarea celor de la Institutul Politehnic '' Traian Vuia'' Timişoara, unde funcționează ca gestionar, şi unde este cunoscut ca orice, numai ca luptător pentru libertate şi democrație nu.

- Ne afiliem, de aceea, cerinței exprimate de cei doi corespondenți şi somăm aşa zisul ''F.D.R.'' să-şi

schimbe de urgență denumirea, şi în mod public, în caz contrar urmând a se cere, în mod oficial, excluderea din C.P.U.N., pentru impostură, a falsului ''F.D.R.''.

Totodată, având în vedere însă rolul jucat de F.D.R. în revoluție, precum şi dorința multora din membrii săi, consemnați sau anonimi, de a-l reactiva ca pe o formațiune politică puternică, în măsură să reprezinte cu cinste şi demnitate Timişoara, într-un viitor parlament al țării, considerăm că o astfel de inițiativă trebuie să fie precedată de o consultare largă a populației oraşului, efectuată prin presă, şi numai dacă se va dovedi că există un sprijin serios în acest sens, exprimat de un mare număr de oameni, comparabili cu cel din perioada revoluției, ar putea fi demarată o astfel de acțiune.

- În caz contrar, nu vor rezulta decât partide fantomă, situate în remorca F.S.N., sau a altor grupări politice, dar care îşi vor aroga reprezentări şi merite fictive.

- Oraşul martir de pe Bega nu poate şi nu trebuie să fie reprezentat într-un viitor parlament al României libere de un partid local, decât dacă acesta îi exprimă cu adevărat voința şi aspirațiile şi are în frunte oameni de calitatea necesară.

În numele unui grup de membri ai fostului F.D.R.

Fortuna Lorin Ioan – fost preşedinte

*(text publicat în Renaşterea bănăţeană, Timişoara, 17-18.02.1990)*

**N.R.** Contestația juridică nu s-a mai efectuat deoarece FDR-ul înregistrat juridic s-a numit: Frontul Democrat Român, iar cel fondat în 20.12.1989, care a declanşat şi condus Revoluția Română din decembrie 1989, până în data de 22.12.1989, se numea Frontul Democrat**ic** Român)

## 3. Documente importante emise şi difuzate de către FSN

**NR: Documentele prezentate au fost selectate pentru a ilustra modul în care s-a constituit Consiliul FSN, fără a include nici un reprezentant al FDR, precum şi fără a se face nici o referire scrisă cu privire la evenimentele ce au avut loc la Timişoara, precum şi la rolul FDR în revoluție, ca şi când Revoluția Română din decembrie 1989 ar fi început abia din momentul constituirii Consiliului FSN, teză susținută ulterior, inclusiv în scris, de către Ion Iliescu, inițiatorul Consiliului FSN**

### a. Comunicat către țară al Consiliului Frontului Salvării Naționale

Cetățeni şi cetățene,

Trăim un moment istoric, clanul Ceauşescu care a dus țara la dezastru, a fost eliminat de la putere. Cu toții ştim şi recunoaştem că victoria de care se bucură întreaga țară este rodul spiritului de sacrificiu al maselor populare de toate naționalitățile şi, în primul rând, al admirabilului nostru tineret, care ne-a restituit, cu prețul sângelui, sentimentul demnității naționale. Un merit deosebit îl au cei care ani de zile şi-au pus în pericol şi viața, protestând împotriva tiraniei.

Se deschide o pagină nouă în viața politică şi economică a României.

În acest moment de răscruce am hotărât să ne constituim în Frontul Salvării Naționale, care se sprijină pe armata română şi care grupează toate forțele sănătoase ale țării, fără deosebire de naționalitate, toate organizațiile şi grupările care s-au ridicat cu curaj în apărarea libertății şi demnității în anii tiraniei totalitare.

Scopul Frontului Salvării Naționale este instaurarea democrației, libertății şi demnității poporului român.

Din acest moment se dizolvă toate structurile de putere ale clanului Ceauşescu. Guvernul se demite, Consiliul de Stat şi instituțiile îşi încetează activitatea. Întreaga putere de stat este preluată de Consiliul Frontului Salvării Naționale. Lui i se vor subordona Consiliul Militar Superior, care coordonează întreaga activitate a armatei şi a unităților Ministerului de Interne. Toate ministerele şi organele centrale, în actuala lor structură, îşi vor continua activitatea normală, subordonându-se Frontului Salvării Naționale, pentru a asigura desfăşurarea normală a întregii vieți economice şi sociale.

În teritoriu se vor constitui consilii județene, municipale, orăşeneşti şi comunale ale Frontului Salvării Naționale, ca organe ale puterii locale.

Miliția este chemată ca, împreună cu comitetele cetățeneşti, să asigure ordinea publică.

Aceste organe vor lua toate măsurile necesare pentru asigurarea aprovizionării populației cu alimente, cu energie electrică, cu căldură şi apă, pentru asigurarea transportului, a asistenței medicale şi a întregii rețele comerciale.

Ca program Frontul propune următoarele:

1. Abandonarea rolului conducător al unui singur partid şi statornicirea unui sistem democratic pluralist de guvernământ.

2. Organizarea de alegeri libere în cursul lunii aprilie.

3. Separarea puterilor legislativă, executivă şi judecătorească în stat şi alegerea tuturor conducătorilor politici pentru unul sau cel mult, două mandate. Nimeni nu mai poate pretinde puterea pe viață.

Consiliul Frontului Salvării Naționale propune ca țara să se numească în viitor România.

Un comitet de redactare a noii Constituții va începe să funcționeze imediat.

4. Restructurarea întregii economii naționale pe baza criteriilor rentabilității şi eficienței. Eliminarea metodelor administrativ-birocratice de conducere economică centralizată şi promovarea liberei inițiative şi a competenței în conducerea tuturor sectoarelor economice.

5. Restructurarea agriculturii şi sprijinirea micii producții țărăneşti.

6. Reorganizarea învățământului românesc potrivit cerințelor contemporane. Reaşezarea structurilor învățământului pe baze democratice şi umaniste. Eliminarea dogmelor ideologice care au provocat atâtea daune poporului român şi promovarea adevăratelor valori ale umanității. Eliminarea minciunii şi a imposturii şi statuarea unor criterii de competență şi justiție în toate domeniile de activitate. Aşezarea pe baze noi a dezvoltării culturii naționale. Trecerea presei, radioului, televiziunii, din mâinile unei familii despotice în mâinile poporului.

7. Respectarea drepturilor şi libertăților minorităților naționale şi asigurarea deplinei lor egalități în drepturi cu românii.

8. Organizarea întregului comerț al țării pornind de la cerințele satisfacerii cu prioritate a tuturor nevoilor cotidiene ale populației României. În acest scop, vom pune capăt exportului de produse agroalimentare, vom reduce exportul de produse petroliere, acordând prioritate satisfacerii nevoilor de căldură şi lumină ale oamenilor.

9. Întreaga politică externă a țării să servească promovării bunei vecinătăți, prieteniei şi păcii în lume, integrându-se în procesul de construire a unei Europe unite, casă comună a tuturor popoarelor continentului. Vom respecta angajamentele internaționale ale României şi, în primul rând, cele privitoare la Tratatul de la Varşovia.

10. Promovarea unei politici interne şi externe subordonate nevoilor şi intereselor dezvoltării ființei umane, respectului deplin al drepturilor şi libertăților omului, inclusiv al dreptului de deplasare liberă.

Constituindu-ne în acest Front, suntem ferm hotărâți să facem tot ce depinde de noi pentru a restaura societatea civilă în România, garantând triumful democrației, libertății şi demnității tuturor locuitorilor țării.

În mod provizoriu, în componența Consiliului intră următorii: Doina Cornea, Ana Blandiana, Mircea Dinescu, Laszlo Tökes, Dumitru Mazilu, Dan Deşliu, general Ştefan Guşă, general Victor Stănculescu, Aurel Dragoş Munteanu, Corneliu Mănescu, Alexandru Bârlădeanu, Silviu Brucan, Petre Roman, Ion Caramitru, Sergiu Nicolaescu, Mihai Montanu, Mihai Ispas, Gelu Voican Voiculescu, Dan Marțian, căpitan Lupoiu Mihail, general Voinea, căpitan de rangul I Dumitrescu Emil, Neacşa Vasile, Ciontu Cristina, Baciu Marian, Bogdan Teodoriu, Eugenia Iorga, Negrițiu Paul, Manole Gheorghe, Vladimir Ionescu, Adrian Sârbu, Cârjan Constantin, Domokos Geza, Magdalena Ionescu, Marian Mierlă, Constantin Ivanovici, Ovidiu Vlad, Bucurescu Valeriu, Ion Iliescu.

*

După citirea la posturile de televiziune şi radio a acestui comunicat, dl. Ion Iliescu a mai precizat:

„Deocamdată este o structură provizorie, gândită într-un mod foarte operativ. Lista rămâne deschisă. Nu aceasta va fi componența completă a Consiliului. Am menționat doar câteva nume de oameni care au demonstrat spirit de sacrificiu în anii tiraniei, tineri care în aceste zile au fost pe baricade, care şi-au pus viața în pericol, reprezentanți ai muncitorilor, ai studenților, ai intelectualității, ai armatei, acele forțe care au fost active, prezente în procesul de instaurare a noului regim al puterii. Lista rămâne, deci, deschisă. Pentru a putea completa componența Consiliului, aşteptăm propuneri din partea tuturor categoriilor şi forțelor sociale care au luptat şi au învins.

Acest Comunicat este o primă platformă program a noului organism al puterii de stat din România. Am primit mandatul de a vi-l prezenta".

(dată publicității în seara zilei de 22 decembrie 1989 la Bucureşti)

**N.R.:** *text redactat de un colectiv condus de Ion Iliescu, difuzat la radio şi televiziune, publicat în presă (la Timişoara în ziarul Luptătorul bănăţean, din 23.12.1989), precum şi publicat incomplet (prin omiterea componenţei provizorii a Consiliului FSN) în cartea: Ion iliescu - Revoluţia Română, editura Presa naţională, Bucureşti, 2001*

## b. Comunicat din partea Consiliului Frontului Salvării Naționale

Un comunicat dat publicității de Consiliul Frontului Salvării Naționale face cunoscută componența Biroului Executiv al Consiliului Frontului Salvării Naționale:

Preşedinte: Ion Iliescu

Prim vicepreşedinte: Dumitru Mazilu

Vicepreşedinți: Cazimir Ionescu, Carol Kiraly

Secretar: Dan Marțian

Membrii: Bogdan Teodoriu, Vasile Neacşu, Silviu Brucan, Gheorghe Manole, Ion Caramitru, Nicolae Radu.

Au fost constituite, totdată, Comisii de lucru ale Consiliului şi anume:

1. Comisia de reconstrucție şi dezvoltare economică. Preşedinte: Bogdan Teodoriu.

2. Comisia constituțională, juridică şi pentru drepturile omului. Preşedinte: Dumitru Mazilu.

3. Comisia pentru tineret. Preşedinte: Vasile Neacşu.

4. Comisia pentru mediu şi echilibru ecologic. Preşedinte: Cazimir Ionescu.

5. Comisia pentru ştiință şi învățământ. Preşedinte: Gheorghe Manole.

6. Comisia pentru cultură. Preşedinte: Ion Caramitru.

7. Comisia pentru minorități naționale. Preşedinte: Carol Kiraly.

8. Comisia pentru politică externă. Preşedinte: Silviu Brucan.

9. Comisia pentru administrație locală. Preşedinte: Radu Nicolae.

10. Comisia organizatorică. Coordonator: Mihail Montanu.

11. Colectivul de împuterniciți ai Consiliului. Coordonator: Sergiu Nicolaescu.

12. Colectivul pentru relațiile cu publicul şi mijloacele informației de masă: Dan Rădulescu, Cristina Ciontu, Florin Bădinici.

N.R.: *text publicat în Renaşterea bănăţeană, Timişoara, nr. 1, 04.01.1990*

## 4. Documente reprezentative pentru activitatea Consiliului județean Timiş şi Consiliului municipal Timişoara ale FSN, în perioada în care aceste Consilii aveau o componență majoritară formată din reprezentanți ai Frontului Democratic Român

### a. Declarație referitoare la constituirea Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale

La data de 26.12.1989 s-a constituit, la Timişoara, Consiliul Județean al Frontului Salvării Naționale din județul Timiş, urmare a hotărârii Adunării generale a Frontului Democratic Român, din Timişoara, de integrare în cadrul Frontului Salvării Naționale. Acest Consiliu are următoarea componență:

1. Fortuna Lorin - preşedinte (FDR)
2. Burlacu Tudorin - vicepreşedinte cu probleme organizatorice (FDR)
3. Morar Petrişor - vicepreşedinte cu probleme economice (FDR)
4. Ivan Ştefan - secretar (FDR)
5. Atanasiu Lucia - membru
6. Barna Ionel (FDR)
7. Băcana Liviu (FDR)
8. Bordoş Ioan
9. Barna Bodo
10. Cârpanu Florentin
11. Constantin Viorel
12. Curuțiu Dorel (FDR)
13. Cnejevici Florin
14. Ciura Alexandru (FDR)
15. Dunca Romeo (FDR)
16. Dragomirescu Mihai
17. Florescu Viorel (FDR)
18. Giurgev Arcadie
19. Gârdan Ion
20. Ghica Constantin (FDR)
21. Haidău Mihai (FDR)
22. Iordache Claudiu (FDR)
23. Ionescu Radu
24. Iliescu Filomenia
25. Marcu Ioan (FDR)
26. Misarăş Adrian (FDR)
27. Mândrilă Daniel (FDR)
28. Milutin Luminița (FDR)
29. Munteanu Mihaela (FDR)
30. Negoescu Nicolae
31. Oprea Sorin (FDR)
32. Pintea Vasile
33. Popa Manole
34. Popa Constantin
35. Petrişor Petre (FDR)
36. Petrea Cristea
37. Predonescu Nicolae
38. Puri Gerhardt
39. Popescu Gheorghe
40. Rădoi Mihai
41. Săsăran Gruia (FDR)
42. Stroe Constantin
43. Sobol Dan (FDR)
44. Trăistaru Maria (FDR)
45. Munteanu Cristina (FDR)
46. Ursulescu Ionel (FDR)
47. Vazeanu Corneliu
48. Vartolaş Ioan
49. Vintilă Ion
50. Vârtan Valentin (FDR)
51. Vlădăsan Emil (FDR)

Frontul Democratic Român
Preşedinte: Lorin Ioan Fortuna

**N.R.** Această declarație a fost dată publicității după constituirea Consiliului Județean al Frontului Salvării Naționale al județului Timiş, rezultat în urma unor tratative purtate între Frontul Democratic Român, Conducerea Garnizoanei militare Timişoara, precum şi fosta administrație PCR a județului Timiş.

– În ziarul Luptătorul bănățean, din data de 27.12.1989, a fost publicată o listă a Consiliului județean Timiş al FSN care este incorectă, incluzând şi reprezentanți ai fostei conduceri PCR Timiş şi Timişoara, care, în urma dezbaterilor care au avut loc la constituirea Consiliului județean Timiş al FSN, nu au fost acceptați.

**–** Membrii FDR sunt indicați prin mențiunea: "FDR".

– Membrii FDR care au rămas loiali conducerii FDR, până la alegerea unui alt Consiliu Județean al FSN - Timiş, la sfârşitul lunii ianuarie 1990, sunt subliniați, ceilalți optând pentru a sprijini, în Timişoara, interesele conducerii centrale a FSN, împotriva intereselor FDR, sau urmărind alte interese.

## b. Comunicat referitor la constituirea Consiliului municipal Timişoara al Frontului Salvării Naționale

Ieri, 27 decembrie, s-a constituit Consiliul municipal

Timişoara al Frontului Salvării Naționale, din care fac parte:

1. Ivan Ştefan – preşedinte (FDR)
2. Marcu Ioan – vicepreşedinte (FDR)
3. Alămurean Pompiliu - vicepreşedinte
4. Ghile Aurel – secretar (FDR)

Membri:

5. Albuțiu Dan (FDR)
6. Arsenescu Georgică (FDR)
7. Barbu Nicolae
8. Caloghera Constantin
9. Cioară Vasile
10. Drăgan Viorel (FDR)
11. Evseev Ivan (FDR)
12. Gnandt Emeric
13. Haiduc
14. Horotan Victor
15. Ilea Emil (FDR)
16. Iliescu Mihai
17. Juravle Petru (FDR)
18. Marchiş Ionel (FDR)
19. Marian Dumitru (FDR)
20. Marinescu Gabriel (FDR)
21. Mărgineanu Simion (FDR)
22. Mîrț Angela
23. Molodeț Tiberiu (FDR)
24. Muțiu Caius
25. Nicoară Diodor
26. Opriş Nicolae
27. Otiman Păun
28. Pomorişaț Svetlana (FDR)
29. Purice Marin
30. Radosavlevici Sorin
31. Rusan Nicolae (FDR)
32. Simioana Gheorghe (FDR)
33. Singer Karol
34. Ştirbu Sergiu
35. Traleş Ioan (FDR)

(publicat inițial incomplet, în ziarul Luptătorul bănățean, Timişoara, 28.12.1989, şi apoi modificat şi publicat complet în ziarul Luptătorul bănățean, Timişoara, 29.12.1989)

**N.R.**: Membrii FDR sunt indicați prin mențiunea: (FDR).

## c. Comunicat din partea Consiliului județean al Frontului Salvării Naționale

1. În baza hotărârii Consiliului județean al Frontului Salvării Naționale, începând cu ziua de 27 decembrie, ora 6,00, controalele filtru pe străzile din localitățile județului se vor executa numai de către echipe mixte, constituite din cadre ale Ministerului Apărării Naționale, Miliției Populare, împreună cu reprezentanți numiți de Consiliul județean al Frontului Salvării Naționale.

Cei care vor încălca acest ordin vor suporta pedeapsa aspră a legilor.

2. Pentru paza şi apărarea imobilelor de locuit, locatarii se pot constitui în echipe, pe bază de tabel aprobat de asociația de locatari, care vor funcționa pe timp de zi şi noapte.

3. Sunt interzise categoric descinderile şi perchezițiile domiciliare pe timp de zi sau de noapte, efectuate de către persoane neautorizate.

Acestea se vor efectua de către echipe formate din cadre militare, însoțite de procurorul militar şi un delegat al Frontului Salvării Naționale.

(publicat publicat în Luptătorul bănățean, Timişoara, 27.12.1989)

## d. Comunicat al Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale

Consiliul județean al Frontului Salvării Naționale face apel la toți cetățenii pentru păstrarea climatului de ordine şi disciplină în vederea reluării activității normale de producție, pentru respectarea drepturilor inviolabile ale persoanelor – libertatea, respectarea proprietății obşteşti şi particulare, inviolabilitatea domiciliului, viața şi integritatea corporală.

Revoluția democratică nu se poate desfăşura decât cu respectarea legii, a drepturilor şi libertății. Revoluția democratică condamnă anarhia şi violența.

Justiția este a Poporului şi se va putea efectua numai de către organele alese şi numite de Popor.

În acest scop, Consiliul județean al Frontului Salvării Naționale

HOTĂRĂŞTE:

1. Constituirea Comandamentului județean unic, însărcinat cu luarea măsurilor de ordine, aplicarea şi respectarea legii.

Comandamentul județean unic cuprinde reprezentanți ai Armatei, Procuraturii, Justiției şi organelor de Miliție şi va lua măsuri pentru sancționarea celor vinovați de săvârşirea unor infracțiuni, împotriva persoanei, a avutului personal şi obştesc, a actelor de terorism şi a altor fapte prevăzute de legea penală.

2. Persoanele care au avut grad militar în cadrul organelor de Securitate şi Miliție şi care se fac vinovate de acte împotriva Poporului, cele vinovate de acte de terorism împotriva populației, vor fi cercetate de către organele de Procuratură militară şi judecate de Tribunalele militare excepționale.

3. Organele de Procuratură şi Justiție vor lua măsuri de cercetare penală a celorlalte persoane vinovate de săvârşirea unor infracțiuni de drept comun.

4. Se interzic actele de răzbunare personală, acestea fiind contrare legii.

Perchezițiile în domiciliile cetățenilor sunt legale numai pe baza autorizațiilor emise de organele de Procuratură, potrivit legii şi se vor efectua numai de către reprezentanți ai Armatei, Miliției şi Procuraturii.

Este interzisă, ca fiind în afara legii, pătrunderea în locuințele cetățenilor de către alte persoane.

Nimeni nu poate fi reținut şi arestat decât în baza unui mandat de arestare, emis de organele de Procuratură militară ori civilă, după caz.

Controalele pe străzi se vor efectua numai de către echipe de ordine însoțite de militari sau milițieni.

Cetățeni, apărați legea şi legea vă apără pe voi!

Revoluția va învinge acționând în legalitate.

COMANDAMENT:

- reprezentant al Armatei – Predonescu Nicolae;
- reprezentant al Procuraturii – Paşca Viorel;
- reprezentant al Tribunalului județean – Pastor Leonida;
- reprezentant al Consiliului județean al Frontului Salvării Naționale – Petrişor Petre;
- reprezentant al Miliției – lt.col. Nițoiu David

(publicat în ziarul Luptătorul bănățean, Timişoara, 28.12.1989.

## e. Întâlnire la Consiliul județean Timiş al Frontului Salvării Naționale

Ieri, la Timişoara, a avut loc o întâlnire între preşedintele Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale, domnul Lorin Ioan Fortuna, şi adjunctul ministrului de externe al R.S.F. Iugoslavia, domnul Ilija Djukic.

Au luat parte, de asemenea, consulul general al R.S.F. Iugoslavia la Timişoara, domnul Mirko Atanackovic, membri ai Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale, ziarişti din țară şi de peste hotare. Cu acest prilej, au fost dezbătute aspecte legate de recentele evenimente politice petrecute la Timişoara şi în întreaga țară.

(publicat în ziarul Luptătorul bănățean, Timişoara, 28.12.1989)

## f. Circulara nr.1 a Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale, din 29 decembrie 1989, către organele de administrație locală

Pentru a asigura continuitatea unei vieți normale, prin reorganizarea acesteia pe baze noi şi rezolvarea problemelor concrete ale economiei locale, ale aprovizionării populației, ale transportului, cele edilitar gospodăreşti, precum şi cele personale ale cetățenilor, pe baza prevederilor cuprinse în Platforma - Program a Consiliului Frontului Salvării Naționale, toate Consiliile municipale, orăşeneşti şi comunale ale Frontului Salvării Naționale şi Birourile executive ale acestora se vor constitui ca organe ale Puterii locale şi ale administrației, în conformitate cu prevederile Decretului Lege privind constituirea, organizarea şi funcționarea Consiliului Frontului Salvării Naționale şi a Consiliilor teritoriale ale Frontului Salvării Naționale, publicat în ziarul „Luptătorul bănățean" nr.8, de vineri, 29 decembrie 1989.

În acest scop, în conformitate cu prevederile art.8 din Decretul – Lege privind constituirea, organizarea şi funcționarea Consiliului Frontului Salvării Naționale, se vor lua următoarele măsuri:

1. Organizarea aparatului Consiliului (municipal, orăşenesc, comunal) al Frontului Salvării Naționale şi asigurarea desfăşurării normale a activității acestuia, potrivit structurii actuale a aparatului propriu al Comitetelor şi Birourilor executive ale fostelor Consilii populare.

2. În localitățile care nu sunt reşedință de comună, oraş sau municipiu nu se constituie consilii locale ale Frontului Salvării Naționale, asigurându-se însă ca acestea să fie reprezentate, în Consiliul teritorial, de cetățeni cu prestigiu, competență şi autoritate morală;

3. Actele proprii – hotărâri ale Consiliului Frontului Salvării Naționale şi decizii ale Biroului executiv – precum şi certificate şi adeverințe ce se emit de Consiliul local al Frontului Salvării Naționale şi biroul executiv al acestuia se vor întocmi sub antetul Consiliului local al Frontului Salvării Naționale şi vor fi semnate de preşedintele acestuia şi de către secretar. Până la confecționarea unui sigiliu cu înscrisul potrivit, pe toate documentele emise, atât pentru organe de Stat, sau către persoane fizice, se aplică sigiliul actual al Biroului executiv al fostului Consiliu popular, de pe care se decupează stema. Pe actele, de stare civilă se va aplica actualul sigiliu cu inscripția „Starea civilă".

4. Asigurarea pazei şi ordinei la sediile Primăriilor şi în localități se vor efectua de către membrii Consiliului local al Frontului Salvării Naționale, aparatul propriu, paza obştească, cu sprijinul Poliției locale, astfel încât să fie prevenite orice stricăciuni, înstrăinări, sustrageri sau incendieri ale bunurilor aflate în administrarea Primăriilor, unităților economice, instituțiilor social – culturale şi ale cetățenilor (arhive, imprimate, evidențe, mobilier, clădiri, anexe gospodăreşti, furaje, utilaje şi alte bunuri).

5. Vor fi reactivate formațiile civile de pompieri în toate satele, verificate utilajele de prevenire şi stingere a incendiilor din dotare şi organizate acțiuni de control a instalațiilor, depozitelor şi oricăror alte surse care ar putea provoca incendii în unități sau gospodăriile populației;

6. Vicepreşedinții, secretarii, contabilii, celelalte persoane din aparatul propriu al Consiliului local al Frontului Salvării Naționale vor întocmi toate dările de seamă statistice de sfârşit de an, cu date reale, pe care le vor înainta, în termen, organelor județene de specialitate;

7. Se vor organiza imediat audiențe la sediul Consiliului local al Frontului Salvării Naționale şi vor fi luate măsuri de soluționare imediată a problemelor ridicate de cetățeni;

8. Se va trece imediat la aplicarea măsurilor ce rezultă din legile şi decretele adoptate de Consiliul Frontului Salvării Naționale, care au şi vor avea, ca obiect, abrogarea unor legi, decrete şi alte acte normative emise de fostul regim dictatorial;

9. Eventualele propuneri ale Consiliului local al Frontului Salvării Naționale, sau ale altor organizații, cu privire la schimbări în actuala împărțire administrativ – teritorială, vor fi consemnate într-un document al organismului care le propune, semnat de către reprezentanții acestuia şi se vor înainta Direcției administrației locale de Stat a Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale, pentru a fi avute în vedere la alegerile din aprilie 1990.

10. Personalul rămas disponibil ca urmare a reorganizării – preşedinte, vicepreşedinte, secretar, contabil, funcționar – ale Comitetelor şi Birourilor executive ale fostelor Consilii populare – prin grija Consiliului local al Frontului Salvării Naționale, va fi trecut în altă muncă corespunzătoare, în conformitate cu prevederile art. 130 litera „a" şi art. 133 din Codul Muncii;

11. Pentru lămuriri în domeniul activității administrației locale de Stat şi comunicarea unor evenimente economice şi social – politice deosebite vă veți adresa Direcției administrației locale de stat a Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale – telefon: 13850, interior: 218, 231, 274;

12. Facem apel către toți cetățenii să se adreseze, cu încredere, în vederea soluționării oricărei probleme, la sediul Consiliului județean al Frontului Salvării Naționale şi Biroului executiv al acestuia, precum şi noilor organe ale Puterii locale şi administrative.

Preşedinte
Lorin Ioan Fortuna
Vicepreşedinte cu probleme organizatorice
Tudorin Burlacu
Vicepreşedinte cu probleme economice
Petrişor Morar
Reprezentant militar al Consiliului Județean Timiş al Frontului Salvării Naționale
colonel Nicolae Predonescu
(publicată în ziarul Luptătorul bănățean, Timişoara, 31.12.1989)

## g. Propuneri din partea Frontului Salvării Naționale al Consiliului județean Timiş şi Consiliului municipal Timişoara cu privire la constituirea Comitetelor Frontului Salvării Naționale în întreprinderi, instituții şi organizarea adunărilor generale ale oamenilor muncii

### A. Propuneri pentru constituirea Comitetelor FSN la nivel de întreprinderi, instituții.

1. Adunările generale de constituire a FSN vor avea loc pe fiecare sector de activitate, (ateliere independente, secții, servicii şi alte compartimente), unde, prin vot secret, se va proceda la alegerea Comitetului.

2. Comitetele astfel constituite, tot prin vot secret, vor alege Comitetul FSN pe întreprindere (instituție).

3. Comitetul pe întreprindere va alege, prin vot secret, preşedintele şi unul-doi vicepreşedinți.

4. Numărul membrilor Comitetelor pe sectoare va fi cuprins între 5-9 membri, iar pe întreprindere între 9-15 membri (în funcție de numărul angajaților).

Structura Comitetului pe întreprindere va fi:

- reprezentanți ai FSN (secție, sectoare);
- reprezentanți ai conducerii tehnice;
- reprezentanți ai sindicatelor libere (dacă există)
- alți reprezentanți.

5. Comitetul pe întreprindere va avea ca obiective imediate următoarele:

a) Reluarea activității productive la întreaga capacitate, respectându-se structura organizatorică actuală;

b) Asigurarea în continuare a apărării integrității întreprinderilor, instituțiilor;

c) Păstrarea documentelor (tehnice, economice şi de personal).

6. Termenul prezentei acțiuni este 15.01.1990.

7. În aceste cazuri, în care alegerea nu s-a făcut în mod democratic, conform precizărilor de mai sus, Consiliul județean, respectiv municipal, al FSN, poate invalida Comitetul respectiv, trimițând delegați pentru a reface alegerea Comitetului FSN, respectând principiile democrației. Persoanele alese trebuie să corespundă **criteriului valorii reale** (valoarea profesională şi etic umanistă). Verificarea sau infirmarea criteriului valorii este fapta.

**B. Propuneri privind activitatea Comitetelor Frontului Salvării Naționale din întreprinderi, instituții** cu privire la desfăşurarea adunărilor generale ale oamenilor muncii, din luna ianuarie 1990.

1. Adunările generale pe întreprinderi se organizează în luna ianuarie a.c., de către Comitetele FSN, respectiv după încheierea bilanțului anului 1990.

2. Între 5-15.01.1990 se desfăşoară adunările pe secții (sectoare) având următoarea ordine de zi:

a) darea de seamă a conducerii secției şi programul de producție pe luna ianuarie şi trimestrul I 1990;

b) măsuri pentru aplicarea principiilor cuprinse în platforma program a Frontului Salvării Naționale;

c) dezbateri;

d) propuneri ale Comitetului de secție privind confirmarea conducerii secției (şef secție, şef atelier, şef formație). Votul este secret şi hotărârea se adoptă cu majoritate simplă;

e) alegerea reprezentanților secției pentru adunarea generală pe întreprindere (numărul se stabileşte de către Comitetul FSN al întreprinderii).

3. Adunările generale pe întreprinderi au următoarea ordine de zi:

a) darea de seamă asupra rezultatelor întreprinderii din anul 1989 şi programul de producție pe ianuarie şi trimestrul I 1990;

b) măsuri pentru aplicarea principiilor cuprinse în platforma program a Frontului Salvării Naționale;

c) dezbateri;

d) confirmarea (pe funcții) a cadrelor de conducere ale întreprinderii (director, directori adjuncți, inginer şef, contabil şef). Confirmarea se face prin vot secret, cu majoritate simplă.

4. Comitetul Frontului Salvării Naționale din întreprindere şi conducerea nou aleasă asigură bunul mers al producției şi rezolvarea optimă a celorlalte probleme, în conformitate cu noile principii expuse în platforma program a Frontului Salvării Naționale din România.

(publicate în ziarul Renaşterea, care şi-a schimbat ulterior denumirea în: Renaşterea bănățeană, Timişoara, 04.01.1990)

## h. Îndrumar privind desfăşurarea activităţii Consiliilor teritoriale ale Frontului Salvării Naţionale (realizat şi difuzat de Consiliul judeţean FSN Timiş, în data de 04.01.1990, pe baza metodologiei primite din partea Consiliului central FSN)

În vederea punerii în aplicare a prevederilor Decretului-Lege privind constituirea, organizarea şi funcţionarea Consiliului Frontului Salvării Naţionale şi a Consiliilor teritoriale ale Frontului Salvării Naţionale, se stabilesc următoarele măsuri în ceea ce priveşte organizarea şi funcţionarea Consiliilor teritoriale:

I. Organizarea activităţii

1. Constituirea Consiliilor teritoriale, în conformitate cu art. 6 din Decretul-Lege nr. 1/1989;

2. Alegerea Birourilor executive ale Consiliilor teritoriale;

3. La Consiliile teritoriale judeţene se vor stabili următoarele comisii de specialitate:

- Comisia de reconstrucţie şi dezvoltare economică;
- Comisia organizatorică şi administraţie locală de Stat;
- Comisia pentru tineret;
- Comisia pentru învăţământ, cultură şi ştiinţă;
- Comisia pentru mediu, echilibru ecologic şi urbanism;
- Comisia pentru minorităţile naţionale (după caz).

Se pot organiza şi alte comisii, în funcţie de specificul local.

4. Comisiile de specialitate ce urmează a funcţiona la nivelul municipiilor, sectoarelor municipiului Bucureşti, oraşelor şi comunelor se vor stabili de către Consiliile judeţene şi al municipiului Bucureşti al F.S.N.

5. Consiliile teritoriale ale Frontului Salvării Naţionale îşi desfăşoară activitatea în sesiuni, care se convoacă lunar, sau ori de câte ori este necesar, de către Biroul executiv, sau la cererea majorităţii simple a membrilor Consiliului.

Sesiunile consiliilor teritoriale sunt publice.

6. Birourile executive se întrunesc săptămânal sau ori de câte ori este necesar.

7. Consiliile teritoriale ale Frontului Salvării Naţionale adoptă hotărâri cu majoritatea voturilor membrilor lor.

Între sesiuni, biroul executiv soluţionează probleme operative, care sunt supuse aprobării consiliului, în prima sesiune.

Hotărârile care prezintă interes cetăţenesc vor fi aduse la cunoştinţă populaţiei, prin mijloacele de publicitate de care se dispune.

8. Pentru asigurarea exercitării activităţii executive se constituie, în judeţe, municipiul Bucureşti, municipii, sectoarele municipiului Bucureşti, oraşe şi comune, organe locale ale administraţiei de stat, care se vor desemna de către Consiliile teritoriale ale F.S.N.

9. Organele locale ale administraţiei de Stat sunt formate din:

- la nivelul judeţelor şi al municipiului Bucureşti din: 1 preşedinte, 1 vicepreşedinte, 1 secretar şi 4 membri;
- la municipii, sectoarele municipiului Bucureşti, oraşe şi comune din: 1 preşedinte, 1 secretar şi 3 membri. În aceste unităţi administrativ-teritoriale preşedintele organului executiv local este şi primar al localităţii.

10. Organele locale ale administraţiei de Stat aduc la îndeplinire hotărârile Consiliilor teritoriale ale Frontului Salvării Naţionale, execută legile Statului şi coordonează activitatea aparatului propriu.

11. Primarul localităţii îndeplineşte atribuţii de ofiţer de stare civilă.

12. Pentru aducerea la îndeplinire a atribuţiilor ce le revin, potrivit legii, organele locale ale administraţiei de Stat adoptă decizii.

13. Până la confecţionarea noilor sigilii se vor utiliza sigiliile comitetelor (Birourile) executive ale fostelor Consilii populare.

II. Atribuţii şi răspunderi ale Consiliilor teritoriale

Consiliile teritoriale ale Frontului Salvării Naţionale, ca organe ale puterii de Stat, în judeţe, municipiul Bucureşti, municipii, sectoarele municipiului Bucureşti, oraşe şi comune, au următoarele atribuţii:

1. Aleg şi revocă Biroul executiv;

2. Desemnează organul local al administraţiei de stat;

3. Aprobă programul minimal al activităţilor economice din unitatea teritorial-administrativă;

4. Aprobă bugetul local şi contul de încheiere a exerciţiului bugetar; stabilesc impozitele şi taxele locale;

5. Înfiinţează, potrivit legii, unităţi de interes local în domeniul economic, comercial, de ocrotire a sănătăţii populaţiei, de învăţământ şi cultură, edilitar-gospodăresc şi în alte domenii;

6. Conduc şi controlează activitatea organelor locale ale administraţiei de stat, a organelor locale de specialitate ale administraţiei de stat, a unităţilor economice şi instituţiilor social-culturale subordonate;

7. Numesc şi revocă conducătorii organelor locale de poliţie şi ale unităţilor de pompieri;

8. Consiliile Frontului Salvării Naţionale vor organiza activitatea de relaţii cu publicul, cu funcţionare permanentă.

Toate atribuţiile specifice activităţii de administraţie locală de Stat (stare civilă, autoritate tutelară şi asistenţă socială, inspecţie comercială, disciplină în construcţii, contabilitate şi evidenţă financiară şi altele) se vor desfăşura potrivit legislaţiei în vigoare.

(document nepublicat)

## i. Comunicat din partea şefului Poliției județului Timiş

1. În vederea înfăptuirii justiției şi tragerii la răspundere a persoanelor vinovate de acte de terorism, rugăm toate persoanele care deţin date şi informaţii certe cu privire la unele persoane care au săvârşit astfel de acte de terorism împotriva populaţiei şi armatei, precum şi despre persoanele care au colaborat cu teroriştii, să se prezinte la sediul Procuraturii Militare din Timişoara, strada Popa Şapcă nr. 7, pentru a da relaţiile necesare.

Pentru infracţiunile de drept comun săvârşite în această perioadă – sustrageri de bunuri şi alte valori, violări de domiciliu sau de persoane, tâlhării şi alte acte cu caracter infracţional – informaţiile se vor prezenta la Procuratura Locală Timişoara, strada Ceahlău nr. 2. În cazul în care astfel de infracţiuni de drept comun au fost săvârşite de către cadre militare, informaţiile se vor prezenta la Procuratura Militară.

De asemenea, persoanele care au fost cercetate abuziv de fostele organe de Miliție şi Securitate, atât înainte, cât şi după data de 16 decembrie 1989, sunt rugate să se prezinte la sediul Procuraturii Militare pentru a da informaţiile necesare. Astfel de informaţii se dau şi la sediile Procuraturii locale din Lugoj şi Deta. Vor fi preluate numai informaţii certe, date de către persoanele identificate cu buletinul de identitate, iar sesizările se vor face în scris şi vor fi semnate de către autorii lor. Numai în acest mod vom contribui la descoperirea infracţiunilor şi aflarea adevărului.

2. În vederea identificării tuturor victimelor terorismului, s-a constituit, la Consiliul municipal Timişoara, o comisie care funcţionează zilnic, între orele 10-16, la camera 2. În acelaşi scop sunt constituite astfel de comisii şi în municipiul Lugoj, cât şi în oraşele şi comunele din tot judeţul Timiş, la sediile Consiliilor locale.

Pentru efectuarea unei evidenţe clare a morţilor, răniţilor şi a celor dispăruţi ca urmare a terorismului, aparţinătorii de familie ai acestora, ca şi alte persoane care deţin informaţii despre ei, sunt rugate să se prezinte la comisiile respective cu buletinul de identitate şi să comunice datele de identificare ale celor în cauză.

În acelaşi scop, conducerile unităţilor sanitare vor preda evidenţele pe care le deţin comisiilor locale, singurele împuternicite să preia astfel de informaţii. Aceste comisii funcţionează până în 10 ianuarie 1990.

(publicat în ziarul Renaşterea bănăţeană, Timişoara, 05.01.1990)

## j. Comunicat din partea Consiliului judeţean Timiş al Frontului Salvării Naţionale

Se convoacă Consiliul judeţean Timiş al Frontului Salvării Naţionale, în sesiune, în data de 7 ianuarie 1990, ora 10,00, în sala Consiliului judeţean Timiş al F.S.N. din Timişoara, Bv. 23 August, nr. 17, cu următoarea:

I. Ordine de zi:

1. – Alegerea Biroului Executiv al Consiliului judeţean al Frontului Salvării Naţionale;

2. – Informare privind constituirea Consiliilor municipale, orăşeneşti şi comunale ale Frontului Salvării Naţionale din judeţul Timiş;

3. – Stabilirea componenţei comisiilor de specialitate ale Consiliului judeţean al Frontului Salvării Naţionale şi stabilirea comisiilor de specialitate ce urmează a funcţiona la nivelul municipiilor, oraşelor şi comunelor;

4. – Constituirea organului administrativ de Stat al judeţului Timiş;

5. – Numirea şefului Poliţiei judeţene şi a comandantului Grupului de pompieri;

6. – Aprobarea programului minimal al activităţilor economice din judeţul Timiş, pentru trimestrul I. 1990;

7. – Proiect de hotărâre cu privire la organizarea activităţii de relaţii cu publicul pentru asigurarea ocrotirii drepturilor cetăţeneşti.

II. SESIUNEA ESTE PUBLICĂ

Se va transmite la postul de radio Timişoara.

(publicat în ziarul Renaşterea bănăţeană, Timişoara, 06.01.1990)

**N.R.** Ultima frază, referitoare la transmiterea sesiunii de către postul de radio Timişoara, a fost adăugată de Redacţia ziarului Renaşterea bănăţeană.

## k. Comunicat din partea Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale

Datorită frigului din ultimele zile care a cuprins întreaga țară, aprovizionarea cu gaz metan necesar încălzirii şi pregătirii apei calde pentru populație este şi se va menține în aceste condiții deficitare.

Drept urmare, consumul de gaze este ridicat în întreaga țară şi, datorită faptului că municipiul Timişoara este situat la punctul terminus al sistemului de transport gaz, unde presiunea acestuia este în momentul de față de trei ori mai redusă decât cea normală, nu se asigură căldură şi apa caldă menajeră în condiții corespunzătoare.

Deoarece centralele proprii ale exploatării de termoficare şi cele două centrale electrice de termoficare din Timişoara nu pot asigura agentul termic la parametri normali, se va reduce programul de furnizare a apei calde în favoarea încălzirii locuințelor.

Consiliul județean Timiş aş Frontului Salvării Naționale apelează la întreaga populație a municipiului Timişoara de a înțelege că soluționarea acestor greutăți inerente nu depinde numai de factorii locali şi, în acelaşi timp, să aibă deplină încredere că Biroul executiv al acestui Front, împreună cu conducerile unităților furnizoare a gazului metan insistă în continuare la forurile centrale penbtru redresare situației.

Preşedinte, Lorin Fortuna

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 06.01.1990)

## l. Comunicat din partea Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale

În data de 06.01.1990, ora 9, sunt convocați, pentru validarea Comitetelor Frontului Salvării Naționale pe întreprinderi şi instituții, delegații Comitetelor constituite, în mod democratic, conform indicațiilor apărute în presa locală, până în momentul de față. Vor fi prezenți preşedinții şi vicepreşedinții Comitetelor nou alese, care vor prezenta lista nominală a membrilor Comitetului.

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 06.01.1990, dar cu înlocuirea eronată a cuvântului: Comitete, cu cuvântul: Consilii, care sunt specifice doar la nivelul localităților şi județelor, nu şi a întreprinderilor şi instituțiilor)

## m. Informare cu privire la constituirea Consiliilor municipale, orăşeneşti şi comunale ale Frontului Salvării Naționale, din județul Timiş (prezentată în cadrul întrunirii Consiliului județean Timiş al FSN, din data de 07.01.1990)

În temeiul prevederilor Decretului Lege nr.1 din 1989 au avut loc acțiuni în toate municipiile, oraşele şi comunele din județul Timiş pentru constituirea Consiliilor Frontului Salvării Naționale şi ale birourilor executive ale acestora, ca organe locale ale Puterii de Stat.

În cele mai multe locuri, constituirea consiliilor teritoriale ale Frontului Salvării Naționale s-a făcut pe baza întrunirii persoanelor desemnate oportun de către cetățenii din sate, întreprinderi, instituții şi alte unități.

Din verificările făcute de membrii ai Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale, rezultă că, în cele mai multe unități administrativ-teritoriale, au fost respectate prevederile Decretului – Lege cu privire la componența numerică a Consiliilor locale ale Frontului Salvării Naționale şi a Birourilor executive ale acestora, ele fiind compuse din cetățeni care au calități morale, etice şi profesionale, reprezentanți ai tuturor forțelor patriotice, de toate categoriile sociale şi de toate naționalitățile.

În Consiliile municipale ale Frontului Salvării Naționale au fost aleşi între 15-27 membri, în cele orăşeneşti între 11-21 membri, iar în cele comunale între 9-15 membri, fiind respectate, de asemenea, prevederile cu referire la numărul membrilor în Birourile executive.

În scopul constituirii Consiliilor teritoriale ale Frontului Salvării Naționale, pe baza prevederilor Decretului – Lege nr.1/1990, cât şi pentru asigurarea continuității activităților economice şi de administrație, atât prin membrii Consiliului județean al Frontului Salvării Naționale, cât şi prin aparatul Direcției de administrație a județului, s-a ținut o permanentă legătură cu unitățile administrativ – teritoriale, s-au formulat, pe baza îndrumărilor Consiliului Național al Frontului Salvării Naționale, precizări cu privire la modul de procedură şi funcționalitatea organelor locale ale Puterii şi celor ale administrației de Stat. În acelaşi scop, în ziua de 4 ianuarie a.c., a fost organizată o întâlnire la nivelul Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale, cu preşedinții Consiliilor municipale, orăşeneşti şi comunale ale Frontului Salvării Naționale.

În ce priveşte Consiliile locale ale Frontului Salvării Naționale şi ale Birourilor executive ale acestora, se

constată că, în unele cazuri, acestea nu sunt încă constituite, aşa cum este cazul în comunele: Făget, Sînmihaiu Romîn, Boldur. În alte localităţi, deşi s-au constituit aceste organe, unele nu se încadrează în prevederile Decretului – Lege, ca modalitate de constituire, fie că numărul membrilor este mai mare sau mai mic decât cel prevăzut. Asemenea situaţii au fost în comunele: Jebel, Recaş, Sînpetru Mare, Găvojdia, Moşniţa, Ghizela, Peciu Nou şi oraşul Jimbolia.

Sunt cazuri în care s-au constituit Consilii în mai multe sate din aceeaşi comună, cu tendinţa de a dezmembra acum unele unităţi administrativ – teritoriale, cum sunt comunele: Becicherecu Mic, Găvojdia, Giroc, Tormac, Topolovăţ.

Ca urmare a interpretării unor prevederi ale Decretului – Lege referitoare la atribuţiile Consiliului local al Frontului Salvării Naţionale, s-a manifestat tendinţa, pe alocuri, de a prelua ele sarcinile aparatului administraţiei de Stat, acestea fiind împiedicate în îndeplinirea atribuţiilor ce le revin potrivit legii, asemenea aspecte semnalându-se în comunele: Beba Veche, Cenei, Peciu Nou, Moşniţa, Nădrag şi Periam.

Din scrisori şi relatări ale unor cetăţeni veniţi la Consiliul judeţean al FSN, în audienţă, a reieşit că din unele Consilii locale ale Frontului Salvării Naţionale fac parte persoane care nu se bucură de autoritate şi prestigiu în localitate, sau altele care nu au nici o pregătire, sau nu desfăşoară o activitate utilă.

În unele localităţi constituirea Consiliului Frontului Salvării Naţionale s-a făcut cu o participare restrânsă a locuitorilor, încălcându-se astfel principiile democratice ale societăţii româneşti actuale.

Biroul executiv al Consiliului judeţean Timiş al Frontului Salvării Naţionale a luat măsuri de a asigura aplicarea prevederilor articolelor 6,7 şi 8 din Decretul – Lege, privind îndrumările Consiliului Frontului Salvării Naţionale pentru constituirea Consiliilor locale ale Frontului, în mod democratic, în toate unităţile administrativ – teritoriale.

De asemenea, au fost date îndrumări pentru organizarea, la reşedinţa unităţilor administrativ – teritoriale, în prezenţa tuturor persoanelor desemnate pe localităţi, cu participare publică, a sesiunilor de constituire a Consiliului local al Frontului Salvării Naţionale şi alegerea Birourilor executive ale acestora, de constituire a comisiilor de specialitate şi de asemenea a organului local al administraţiei de Stat, precum şi aplicarea celorlalte măsuri care fac obiectul sesiunii noastre de astăzi.

În continuare, în municipii, oraşe şi comune, ne vom preocupa de buna funcţionare a organelor locale ale administraţiei, desemnate de Consiliile teritoriale ale Frontului Salvării Naţionale, precum şi de coordonarea aparatului administrativ al acestora.

De asemenea, vom acţiona ca în toate Consiliile locale ale Frontului Salvării Naţionale să se treacă la aplicarea măsurilor ce rezultă din Decretele-Lege adoptate de Consiliul Salvării Naţionale, pentru asigurarea normalizării vieţii economico-sociale, instaurarea democraţiei şi libertăţii, afirmarea demnităţii umane.

Lorin Ioan Fortuna

Preşedinte al Consiliului judeţean Timiş al FSN

(document nepublicat)

## n. Hotărârea nr. 6, din 07.01.1990, a Consiliului judeţean Timiş al Frontului Salvării Naţionale, cu privire la organizarea activităţii de relaţii cu publicul, pentru asigurarea ocrotirii drepturilor cetăţeneşti

Având în vedere prevederile programului Consiliului Frontului Salvării Naţionale privind realizarea unei societăţi cu adevărat democratice asigurarea şi apărarea drepturilor fundamentale le omului şi ale cetăţeanului precum şi ale Decretului-Lege nr. 1/1989:

Consiliul judeţean Timiş al Frontului Salvării Naţionale hotărăşte:

Art. 1. În scopul asigurării exprimării libere a cetăţenilor, a participării directe a acestora la viaţa publică, la activitatea economico-socială şi la rezolvarea problemelor personale, Consiliile municipale, orăşeneşti şi comunale ale Frontului Salvării Naţionale vor organiza zilnic la sediul acestora un program de relaţii cu publicul.

Art. 2. Relaţiile cu publicul vor fi asigurate de preşedintele, vicepreşedinţii, secretarul şi membrii Biroului executiv al Consiliului teritorial respectiv, sprijiniţi de organele locale şi aparatul administrativ de Stat.

Art. 3. În toate întreprinderile, instituţiile şi organizaţiile obşteşti, Comitetele Frontului Salvării Naţionale vor asigura zilnic relaţii cu publicul, în scopul cunoaşterii opiniei acestora şi a rezolvării problemelor personale ale cetăţenilor.

Art. 4. Propunerile, sugestiile şi cererile ce se vor face cu acest prilej, probleme personale ce se vor ridica de către cetăţeni, vor fi evidenţiate într-un registru destinat acestui scop, urmărindu-se soluţionarea lor, în conformitate cu prevederile legale, în termen de cel mult 10 zile.

Art. 5. Presa locală şi celelalte publicaţii, precum şi studiourile de radio, tv „Timişoara liberă” se împuternicesc pentru a mijloci exprimarea deschisă a

cetățenilor cu privire la toate problemele politice, ale Puterii legislative, ale administrației de Stat, cultural-ştiințifice şi alte domenii de interes public, pentru promovarea unei ideologii umaniste şi democratice, eliminarea minciunii şi imposturii, evitarea calomnierii şi denaturării adevărului.

Art. 6. Organele de Poliție județeană, municipale, orăşeneşti şi comunale vor asigura zilnic relații cu publicul pentru rezolvarea problemelor acestuia, în conformitate cu atribuțiile ce le revin, potrivit prevederilor legale.

Art. 7. Consiliile şi Comitetele Frontului Salvării Naționale din municipii, oraşe şi comune, respectiv din întreprinderi şi instituții, vor acorda toată atenția soluționării problemelor ridicate de cetățenii străini care doresc să se adreseze unor instituții, intreprinderi sau organizații obşteşti, pentru aducerea la cunoştință publică a unor opinii, sau rezolvarea intereselor personale legale ale acestora.

Art. 8. Prezenta hotărâre se aduce la cunoştință cetățenilor şi unităților prin publicare în presa locală şi prezentarea la posturile de radio, tv „Timişoara Liberă".

Preşedinte Lorin Fortuna

(document nepublicat, dar difuzat de postul de radio, respectiv tv, Timişoara)

## o. Comunicat al Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale

Întrucât încă există confuzie în ceea ce priveşte rolul pe care trebuie să îl aibă Comitetele F.S.N. pe întreprindere, aducem următoarele precizări:

Alegerile Comitetelor constituie una din manifestările fundamentale ale aplicării mecanismului democratic în sectoarele în care activitatea economică şi socială necesită asigurarea unei structuri de coordonare formată prin respectarea dublei existențe a competențelor profesionale şi a integrității morale.

Noile Comitete alese în mod democratic au datoria să asigure ordinea şi disciplina în instituții şi întreprinderi, bunul mers al proceselor de producție, să încurajeze şi să promoveze toate inițiativele creatoare, să îşi asume toate responsabilitățile ce le revin (economice şi administrative) pentru bunul mers al întreprinderii în care acționează.

Preşedinte,

Lorin Fortuna

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 07.01.1990)

## p. Convocare a Consiliului municipal Timişoara al Frontului Salvării Naționale

Consiliul municipal Timişoara al Frontului Salvării Naționale se convoacă în 9 ianuarie 1990, ora 16, în sala Consiliului, din Bv. Victoriei nr. 1, pentru:

1. Alegerea Biroului executiv al Consiliului Municipal al F.S.N.;

2. Informare privind constituirea Comitetelor F.S.N. pe întreprinderi şi instituții;

3. Stabilirea componenței consiliilor de specialitate ale Consiliului municipal;

4. Constituirea administrației de Stat a municipiului;

5. Numirea şefului Poliției municipale;

6. Stabilirea programului prioritar al activităților economice în trimestrul I.

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 07.01.1990)

## r. Comunicat din partea şefului Poliției județului Timiş

Facem apel către toți cetățenii să sesizeze organele de poliție şi procuratură cu privire la orice încălcări de lege ivite în această perioadă, cu deosebire despre abuzurile făcute cu ocazia gestionării şi distribuirii ajutoarelor primite din alte țări. În acest sens, rugăm ca sesizările să se facă în scris, iar autorii să le semneze. Acestea să cuprindă împrejurările în care s-au petrecut faptele, precum şi autorii lor.

Pentru identificarea teroriştilor şi a colaboratorilor acestora, solicităm pe toți cei ce dețin informații certe, să se prezinte la Procuratura Militară Timişoara pentru a comunica identitatea unor terorişti, autovehiculele sau clădirile din care s-au tras focuri de armă. De asemenea, persoanele care dețin fotografii sau înregistrări video în care sunt surprinse acte de terorism, sunt rugate să prezinte copia acestora la Procuratura Militară Timişoara.

Pentru identificarea morților, dispăruților şi răniților, rugăm să se informeze la comisiile de identificare a acestora despre persoanele decedate şi identificate.

Având în vedere faptul că un număr considerabil de persoane au fost eliberate din detenție, ca urmare a recentului Decret-Lege de amnistiere şi grațiere, facem apel la toți cei puşi în libertate să se prezinte

în localitatea de domiciliu şi să solicite încadrarea lor în muncă. Totodată, solicităm cetăţenilor să fie mai vigilenţi la apărarea valorilor materiale şi spirituale, ca şi a integrităţii lor, pentru a nu deveni victime ale unor elemente infractoare.

În vederea desfăşurării în bune condiţii a cercetărilor, atât în privinţa infracţiunilor legate de terorism, cât şi a celor de drept comun, rugăm pe toţi cetăţenii să se adreseze numai organelor de Poliţie şi Procuraturii, iar pe cei care lucrează la radio, televiziune sau presă, îi rugăm să prezinte numai fapte care au fost cercetate de organele în drept, pentru a contribui la buna desfăşurare a actului de justiţie.

Asigurăm pe toţi cetăţenii că întregul personal al Poliţiei judeţene Timiş se află la datorie şi veghează la respectarea legii. Rugăm, totodată, pe toţi cetăţenii, să coopereze cu Poliţia pentru prevenirea faptelor antisociale, precum şi pentru prinderea şi deferirea la organele competente a celor care încalcă dispoziţiile legale. De Poliţie e nevoie şi trebuie să ne recăpătăm încrederea în ea.

La comanda Poliţiei judeţului Timiş, Consiliul judeţean Timiş al Frontului Salvării Naţionale a delegat, începând cu data de 31 decembrie 1989, pe dr. Radu I. Motica, lector universitar la Facultatea de Ştiinţe Economice a Universităţii de Vest din Timişoara. Această delegare a fost confirmată de Ministerul de Interne.

La comanda Poliţiei municipiului Timişoara a fost delegat ing. Ioan Doru Curuţiu.

(publicat în ziarul Renaşterea bănăţeană, Timişoara, 07.01.1990)

## s. Comunicat al Comisiei juridice şi de ordine publică

Rugăm toate persoanele care au fost rănite prin împuşcare în perioada 17 decembrie şi până în prezent să se prezinte la sediul Procuraturii Militare, str. Popa Şapcă, pentru a furniza relaţii.

Cei care posedă documente medicale să le aibă asupra lor pentru a putea fi cercetate.

Preşedinte al Comisiei
av. Petrişor Petre

(publicat în ziarul Renaşterea bănăţeană, Timişoara, 09.01.1990)

## t. Informare cu privire la sesiunea, din data de 07.01.1990, a Consiliului judeţean Timiş al Frontului Salvării Naţionale

Ordinea de zi:

1. Alegerea Biroului executiv al Consiliului judeţean Timiş al Frontului Salvării Naţionale;
2. Informare privind stadiul constituirii Consiliilor din întreprinderi şi instituţii;
3. Stabilirea comisiilor de specialitate ale Consiliului judeţean Timiş al Frontului Salvării Naţionale;
4. Constituirea organului administrativ de Stat al judeţului Timiş;
5. Numirea şefului Poliţiei judeţene şi a comandantului Grupului de pompieri;
6. Proiect de hotărâre cu privire la organizarea activităţii de relaţii cu publicul pentru asigurarea ocrotirii drepturilor cetăţeneşti;
7. Prezentarea programului minimal cadru al activităţilor economice din judeţul Timiş, pentru trimestrul I al anului 1990.

În urma dezbaterilor a fost ales Biroul executiv al Consiliului judeţean Timiş al Frontului Salvării Naţionale, în următoarea componenţă:

· Lorin Fortuna – preşedinte;
· Tudorin Burlacu – vicepreşedinte cu probleme organizatorice;
· Petrişor Morar – vicepreşedinte cu probleme economice;
· Florin Cnejevici – secretar;
· colonel Nicoale Predonescu – membru;
· Constantin Ghica – membru;
· Liviu Băcana – membru;
· Mihaela Munteanu – membru.
· Preşedintele Biroului executiv al Consiliului municipal Timişoara al Frontului Salvării Naţionale – membru, care urmează a fi ales.

De asemenea, au fost stabilite şi cele 9 comisii de specialitate ale Consiliului judeţean Timiş al Frontului Salvării Naţionale, fiind aleşi şi o parte din şefii unor comisii, ceilalţi urmând a fi definitivaţi la următoarea sesiune a Consiliului judeţean, odată cu încheierea constituirii Comitetelor Frontului Salvării Naţionale în unităţile economice şi instituţiile din judeţul Timiş. Aceste comisii sunt:

1. Comisia de reconstrucţie, dezvoltare economică şi urbanism, şef de comisie – ec. Petrişor Morar;
2. Comisia organizatorică pentru administraţia locală şi de Stat, şef de comisie – ing. Tudorin Burlacu;
3. Comisia pentru controlul respectării drepturilor omului şi minorităţilor naţionale, şef comisie – Erich Pfaff, profesor la liceul „Nikolaus Lenau” din Timişoara şi reprezentant desemnat al minorităţii etnice germane din judeţul Timiş;

4. Comisia pentru ordine publică şi justiție, şef comisie – jr. Petre Petrişor;

5. Comisia pentru agricultură şi industrie alimentară, şef comisie – ing. Florentin Cârpanu;

6. Comisia pentru învățământ, cultură, ştiință şi mass-media;

7. Comisia pentru sănătate, mediul înconjurător şi echilibru ecologic;

8. Comisia pentru probleme de cooperație şi prestări servicii;

9. Comisia pentru problemele tineretului.

Şefii ultimelor patru comisii urmează a fi aleşi.

În cadrul aceleiaşi sesiuni a fost desemnată ulterior componența organului județean al Administrației de Stat, fiind aleşi următorii:

· ing. Eugeniu Rădulescu – preşedinte;

· ec. Emil Mateescu – vicepreşedinte;

· jr. Liviu Stoia – secretar.

Urmează ca acest organ să fie completat cu încă patru membri, care vor conduce principalele secții ale organului județean al Administrației de Stat.

La aceeaşi reuniune a fost ales, în funcția de şef al Poliției județului Timiş, juristul Radu Motica, doctor în ştiințe juridice, precum şi locotenent colonel Ioan Sasu, în funcția de Comandant al unităților de pompieri din județul Timiş.

Noile organisme constituite au stabilit măsuri concrete pentru revitalizarea activității economice şi administrative, pentru ca întreaga activitate a județului să-şi continue drumul pe un făgaş normal.

(publicată în Renaşterea bănățeană, Timişoara, 09.01.1990)

## u. Convorbire cu domnul Ştefan Ivan, preşedintele Consiliului municipal Timişoara al Frontului Salvării Naționale

Ştefan Ivan: născut în 1932, în comuna Moşna, Iaşi, dintr-o familie de țărani, cu şapte frați. A absolvit Facultatea muncitorească şi apoi Facultatea de Statistică şi Cibernetică Bucureşti. A lucrat ca economist la C.S. Reşița şi la Direcția de statistică Timişoara. Este doctor în ştiințe economice. În prezent este lector la Facultatea de Ştiințe economice din Timişoara.

– **Vă solicităm, stimate domnule Ştefan Ivan, ca, în calitatea dumneavoastră de preşedinte al Consiliului municipal Timişoara al F.S.N., să ne informați despre starea actuală a vieții economico-sociale din municipiul nostru.**

– Odată constituit, Consiliul municipal Timişoara al F.S.N. a elaborat, în consens cu prevederile Platformei-program a Consiliului Frontului Salvării Naționale, un program propriu de acțiune. Din multitudinea de probleme ce aşteaptă să fie rezolvate, de urgență, am acordat prioritate celor pe care le-am considerat mai arzătoare: buna aprovizionare a populației, antrenând în acest scop întreprinderile de industrie alimentară şi pe cele ce alcătuiesc rețeaua comercială. Concomitent, s-au retras toate acele produse care au fost preparate, sub dictatura ceauşistă, după „rețete" de compromis. Întreaga acțiune s-a desfăşurat sub un control riguros, urmărindu-se ca tot ceea ce se întreprinde şi se informează să poarte girul corectitudinii şi al adevărului.

În acest context, v-aş ruga să notați, în mod deosebit, că dispunem de suficiente produse pentru satisfacerea nevoilor curente ale cetățenilor, pe care îi rugăm să nu recurgă la supraaprovizionări inutile. Măsuri asemănătoare s-au luat şi pentru redresarea activităților în sectoarele de prestări de servicii către populație.

–**Ce alte probleme arzătoare aveți în vedere pentru rezolvare operativă?**

– Intrarea în normal a activității productive în întreprinderi; este momentul ca revoluția de pe stradă să fie mutată în unitățile economice, adică toți oamenii să meargă la lucru. În acest sens, am introdus o evidență zilnică despre ceea ce se întâmplă în întreprinderi. Vestea cea mai îmbucurătoare este că toate unitățile şi-au reluat activitatea, iar după unele sondaje efectuate în marile unități am constatat că peste tot sunt asigurate condițiile necesare pentru desfăşurarea muncii în condiții optime, în prima jumătate a lunii curente. Se depun eforturi de către factorii de conducere pentru pregătirea şi îmbunătățirea aprovizionării fluxurilor tehnologice cu materiile prime şi materialele necesare, pentru perfectarea contractelor cu beneficiarii, pentru asigurarea retribuției celor ce muncesc.

Convorbire consemnată de Constantin Petre

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 11.01.1990)

## v. Comunicat din partea Consiliului municipal Timişoara al Frontului Salvării Naționale

Informăm locuitorii județului Timiş că, începând din data de 13 ianuarie 1990, toate ajutoarele primite din străinătate şi din țară vor fi distribuite de către o comisie care funcționează la sala de sport din Bv. Victoriei nr. 1, între orele 8–16 (sediul municipiului).

În acest sens, facem precizarea că ajutoarele vor fi distribuite în următoarea ordine de priorități:

1. Persoane care au avut de suferit în urma Revoluției;

2. Leagănul de copii, şcoli ajutătoare, case de bătrâni;

3. Unități militare care asigură paza şi ordinea;

4. Pensionari cu pensie sub 1.000 de lei şi alte persoane cu venituri mici;

5. Întreprinderile şi instituțiile care nu au beneficiat de ajutoare pentru muncitorii cu mulți copii şi situație materială grea.

Informăm că în depozite se găsesc următoarele categorii de ajutoare:

1. Alimente de bază: făină, zahăr, ulei, cartofi, fasole, conserve de carne şi peşte etc.;

2. Obiecte de îmbrăcăminte şi încălțăminte pentru bărbați, femei, copii, folosite şi nesortate.

Menționăm că produsele farmaceutice şi medicamentele se distribuie, pe bază de rețete, la Spitalul județean şi dispensarele teritoriale.

Solicitările se preiau de la delegații întreprinderilor şi instituțiilor, pe bază de comandă şi tabel anexă şi de la preşedinții comitetelor de cetățeni, pe bază de tabel, care nu va cuprinde persoanele încadrate în muncă.

Preşedinte al FSN al municipiului Timişoara,
dr. Ştefan Ivan

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 13.01.1990)

## x. Comunicat din partea Consiliului municipal Timişoara al Frontului Salvării Naționale

Ieri, 13 ianuarie 1990, a fost ales Biroul Executiv al Consiliului municipal Timişoara al Frontului Salvării Naționale.

Pe lângă membrii Consiliului, au participat reprezentanții marilor întreprinderi şi instituții din municipiu, care au avut mandatul celor pe care îi reprezintă.

Componența noului Birou executiv este: Marcu Ioan – preşedinte; Singer Carol – vicepreşedinte; Marinescu Gabriel – vicepreşedinte; Ghile Aurel – secretar; precum şi membrii: Ivan Ştefan, Muțiu Caius, col. Opriş Nicolae, Şoimu Ioan şi un student ce va fi numit ulterior.

Au fost **numiți**, de asemenea, domnul Alămureanu Pompiliu, ca primar al municipiului Timişoara, şi domnul Curuțiu Ioan ca şef al Poliției municipale.

Structura este provizorie.

Preşedinte, Marcu Ioan
Secretar, Ghile Aurel

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 14.01.1990)

**N.R.** Înlocuirea, în funcția de preşedinte, a lui Ştefan Ivan, cadru didactic universitar, cu Ioan Marcu, fără studii superioare, dar susținut de Consiliul central FSN, constituie, considerăm, un moment semnificativ, în cadrul complotului de eliminare a reprezentanților autentici ai FDR din componența Consiliului municipal Timişoara al FSN.

## y. Comunicat al Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale

Constituit imediat după victoria Revoluției populare, Consiliul provizoriu al Frontului Salvării Naționale din județul Timiş a inclus în componența sa o parte din membrii Comitetului de Conducere al Frontului Democratic Român, care a condus Revoluția, reprezentanți ai armatei şi reprezentanți ai diferitelor sectoare economico-sociale din municipiul Timişoara.

Sarcinile prioritare ale acestui Consiliu au fost: restabilirea ordinii în județ; reluarea activității economico-sociale; organizarea şi pregătirea alegerilor pentru noile Consilii şi Comitete ale Frontului Salvării Naționale din localități, întreprinderi şi instituții.

Având în vedere dificultățile care s-au ivit în perioada imediat următoare victoriei, Consiliul județean al Frontului Salvării Naționale nu şi-a putut desfăşura activitatea în condiții care să permită o coordonare eficientă a activității de reorganizare economico-socială. În aceste împrejurări a apărut necesitatea alegerii unui nou Consiliu județean al Frontului Salvării Naționale, mai reprezentativ, ales în mod democratic şi exprimând opiniile tuturor categoriilor de cetățeni ai județului.

Data alegerii acestui Consiliu este condiționată de finalizarea constituirii Consiliilor şi Comitetelor Frontului Salvării Naționale la toate nivelele.

Alegerea Consiliului județean al Frontului Salvării Naționale se va baza pe următoarele considerente:

- Numărul membrilor Consiliului județean al

Frontului Salvării Naționale, stabilit prin Decret – Lege, este de 51 membri;

- Pentru alegerea Consiliului județean al Frontului Salvării Naționale se vor desemna delegați de pe întreg teritoriul județului;

- Norma de reprezentare a delegaților la numărul de locuitori ai județului este de aproximativ 1:5.000, care asigură un număr de aproximativ 150 delegați;

- Membrii Consiliului județean al Frontului Salvării Naționale vor fi aleşi pe criterii teritoriale, precum şi în funcție de importanța economico-socială a întreprinderilor şi instituțiilor;

- Consiliul județean al Frontului Salvării Naționale va reflecta compoziția etnică şi cea a denominațiilor religioase din județ;

- Ținând cont de aportul determinant al tineretului în înfăptuirea Revoluției, se va avea în vedere o reprezentare adecvată a tineretului în cadrul acestui organism;

- Participarea ca membru al Consiliului județean al Frontului Salvării Naționale constituie o activitate obştească, neremunerată.

Conform cifrei de reprezentare stabilite, în componența adunării ce va alege noul Consiliu județean al Frontului Salvării Naționale vor figura trei categorii de delegați:

1. delegați reprezentând municipiile județului;
2. delegați reprezentând oraşele județului;
3. delegați reprezentând localitățile rurale ale județului.

La alegerea membrilor Consiliului județean al Frontului Salvării Naționale se vor avea în vedere următoarele criterii:

- capacitatea organizatorică şi de conducere;
- competența profesională;
- contribuția adusă în victoria Revoluției;
- integritatea morală şi ataşamentul față de Revoluție.

Delegații propuşi a face parte din adunarea ce va alege Consiliul județean al Frontului Salvării Naționale vor trebui să aibă confirmarea scrisă pentru a face parte din organele de conducere ale Frontului Salvării Naționale, din partea unităților pe care le reprezintă.

Biroul Executiv al Consiliului județean Timiş
al Frontului Salvării Naționale

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 16.01.1990)

## z. Comunicat din partea Consiliului municipal al Frontului Salvării Naționale

În vederea inventarierii operative, în special a fondului locativ disponibil, strict necesar rezolvării imediate a solicitărilor îndreptățite ale persoanelor lipsite de locuință şi, în general, a gestionării corecte a fondului locativ existent:

1. Conducerile unităților economice - altele decât ICRAL, care dețin sau gestionează fond locativ vor proceda la verificarea legalității deținerii acestor locuințe de către actualii locatari, sub controlul şi îndrumarea Comitetului Frontului Salvării Naționale din unitate;

2. Asociațiile de locatari, împreună cu lucrătorii de Poliție, vor proceda la verificarea legalității titlurilor locative ale tuturor locuitorilor din imobilele proprietate personală. În mod corespunzător se va proceda şi în cazul imobilelor în care nu sunt constituite asociații de locatari;

3. Conducătorii formațiilor ICRAL vor proceda la verificarea şi evidențierea spațiilor excedentare repartizabile în condițiile legii.

Locuințele deținute fără titlu locativ legal, locuințele libere şi spațiile excedentare repartizate în condițiile legii, evidențiate în urma acestor verificări, vor fi comunicate Sectorului de gospodărie comunală şi locativă a Primăriei municipiului Timişoara, până la data de 29 ianuarie 1990.

Biroul Executiv al Consiliului FSN,
al municipiului Timişoara

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 16.01.1990)

## z1. Comunicat din partea Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale, Poliției județului Timiş şi Institutului de medicină legală Timişoara

În urma anunțurilor publicate în presa locală şi transmise la radio şi televiziune, la comisiile special constituite pe lângă Consiliile locale ale Frontului Salvării Naționale, au fost anunțate de către familii şi alți cetățeni, până în 10 ianuarie a.c., un număr de 60 persoane decedate, precum şi 50 de persoane dispărute.

Pe baza cercetărilor efectuate de Procuratura militară, Procuratura județeană Timiş, Poliția județului Timiş şi Institutul de medicină legală Timişoara, sub supravegherea reprezentanților Frontului Salvării Naționale, au fost identificate un număr de 70 persoane decedate prin împuşcare, din cei 90 de morți înregistrați la serviciul medico-legal, la care există acte complete

de constatare. Menționăm că, până în prezent, au fost identificate şi s-au eliberat acte de deces şi la 15 persoane din cele 40 incinerate în crematoriul din Bucureşti. Subliniem că se fac cercetări în legătură cu alte 35 de persoane dispărute, care însumează pe cele rămase neidentificate la Institutul medico-legal, precum şi altele, la care nu se cunosc împrejurările în care au dispărut.

Cu toate eforturile depuse pentru obținerea de probe certe, cercetările se efectuează cu foarte mare dificultate, datorită situației speciale în care au avut loc evenimentele, încercărilor diabolice de ştergere a urmelor masacrului, arderea şi ascunderea cadavrelor, precum şi a unor documente, vehicularea unor informații eronate, prin care se încearcă derutarea organelor judiciare în acțiunea de stabilire a adevărului.

Rugăm insistent ca toți cetățenii care au cunoştință despre persoane decedate sau dispărute, precum şi alte date sau împrejurări care pot contribui la elucidarea acestor probleme, deosebit de grave, pentru aflarea exactă a situației victimelor şi tragerea la răspundere a criminalilor care au provocat-o, să se prezinte de urgență la Procuratura militară Timişoara şi la domnul locotenent colonel Nicolae Mircovici, reprezentantul militar al FSN la Poliția județului Timiş.

În legătură cu unele erori strecurate în ziarul „Renaşterea bănățeană", privind cadavrele descoperite la cimitirul săracilor şi la cimitirul Eroilor, rugăm redactorii acestei publicații să obțină informații riguroase, conforme cu adevărul, şi numai pe această bază să informeze opinia publică.

Ne asumăm răspunderea ca pe parcursul înaintării cercetărilor legate de decesul, ori de dispariția unor persoane, precum şi în legătură cu cadavrele descoperite în cele două cimitire, să sprijinim presa pentru a putea informa opinia publică numai cu date veridice, reale, cu adevărat obiective. Rugăm ca toate aceste investigații să fie lăsate în seama organelor competente ale Procuraturii militare, în care avem deplină încredere.

## Lista persoanelor decedate prin împuşcare în perioada 17-27 decembrie 1989

Lungu Cristina
Todorov Miroslav
Jugănaru Dumitru
Pinzhoffer Georgeta
Țăşală Remus Marian
Ion Maria
Varcus Claudiu-Ioan
Caceu Mariana Silvia
Caceu Margareta
Oteliță Aurel
Grama Alexandru
Țânțaru Teodoru Octavian
Pădurariu Vasile
Ferkel - Şuteu Ştefan Alex.
Balogh Pavel
Sporer Rudolf-Herman
Osman Dumitru
Bonte Petru-Ioan
Andrei Maria
Bânciu Leontina
Belchus Ioan
Chorosi Alexandru
Opre Gogu
Stanciu Ioan
Apro Mihai
Balmuş Vasile
Belici Adrian
Bărbat Lepa
Iosup Constantin
Munteanu Nicolae Ovidiu
Cruceru Gheorghe
Lăcătuş Nicolae
Bancov Francisc
Boțoc Luminița Florina
Aparaschivei Valentin
Ciopec Dumitru Marius
Ciobanu Constantin
Fecioru Lorent
Afloarei Cristian Milorad
Leia Sorinel Dinel
Simicin Nicolae
Tako Gabriela-Monica
Reiter Edita Irina
Curic Veronica
Rosada Valentin
Brocea Daniel
Boară Dorel
Negruțiu Laura Andreea
Iordan Silviu Sebastian
Nicoară Elena
Borcea Marinel
Nemoianu Virgil
Jubea Andrei Dan
Puczi Andrei Liviu
Mariş Ştefan
Vâlceanu Constantin
Mihai Gigi
Pădurariu Costache
Buzea Tudorel
Silaş Maftei
Lile Cristian Octavian
Cacoceanu Iosef
Kelemen Gheorghe Iosif
Ebner Petru Matei
Bărbulescu Marius Gabriel
Fluieran Steliana
Avram Ioan Vasile
Moldovan Ioan

## Lista persoanelor declarate dispărute în perioada 17-27 decembrie 1989

Iotcovici Nuțu
Radu Constantin
Zornek Nicolae
Gârjoabă Dumitru C-tin
Iewinger Slobodanea
Zabulica Constantin
Hațegan Petru
Carpen Dănuț
Sava Angela Elena
Bozar Petrişor
Telcean Ilie
Ofrim Rodica
Cizmarik Ladislau
Popescu Rozalia
Luca Rodica
Adrianopolit C-tin Socrate
Bereczi Maria
Bartol Grigore
Florian Antoniu Florin
Ignățescu Costel
Kelemen Geza
Kovacs Carol
Motohan Silviu
Nagy Eugen Francisc
Stanciuc Mircea Doru
Timofte Lăcrimioara
Ianoş Paris
Dumitrescu Victoria
Oglice Wili
Nechita Viorel
Budaşcă Cosmin
Atanasie Adriana
Martin Romeo

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 17.01.1990)

**N.R.** Listele publicate nu erau nici complete şi nici exacte, dar au constituit rezultatul unei prime investigări oficiale, într-un timp relativ scurt, impulsionat de presiunea opiniei publice privind aflarea respectivelor informații.

## $z_2$. Comunicat din partea Consiliului municipal Timişoara al Frontului Salvării Naționale

Biroul Executiv al FSN municipal Timişoara convoacă, în sesiune extraordinară, în data de 18 ianuarie 1990, ora 17, la sediul municipiului, din Bv. Victoriei nr 1, Consiliul FSN, constituit în data de 13.01.1990.

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 17.01.1990)

**N.R.** În data de 17.01.1990 nu s-a constituit, ci s-a restructurat Consiliul municipal FSN Timişoara.

## $z_3$. Hotărâre, din data de 20.01.1990, a Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale

Având în vedere necesitatea unei coordonări eficiente şi imediate a sprijinului extern acordat de diferite organizații, firme, oameni de afaceri din străinătate pentru județul Timiş:

Se înființează Camera de comerț şi relații externe a județului Timiş, cu sediul în spațiul deținut de fostul cabinet al Comitetului județean PCR, în imobilul din Piața Victoriei nr. 3, etaj I, conform schiței de amplasare anexată.

Biroul Executiv al Consiliului județean Timiş al F.S.N.

(document nepublicat)

## $z_4$. Precizări privind modul de efectuare a alegerilor de delegați în vederea reconstituirii Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale

1. În localitățile rurale delegații se aleg prin vot deschis sau secret de către Consiliile comunale ale FSN, sau de Consiliile comunale reunite pe grupe de comune.

2. În municipii şi oraşe delegații se aleg în acelaşi mod, de către Comitetele FSN din întreprinderi şi instituții, în limita locurilor atribuite de Consiliile municipale şi orăşeneşti ale FSN.

3. La atribuirea locurilor de delegați, Consiliile municipale şi orăşeneşti ale FSN vor asigura alegerea unui număr corespunzător de tineri şi studenți.

4. Se va urmări alegerea unui număr corespunzător de delegați din rândurile minorităților, în raport cu ponderea acestora în structura populației localităților respective.

5. Reprezentanții cultelor din Timişoara sunt invitați să aleagă 3 delegați, din care numai unul va fi ales în Consiliul județean Timiş al Frontului Salvării Naționale.

Cu ocazia alegerilor de delgați se va întocmi un proces-verbal, în două exemplare, în care se va menționa data alegerilor, numele şi prenumele celui ales, profesia, funcția, locul de muncă, vârsta, domiciliul. Procesele-verbale vor fi semnate de preşedintele şi secretarul Consiliilor comunale reunite, respectiv de preşedintele şi secretarul Comitetelor FSN şi vor fi înaintate, imediat după alegeri, la sectorul organizatoric, camera 105, a Consiliului județean Timiş al FSN.

Consiliile şi Comitetele FSN sunt rugate să ia măsuri pentru ca alegerile de delegați să se încheie până cel târziu la data de 23.01.1990.

## Situația repartizării locurilor în vedera alegerilor de delegați pentru reconstituirea Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale

Nr. locuri

- Municipiul Timişoara 72
- Municipiul Lugoj 12
- Oraşul Buziaş 3
- Oraşul Deta 3
- Oraşul Jimbolia 3
- Oraşul Sînnicolaul Mare 3

Comune care aleg 2 delegați: Cărpiniş, Făget, Gătaia, Recaş, Giarmata, Lovrin, Periam.

Comune care aleg un delegat: Banloc, Biled, Cenei, Ciacova, Comloşu Mare, Dudeştii Vechi, Ghiroda, Găvojdia, Jebel, Lenauheim, Peciu Nou, Săcălaz, Sânandrei, Sânpetru Mare, Becicherecu Mic, Giroc, Liebling, Mănăştur, Moşnița, Orțişoara, Şag, Satchinez, Sânmihaiu Român, Teremia Mare, Topolovățu Mare, Tormac, Uivar, Variaş, Margina, V.V. Delamarina, Racovița, Jamu Mare, Coştei, Maşloc, Pişchia.

Grupe de comune care, reunite, aleg un singur delegat:

- Tomeşti, Pietroasa
- Boldur, Darova
- Sacoşu Turcesc, Chevereşu Mare
- Moravița, Denta
- Giulvăz, Foeni
- Cenad, Beba Veche
- Belinț, Ghizela
- Bethausen, Balinț, Ohaba Lungă
- Traian Vuia, Fârdea, Bârna
- Mădrag, Ştiuca.

Comisiile comunale se vor reuni în prima comună menționată în text.

Biroul Executiv al Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 17.01.1990)

## $z_5$. Comunicat din partea Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale

Ieri, 20.01.1990, a avut loc o sesiune extraordinară a Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale, cu următoarea ordine de zi:

1. Discutarea ofertei de demisie a domnului Fortuna Lorin din funcția de preşedinte.
2. Completarea locurilor vacante în Consiliul județean.
3. Stabilirea unui nou Birou executiv.
4. Decizii legate de conduita ziarului Renaşterea bănățeană.

Au fost adoptate următoarele hotărâri:

1. A fost aprobată oferta de demisie a domnului Fortuna Lorin din funcția de preşedinte.
2. Au fost completate 5 locuri, din cele devenite vacante. Celelalte locuri disponibile vor fi nominalizate în cel mai scurt timp.

Noii aleşi sunt: Marton Florin – inginer CFR, Bucşan Ion – director IJTL, Eustațiu Cornel – inginer OGA, Marchiş P. – economist Electrobanat, Ciotescu Emilian – inginer trust SMA.

3. A fost stabilită, prin vot, componența noului Birou executiv al CJ al FSN: Claudiu Iordache, Florin Marton, Petrişor Morar, Liviu Băcana, Dan Pervescu, Constantin Ghica, Florin Cnejevici, Tudorin Burlacu, Lorin Fortuna.

Acest Birou executiv va funcționa pe baza principiului conducerii colective.

4. Întrucât cotidianul Renaşterea bănățeană îşi menține, şi pe mai departe, statutul ambiguu, publicând numeroase articole cu caracter destabilizator, culminând cu acreditarea publicării unui Comunicat al unei anume Comisii electorale, autoînființate şi provocând astfel un şir intolerabil de confuzii, Comitetul județean al FSN a decis convocarea întregului personal redacțional la o întâlnire de analiză.

5. S-a comunicat, de asemenea, că la Procuratura civilă a județului Timiş s-a constituit o comisie pentru investigarea actelor de violență comise de membrii fostei Securități împotriva celor arestați. În acest scop, sus-numita comisie dispune de un set complet de fotografii a membrilor fostei Securități, în vederea identificării celor vinovați.

Consiliul județean al FSN

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 21.01.1990, cu unele inexactități)

**N.R.** Acest comunicat marchează momentul în care, după Consiliul municipal FSN Timişoara şi la Consiliul județean FSN Timiş reprezentanții autentici ai FDR au început a fi înlăturați şi înlocuiți cu reprezentanți ai sferelor de influență care urmăreau eliminarea reprezentanților autentici ai FDR din cadrul Consiliilor municipal şi județean FSN. Cu acest prilej, Florin Marton, susținut de Consiliul central FSN, care nu era nici măcar membru al Consiliului județean Timiş al FSN, a fost impus, sub presiunea unor delegați din intreprinderi, corespunzător aleşi, în componența Biroului executiv. Deoarece legislația corepunzătoare alegerii Consiliilor FSN prevedea alegerea unui preşedinte, situația acestui Birou executiv, care nu are un preşedinte, ci o conducere colectivă, a transformat Consiliul județean FSN Timiş, dintr-un Consiliu de drept şi de fapt, constituit de către cei care au declanşat, organizat şi condus revoluția, până în data de 22.12.1989 seara, când s-a constituit Consiliul FSN, doar într-un Consiliu de fapt.

## $z_6$. Precizări din partea Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale Referitor la Comunicatul publicat în ziarul Renaşterea bănățeană de sâmbătă, 20.01.1990, aducem următoarele precizări:

- redactarea, de fapt, a modului de organizare a alegerilor în vederea constituirii Consiliului municipal şi a Consiliului județean Timiş al FSN, este emanația unei comisii electorale autoformată şi autoinvestită cu o prerogativă pe care nu o are.

- membrii acestei "comisii" electorale au refuzat (ori nu au vrut) să comunice cu o comisie electorală formată la nivelul actualului Consiliu județean al FSN în vederea redactării unui mod de desfăşurare a alegerilor care să asigure reprezentarea tuturor forțelor şi intereselor în nou alesul Consiliu județean.

- elaborarea comunicatului publicat în ziua de 20.01.1990 a avut loc la sediul ziarului "Renaşterea bănățeană", fost "Drapelul roşu".

- din constatările făcute se poate afirma că unități economice şi sociale importante nu au fost consultate.

- baza de reprezentare democratică a acestei comisii este neacreditată de consensul tuturor părților.

- menționăm, de asemenea, că studiind cu atenție conținutul acestui program publicat, se pune în evidență expresia unei false democrații (numerice), care, aplicându-se, ar duce la imposibilitatea alegătorilor de a cunoaşte riguros şi în detaliu fiecare candidat;

- de asemenea, este lăsat la voia întâmplării numărul minim de locuri de reprezentare a numeroaselor categorii cu o pondere scăzută cantitativ, dar cu o mare importanță în deschiderea economică şi social-culturală a județului Timiş;

- este, de asemenea, desconsiderat dreptul cultelor şi al naționalităților conlocuitoare de a avea o reprezentare minimală asigurată;

- considerăm că încă mai este timp, în această săptămână, ca această "comisie" electorală autoînsărcinată să colaboreze în interesul stabilirii unui mecanism al alegerilor care să corespundă tuturor intereselor cetățenilor județului Timiş.

Biroul executiv al Consiliului județean al Frontului Salvării Naționale

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 21.01.1990)

## $z_7$. Comunicat din partea Consiliului municipal Timişoara al Frontului Salvării Naționale

În legătură cu comunicatul din "Renaşterea bănățeană" nr. 15, din 20 ianuarie 1990, Consiliul municipal Timişoara al Frontului Salvării Naționale îşi exprimă nedumerirea față de conținutul acestuia, întrucât în sesiunea din 13.01.1990 acesta a fost ales în condiții democratice de către majoritatea reprezentanților Comitetelor FSN din întreprinderi, instituții, ai studenților, ai naționalităților şi altor categorii cu împuterniciri scrise din partea acestora.

Componența Biroului executiv al Consiliului municipal Timişoara al Frontului Salvării Naționale a fost publicată în ziarul Renaşterea bănățeană din 14.01.1990 fiind deschisă pentru comitetele şi asociațiile (studenți, culte etc.) care nu erau constituite la acea dată din motive obiective (vacanța). De aceea, Consiliul municipal Timişoara al Frontului Salvării Naționale este îndreptățit să nu recunoască pretinsa comisie electorală constituită în 19.01.1990, întrucât alegerea nu s-a realizat în conformitate cu normele democrației.

Preşedinte, Marcu Ioan

Secretar, Ghile Aurel

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 21.01.1990)

## $z_8$. Comunicat din partea Poliției municipiului Timişoara

Împrejurările în care se desfăşoară activitatea organelor oficiale ne determină să facem un apel la respectarea legalității pentru a nu prejudicia drepturile familiilor care au victime ca urmare a evenimentelor din timpul revoluției.

În acest sens, pentru decedații la care nu reuşim să stabilim identitatea pe baza documentelor existente la organele oficiale ale Procuraturii, Medicinei Legale şi Poliției, vom decide, la cererea aparținătorilor, exhumarea oficială, care se va face potrivit legii, sub supravegherea Procuraturii, Poliției, a unui reprezentant din partea Frontului Salvării Naționale şi de către medicii legişti.

În vederea completării probațiunii la Procuratura Militară Timişoara, rugăm pe toți cei care au fost vătămați, se află internați sau au fost externați la

domiciliu şi încă nu au fost expertizaţi la Institutul medico-legal, să se prezinte, în continuare, la Procuratura Militară Timişoara pentru a obţine adresele oficiale spre a fi expertizaţi la Institutul medico-legal. Aceste probe trebuie depuse de urgenţă pentru a se putea demara cât mai urgent procesul celor vinovaţi.

Precizăm, de asemenea, că vor avea loc, în continuare, înhumări ale persoanelor decedate şi rugăm populaţia să acorde atenţia cuvenită.

Comandantul Poliţiei municipale, ing. Curuţiu Ioan

Şeful Institutului medico-legal Timişoara, prof. Crişan Tr.

(publicat în ziarul Renaşterea bănăţeană, Timişoara, 21.01.1990)

## $z_9$. Decizie a Consiliului judeţean Timiş al Frontului Salvării Naţionale

În urma numeroaselor sesizări, reclamaţii, proteste datorate unor erori repetate, informări insuficiente şi părtinitoare, cât şi faptului că anumiţi redactori ai fostului ziar „Drapelul roşu" compromişi moral, semnează încă articole în paginile ziarului „Renaşterea bănăţeană", precum şi datorită nemulţumirilor exprimate public în faţa Consiliului judeţean Timiş al Frontului Salvării Naţionale, a redacţiei ziarului „Renaşterea bănăţeană" şi a Întreprinderii Poligrafice Timişoara, Biroul executiv al Consiliului judeţean al Frontului Salvării Naţionale, analizând situaţia astfel creată hotărăşte înlocuirea redactorului şef al ziarului „Renaşterea bănăţeană" – Ion Dancea, cu un comitet provizoriu de conducere desemnat de Societatea scriitorilor români din Banat.

Biroul executiv al Consiliului judeţean Timiş
al Frontului Salvării Naţionale

(publicat în ziarul Timişoara, nr. 1, 23.01.1990)

**N.R.** Din nefericire, conducerea Societăţii scriitorilor români din Banat nu a dat curs, corespunzător, solicitării şi încrederii investite de conducerea Consiliului judeţean Timiş al FSN, desemnând pentru a prelua conducerea Redacţiei ziarului Renaţterea bănăţşeană o persoană necorespunzătoare (Marcel Tolcea), care a contribuit la eşecul acestei acţiuni, eşec ce a reprezentat şi principala greşeală pe care conducerea FDR a comis-o, aceea de a nu înlocui, de la început, conducerea redacţiei ziarului menţionat, fost organ oficial de presă al PCR-Timiş, care, ulterior, a avut un rol deosebit de important în manipularea publică, prin presă, a populaţiei, în vederea împiedicării Consiliului judeţean FSN Timiş, constituit cu o componenţă majoritară FDR, de a organiza noi alegeri, la nivel judeţean şi municipal, în favoarea unei comisii autoîmputernicite, dar sprijinite de conducerea redacţiei respectivului ziar şi a conducerii Garnizoanei militare Timişoara.

## $z_{10}$. Opinie a Consiliului judeţean al Frontului Salvării Naţionale Timiş

Consiliul judeţean al Frontului Salvării Naţionale a asigurat în tot acest interval, cuprins între 22 decembrie până la data curentă, libera exprimare a ziarului „Renaşterea bănăţeană". Intervenţiile administrative pe care redacţia ziarului le-a invocat sunt cu totul nefondate.

(publicat în ziarul Timişoara, 23.01.1990)

**N.R.** Conducerea Consiliului judeţean a intervenit doar pentru a solicita sancţionarea celor vinovaţi de introducerea unor relatări false şi calomnioase la adresa activităţii sale şi a cere corecturile de rigoare, ca drept la replică.

## $z_{11}$. Comunicat din partea Consiliului judeţean Timiş al Frontului Salvării Naţionale

Consiliul municipal Timişoara al Frontului Salvării Naţionale convoacă Biroul executiv şi membrii Consiliului Frontului Salvării Naţionale în data de 24.01.1990, la orele 17, la sediul din Bv. Victoriei nr. 1, pentru stabilirea modului de a alege electorii (reprezentanţii) municipiului Timişoara la Conferinţa judeţeană de alegeri.

(publicat în ziarul Timişoara, nr. 2, 24.01.1990)

## $z_{12}$. Comunicat din partea Consiliului municipal Timiş al Frontului Salvării Naţionale

Toate întreprinderile şi instituţiile din muncipiul Timişoara care sunt afiliate Frontului Salvării Naţionale al muncipiului Timişoara (care au depus documente de afiliere, respectiv adeziuni şi procese verbale) sunt convocate în data de 25.01.1990, orele 17, în sala de şedinţe a Consiliului municipal Timişoara, din bv. Victoriei nr. 1, prin reprezentanţii lor (preşedinte, vicepreşedinte) la Adunarea de constituire a delegaţilor (electori), ce vor fi desemnaţi de Frontul Salvării Naţionale al muncipiului Timişoara pentru Conferinţa judeţeană de alegeri.

(publicat în ziarul Timişoara, nr. 2, 24.01.1990)

**N.R.** Evidenţierea unor cuvinte sau propoziţii, prin îngroşarea literelor, aparţine Redacţiei.

## 5. Documente care reflectă lipsa de loialitate a conducerii Garnizoanei militare Timişoara faţă de înţelegerea stabilită cu conducerea Frontului Democratic Român privind colaborarea la conducerea judeţului Timiş, dar şi la investigarea corespunzătoare şi judecarea celor care s-au făcut vinovaţi de uciderea şi rănirea prin împuşcare a demonstranţilor în timpul revoltei şi revoluţiei, la Timişoara şi în judeţul Timiş, precum şi împiedicarea Consiliului judeţean FSN Timiş, format în majoritate din membri FDR, de a organiza noi alegeri judeţene şi municipale, precum şi de împiedicare a FDR de a putea desemna candidaţi la aceste alegeri

### a. Comunicat din partea conducerii Garnizoanei militare Timişoara (Cetăţeni ai judeţului Timiş!)

În euforia victoriei, a obţinerii unei libertăţi pe care ne-o doream de multă vreme, a marii bucurii că jertfele umane nu au fost zadarnice, se întrezăreşte o nouă ordine, un nou fel de a înţelege, de a respecta legile scumpei noastre ţări libere - România.

Dar, până la acest moment mai sunt lucruri de făcut, mai sunt elemente înrăite care consideră că libertatea înseamnă a face totul după bunul plac şi, ca atare, au apărut unele manifestări antisociale, care produc pagube proprietăţii obşteşti şi personale.

Pentru aceasta, cerem înţelegerea faptului că ordinea de drept şi bunul simţ civic trebuie respectate; cerem înţelegerea faptului că marea majoritate a lucrătorilor din Ministerul de Interne (M.I.) au aderat la noile orientări ale Frontului Democratic Român, s-au prezentat la muncă şi au depus noul jurământ de credinţă. Cerem locuitorilor frumosului nostru judeţ să sprijine activitatea acestora, de a opri asemenea manifestări antisociale.

Solicităm, în acelaşi timp, cadrelor M.I. să se prezinte în totalitate la Comenduirea de Garnizoană a municipiului Timişoara, iar în celelalte localităţi, la vechile lor locuri de muncă, astăzi, 25 decembrie 1989, în prima zi a Crăciunului, până la ora 14,00.

Nu este numai un ordin, ci o chemare patriotică, o dovadă de mare simţire românească pe care v-o adresez, cu toată responsabilitatea, în noua calitate de comandant al noilor forţe de ordine din judeţul Timiş, lt. col. Gheorghe Atudoroaie.

(publicat în ziarul Luptătorul bănăţean, Timişoara, 25.12.1989)

**N.R.** Conducerea Garnizoanei militare Timişoara, declarând că aderă la noile orientări ale Frontului Democratic Român, reînfiinţează Miliţia în municipiul Timişoara şi, fără a consulta conducerea Frontului Democratic Român, numeşte la conducerea acesteia pe fostul ofiţer de Securitate: Gheorghe Atudoroaie, implicat în represiunile petrecute la Timişoara, fapt ce a provocat stupefacţia opiniei publice, precum şi o opoziţie fermă din partea conducerii Frontului Democratic Român, care au avut drept consecinţe numirea ulterioară la conducerea organelor judeţean şi municipal de Poliţie, nou înfiinţate, a unor membri ai FDR, respectiv Radu Motica, la nivel judeţean şi Ioan Doru Curuţiu, la nivel municipal, cu sarcina de a proceda la o verificare atentă a fostelor cadre de Miliţie care urmau a mai fi reangajate în cadrul acestor structuri, în timp ce conducerea Garnizoanei militare Timişoara, după cum se poate constata din comunicatul prezentat, făcea apel la totalitatea fostelor cadre de Miliţie pentru a se reangaja.

### b. Decret nr. 4 privind trecerea în componenţa Ministerului Apărării Naţionale a Departamentului Securităţii Statului şi a altor organe din subordinea Ministerului de Interne

Art. 1. Pe data prezentului decret, trec în componenţa Ministerului Apărării Naţionale: **Departamentul Securităţii Statului, comandamentul trupelor de securitate împreună cu organele şi unităţile din subordinea acestora.** Sunt incluse în acestea structura, bugetul, personalul, armamentul, muniţia, tehnica din dotare, fondurile fixe, precum şi activul şi pasivul din ţară şi străinătate. Pentru direcţiile, unităţile asimilate şi serviciile comune, efectivele, tehnica, fondurile fixe, precum şi bugetul se defalcă proporţional cu atribuţiile ce le îndeplinesc.

Art. 2. **La Ministerul de Interne rămân Inspectoratul General al Miliţiei, comandamentul pompierilor şi direcţia penitenciarelor, cu toate unităţile din subordinea acestora.** Pentru direcţia paşapoarte, evidenţa străinilor şi controlul trecerii frontierei de Stat se va emite un decret separat.

Art. 3. Drepturile băneşti şi materiale ce se cuvin personalului militar şi civil prevăzut la art. 1 vor fi asigurate de către Ministerul Apărării Naţionale.

Art. 4. **Trupele de grăniceri se reintegrează în cadrul Ministerului Apărării Naționale.**

Art. 5. **Ministerul Apărării Naționale va lua măsuri pentru stabilirea unei organizări unitare a tuturor unităților din componența sa**, potrivit atribuțiilor şi sarcinilor ce revin acestui minister.

Art. 6. Comitetul de Stat al Planificării, Gospodăririi Fondurilor Fixe şi Ministerul de Finanțe vor lua măsuri pentru a introduce modificările corespunzătoare în indicatorii economici pe anul 1990 ai Ministerului Apărării Naționale şi Ministerului de Interne.

Preşedintele Frontului Salvării Naționale
Ion Iliescu
Ministrul Apărării Naționale
general colonel Nicolae Militaru

(publicat în ziarul Luptătorul bănățean, Timişoara, 27.12.1989)

**N.R.** Acest decret a permis subordonarea structurilor fostei Securități, dar nu şi a fostei Miliții, conducerii Armatei, la nivel central, iar, la nivel local, conducerii Garnizoanei militare Timişoara.

## c. Lista răniților aflați încă în unități sanitare timişorene

Spitalul clinic nr. 4 "Victor Babeş", Jinga Constantin - 21 ani, Horvath Ştefan - 22 ani, Genți Ioan - 31 ani, Cristea Monica - 22 ani, Fan Odeta - 21 ani, Tabără Ioan - 29 ani, Munteanu Dumitru - 39 ani, Zaharia Adrian - 28 ani, serg. Samsom Laurențiu - 22 ani, Sur Ioan - 49 ani, Griga Ioan - 22 ani, Babțan Gheorghe - 20 ani. În aceeaşi unitate spitalicească a fost adusă decedata Flueran Steliana - 54 ani.

Clinica maxilo-facială: Pîrvu Ioan - 32 ani, Dragalina Ioan - 25 ani, Necşulea Gheorghe - 19 ani. Decedat: Păduraru Costache.

Spitalul clinic nr. 3 de copii: Aranci Alina - 12 ani, Ioniță Adrian - 9 ani. Decedată: Tako Gabriela - 10 ani; **în timp ce acorda asistență copiilor răniți a fost ucisă de un glonte criminal infirmiera Nicoară Elena, în vârstă de 32 de ani, de la Clinica I Pediatrie.**

Spitalul Regionalei de căi ferate: Luchescu Stelian - 27 ani, Popovici Iosif - 39 ani, Mazilu Mihaela - 22 ani, Kondor Ludovic - 21 ani, Covaci Mihai - 26 ani, Veri Oliver - 29 ani.

(publicat în ziarul Luptătorul bănățean, Timişoara, 31.12.1990)

**N.R.** Auzind că în anumite spitale din Timişoara ar fi fost ucişi demonstranți răniți, Consiliul județean Timiş al FSN a început o anchetă, iar, ca urmare, un brancardier de la Spitalul județean Timiş şi infirmiera menționată au fost ucişi, putându-se presupune că moartea lor s-a datorat faptului că cunoşteau anumite informații care ar fi putut contribui la investigarea acestor crime odioase (vezi cazurile: Remus Tăşală, Maria Ion şi Gheorghe Cruceru, răniți, omorâți în Spitalul județean Timiş, brancardierul menționat anterior fiind un prieten al lui Remus Tăşală, pe care l-a internat, ca rănit, după care l-a găsit la morga spitalului, împuşcat în cap, şi i-a ascuns cadavrul, care astfel nu a fost transportat la crematoriul din Bucureşti şi a anunțat familia, descoperind astfel aceste crime odioase, care nu au fost corespunzător investigate nici până în prezent.

## d. Ştire de senzație

Autoritățile iugoslave au arestat ieri 63 de terorişti, care au participat la masacrele de la Timişoara, Sibiu şi Bucureşti. Când vor fi predați înapoi, vom releva detalii semnificative.

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 07.01.1990,
pe prima pagină, fără titlu şi nesemnat, dar încadrat în chenar)

**N.R.** La vremea respectivă colonelul Nicolae Predonescu, reprezentant al conducerii Garnizoanei militare Timişoara la Consiliul județean FSN Timiş şi totodată membru al respectivului Consiliu, a informat, inclusiv pe preşedintele Consiliului județean FSN Timiş, Lorin Ioan Fortuna, că va pleca, împreună cu o delegație militară, la solicitarea autorităților iugoslave, să preia pe teroriştii arestați după ce au trecut granița în Iugoslavia. Ulterior nu a făcut nici o informare în legătură cu acest subiect, profitând şi de faptul că Consiliul județean FSN Timiş n-a mai avut preşedinte, până la sfârşitul lunii ianuarie 1990, iar, mai recent, fiind chestionat asupra acestui subiect, de către Lorin Ioan Fortuna, cu prilejul unei întâlniri aniversare, a declarat că nu îşi mai aminteşte să fi participat la o astfel de acțiune sau să fi făcut măcar referire la ea.

## e. Înştiinţare din partea Redacţiei ziarului Renaşterea bănăţeană

Au venit la redacţie mai mulţi cetăţeni care ne-au relatat cum l-au prins şi predat pe un alt acolit al clanului Ceauşescu, fostul prim-secretar al judeţului Timiş şi Viceprim-Ministru al Guvernului: Cornel Pacoste. Comenduirea Garnizoanei Timişoara susţine, în continuare, că nu ştie nimic despre acest personaj!

(publicat în ziarul Renaşterea bănăţeană, Timişoara, 07.01.1990,

fără titlu, nesemnat, pe prima pagină, dar încadrat în chenar)

## f. Comunicat din partea comandantului Garnizoanei militare Timişoara (Cetăţeni ai Timişoarei şi ai judeţului Timiş!)

Eu, comandantul Garnizoanei Timişoara, generalul maior Gheorghe Popescu, vă adresez următoarele:

Ţinând seama de nemulţumirile ce s-au manifestat cu privire la alegerile organelor Frontului Salvării Naţionale din instituţii, din întreprinderi, unităţi industriale şi agricole, comune şi oraşe, care nu au respectat principiile democratice, începând din data de 13 ianuarie a.c. şi până în data de 17 ianuarie a.c., va avea loc completarea acestor organe conform voinţei majorităţii colectivelor de muncă. Acolo unde se consideră necesar, se vor organiza noi alegeri.

Cu acest prilej, se va alege şi un număr de 3-5 delegaţi pentru Conferinţa judeţeană a Frontului Salvării Naţionale, în care se va alege Consiliul judeţean al acestui Front.

Armata va asigura prezenţa a câte unui reprezentant în fiecare întreprindere şi instituţie care va urmări şi arbitra desfăşurarea democratică a alegerilor.

Conferinţa judeţeană va avea loc vineri, 19 ianuarie a.c., ora 10, la Sala „Olimpia".

Facem apel la toţi cetăţenii de bună credinţă, adevăraţi patrioţi, cinstiţi şi demni, să-şi manifeste cu răspundere obligaţiile cetăţeneşti, să participe la asigurarea unor alegeri cu adevărat cinstite şi democratice a acestor organe şi să contribuie cu toată responsabilitatea la muncă, astfel ca viaţa economico-socială să se poată desfăşura în condiţii cât mai bune, să nu se ajungă la haos şi dezastru economic, cu rezultate ireparabile pentru viaţa cetăţenilor judeţului nostru şi a ţării.

Noi, armata, ne asumăm întreaga răspundere pentru buna desfăşurare a activităţilor şi vă cerem, dumneavoastră, cetăţeni ai Timişoarei şi ai judeţului Timiş, întregul sprijin şi ajutor!

General maior Gheorge Popescu

(publicat în ziarul Renaşterea bănăţeană, Timişoara, 13.01.1990)

**N.R.** Conţinutul acestui comunicat reflectă cât de... democratic şi recunoscător a procedat generalul Gheorghe Popescu, reprezentant al forţelor de represiune, susţinut, însă, corespunzător, la nivel central, de conducerea Armatei, iar, la nivel local, de reprezentanţii fostelor structuri de represiune şi asociaţii acestora (informatori ai Securităţii şi ai Miliţiei), hotărând împiedicarea Consiliului judeţean FSN Timiş, organ de conducere a cărui constituire fusese legitimată de participarea directă la declanşarea, organizarea şi conducerea revoluţiei, prin reprezentanţii FDR, care formau majoritatea componenţilor, de a organiza alegerea unui nou Consiliu judeţean FSN, precum şi a unui nou Consiliu municipal FSN, în favoarea unei aşa-zise comisii electorale, autoconstituite din persoane alese astfel încât să promoveze nu interesele celor care au înfăptuit revoluţia, ci ale celor care au încercat să o reprime.

## g. Comunicat atribuit Consiliului judeţean Timiş al Frontului Salvării Naţionale

În urma evenimentelor care au avut loc în Timişoara, în seara zilei de 12 ianuarie 1990, Consiliul judeţean al Frontului Salvării Naţionale doreşte să facă următoarele precizări.

Aşa cum s-a comunicat, **domnul Lorin Fortuna şi-a oferit demisia din funcţia de preşedinte al Consiliului.** El nu mai este preşedinte.

În urma consultărilor, atât cu mulţimea aflată în faţa sediului judeţean, cât şi cu membrii Consiliului prezenţi în clădire, domnul general maior Gheorghe Popescu a fost investit ca, împreună cu un grup de ofiţeri din garnizoana Timişoara, să asigure coordonarea desfăşurării în ordine şi linişte a alegerilor Comitetelor şi Consiliilor Frontului Salvării Naţionale din întreprinderi, instituţii şi localităţi, iar, pe de altă parte, să contribuie la normalizarea activităţii economico-sociale din judeţul Timiş. Menţionăm, de asemenea, că acolo unde alegerile s-au desfăşurat în condiţiile respectării normelor democratice şi nu există obiecţiuni, acestea rămân definitive.

În legătură cu **unele zvonuri privind luarea puterii de către armată, în Timişoara, Consiliul Frontului Salvării Naţionale precizează că este vorba de un interimat şi că armata nu doreşte sub nici o formă să preia puterea:** nici unul din rândul cadrelor ei nu va fi ales în vreun organism al Frontului, indiferent de nivelul acestuia. **De îndată ce alegerile vor fi încheiate, cadrele militare, care actualmente sprijină organizarea şi desfăşurarea acestora, se vor retrage.**

În ceea ce priveşte desfăşurarea alegerilor, Consiliul judeţean al Frontului Salvării Naţionale se adresează întregii populaţii, tuturor oamenilor de bună credinţă, să înţeleagă necesitatea ca ele să decurgă în chip democratic, iar cei aleşi să exprime cu adevărat voinţa celor pe care îi reprezintă.

Trebuie să admitem cu toţii că democraţia înseamnă, înainte de toate, pâine, căldură, lumină, înseamnă acele bunuri de care avem atâta nevoie şi care nu pot fi obţinute decât prin muncă, prin efortul comun al muncitorilor, ţăranilor, intelectualilor şi, în primul rând, al tineretului – generaţia care reprezintă viitorul patriei.

(publicat în ziarul Renaşterea bănăţeană, Timişoara, nr. 10, 14.01.1990)

**N.R.** Acest comunicat este un fals, nesemnat, neprovenind de la Consiliul judeţean Timiş al Frontului Salvării Naţionale, fiind o mostră de manipulare publică, prin presă, realizată de conducerea ziarului Renaşterea bănăţeană, în colaborare, probabil, cu conducerea Garnizoanei militare Timişoara. Autorii acestui fals certifică însă că preşedintele Lorin Ioan Fortuna nu şi-a dat demisia, ci doar s-a oferit să demisioneze, proclamând însă, cu de la ei putere, că el nu mai este preşedinte şi, în locul său, a fost desemnat (de către cine?!), ca preşedinte, generalul Gheorghe Popescu, în urma unor consultări care au avut loc probabil doar între reprezentanţii celor care au pus la cale şi realizat acest complot, într-o zi de doliu naţional. Totodată i se atribuie conducerii Garnizoanei militare Timişoara şi dreptul de a coordona desfăşurarea viitoarelor alegeri, la nivel judeţean şi municipal, calificându-se acuzaţia de tentativă de preluare a Puterii, la nivel judeţean, de către aceeaşi conducere a Garnizoanei militare Timişoara, pe care atât Lorin Ioan Fortuna, cât şi alţi reprezentanţi ai FDR, au adus-o, în noaptea de 12.01.1990, generalului Gheorghe Popescu, ca fiind doar: "unele" zvonuri, iar dezminţirea, pentru a fi credibilă, este atribuită, în mod perfid, chiar Consiliului judeţean Timiş al FSN, care, în fapt, a condamnat ferm, ca încercare de lovitură de Putere, la nivel judeţean, această acţiune.

## h. Armata îşi face datoria

S-au transmis în toată presa scrisă şi vorbită a României libere, s-au auzit în aceste zile fierbinţi lozinci, lozinci ale libertăţii şi revoluţiei, lozinci ale descătuşării.

Printre acestea a existat o lozincă pe cât de spontană, pe atât de încurajatoare, nuanţată de speranţă şi împlinire, ca un strigăt de uşurare, care a străbătut îndelung mulţimile: **Armata e cu noi!** Fraţilor, armata este alături de noi! Cu armata, Revoluţia va birui!

Spicuim, la întâmplare, expresii ale martorilor oculari: fraternizare, tancurile veghează, armata îşi face datoria patriotică faţă de popor, armata nu se dezminte!...

*

...Într-unul din punctele fierbinţi ale municipiului – Spitalul judeţean – se afla la datorie subunitatea comandată de lt. maj. Dumitru Radu.

Sâmbătă, 23 decembrie, între orele 14 şi 15, au fost atacate de terorişti Staţia de salvare, punctul de alimentare cu oxigen, depozitul de sânge şi medicamente.

Bandiţii au deschis focul de pe blocurile vecine, din apartamentele unui cămin de nefamilişti şi din grădiniţa de copii, cu scopul de a lovi personalul medical, militarii ce asigurau paza acestor importante obiective.

În aceste împrejurări am deschis focul pentru a nu permite dezvoltarea intenţiilor acestor mercenari şi a asigura îngrijirea răniţilor, cele necesare asistenţei medicale. Curaj şi spirit de sacrificiu au dovedit toţi militarii, îndeosebi sold. Talpiş Dorel, sold. Suroiu Valentin, plt. maj. Belciug Ştefan...

*

... Subunităţile erau adunate şi aşteptau ordinul de plecare în misiune. Era prima misiune adevărată – lupta împotriva bandelor teroriste instruite şi introduse în ţară în timpul dictatorului.

Acţiunile teroriste în oraş se amplificau, telefoanele zbârnâiau, anunţând noi crime săvârşite de terorişti. Citeam în ochii ofiţerilor, subofiţerilor şi soldaţilor hotărârea de a lupta împotriva nemernicilor plătiţi să ne tulbure liniştea, să dezbine unitatea dintre armată şi popor, să creeze destabilizare şi nesiguranţă.

...Misiunea a fost scurtă. **Am ocupat obiectivul şi a început o luptă crâncenă. Inamicul a fost capturat.** Pentru noi, acest fapt a dus la creşterea moralului, a încrederii în victoria revoluţiei, în cauza noastră dreaptă.

**Au urmat alte misiuni, la fel de îndârjite...**

Au fost zile şi nopţi în care militarii, ca şi mulţi alţi participanţi la înfăptuirea revoluţiei, n-au ştiut ce-i somnul, odihna sau masa, dar acest lucru n-a fost zadarnic, pe feţele tuturor se citeşte zâmbetul, încrederea, eliberarea de dogme, dreptul de a se bucura de ceea ce este al nostru şi numai al nostru.

*

Ni se spunea: Apa este otrăvită în tot oraşul. Nu consumaţi apă decât după ce o fierbeţi, ni se spunea insistent şi obsedant în ultimele zile...

Uzina de apă este luată în pază de subunitatea comandată de lt. Torero Nicula.

Linişte la obiectiv. În centrul oraşului se aud rafale repetate, parcă pe mai multe voci. Dar la noi este linişte, deci este bine.

La un moment dat, din apropiere, o lungă rafală sparge tenebrele. Subunitatea ia dispozitivul de apărare şi caută zadarnic, caută locul de unde se trage. Se aude bine, am spune că se simte glonţul în aer, dar nu se vede nimic. Parcă nu ştim în ce direcţie să îndreptăm arma! Se procedează la o manevră de încercuire a zonei şi fiara ascunsă simte că trebuie să rupă lupta.

**În aceste momente, glonţul vrăjmaş l-a răpus pe camardul nostru, sold. Tudorel Buzea. A căzut la datorie, cu arma în mână, pe baricadele revoluţiei –** neprecupeţindu-şi sângele şi nici viaţa pentru cauza poporului.

mr. Ion Luchian

(publicat în ziarul Renaşterea bănăţeană, Timişoara, 14.01.1990)

**N.R.** Dacă reprezentanţi ai Garnizoanei militare Timişoara afirmă că au capturat terorişti, şi încă cu preţul unor victime proprii, cu atât mai mult trebuie pusă insistent întrebarea: unde au dispărut aceşti terorişti, deoarece nici un terorist n-a fost judecat şi condamnat la Timişoara.

## i. Programul vizitei la Timişoara a Ministrului de externe al Germaniei

Din programul vizitei domnului Hans-Dietrich Genscher, Ministrul de externe al RFG, adjunct al Cancelarului RFG:

- Convorbire cu domnul general-maior Gheorghe Popescu, comandantul Garnizoanei militare Timişoara;
- Depunere de coroane de flori pe platoul din faţa Catedralei (Piaţa Operei);
- Întrevedere cu domnul Laszlo Tokes;
- Discuţii, la Liceul "Lenau", cu reprezentanţii aleşi ai Frontului Democratic al germanilor din Banat;
- Vizită la Domul romano-catolic din Piaţa Unirii.

(publicat în ziarul Renaşterea bănăţeană, Timişoara, 16.01.1990)

**N.R.** Profitând de faptul că conducerea FDR nu mai controla Consiliul judeţean FSN Timiş, conducerea Garnizoanei militare Timişoara a realizat şi impus programul vizitei la Timişoara a Ministrului de Externe al Germaniei astfel încât să nu se poată întâlni cu cei care au înfăptuit revoluţia, ci doar cu conducerea Garnizoanei militare Timişoara, deci doar cu reprezentanţi ai structurilor care au reprimat revolta şi revoluţia, ca şi când omul de stat german ar fi venit pentru ei la Timişoara.

## j. Precizare din partea conducerii Redacţiei ziarului Renaşterea bănăţeană

În legătură cu articolul „Un nou cimitir secret în Cimitirul Eroilor", publicat în ziarul nostru nr. 11, din 16 ianuarie a.c., precizăm faptul că informaţiile care au stat la baza redactării lui au fost pripite, întrucât cei 10 morţi, exhumaţi în Cimitirul Eroilor, au fost depuşi, în data de 28 decembrie 1989, de către Comenduirea Garnizoanei, cu toate onorurile cuvenite, inclusiv cu slujbă religioasă şi pe baza unor documente oficiale ale Procuraturii, Medicinii legale şi Oficiului de stare civilă, care pot fi verificate. Referitor la unele prezumţii nefondate din articolul menţionat, vom publica, într-o ediţie viitoare, date precise privind decedaţii din cele două cimitire. Regretăm aprecierile şi afirmaţiile făcute la adresa organelor Procuraturii militare, Poliţiei şi Medicinei legale, care depun eforturi deosebite pentru stabilirea adevărului.

(publicat în ziarul Renaşterea bănăţeană, Timişoara, nr. 12/17.01.1990)

**N.R.** Este vorba de oameni morţi, prin împuşcare, în timpul revoltei şi revoluţiei, care au fost înhumaţi ulterior, cât mai discret posibil, la data menţionată, de teama unei reacţii ostile a populaţiei la adresa conducerii Garnizoanei militare Timişoara, fără a se ancheta cauza şi împrejurările morţii printr-o anchetă corespunzătoare, nefiind anunţaţi nici aparţinătorii şi nici reprezentanţii FDR-ului, care au aflat ulterior de aceste înhumări, de aici declanşându-se şi conflictul major dintre conducerea FDR şi conducerea Garnizoanei militare Timişoara, care a fost acuzată de complicitate la ascunderea adevărului şi blocarea investigaţiilor pentru stabilirea vinovăţiei celor care au ucis şi rănit, prin împuşcare, demonstranţi în timpul revoltei şi revoluţiei. Din nefericire, inclusiv cu sprijinul unor cozi de topor din cadrul FDR, conducerea Garnizoanei militare Timişoara a avut, în final, câştig de cauză, reuşind să elimine majoritatea reprezentanţilor autentici ai FDR din Consiliul judeţean Timiş, respectiv din Consiliul municipal Timişoara, ale FSN.

## k. Înştiinţare

Vă aducem la cunoştinţă că judecarea celor reţinuţi pentru cercetări în vederea stabilirii vinovăţiei lor în legătură cu activitatea subversiv-teroristă pe timpul Revoluţiei, nu va mai avea loc în ziua de 19 ianuarie a.c., aşa după cum s-a anunţat anterior. Amânarea este impusă de cercetările în curs. Vă informăm că procesele vor avea loc la o dată ulterioară, care va fi anunţată, din timp, prin mijloacele de informare în masă şi vor fi redate la posturile de radio şi televiziune.

(publicată în ziarul Renaşterea bănăţeană, Timişoara, nr. 12/17.01.1990, fără titlu, nesemnată, pe prima pagină, încadrată în chenar)

**N.R.** Judecarea celor reţinuţi pentru cercetări în vederea stabilirii vinovăţiei în legătură cu activitatea subversiv-teroristă, pe timpul revoluţiei, n-a mai avut loc, deoarece reprezentanţii autentici ai FDR-ului au fost eliminaţi din componenţa Consiliilor judeţean Timiş, respectiv municipal Timişoara, ale FSN şi n-a mai avut cine face presiuni eficiente în acest sens.

## l. Adevărul despre armată

**Acum, când e nevoie de linişte şi stăpânire de sine, la redacţie, sau la postul de radio, se aduc de către unele persoane articole sau ştiri prin care se întreţine, uneori, o stare de spirit care nu permite unirea tuturor eforturilor pentru reorganizarea economico-socială şi revenirea la normal, pentru eliminarea stărilor tensionale, a zvonurilor, pentru restabilirea liniştii şi încrederii.**

**Chiar în unele articole publicate în presa locală sau difuzate la radio, sunt exprimate o serie de idei şi păreri care seamănă neîncredere în fidelitatea armatei şi în buna ei credinţă.**

Deşi înlăuntrul materialelor publicate sunt cuprinse mărturii elocvente, atât ale ostaşilor şi comandanţilor lor, cât şi ale participanţilor la demonstraţii, cum ar fi: „militarii din echipaje nu s-au gândit să facă uz de armele aflate la bord", **„În faţa oamenilor neîncrezători ei au jurat că nu primiseră ordin să facă uz de arme"**, „un subofiţer se întreba – Cum să trag în voi? – el însuşi având familia şi copiii în Calea Giroculuiu..." şi altele, totuşi ele se încheie tendenţios, **încercând să sugereze că militarii ar fi tras în populaţie, fapt cu totul neadevărat, lăsând semne de întrebare şi suspiciune la adresa activităţii militarilor.**

**Vă informăm, stimaţi cititori, că este eronată ştirea referitoare la faptul că şenilele tancurilor ar fi zdrobit oameni. Aceste maşini executau ordinul de a veni la garnizoană pentru a asigura securitatea acesteia**, iar din discuţiile purtate cu cadre şi militari din unitate a rezultat că şi atunci când unele elemente provocatoare au incendiat maşinile de luptă, au maltratat echipajele, unii dintre ei fiind chiar internaţi în spital – cazul lt. maj. Bănicioiu Ion, plt. Buţă Constantin -, militarii nu au ripostat, ci, cu sprijunul populaţiei de bună credinţă, au acţionat pentru stingerea acestora şi repunerea lor în stare de funcţionare.

Se fac mărturisiri false şi sunt acuzaţi piloţii militari că ar fi deschis focul de la bordul celor două elicoptere ce au survolat oraşul Timişoara în 17.XII.1989, când, de fapt, acestea erau elicoptere de recunoaştere, neînarmate, care au informat eşaloanele superioare că pe stradă era „populaţie" şi nu „huligani", iar noaptea au acţionat pentru descoperirea şi semanlizarea focarelor de incendii.

**În zilele Revoluţiei, unităţile militare, piloţii militari au primit misiuni de luptă pentru zădărnicirea acţiunilor grupurilor teroriste, misiuni pe care le-au îndeplinit cu cinste şi devotament, cu spirit de sacrificiu.**

Despre acţiunile militarilor în acele zile dramatice ale Revoluţiei am scris şi vom mai scrie, pentru că **au fost situaţii în care ostaşii şi ofiţerii s-au luptat cu un inamic nevăzut, perfid, foarte bine instruit şi dotat, ceea ce a făcut ca în cele mai multe cazuri să se ducă lupte, cu riscuri mari, întrucât lichidarea teroriştilor trebuia să se facă în paralel cu protejarea populaţiei.**

Echipajele de pe tancuri şi transportoare, echipele de intervenţie au acţionat continuu, zi şi noapte, până la asigurarea liniştii depline a oraşului. Echipajele de pe elicoptere au sprijinit acţiunile prin cercetare aeriană la joasă înălţime, în diferite zone, iar **în zona oraşului Reşiţa acestea au distrus zece puncte de rezistenţă teroristă**, au transportat flacoane cu sânge, atât de necesare intervenţiilor din spitale.

**Sângele cadrelor şi ostaşilor căzuţi la datorie a curs din plin, iar eroii militari se numesc Motiga, Tudor, Galaftion, Constantinescu, Buzea şi alţii care au căzut la datorie pentru o Românie liberă şi demnă.**

Despre eroismul acţiunilor desfăşurate de militari am mai relatat şi vom relata şi în continuare, în presă, la radio, la televiziune, să se înţeleagă bine, pentru liniştea întregii populaţii, că **militarii, trupele armatei nu au tras în popor, că au existat acţiuni provocatoare, indivizi care au deschis focul, infiltraţi în dispozitivele noastre sau în locuri ascunse şi care, în acele momente dramatice, nu au putut fi identificaţi întrucât aceştia au acţionat în afara controlului armatei.**

**Este cazul ca toţi slujitorii condeiului liber**

**şi obiectiv să dovedească un discernământ cu adevărat patriotic şi să înţeleagă că tot ceea ce se scrie şi se publică trebuie să ducă la revenirea la normal a întregii vieţi în judeţul nostru şi nu să creeze suspiciune şi neîncredere.**

În ceea ce ne priveşte, asigurăm pe toţi cetăţenii că întreaga armată, toţi cei ce poartă uniforma militară în judeţ şi în Garnizoana Timişoara, îşi vor face datoria faţă de ţară, vor executa neclintit ordinele primite pentru paza şi apărarea principalelor obiective economice şi sociale, a liniştii şi vieţii normale a întregii populaţii.

lt. col. Constantin Zeca

(publicat în ziarul Renaşterea bănăţeană, Timişoara, nr. 12/17.01.1990

**N.R.** Lt. col. Constantin Zeca a fost comandant al Garnizoanei militare Timişoara în perioada reprimării revoltei şi revoluţiei timişorene, până în data de 23.12.1989 inclusiv, nefiind inculpat în nici un proces şi având, în prezent, gradul de general, după ce a fost mutat într-o altă unitate militară.

Una dintre preocupările constante ale conducerii Garnizoanei militare Timişoara, demarate imediat după data de 22.12.1989, a constituit-o declanşarea unei campanii de presă, în care, prin mai multe articole, precum cel de faţă, se încerca acreditarea opiniei că armata nu ar fi tras, la Timişoara, în demonstranţi, fapt infirmat de procesele ulterioare, care au avut loc şi care s-au soldat cu obligarea conducerii Ministerului Apărării la plata unei despăgubiri considerabile urmaşilor celor ucişi şi celor răniţi la Timişoara, prin împuşcare, de către componenţi ai unor formaţiuni militare, care au avut rol de represiune, inclusiv prin deschiderea focului împotriva demonstranţilor.

## m. Adevărul despre armată

Nu mi-am propus să descriu evenimentele aşa cum au fost, nu m-am situat în chiar mijlocul lor, am însă imaginea clară a acestora şi vreau cu tot dinadinsul ca în numele armatei poporului să mă opun prin cele ce urmează celor care vor cu orice preţ să discrediteze cea mai importantă treaptă a revoluţiei române, unică în felul ei, măreaţă şi dramatică deopotrivă, despre care se va scrie mult, dar (se impune!) adevărat şi demn: „Armata e cu noi!".

Nenumărate mărturii de la faţa locului, multe dintre ele scrise cu sânge, dovedesc fără tăgadă trecerea categorică a armatei de partea revoluţiei.

Or, unii autori, cu acces la mass-media, cunoscători ori nu ai evenimentelor aşa cum au fost ele, înţelegând libertatea şi democraţia abia cucerite drept posibilitate de a vorbi (oricum?!), se erijează în demascatori şi incriminatori ai unor fapte inexistente!

Aşa se explică relatarea domnului Harald Zimmermann, care semnează articolul „Imposibila horă" din Renaşterea bănăţeană nr. 7, şi care până la un loc descrie fidel evenimentele, ca apoi să lase loc ambiguităţilor... – Domnule Zimmermann, cine a tras în populaţie, armata? Subofiţerii şi ofiţerii care, conform spuselor dumneavoastră, au ridicat pe tancuri şi îmbrăţişat copiii minunaţi ai revoluţiei, spunându-le: "În cine să tragem noi, în voi, copiii noştri?!... Aveţi curajul, dragă domnule Zimmermann (pentru prima dată aveţi şi libertatea neîngrădită de a o face) să demonstraţi că soldaţii, armata, trup din trupul poporului român, armata, care (istoria e martoră!) niciodată în epoca modernă nu a tras în părinţii şi fraţii ei...

Aproximativ în acelaşi timp cu cele relatate, în unitatea militară 01942 de pe Calea Lipovei s-a prezentat o echipă a televiziunii trimisă (sau nu?!) de TV Liberă Timişoara să „cerceteze" purtarea militarilor din această unitate, în zilele fierbinţi ale revoluţiei. Întreb: cu ce drept şi în baza căror şi ale cui reclamaţii ne-au supus respectivii unui adevărat rechizitoriu?

Conştiinţa şi demnitatea de cetăţean şi de ostaş al patriei mele nu-mi dau dreptul să tac, de aceea îmi permit să contribui la clarificarea lucrurilor, cerând, în acelaşi timp, contribuţia cinstită şi reală a tuturor cetăţenilor de bună credinţă din oraşul-erou Timişoara.

Armata, stimaţi cetăţeni, tineri şi vârstnici, copii, studenţi, bărbaţi şi femei din Timişoara, care aţi pornit revoluţia şi aţi aprins flacăra sfântă a acesteia în întreaga ţară, a fost cu poporul în cuget şi simţire dintotdeauna, în întreaga istorie a naţiunii române, iar pentru consolidarea cuceririlor democratice pe care le vrem, armata este şi va fi cu poporul, orice ar fi! Nimeni şi nimic nu ne poate abate ori întina conştiinţa şi voinţa.

Or fi fost şi printre noi indivizi care, în ciuda ordinelor primite, au făcut excese, dar cu mâna pe inimă, invocând miile de mărturii pe care organele în drept ale Revoluţiei din România le pot lua, declar sus şi tare că nici un ofiţer, maistru militar, subofiţer ori soldat al armatei române nu a tras în nici un om nevinovat şi neînarmat şi nu ar fi fost în stare să o facă fără ca imediat după aceea să îşi pună capăt zilelor.

Armata a tras în terorişti, în duşmanii poporului, s-a alăturat, cu preţul sacrificiului suprem, jertfei pentru libertate, democraţie şi demnitate a tineretului român, a întregului popor.

Întru slava Revoluţiei Române, această sfântă şi monumentală imagine nu trebuie să o uităm niciodată! Dimpotrivă, s-o imortalizăm în actele de veşnică amintire a zilelor fierbinţi ale Revoluţiei Române din primăvara lui decembrie 1989, s-o transmitem astfel, pură şi demnă, generaţiilor viitoare, istoriei adevărate a poporului român.

lt. col. Alexandru Şelaru

(publicat în ziarul Renaşterea bănăţeană, Timişoara, 18.01.1990)

**N.R.** Din nou se încearcă acreditarea publică a opiniei că Armata, la Timişoara, nu ar fi tras în populație, ci doar a fraternizat cu demonstranții, trăgând doar în terorişti, cu care s-a luptat din greu, dar care au dispărut ulterior, fără să se afle cine au fost.

## n. Comunicat din partea comenduirii Garnizoanei militare Timişoara

**Aşa cum s-au angajat din primele zile ale Revoluției să fie alături de popor şi să contribuie, împreună cu organele în drept, la aflarea şi tragerea la răspundere a tuturor celor vinovați, toți militarii din Garnizoana Timişoara acționează în acest sens.**

Referitor la nota din ziarul „Renaşterea bănățeană", apărută în nr.12 din 17 ianuarie 1990, ca anexă la Comunicat, că informăm că: **în ziua de 27 decembrie 1989, au fost ridicate, de la Spitalul Județean, de către serviciul de Pompe Funebre al municipiului Timişoara, 10 persoane decedate, care au fost depuse la capela Cimitirului Eroilor, iar în data de 28 decembrie 1989 au fost înhumate de lucrători ai aceluiaşi serviciu, cu slujbă religioasă, oficiată de domnul preot Micu Constantin, în prezența a aproximativ 100 de persoane, aflate la acea oră în cimitir.**

Confuzia privind implicarea Conducerii Garnizoanei Timişoara a fost determinată de faptul că **de actele procedurale pentru înhumarea celor 10 persoane decedate s-au ocupat ofițeri din Statul Major de Apărare Civilă al județului Timiş, la solicitarea organelor de Procuratură şi de Medicină legală, care au predat aceste acte serviciului de Pompe Funebre. Comenduirea Garnizoanei nu a fost angajată cu nici un fel de activități cu ocazia acestei înmormântări.**

Detalii explicative privind problemele referitoare la Cimitirul săracilor şi Cimitirul Eroilor vor fi publicate într-un amplu articol, care va apare în ziarul de mâine.

(articol nesemnat, publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 18.01.1990)

## o. Interviu cu generalul Gheorghe Popescu, comandantul Garnizoanei militare Timişoara
## (În curând, noi alegeri pentru Consiliul județean al F.S.N.)

După cum am mai relatat în ziarul nostru din 14.01.1990, la Timişoara a avut loc, cu două zile înainte, o manifestație paşnică, la care au participat mii de persoane. Oamenii demonstrau, şi pe bună dreptate, împotriva celor care încearcă să încalce cauza sfântă a democrației, câştigată cu atâtea jertfe umane în oraşul martir. În aceste împrejurări critice, neputând stabili un dialog cu masele, fostul preşedinte al Consiliului județean al F.S.N., domnul Lorin Fortuna a demisionat. Pe fondul acestor nemulțumiri şi proteste, a preluat temporar conducerea județului domnul general maior Gheorghe Popescu, comandantul garnizoanei Timişoara, căruia i-am solicitat câteva lămuriri.

**- Am acceptat, într-adevăr, în seara zilei de 12 ianuarie, să preiau conducerea, mai exact spus colaborarea cu Consiliul județean al F.S.N. Demonstranții şi-au exprimat vehement nemulțumirea față de încălcarea unor principii democratice, față de modul neloial în care au fost unii aleşi în acest organ, sau mai bine zis s-au ales singuri. Deci, deşi s-a spus că armata ar fi preluat puterea în județul Timiş, aceasta nu corespunde realității. Noi n-am dorit şi nici nu dorim acest lucru. Dar s-a creat o situație specială care, considerăm, va avea un final pozitiv pentru Revoluție. De altfel, chiar această discuție o avem, după cum vedeți, la sediul garnizoanei, nu la cel al Consiliului județean al F.S.N. Nu mă pot considera preşedintele acestui consiliu, devreme ce n-am fost ales. Doar dețin această funcție, din cauza demisiei amintite, până la alegerile care vor avea loc încă în luna aceasta.**

- Domnule general, **ca martor ocular la cele întâmplate în seara aceea a unor manifestații paşnice, ne-am putut da seama, o dată mai mult, că armata se bucură de toată încrederea şi simpatia timişorenilor.** De altfel, în zilele revoluției, aici, la Timişoara, şi nu numai aici, s-au înscris pagini emoționante de fraternizare între tinerii oraşului şi ostaşi, pe care avem cu toții datoria să le scoatem la lumină pentru istoria adevărată a patriei. De data aceasta aş vrea să vă întreb **la ce învățăminte ați ajuns în această săptămână de când faceți parte din consiliul F.S.N.**, ce dovedeşte această experiență?

- Termenul de „experiență” îl găsesc oarecum pretențios, dar, oricum i-am zice, cert este că tinerii Timişoarei, marea lor majoritate, au trecut rapid de pe baricadele Revoluției direct pe cele ale muncii creatoare. Chiar şi **în seara aceea din 12 ianuarie, când la Bucureşti ştim ce s-a întâmplat, aici toți cei prezenți au plecat neîntârziat spre casele lor. Au fost realmente satisfăcuți de faptul că drepturile lor democratice nu vor putea fi încălcate de nimeni în picioare. Apelul nostru a fost nu numai primit cu aplauze, dar şi înțeles cum trebuie, cu multă responsabilitate şi chiar maturitate, aş spune, de tineri**. Nu vreau să se înțeleagă că peste tot activitatea productivă din unitățile economice se desfăşoară la posibilitățile ei adevărate. Dar sunt colective de muncitori la Întreprinderea mecanică, la Electrobanat, Electromotor, Electrotimiş, ca să amintesc doar câteva din cele mai reprezentative unități industriale, care lucrează cu altă plăcere, cu alt zel. Înainte li se tot spunea să muncitorii sunt proprietari şi beneficiari, şi câte şi mai câte, dar toate erau, de bună seamă, vorbe goale... Cert este că oamenii nu mai suportă acum vorbăria, mai ales vechile stări de lucru, abuzurile. Aşa cum am putut observa, trebuie să spun că nu peste tot stăpânesc încă principiile adevăratei democrații. Oamenii o vor învăța din mers, pentru că producția nu poate aştepta. Timpul irosit acum ne va costa pe toți şi se pare că muncitorii Timişoarei au înțeles bine acest lucru.

- Acum este în plină desfăşurare alegerea Comitetelor F.S.N. pe unități economice, pe instituții, a delegațiilor care să-i reprezinte în forurile superioare. Cum sprijiniți alegerea corectă, cinstită, a acestor reprezentanți ai maselor, ce măsuri ați luat pentru normalizarea vieții economice şi sociale?

- Cele două probleme sunt într-o perfectă corelare: desfăşurarea normală a vieții economice, sociale şi alegerile libere, cu adevărat democratice. Mai există unele excepții, de ce să nu recunosc, a celor care râvnesc la putere cu orice preț... Viața îi va pune însă de-o parte, treptat, treptat, aşa cum a şi început să se întâmple. Chiar dacă aceste Comitete ale F.S.N. sunt provizorii, am căutat o normă cât mai realistă şi judicioasă de reprezentare a cetățenilor: în oraşe, 1 la 200 de oameni, iar în mediul rural, 1 la 400. Aşadar, la conferința județeană vor participa aproximativ 2.000 de reprezentanți. De altfel, **începând de ieri, s-a constituit în județ o comisie electorală competentă, căreia îi revine menirea să elaboreze cadrul legal al acestor alegeri pentru noile organe județene. Precizez că această comisie nu are nici o legătură cu vechile organe ale F.S.N.**, că membrii ei nu vor avea nici calitatea de delegați, nici pe cea de candidați pentru organele ce vor fi alese. Obiectivitatea alegerilor va fi realizată şi prin aceea că votul va fi secret, individual, pe o singură listă de candidați, mult mai lungă decât numărul celor care vor fi aleşi. Asigurând alegerilor un cadru cu adevărat democratic, corect, avem toate şansele să ne reprezinte, în organele F.S.N., numai oameni necompromişi şi capabili. **În momentul alegerilor, armata îşi încheie misiunea în cadrul Frontului,** urmând să se ocupe de problemele ei specifice, asigurând liniştea oamenilor, **apărând cuceririle Revoluției.**

- Inițial, această conferință de alegeri a fost fixată pentru 19 ianuarie a.c., dar s-a amânat. De ce anume?

- Pentru că termenul a fost prea scurt şi n-am putut accepta să lucrăm în pripă, să periclităm ori să compromitem această acțiune. Aşa că **am fost nevoiți să stabilim un nou termen pentru desfăşurarea conferinței în 28 ianuarie a.c., când va fi desemnată atât componența consiliului F.S.N., cât şi conducerea administrativă a județului, pe baza unor alegeri libere, cu adevărat democratice.**

(articol preluat din „România liberă” din 20 ianurie 1990)

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, nr. 17/22.01.1990 – ediție specială)

**N.R.** Prin acest interviu publicat în ziarul România liberă, diversiunea preluării abuzive a conducerii Consiliului județean Timiş al FSN este prezentată, într-un ziar cu audiență națională, ca fiind o dorință legitimă a unor demonstranți, în data de 12.01.1990 (zi de doliu național), motivată de modul în care s-a constituit Consiliul județean Timiş şi Consiliul municipal Timişoara ale FSN, ca rezultat al unei înțelegeri prealabile, între conducerea FDR, care a declanşat şi condus revoluția şi conducerea Garnizoanei militare Timişoara, care a încălcat respectiva înțelegere.

Că în capitală au preluat conducerea țării oameni care n-au avut nici un rol în realizarea revoluției până la alungarea fostului dictator, în data de 22.12.1990, nu-l deranjează pe generalul Gheorghe Popescu şi nici aşa-zişii demonstranți din ziua de doliu național nu se simt lezați, din punct de vedere democratic, deoarece ceea ce-i interesa era doar eliminarea conducerii FDR din componența Consiliilor județean Timiş şi municipal Timişoara, ale FSN, care deranjau prin insistența cu care solicitau judecarea şi pedepsirea celor vinovați de reprimarea demonstranților în cursul revoltei şi revoluției, la Timişoara şi în județul Timiş.

## p. Comunicat din partea Garnizoanei Timişoara

În scopul evitării oricăror confuzii care ar putea lua naştere, în urma publicării „precizărilor" şi „comunicatului" Consiliilor F.S.N. municipal şi județean, în ziarul „Renaşterea bănățeană" din 21 ianuarie 1990, fac următoarele precizări:

După cum am declarat în ziarele centrale „Adevărul" şi „România liberă" din 20 ianuarie 1990, pentru restabilirea cât mai rapidă a încrederii populației şi reluarea la întreaga capacitate, a activităților economice şi sociale în municipiu şi județ, asigurând în această peroadă interimatul, **am hotărât**:

- comisia electorală, formată în data de 19 ianuarie 1990, din delegați ai Comitetelor FSN din mari întreprinderi şi instituții are sarcina de a asigura desfăşurarea de alegeri libere şi democratice pentru **constituirea şi completarea** consiliilor județean şi municipal ale FSN.

- componența şi sediul de lucru ale comisiei electorale au fost comunicate publicului prin intermediul ziarului „Renaşterea bănățeană" din 20 ianuarie 1990, la postul de radio Timişoara şi la Televiziunea Liberă Timişoara în 19 şi 20 ianuarie 1990.

General maior Gheorghe Popescu

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, ediție specială, Timişoara, nr.17 / 22.01.1990)

**N.R.** Comunicatul reflectă schimbarea opțiunii generalului Gheorghe Popescu de a favoriza aşa-numita Comisie electorală autoinstituită pentru a organiza alegerile, în defavoarea Consiliului județean FSN Timiş, precum şi maniera specifică democratic-militară de a "hotărî" personal în probleme ale județului Timiş, fapt ce nu i-a deranjat pe cei care acuzau lipsa de democrație a conducerii FDR.

## r. Sesizare privind descoperirea unui lot de decedați, prin împuşcare, îngropați pe ascuns în Cimitirul Eroilor din Timişoara (Unde sunt morții Timişoarei? Un nou "cimitir secret" în Cimitirul Eroilor)

O nouă probă a bestialității, a cruzimii teroriste, pusă în slujba odioasei dictaturi. O bună parte din morți poartă urma tratamentelor medicale (rănile lor sunt pansate), semn că ei au fost internați într-o unitate spitalicească şi probabil că tot acolo au şi murit. De ce cadrele medicale nu au anunțat familiile lor? Ce se ascunde sub această tăcere? Un fals jurământ al lui Hipocrate sau să înțelegem că acele persoane şi-au oferit, într-un mod slugarnic, serviciile teroriştilor? Unde au stat aceste cadavre până în data de 27 decembrie, când au fost transportate la cimitir? Ce presupun acele coduri (numere) scrise cu pix pe leucoplast? Înmormântarea s-a petrecut în 28 decembrie, sub presiunea şefului de la pompe funebre. Cine a tăinuit şi pregătit această tristă ceremonie? Cine eşti, Axente Bociort? Ştim, şeful pompelor funebre, dar în realitate sub ce mască îți ascunzi adevărata identitate? Cel care a furat (în ce scop?) cele două filme din biroul administratorului a uitat un amănunt: mai există o copie! Ce face Poliția, de ce nu acționează în consens cu cerințele poporului? De ce, până acum, nici un securist nu ş-a prezentat de bună voie să depună mărturie? De cine se tem, de popor? Se cred, cumva, cu toții vinovați?

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 22.01.1990)

## s. Comunicat din partea comandantului Garnizoanei militare Timişoara

În ziua de 22 ianuarie 1990 a avut loc la sediul Consiliului județean al FSN, prima întâlnire între Comisia de organizare a alegerilor, constituită legal la nivelul Consiliului județean al FSN şi o „Comisie" electorală autoinstituită, care îşi aroga prerogative ce erau de competența Consiliului județean.

Cu toate acestea, Consiliul județean a considerat necesar să ia contact cu opiniile acestei „Comisii" electorale autoinstituită, în speranța că acestea puteau îmbogăți conținutul programului, ce reglementa modalitatea de desfăşurare a alegerilor pentru noul Consiliu Județean.

S-a dovedit însă această tentativă de colaborare a fost permanent obstrucționată de reprezentanții „Comisiei" electorale autoinstituite la alegerea unui Consiliu lipsit de competență profesională şi reprezentare democratică.

La intervenția noastră s-a căzut de acord, ca o nouă întrevedere să aibă loc în după amiaza aceleiaşi zile, urmând ca, în cazul nerealizării unui compromis de către părți şi favorabil unor principii democratice de reprezentare, o comisie neutră, formată din patru ofițeri ai armatei şi reprezentanți ai corpului de jurişti să redacteze o platformă pentru alegeri, care să țină cont de următoarele criterii:

- reprezentarea tuturor structurilor economico-sociale în noul Consiliu;
- asigurarea reprezentării cultelor, naționalităților conlocuitoare, tineretului şi studenților.

A fost promovat principiul director, ca electorul să fie în cunoştință de cauză atunci când îşi exercită dreptul de vot.

S-a ținut cont de asemenea, ca organizarea alegerilor să nu conturbe bunul mers al producției.

Din păcate, la ora fixată (18,00), nu s-au prezentat decât Comisia electorală a Consiliului județean şi Comisia neutră, iar cea „autoinstituită" a absentat, refuzând astfel colaborarea. Încercând a se lua un ultim contact cu această „Comisie", rezultatul a fost că aceasta, din rea credință, a respins orice comunicare, inclusiv cu Comisia neutră.

Considerând că buna noastră credință a fost înşelată, nu mai recunoaştem competența acelei „Comisii". O declarăm nulă şi neavenită.

Apelăm la toți cetățenii onești să nu dea curs îndemnurilor destabilizatoare ale acelei „Comisii" electorale autoinstituite şi să acorde încredere Consiliului județean al FSN, care este unicul reprezentant al adevăratelor interese ale celor ce trăiesc şi muncesc pe teritoriul județului Timiş.

De asemenea, facem apel la vigilență revoluționară, într-un moment când forțe oculte încearcă să submineze ordinea socială şi instaurarea paşnică a adevăratei democrații.

general maior Gheorghe Popescu

(publicat în ziarul Timişoara, nr. 1 / 23.01.1990)

**N.R.** Conținutul acestui comunicat reflectă punctul de vedere al Consiliului județean Timiş al FSN, împărtăşit, la acea dată, şi de generalul Gheorghe Popescu, comandantul Garnizoanei militare Timişoara, care însă, peste doar câteva zile, şi-a inversat opțiunea, probabil sub influența unor presiuni corespunzătoare, contestând dreptul Consiliului județean Timiş de a organiza alegerile, în favoarea unei aşa-zise Comisii electorale autoinstituite.

## t. Comunicat din partea comandantului Garnizoanei militare Timişoara
### (în legătură cu alegerile pentru Consiliul județean al Frontului Salvării Naționale)

Alegerile democratice ale Consiliului județean al FSN se vor desfăşura după cum urmează:

- În baza Decretului-lege, acesta va avea în componență 51 de membri, reprezentanți ai tuturor compartimentelor social-economice din județ, care trebuie să-şi găsească reflectarea în structura Consiliului județean;
- Municipiul Timişoara, va fi reprezentat de un număr de 15 membri

aleşi conform structurilor rezultate din prezentul comunicat;

- Municipiul Lugoj, oraşele şi comunele din județ, pe baza locurilor alocate, vor alege membrii Consiliului județean, conform anexei;
- Minoritățile naționale (maghiară, germană, sârbă), cultele, tineretul muncitor, studenții, FDR: au asigurată reprezentarea în Consiliul județean, fiind alese direct de către organizațiile respective;
- Alegerea membrilor noului Consiliu județean se va conforma criteriului teritorial şi structurii social-economice stabilite de consiliile şi comitetele FSN din județ, până la data de 26 ianuarie 1990;
- Sâmbătă 27 ianuarie 1990, până la ora 18,00, la sediul Consiliului județean – sectorul organizatoric, camera 105, vor fi prezentate documentele care atestă alegerea democratică a tuturor membrilor din componența Consiliului județean. Acestea vor conține: data alegerii, numele şi prenumele celui ales, profesia, locul de muncă, vârsta, domiciliul, o scurtă apreciere. Procesul verbal va fi semnat de preşedinții şi secretarii consiliilor şi comitetelor FSN care au participat la alegeri;

- Duminică 28 ianuarie 1990, ora 19,00, în sala mare a Consiliului județean va avea loc prima şedință a Consiliului ales, care va desemna: Biroul Executiv, Comisiile de specialitate, organul județean al administrației de stat, şeful poliției județene şi comandantul grupului de pompieri.

Menționăm că alte categorii etnice şi unități social-economice care nu şi-au putut găsi reprezentarea în Consiliul județean, dat fiind numărul limitat al membrilor acestuia, vor putea fi cooptați în Comisiile de specialitate.

Redăm mai jos anexele care fac parte integrantă din acest cadru legal de desfăşurare a alegerilor.

general maior Gheorghe Popescu

Reprezentarea locurilor pe localități

## Anexa 1

Municipiul Timişoara – 24; municipiul Lugoj – 4; oraşul Buziaş – 1; oraşul Deta – 1; oraşul Jimbolia -1; Sânicolaul Mare -1; Cărpiniş + Săcălaz -1; Lovrin, Biled + Becicherec -1; Făget, Margina, Pietroasa + Tomeşti -1; Recaş, Remetea Ghiroda -1; Ciacova, Jebel -1; Boldur ,Darova, Victor Vlad Delamarina, Racovița -1; Sacoşu Turcesc, Moşnița, Chevereşu Mare -1; Moravița, Denta, Jamu Mare -1; Peciu Nou, Giulvăz, Giroc, Foeni -1; Cenei, Sînmihaiu Român, Uivar -1; Teremia Mare, Comloşu Mare, Lenauheim -1; Dudeşti Vechi, Beba Veche, Cenad, Periam – 1; Satchinez, Sînpetru, Variaş – 1; Belinț, Topolovățu Mare, Coştei, Ghizela -1; Bethausen, Balinț, Ohaba Lungă, Giarmata - 1; Traian Vuia, Fârdea, Bârna Mănăştur -1; Găvojdia, Nădrag, Ştiuca – 1; Tormac, Liebling, Voiteg, Banloc, Gătaia -1.

Repartizarea locurilor de membri pe municipiu

## Anexa 2

1. Întreprinderi şi instituții aparținând:

Ministerului energiei electrice, Ministerului industriei construcțiilor de maşini, Ministerul industriei electrotehnicii, electronicii şi informaticii, Ministerul industriei chimice şi petrochimice, Ministerul construcțiilor, Ministerul industriei uşoare, Ministerul poştelor şi telecomunicațiilor, Ministerul transporturilor, Ministerul comerțului interior, Ministerul învățământului public, Ministerul sănătății, Ministerul culturii, Ministerul finanțelor, Ministerul justiției, Cercetare – proiectare, Ministerul cultelor – câte 1 loc.

2. Reprezentanți:

Studenți, tineret muncitor, naționalitatea maghiară, naționalitatea sârbă, naționalitatea germană – câte 1 loc.

3. Experți angajați în activități şi contracte interne şi externe – 2 locuri.

*Total locuri în municipiul Timişoara: 24.*

(publicat în ziarul Timişoara,
nr. 1 / 23.01.1990)

**N.R.** După cum se poate constata, comunicatele (p), pe de o parte, precum şi (t) şi (u), pe de altă parte, apărute în două ziare diferite (Renaşterea bănățeană - ediție specială de o foaie de ziar, editată în data de 22.01.1990, luni, zi în care respectivul ziar nu apărea şi ziarul Timişoara, nr. 1 / 23.01.1990) sunt contradictorii, deşi sunt semnate de acelaşi general Gheorghe Popescu, fapt ce denotă fie că primul comunicat, având în vedere şi maniera imperativă în care a fost redactat, constituie un fals, aparținând Redacției ziarului Renațterea bănățeană, fie că generalul Gheorghe Popescu şi-a schimbat opinia şi decizia de la o zi la alta, deoarece primul comunicat acordă dreptul de organizare a alegerilor noilor Consilii ale FSN la nivel județean şi municipal, în Timişoara, aşa-zisei Comisii electorale autoconstituite, în contradicție cu legislația existentă, în timp ce celelalte acordă acelaşi drept Consiliului județean Timiş al FSN, în conformitate cu legislația existentă, la acea vreme (vezi Decretul-Lege (v)).

## u. Comunicat din partea comandantului Garnizoanei militare Timişoara

În ziua de 22 ianuarie 1990, la sediul Consiliului județean al FSN, a avut loc o întrunire la care au participat membrii Consiliului municipal şi ai Consiliului județean, ale FSN, reprezentanți ai Comisiei tehnice electorale şi ai Garnizoanei Timişoara.

Au fost supuse analizei documente scrise – buletine de vot, procese verbale de constituire ale comitetelor FSN din întreprinderi şi instituții, adeziuni din partea întreprinderilor, delegări de reprezentanți la sesiunea Consiliului municipal, precum şi stenograma şi procesul verbal al Sesiunii de constituire a Consiliului municipal al FSN, din data de 13 ianuarie 1990.

Consultând aceste documente, reprezentanți ai justiției militare şi civile au concluzionat că alegerile şi constituirea Consiliului municipal al FSN au întrunit condițiile procedurale şi de fond ale democrației.

Prin urmare, Consiliul municipal al FSN Timişoara este legal constituit în următoarea componență:

Biroul executiv:

1. Ion Marcu – preşedinte, electrician UMT

2. Gabriel Marinescu – vicepreşedinte, inginer „Electromotor”

3. Carol Singer – vicepreşedinte, lector, reprezentant al naționalității germane

4. Aurel Ghile – secretar, inginer „Electromotor”

5. col. Nicolae Opriş – membru, reprezentant al M.Ap.N.

6. Ştefan Ivan - membru, lector, Universitatea Timişoara

7. Caius Muțiu – membru, doctor inginer ITT

8. Ioan Şoimu – membru, inginer IOT

9. Loc vacant – reprezentant al tineretului

10. Georgică Arsenescu – economist „Panificație”

11. Emil Ilea – chimist IJPIPS

12. Petru Juravle – muncitor ILSA

13. Diodor Nicoară – dirijor „Filarmonică”

14. Marin Purice – inginer „ELBA”

15. Nicolae Rusan – muncitor CET

16. Simion Mărginean – tehnician UMT

17. Ioan Traleş – tehnolog UJECOP

18. Ladislau Feuerstahler – inginer IAEM

19. Roland Filimon – inginer „Electrotimiş”

20. Gheorghe Ciuhandu – doctor inginer, Institutul de cercetare-proiectare

21. Mihai Oprescu – inginer „Azur”

22. Şandor Iştvan – dr. Institutul de igienă, reprezentant: naționalitate maghiară.

23. Loc vacant – reprezentant al studenților

24. Loc vacant – reprezentant al naționalității sârbe

25. Loc vacant – reprezentant al cultelor.

Comandantul Garnizoanei
general maior Gheorghe Popescu
(publicat în ziarul Timişoara, nr. 1 / 23.01.1990)

N.R. Şi referitor la acest comunicat generalul Gheorghe Popescu şi-a schimbat opinia, în favoarea aşa-zisei Comisii electorale autoinstituite, infirmându-şi astfel o decizie făcută publică, prin prezentul comunicat, probabil tot sub efectul unor presiuni efectuate asupra sa, în acest sens, de către reprezentanți ai unor sfere de interese ce urmăreau acapararea conducerii Consiliului județean Timiş, respectiv a Consiliului municipal Timişoara ale FSN, de către persoane aservite acestor interese, sau manipulabile în acest scop, ceea ce, de fapt, s-a şi întâmplat, noii preşedinți aleşi ai celor două Consilii şi, în special, preşedintele Consiliului județean Timiş, dovedind, prin modul lor de conducere, o obedienţă caracteristică faţă de reprezentanții fostelor forțe de represiune, astfel încât o serie de acțiuni criminale, precum uciderea unor răniți în unele spitale din Timişoara, internați acolo, precum şi judecarea şi condamnarea aşa-zişilor terorişti, care au fost prinşi, fiind abandonate, fără ca noile Consilii: județean şi, respectiv, municipal, ale FSN, alese sub oblăduirea electorală a aşa-zisei Comisii electorale autoinstituite, să intervină în mod corespunzător, aşa cum au procedat conducătorii Consiliilor precedente, atâta timp cât s-au aflat în funcțiile respective de conducere.

## v. Decret-Lege
## privind constituirea, organizarea şi funcționarea Consiliului Frontului Salvării Naționale şi a Consiliilor teritoriale ale Frontului Salvării Naționale

**Art. 6.** În unitățile administrativ-teritoriale, județene, municipale, orăşeneşti şi comunale se constituie Consilii ale Frontului Salvării Naționale, organe ale puterii locale, ierarhic subordonate Consiliul Frontului Salvării Naționale.

**Art. 7.** Consiliile teritoriale ale Frontului Salvării Naționale au următoarea componență:

- Consilii județene şi cel al municipiului Bucureşti, între 35 şi 51 de membri;
- Consiliile municipale între 15 şi 27 membri;
- Consiliile orăşeneşti şi ale sectoarelor municipiului Bucureşti, între 11 şi 21 membri;
- Consiliile comunale, între 9 şi 15 membri.

Consiliile teritoriale ale Frontului Salvării Naționale aleg, dintre membrii lor, un Birou executiv format dintr-un preşedinte, doi vicepreşedinți, un secretar şi 3-5 membri.

Preşedintele Consiliului este şi preşedintele Biroului executiv.

**Art. 8.** Consiliile teritoriale ale Frontului Salvării Naționale răspund, pe plan local, de organizarea şi desfăşurarea activităților economice, comerciale, de ocrotire a sănătății populației, de învățământ şi cultură, edilitar-gospodăreşti, precum şi de apărare a avuției poporului, de ocrotirea drepturilor cetățeneşti, de asigurarea legalității şi menținerea ordinii publice în unitățile administrativ-teritoriale în care sunt constituite.

În exercitarea atribuțiilor ce le revin, Consiliile teritoriale adoptă hotărâri care sunt luate cu majoritate simplă a voturilor membrilor acestora.

Consiliile teritoriale ale Frontului Salvării Naționale îşi desfăşoară activitatea în sesiuni, precum şi prin comisii de specialitate. Aparatul propriu al comitetelor şi birourilor executive ale fostelor Consilii populare, cel al organelor locale de specialitate ale administrației de stat, precum şi ale instituțiilor social-culturale locale îşi vor desfăşura activitatea în actuala lor structură.

**Art. 9.** Numărul personalului şi structura aparatului Consiliul Frontului Salvării Naționale se stabilesc de către Biroul executiv al acestuia.

**Art. 10.** Sunt şi rămân dizolvate toate structurile de putere ale fostului regim dictatorial.

Consiliul Frontului Salvării Naționale

(publicat în ziarul Luptătorul bănățean, Timişoara, nr. 8 / 29.12.1989)

**N.R.** Decretul-Lege prezentat a reglementat, din punct de vedere legal, alegerea Consiliilor teritoriale ale FSN, constituite după data promulgării respectivului act legislativ (28.12.1989).

Cum Consiliul județean Timiş al FSN şi respectiv Consiliul municipal Timişoara al FSN fuseseră constituite înainte de această dată, pe baza faptului că FDR a declanşat şi condus Revoluția Română din decembrie 1989, aceste organe de conducere erau legitimate, de drept şi de fapt, de a conduce la nivel județean Timiş şi municipal Timişoara, fără ca cineva (persoană sau organizație abilitată) să le conteste, la vremea respectivă, existența şi legitimitatea de a se constitui şi conduce. Într-o situație oarecum similară, dar nu şi identică (deoarece FDR beneficia de legitimitate, printr-o participare corespunzătoare la revoluție, comparativ cu FSN), se afla FSN, la nivel central, prin Consiliul FSN, care nu s-a reconstituit, prin noi alegeri, după apariția Decretului-Lege menționat şi nici nu i s-a contestat corespunzător dreptul de a conduce țara, deşi existau destule motivații care să justifice o asemenea contestare, dar care, la acea vreme, erau mai puțin evidente.

Conform Decretului-Lege menționat, în cadrul Consiliilor FSN ale județului Timiş, respectiv municipiului Timişoara, ca şi în cadrul Consiliului central al FSN, s-a ales un Birou executiv, dintre membrii respectivelor Consilii, şi nu din afara acestora. Ca atare, protestul manifestat de anumite sfere de interese tributare fostelor structuri comunist-ceauşiste nu avea un temei legal, iar împiedicarea respectivelor Consilii de a organiza alegerile a reprezentat şi un abuz de drept, nu doar unul de fapt.

## x. Comunicat din partea conducerii Garnizoanei militare Timişoara
## (Comisia specială de la comenduirea Garnizoanei aşteaptă noi informații)

Readucem în atenția cetățenilor informația că începând din data de 25 decembrie a.c., la Comenduirea Garnizoanei Timişoara (Piața Libertății) funcționează o Comisie specială pentru identificarea tuturor morților şi dispăruților revoluției.

De la data începerii activității acestei Comisii şi până ieri, la ora 15, s-au prezentat 32 de persoane care, față de datele cunoscute anterior de Procuratura Militară, au furnizat alte informații; dintre acestea unele se referă la încă 2 morți, 5 răniți şi 2 dispăruți.

Sunt aşteptați şi alți oameni de bună credință să-şi aducă contribuția la stabilirea adevărului despre victimele Revoluției.

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 27.01.1990)

**N.R.** Pentru a putea controla investigarea celor ucişi şi răniți în revoluție, conducerea Garnizoanei militare Timişoara a constituit o Comisie proprie de investigație, care însă n-a finalizat nimic în acest sens, ba, mai mult, participanți la revoluție şi ofițeri ai Garnizoanei militare Timişoara au reclamat faptul că au constatat că aşa-zişii terorişti, prinşi în flagrant delict şi arestați, deținând arme care prezentau urme că au fost recent folosite, au fost eliberați de conducerea Garnizoanei militare Timişoara, fără a fi anchetați, judecați şi pedepsiți corespunzător.

## 6. Documente referitoare la contribuția conducerii ziarului Renaşterea bănățeană (provenită din Redacția fostului ziar oficial al PCR Timiş: Drapelul roşu) la împiedicarea Consiliului județean Timiş, respectiv a Consiliului municipal Timişoara, ale FSN, de a organiza alegeri în județul Timiş

### a. De ce "Renaşterea"?
### (Cuvânt la primul număr)

An nou, ziar nou. Acum, când țara trece printr-o perioadă de structurale prefaceri, când revoluția populară din decembrie a determinat schimbări adânci în toate straturile societății **este nevoie, mai mult ca oricând, de o presă liberă, angajată, aptă să susțină procesele înnoitoare ce se afirmă în viața publică, pentru asanarea întregului edificiu social, pentru a face ca ceea ce a dobândit revoluția să fie un proces de reînnoire,** cu caracter ireversibil, un proces de care România liberă să beneficieze, odată cu toți cetățenii ei, dincolo de naționalitate, credință religioasă, categorie socială ori profesională.

**Să punem umărul la renaşterea țării, să facem ca viitorul prosper pentru care poporul minunat al Timişoarei revoluționare s-a ridicat cel dintâi să izbândească definitiv în România liberă.** Nu vom uita că pentru această opțiune au căzut oameni, care au făcut sacrificiul suprem. Nu trebuie să uităm nici faptul că, dincolo de partide şi platforme politice, se află prosperitatea, unitatea şi independența țării noastre, ideal căruia înțelegem să ne subordonăm. Ştim că în aceste momente, încă dramatice, este nevoie de tărie morală, căci ravagiile produse de dicatura totalitară sunt adânci, ele antrenând încă mâluri în conştiințe. De acolo trebuie scos ultimul vestigiu al vechii alcătuiri intolerante a societății, cu tot cortegiul de determinări economice şi moral psihologice pe care le mai poate antrena.

De aceea, este nevoie de o presă care să informeze, să pună umărul, să încurajeze şi să consolideze noul, să contribuie la redresarea economiei naționale - la educația, în sens invers celei de până acum, apelând la principiile democrației. Desigur, **este şi un proces de autoeducație în care înțelegem să ne includem.** Avem, la această oră, un document pragmatic cert şi limpede pe care îl vom susține: platforma program a Consiliului Frontului Salvării Naționale. Opțiunile noastre ce vor urma, de pe urma condiției noastre de cotidian social-politic ce apare în județul Timiş, rămân încă deschise, sugestiile, criticile şi dorințele cititorilor noştri fiindu-ne de un prețios şi binevenit sprijin.

Cu aceste gânduri începem să scriem **Renaşterea**, atestare simbolică a cuvântului liber românesc pe plaiurile Banatului istoric, ale celor străbătute de apa Timişului îndeosebi. Dar, **nădăjduim sincer, ca cititorul de oriunde să găsească în paginile ziarului repere certe ale spiritului democratic românesc de pretutindeni, îndreptate spre clădirea viitorului demn şi liber al României, spre binele nostru, al tuturor.**

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 4.01.1990)

**N.R.** Publicăm această ipotetică declarație de intenție doar ca o mostră de ipocrizie publică, contrazisă ulterior prin fapte corespunzătoare, de către o conducere redacțională dispusă să-şi schimbe, precum lupii, doar părul, nu şi năravul.

### b. Din cuprinsul revistei Forum studențesc nr. 3, revistă a sudenților liberi din Timişoara

- **Nici o contribuție la Platforma Program. „Ori preşedinte, ori nimic"**
- **Nimic**
- **„Indicații prețioase"**
- **Cenzură!**
- **Secretara domnului Bălan - veşnic la datorie**
- **Zi şi noapte**
- **Vrem autobiografia Fortunatului**
- Problema studentului Mîndrilă
- **Şefii falangelor polițieneşti - raşi**
- Presa este liberă!
- Nu trageți în noi
- Fără violență
- **Armata e cu noi**
- Delirium tremens
- Actorul şi sălbaticii
- Se filmează
- Nu, Securitatea
- **"Confuzie" la nivelul conducerii Comitetului asupra desfăşurării evenimentelor post-revoluție**
- Post negru
- Şeful de post a murit
- Vive le chef de poste
- "Comisarul Paraipan" face ordine
- **Demisia lui Fortuna?!**
- **Timişoreni, hotărâți-vă singuri destinele!**

- Măsuri economice urgente
- La nivel de întreprinderi
- Alegeri libere
- Vot secret
- Democrație
- Uj Szo
- Politica e una
- Economia e alta
- Confuzie în rândul muncitorilor
- Întreruptă activitatea economică
- Frontule!
- **Revoluția este a poporului**
- **Nu este un monopol**
- Guvernul egal statului
- Nu alții
- Filmul e pe sfârşite
- Ultima frontieră a morții
- Actori, fiți cu noi!

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 11.01.1990)

**N.R.** Revista Forum studențesc era coordonată, la acea dată, de personajul George Şerban, care ulterior a ajuns coordonatorul ziarului Timişoara, înființat ca organ de presă independent, la solicitarea FDR, dar, sub conducerea respectivului personaj, s-a transformat ulterior în ziar anti-FDR. Ziarul Renaşterea n-a publicat până atunci şi nici de atunci încolo cuprinsul acestei reviste. Excepția menționată este motivată de faptul că acest număr al revistei incită public, ca şi ziarul Renaşterea, devenit ulterior: Renaşterea bănățeană, împotriva conducerii FDR-iste a Consiliului județean Timiş, respectiv a Consiliului municipal Timişoara, ale FDR, şi în special împotriva preşedintelui FDR: Lorin Ioan Fortuna.

## c. Decret privind măsuri pentru comemorarea eroilor revoluției
## Consiliul Frontului Salvării Naționale decretează:

Art.1. – Ziua de vineri, 12 ianuarie 1990, se declară, pe întregul teritoriu al României, zi de doliu național, în memoria martirilor Revoluției, a tuturor celor care şi-au jertfit viața luptând împotriva regimului dictatorial, pentru libertatea şi demnitatea poporului român, pentru dreptate socială.

În fiecare zi de vineri se vor oficia slujbe în lăcaşurile de cult, în amintirea martirilor Revoluției.

Art. 2. – Oraşele Timişoara şi Bucureşti se declară oraşe-martir.

Art. 3. – Piața Palatului din Capitală, unde au căzut numeroşi fii ai Patriei în apărarea idealurilor Democrației, Libertății şi Demnității Neamului, se va numi Piața Revoluției.

Art. 4. – În centrul oraşului-martir Timişoara, precum şi în Piața Romană şi în Piața Revoluției din oraşul-martir Bucureşti vor fi ridicate monumente închinate eroilor Revoluției, tuturor celor care au căzut în numele şi pentru idealurile acesteia.

În vederea elaborării proiectelor de monumente se instituie un concurs public. Înainte de luarea hotărârii definitive, cele mai reprezentative proiecte de monumente prezentate la concurs vor fi supuse aprecierii opiniei publice.

Preşedintele Consiliului Frontului Salvării Naționale,
Ion Iliescu

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 11.01.1990)

**N.R.** Ziua pe care conducerea Garnizoanei militare Timişoara, în cârdăşie cu Redacția ziarului Renaşterea bănățeană, au ales-o pentru organizarea unui complot anti-FDR, la nivelul Consiliului județean Timiş, a fost chiar ziua decretată ca zi de doliu național în toată țara, când atât la Bucureşti, cât şi la Timişoara, s-au organizat demonstrații anti-FSN, ca reacție a unor mulțimi corespunzător incitate şi dezlănțuite în acea zi. Aceste manifestări au fost condamnate doar la nivel central, de către Redacția ziarului Renaşterea bănățeană, fiind însă, de fapt, apreciate la nivel local, după cum se poate constata din luările publice de poziție ale Redacției ziarului Timişoara, precum şi ale conducerii Garnizoanei militare Timişoara.

## d. Remarcă a Redacției ziarului Renaşterea bănățeană

Foarte multe scrisori şi apeluri telefonice ne reproşează că nu publicăm nimic despre ce se întâmplă la şedințele diverselor nivele ale Consiliilor Frontului Salvării Naționale. Ne facem *mea culpa* spunându-vă că, deşi presa pare să fie liberă, încă suntem supuşii acestei libertăți ("Pleacă ai noştri, vin ai noştri", nu-i aşa?). Se derulează multe evenimente la care sau nu suntem invitați, sau nu avem voie să fim invitați! Doriți să aflați mai exact cine conduce județul şi municipiul? Şi noi!

Nu ştim de ce a venit Sergiu Nicolaescu la Timişoara!

(publicată în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 11.01.1990)

**N.R.** Publicată în chenar, pe prima pagină, fără titlu şi semnătură, cu o zi înainte de ziua de doliu național, această remarcă avea, de fapt, rolul de a incita public populația împotriva conducerii Consiliului județean FSN Timiş.

## e. Notă de protest asociată unui colectiv de proiectanți ai Centrului Teritorial de Calcul Electronic Timişoara
**(Vrem adevărul!)**

Adânc indignați de modul în care mass-media locală îşi aduce aportul la procesul de democratizare, ne-am propus să militäm pentru o presă liberă de intrigi şi complexe. Populația oraşului martir Timişoara nu merită confuzia creată de mediile de informare locală, prin ştiri incomplete, intoxicare cu informații fără importanță, trecerea sub tăcere a multor probleme majore. Toate ziarele locale, cu excepția „Renaşterii bănățene", au relatat despre ciudatul mod de alegere a Biroului Executiv al Consiliului Frontului Salvării Naționale din județul Timiş. „Renaşterea bănățeană", cotidian social-politic independent, a tăcut în stilul „Drapelului roşu"... S-a anunțat transmiterea la radio a adunării. S-a transmis muzică. La televizor am văzut un reportaj ciuntit sau regizat.

Ştim un lucru. În toată țara are loc o largă mişcare de alegere a cadrelor Frontului Salvării Naționale, de jos în sus. În județul Timiş se face altfel?

Adevărul incomplet sau exprimat tardiv este echivalent cu minciuna.

Solicităm ca, în sprijinul libertății cuvântului, să publicați integral această scrisoare.

Un colectiv de proiectanți ai Centrului Teritorial de Calcul Electronic Timişoara.

Ceea ce şi facem.

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 12.01.1990)

**N.R.** Publicarea acestui aşa-zis protest nesemnat, dar în chenar, singurul, de altfel, în chiar ziua de doliu național, are în vedere să indice faptul că Salariații Centrului de Calcul Electronic Timişoara, unde Lorin Ioan Fortuna a lucrat timp de mai mulți ani, doresc demiterea acestuia, fapt infirmat ulterior de constatarea că nici o întrunire a respectivilor salariați nu s-a realizat pentru a motiva un asemenea protest, în chiar ziua de doliu național, ci a fost vorba tot de o manipulare publică, inițiată de soțiile unor ofițeri de Securitate, care erau salariate la această unitate şi care au acționat astfel, în nume propriu, probabil la solicitarea soților lor, fără a se consulta, în acest sens, cu restul salariaților.

## f. Relatare a Redacției ziarului Renaşterea bănățeană cu privire la demonstrația de la Timişoara, din data de 12.01.1990
**(O nouă demostrație la Timişoara – Pentru o democrație reală)**

Ieri seară, în fața Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale, a avut loc o demonstrație paşnică, la care participanții au scandat: „Jos cu comuniştii!", „Jos cu Fortuna şi-a lui clică!", „Jos cu Rădulescu!", „Jos cenzura!", „Vrem alegeri libere!" etc.

Încercând să vorbească mulțimii în mai multe rânduri, dl. Lorin Fortuna, preşedintele Consiliului județean al F.S.N., a fost huiduit, demonstranții nedorind să intre în dialog.

Această stare de spirit a fost generată, fapt dovedit de scandările repetate ale mulțimii, de modalitatea nedemocratică de constituire a Consiliului județean, precum şi de felul în care componenții lui s-au numit pe funcții.

Pentru elucidarea acestor stări de lucruri şi pentru ca ele să nu degenereze în defavoarea democrației câştigate cu atâtea jertfe, oamenii muncii, **colectivele din care fac parte membrii Consiliului județean au datoria morală să ne scrie, să vină la redacție şi să ne informeze despre caracterul, conduita şi competența celor care (deocamdată) ne conduc.** În numele adevărului pe care-l slujim, vă asigurăm că nu vom denatura realitatea.

Urmare dorinței manifestanților, precum şi a unui număr mare de locuitori ai județului Timiş, dl. Lorin Fortuna a demisionat!

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 13.01.1990)

**N.R.** Modul de concepere a textului şi subtitlul folosit evidențiază dorința de manipulare publică a Redacției ziarului Timişoara, prezentând demonstrația complot din seara zilei de 12.01.1990 ca pe o demonstrație paşnică, precum şi ca o expresie a unui mare număr de locuitori ai județului Timiş, disociată de manifestația similară din capitală, care a fost blamată, în timp ce demonstrația din Timişoara a fost apreciată.

## g. Ştire publicată de ziarul Renaşterea bănăţeană

În ziua doliului național, întru memoria celor care şi-au dat viața pentru Revoluție, domnul Dumitru Mazilu, prim-vicepreşedinte al Consiliului FSN s-a aflat în oraşul martir Timişoara.

(publicat în ziarul Renaşterea bănăţeană, Timişoara, 13.01.1990)

**N.R.** Plecând precipitat din Timişoara, dl. Dumitru Mazilu a motivat că îl aşteaptă mai mulți ambasadori, în capitală, precum şi un tratament medical pe care trebuie să-l urmeze. În realitate, îl aştepta o demonstrație de protest anti-FSN şi un tanc, ca tribună improvizată, de pe care s-a adresat în mod corespunzător, celor prezenți, dar fără succes şi efectul politic pe care, probabil, conta.

## h. Luări de poziție față de manifestările de protest din data de 12.01.1990

Sunt convins că acum, aşa cum face Consiliul Frontului Salvării Naționale şi Guvernul României, fiecare, în interiorul său, trebuie să-şi fixeze prioritățile muncii şi vieții. Apoi, după acest travaliu intim demn şi ordonat, asemenea elementelor în tabloul lui Mendeleev, fiecare, cu condiția să nu fi fost pătat cu murdăria fără antidot a voluntarismului şi entuziasmului față de ceauşism, fiecare în căsuța sa, obligatoriu acolo, să ne adunăm puterile şi mintea spre a cosolida cuceririle Revoluției. **Democrația şi libertatea înseamnă, înainte de orice, încredere şi respect în oameni, dar înseamnă şi abținerea de la ambiții şi pofte meschine împotriva intereselor societății, înseamnă consimțământ individual şi colectiv față de ierarhia autentică a valorilor, înseamnă chiar autocenzură față de „micul demon" care sălăşluieşte în ființa fiecăruia, împingându-ne uneori la nihilism, egocentrism şi narcisism politic.**

**Având superbul exemplu al Eroilor Revoluției, să fim uniți şi toleranți, să înțelegem profund consensul național, diferențiind cu calm**, **discernământ şi competență, binele de rău, prietenul de duşman, adevărul de minciună, inițiativa de diversiune, sinceritatea de demagogie, dreptatea de răzbunare, convingerea de oportunism, nevinovăția de culpă, candoarea de lichelism, curajul de laşitate, dialogul de vacarm şi anarhie.**

**Făcând aşa**, de la „opincă la vlădică", **nu vom permite diversiunii, extrem de perverse acum, să-şi facă mendrele, nu o vom lăsa să devoreze valorile Revoluției, să decapiteze mârşav cuceririle ei dobândite cu imense jertfe de sânge.**

Corneliu Popovici

**N.R.** Acest apel la calm şi cumpătare, având ca autor un reprezentant al Redacției ziarului Renaşterea bănăţeană, apare abia după data de 12.01.1990, dată până la care acelaşi ziar a dus o campanie abilă de incitare a populației împotriva conducerii FDR, aflată la conducerea Consiliului județean Timiş şi a Consiliului municipal Timişoara, ale FSN, şi, după cum se poate remarca, apreciază FSN-ul doar la nivel central, nu şi la nivelul județului Timiş şi al municipiului Timişoara, unde era reprezentat de FDR.

*

## Să apărăm revoluția, să apărăm democrația!

Primim la redacție un APEL al Comitetului Frontului Salvării Naționale de la marea întreprindere timişoreană „Electrotimiş". Îl reproducem pentru că prin el se exprimă ideea nobilă a apărării revoluției, a democrației noastre.

**„Toți oamenii de bună credință din întreprinderea „Electrotimiş" sunt indignați de încercările de destabilizare politică ce mai au loc la nivel național şi simt nevoia de a lua o atitudine fermă împotriva unor astfel de acțiuni periculoase.** Prin aceasta vrem să sprijinim actualul guvern, care a dat dovadă de maturitate politică, claritate în gândire şi acțiune. **Aceşti oameni, care, prin deciziile luate, au făcut pentru Poporul Român mai mult decât toți ceilalți în 45 de ani, merită toată încrederea şi sprijinul nostru. Ceea ce alții au dărâmat în 45 de ani de dictatură nu se poate reclădi în câteva săptămâni. Acest proces necesită o durată mai lungă.** Pentru a-l desăvârşi, avem nevoie de:

· calm;

· fermitate şi curmarea zvonurilor alarmiste şi nefondate;

· dialog organizat;

· încredere în actuala conducere.

Numai astfel ne vom putea realiza idealurile de democrație şi libertate."

(text nesemnat)

Renaşterea bănăţeană, fapt ce ar motiva absenţa oricărui comentariu cu privire la ce s-a întâmplat în data de 12.01.1990 la Timişoara, dar exprimându-se apologetic cu privire la calitatea persoanelor care, la nivel central, au înfiinţat FSN.

*

Sunt muncitoare, mamă a trei copii, n-am făcut parte din nici un partid, trăiesc zilele acestea dramatice cu toată fiinţa mea, particip la viaţa ţării ca niciodată! Tocmai de aceea doresc să iau poziţie faţă de modul întristător în care s-a desfăşurat manifestaţia de vineri de la Timişoara. Nu cred că a fost o expresie a democraţiei noastre, dimpotrivă, dacă vom continua aşa, vom ajunge la anarhie. Am fost în faţa Consiliului Judeţean când un tânăr agitat, pe la ora 16, a oprit tramvaiul. „Bine, dar pierd intrarea în schimb, eu trebuie să ajung la fabrică, dacă nu producem, în curând n-o să avem ce mânca! Nimic, jos!, striga tânărul acela foarte „revoluţionar" şi astfel tramvaiul (toate tramvaiele!) n-au mai circulat, viaţa publică a fost serios stânjenită. Mai mult: în dreptul chioşcului de ziare am întâlnit un grup de tineri care îşi treceau din mână-n mână o sticlă de băutură. „Bine, aici v-aţi găsit voi s-o beţi?" – i-am întrebat. „Să vă fie ruşine! Nu cu asemenea „argumente" se face politică".

Am obţinut cu atâtea sacrificii libertatea. Dar, cu toate jertfele, fără demnitate, înţelegerea limitelor ce ni le-am impus, dacă nu dovedim respectul pentru legile noastre, noi nu vom putea îmbogăţi ideea de democraţie, nu vom asana economia, nici nu vom progresa, pe calea aleasă, aceea a pregătirii alegerilor libere din primăvară. Democraţie înseamnă respect pentru linia nouă ce se afirmă în conducerea ţării. Nu pe maidam se cuvine să ne arătăm „forţa", ci prin atitudinea noastră în muncă, prin recurgerea la delegaţii, prin forme civilizate, nu anarhice! Şi, nu uitaţi, legea impune obligaţia de a anunţa mitingurile cu două zile înainte la poliţie. Unde a fost poliţia municipală vineri? N-am văzut nici un poliţist. De ce oare?

Gina Nicoară

*

Nu pot avea linişte deplină până nu voi da glas emoţiilor încercate în seara zilei de 12 ianuarie când, pentru o clipă, văzând mulţimea atinsă de demenţă din Piaţa Victoriei din Bucureşti, am avut senzaţia că noi, românii, ne-am prăbuşit pe treapta cea mai de jos a abjecţiei, nemaiputându-ne ridica niciodată din acel rău.

Dacă paranoicii regimului alungat n-au avut niciodată curajul să iasă nepăziţi în public, demonstrându-ne laşitatea până în ultimele lor clipe, să nu uităm ţinuta plină de demnitate a domnului Iliescu, când, în acea seară încărcată de groază, a acceptat să urce pe carul blindat, în mijlocul acelei turme eterogene, turbate şi nestăpânite, capabilă să dezlănţuie, în acele momente, o mare ticăloşenie.

Să nu uităm chipul plin de candoare a omului care şi-a riscat viaţa pentru poporul care, în acel moment, îl batjocorea. Să nu uităm că Cerul ne-a hărăzit acum la cârma ţării oameni ale căror priviri spuneau mulţimii din acea noapte de pomină: „Iartă-i, Doamne, că nu ştiu ce fac!". În încheiere, numai atât: şi la Timişoara demonstraţia a dezamăgit profund. Se cuvine să învăţăm a ne exprima democratic.

dr. arhitect Sorin Gavra

(opinii publicate în ziarul Renaşterea bănăţeană, Timişoara, 16.01.1990)

N.R. Se poate remarca faptul că doar oameni de bun simţ, care au dorit să protesteze public, au realizat similitudinea manifestărilor din Timişoara şi Bucureşti, în data de 12.01.1990, nu şi Redacţia ziarului Renaşterea bănăţeană, care a apreciat într-un fel cele petrecute la Bucureşti şi în alt fel cele petrecute la Timişoara.

Şi conducerea Consiliului judeţean Timiş s-a deplasat, în seara zilei de 12.01.1990, la Consiliul judeţean al FSN pentru a dialoga cu demonstranţii, deşi nu era acolo, la acea oră, nu doar conducerea centrală a FSN, doar că, la Timişoara, aşa-zişii demonstranţi au fost foarte bine prelucraţi şi incitaţi, în prealabil, spre deosebire de cei din Bucureşti, pentru a nu accepta nici un dialog cu preşedintele Consiliului judeţean Timiş al FSN, ci de a pretinde doar demisia, pentru ca conducerea Garnizoanei militare Timişoara, precum şi Redacţia ziarului Renaşterea bănăţeană, să scape de un om, precum şi de un grup de oameni care-l susţineau, adică de conducerea FDR, care se dovedea deosebit de incomodă faţă de interesele celor două grupări reprezentând fostele forţe de represiune, de a-şi asigura prezenţa corespunzătoare, la nivel de conducere, chiar şi după revoluţie.

## i. Din respect pentru adevăr

Informăm cititorii noştri că ziarul „Renaşterea bănăţeană" şi, din câte ştim, nici celelalte mijloace mass-media, nu sunt cenzurate. Cele două fotografii apărute ca ilustraţie la reportajul „Zilele fierbinţi ale Timişoarei" nu-şi aveau locul în paginile respective. Regretăm greşeala făcută.

(publicat în ziarul Renaşterea bănăţeană, Timişoara, 16.01.1990)

**N.R.** Anunţul se referă la două fotografii inserate într-un articol privind o relatare din timpul revoluţiei, apărut în ziarul Renaşterea bănăţeană, 14.01.1990, în care sunt prezentate grupuri de demonstranţi care afişează o lozincă cu textul: „Jos Fortuna şi a lui clică", ca şi când o asemenea lozincă ar fi fost afişată, iar conţinutul său revendicat încă din timpul revoluţiei. În urma protestului şi a ameninţării cu darea în judecată şi luarea unei hotărâri, din partea Consiliului judeţean Timiş al FSN, de a interzice apariţia, în continuare, a ziarului, care funcţiona utilizând patrimoniul fostului ziar oficial PCR: Drapelul roşu, care intrase în patrimoniul Statului, Redacţia ziarului a publicat doar o corecţie, în data de 16.01.1990, în care nu face precizările de rigoare referitoare la manipularea şi incitarea publică, prin presă, la care s-a pretat, cerute în dreptul la replică solicitat, astfel încât cititorii să nu-şi dea seama la ce se referă, de fapt, corecţia respectivă.

## j. Comunicat din partea Redacţiei ziarului Renaşterea bănăţeană

**Asumându-ne sincer, conştient, cu profesionalism, încă din ziua biruinţei Revoluţiei, acest drept esenţial cucerit de martirii Timişoarei şi ai ţării – libertatea cuvântului şi a presei –, am pornit din inimă să ne facem cu adevărat meseria, cu deplină demnitate şi în numele sfânt al Adevărului.**

În dorinţa firească de a informa prompt opinia publică, în condiţii deloc uşoare, asumându-ne riscuri dintre cele mai mari, **s-a întâmplat uneori să şi greşim**, dar acest lucru poate fi explicat – şi orice om de bună credinţă va înţelege – prin uluitoarea derulare a evenimentelor, prin avalanşa imensă de fapte, întâmplări, date şi chiar incertitudini, care au presat efectiv asupra colectivului redacţional, în toată această perioadă, şi care, cu siguranţă, vor continua să existe.

Deşi este foarte greu, paginile ziarului „Renaşterea bănăţeană" au fost, sunt şi rămân generos deschise oricăror opinii, observaţii, critici la adresa muncii noastre, oricăror sugestii de îmbunătăţire a conţinutului şi graficii. În acest cadru democratic, slujind imperativele Adevărului, Dreptăţii şi Consensului statuate de Platforma-program a Frontului Salvării Naţionale, **ne manifestăm nedumerirea faţă de unele atacuri directe, neargumentate, dar abil manevrate şi difuzate în programele locale de televiziune şi radio. Din capul locului, ne-am declarat identitatea, aşa cum alţii n-au făcut-o, aceea de „cotidian social-politic independent", profesiunea noastră de credinţă fiind devoţiunea faţă de cauza cuceririlor Revoluţiei. Sub odioasa dictatură, este adevărat, am fost forţaţi, împotriva conştiinţei noastre,** asemenea imensei majorităţi a poporului, **să ocolim adevărul, să prezentăm doar „variantele oficiale" ale acestuia, fiind pur şi simplu mutilaţi sufleteşte şi paralizaţi profesional.**

**Am păstrat însă, în adâncul fiinţei noastre, curăţenia morală, demnitatea, buna credinţă, speranţa că va veni momentul când vom putea să ne exercităm cu adevărat profesia.**

**Nu am fost niciodată „activişti" ai partidului ceauşist, nu am fost consideraţi ca atare nici de aroganţii ciraci ai P.C.R., investiţi de analfabeţii celebri să ne dirijeze, ci simpli meseriaşi, funcţionari ca atâtea şi atâtea alte asemenea categorii, tratate cu dispreţ şi imbecilă superioritate de judeţ şi de C.C.**

**Am pornit pe un drum nou şi liber cu inimile deschise, cu dorinţa de a ne ispăşi greşelile trecutului, cu încrederea dată de miile de cititori care ne-au îmbărbătat şi ne îmbărbătează, văzând în noi oameni oneşti, devotaţi României libere.**

**Propunându-ne acest ţel – să contribuim prin cuvântul încredinţat tiparului – la consolidarea deplină a Revoluţiei, la intrarea în normal a vieţii economice şi sociale, am evitat să ne facem ecoul diversiunilor de orice fel, pentru a nu fi noi înşine promotori ai unor acte de dezordine, instabilitate, anarhie şi nihilism.**

**De aceea, suntem cuprinşi de indignare faţă de modul samavolnic în care am fost chemaţi la ordine şi discreditaţi printr-o hârtie (pretinsă document oficial) emisă de către Biroul executiv al Consiliului judeţean Timiş al F.S.N., prin care, contrar înseşi Platformei-program a F.S.N., s-a încercat ruperea coeziunii colectivului, prin numirea unui nou redactor şef**, în persoana d-lui Marcel Tolcea, redactor la Editura „Facla".

**Este regretabil că Televiziunea liberă Timişoara, cu care ar trebui să avem cele mai cordiale relaţii, a mijlocit acestui domn să apară pe micul ecran**

**şi să propună, vezi doamne, sondaje de opinii în legătură cu noi.**

În aceste momente grele, când trebuie să fim uniți, toți mobilizați să punem umărul la vindecarea rănilor materiale şi morale, atât de adânci lăsate de tâlhari, se impuneau nu tot soiul de reclame ieftine şi unele alimentate disensiuni, ci puțină decență!

Colectivul redacțional

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 17.01.1990)

**N.R.** Am selectat şi această declarație de intenție demagogică şi ipocrită, neconfirmată prin fapte, motivată doar de îngrijorarea conducerii Redacției ziarului Renaşterea bănățeană de a se vedea înlocuită, datorită abuzurilor de manipulare, incitare şi mistificare publică, prin presă, la care s-a pretat, împotriva Consiliului județean Timiş al FSN, precum şi a preşedintelui respectivului Consiliu (a se vedea şi N.R. anterioară).

## k. Notă publicată în ziarul Renaşterea bănățeană

**Cine este domnul Eugeniu Rădulescu?** ne întreabă un grup de lucrători din cadrul Primăriei județului Timiş – cu semnătură nominală – solicitând concursul opiniei tuturor cetățenilor. Punctul de pornire: desemnarea acestuia ca primar al județului Timiş. „Nedumerirea noastră constă în faptul că dl. Eugeniu Rădulescu este un fost membru plin al fostului cece al p.c.r., care, la ultimul congres al demagogiei şi minciunii, a fost unul dintre aceia care au adus osanale fostei dictaturi ceauşiste, ca ministru al construcțiilor de maşini şi delegat al fostei organizații de partid Sibiu. După ce a fost demis de către Consiliul Frontului Salvării Naționale, s-a considerat propice să fie numit în funcția de primar al județului Timiş... Nu ştim cine l-a propus şi susținut, dar suntem conştienți că trebuie să promovăm persoane competente pe plan profesional; nu avem nici o informație că dl. Rădulescu ar avea competență în problematica administrației de stat şi a economiei locale... Dacă dl. Rădulescu este un specialist, considerăm – dacă muncitorii de la I.M.T. îl doresc – ca acesta să fie folosit conform pregătirii sale de inginer mecanic (la numita intreprindere dânsul fusese inginer şef, apoi director general la C.J.U.M.M.R. Timişoara). Nu dorim să destabilizăm situația existentă, dar considerăm că este necesar ca dl. Rădulescu Eugeniu să demisioneze imediat din funcția de primar, urmând ca actualul vice-primar şi secretar să preia toate problemele administrației locale de stat, până la desemnarea altui primar".

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 18.01.1990)

**N.R.** Atribuită unui grup de lucrători din cadrul Primăriei municipiului Timişoara, nemulțumirea aparține, de fapt, unor sfere de interese ale fostelor structuri PCR-iste, susținute de conducerea ziarului Renaşterea bănățeană, care nu agreau desemnarea respectivei persoane în funcția administrativă în care a fost numită, pe baza experienței sale, recunoscută de reclamanți, chiar dacă s-a manifestat, ca a multor alți specialişti, în cadrul administrației PCR-iste.

Cum structura funcționărească a Primăriei municipiului Timişoara provenea din aceeaşi administrație PCR-istă, având însă calități profesionale net inferioare persoanei incriminate, atribuirea protestului unor funcționari ai Primăriei Timişoara, dar nenominalizați, desigur, constituie o falsă perdea menită să acopere interesele promovate de conducerea ziarului Renaşterea bănățeană, provenită din fostul oficios județean PCR: Drapelul roşu, care, la capitolul demagogie, propagandă deşănțată şi cult al personalității, mergând până la pupincurism, oricum deținea un record imbatabil, cel puțin la nivelul județului Timiş.

## l. Decret Lege privind trecerea în proprietatea Statului a patrimoniului fostului partid comunist

În timpul dictaturii ceauşiste, fostul Partid Comunist Român a acumulat bunuri materiale şi fonduri băneşti care i-au dat o forță economică puternică şi l-au situat practic în afara economiei naționale.

Toate mijloacele economice acumulate erau folosite pentru a servi pe dictator şi clanul acestuia, nomenclatura superioară de partid, precum şi pentru realizarea unor obiective politice pe plan intern şi extern fixate de dictator.

Numai la dispoziția dictatorului şi familiei sale se găseau în Bucureşti şi în împrejurimile acestuia 21 de palate şi vile, iar în județele țării 41 de palate şi vile rezidențiale, precum şi 22 de cabane de vânătoare.

Din circuitul agricol al țării au fost scoase circa 55.000 ha de teren agricol care au fost utilizate pentru organizarea a 45 de unități agroindustriale, producția realizată fiind în mare măsură pentru interesele organelor superioare de partid, **pentru încasări valutare**

**care nu erau supuse regimului legal ce se aplica în economie.**

**În plus, fostul Partid Comunist Român avea întreprinderi economice de producție, construcții-montaj, transporturi, poligrafice, de turism şi prestări servicii, de comerț exterior, institute de proiectare şi altele. Toate aceste unități erau reunite în cadrul Oficiului Economic Central "Carpați" şi foloseau peste 48.999 de salariați, realizând anual un volum de circa 10.000.000.000 lei producție-marfă, prestații şi desfaceri.**

Ținând seama de această situație anormală din punct de vedere economic şi social şi având în vedere că fostul Partid Comunist Român, în forma, structura şi cu regimul vieții interne din timpul dictaturii ceauşiste a încetat să mai existe odată cu Revoluția din decembrie 1989, precum şi necesitatea ca bunurile aparținând acestuia să fie preluate în interesul întregii societăți, Consiliul Frontului Salvării Naționale decretează:

Art. 1. - **Întregul patrimoniu care a aparținut fostului Partid Comunist Român trece în proprietatea statului, ca bunuri ale întregului popor.**

**Patrimoniul ce se preia în proprietatea statului cuprinde unitățile economice, mijloacele de producție şi de transport, terenurile, indiferent de destinație, clădirile şi dotările acestora, bunurile cu caracter cultural şi artistic, instituțiile de învățământ, sanitare, muzeistice, bazele sportive, de odihnă şi turism şi altele asemenea, precum şi orice alte bunuri materiale şi fonduri băneşti şi valutare, inclusiv creanțele care au aparținut fostului Partid Comunist Român, organizațiilor şi unităților din subordinea acestuia, indiferent de data şi sursa dobândirii lor.**

Art. 2. Identificarea şi preluarea în patrimoniul statului a unităților economice, instituțiilor, bunurilor şi fondurilor băneşti şi valutare prevăzute la art. 1 se fac de către o comisie stabilită prin hotărâre a guvernului.

Comisia va fi alcătuită din specialişti din domeniul economiei, finanțelor, transportului, culturii, sănătății publice, învățământului şi din alte sectoare de activitate, în funcție de natura bunurilor ce urmează să fie preluate.

Preluarea bunurilor se face pe baza bilanțului ce se va întocmi pentru fiecare unitate în parte, potrivit legii.

**Art 3. Trec în proprietatea statului şi bunurile a căror apartenență la patrimoniul fostului Partid Comunist Român va fi stabilită ulterior identificării şi preluării, potrivit art. 2.**

Art. 4. Guvernul va stabili, la propunerea comisiei instituite conform art. 2, modul de folosire a fiecărei categorii de bunuri trecute în proprietatea statului, precum şi repartizarea, în subordinea unor ministere şi altor organe centrale şi locale de profil, a unităților economice şi instituțiilor preluate.

De asemenea, Guvernul va asigura reintroducerea în circuitul public a valorilor culturale şi artistice, de interes național.

Art. 5. Guvernul va prezenta Consiliului Frontului Salvării Naționale, până la data de 1 martie 1990, un raport privind trecerea în patrimoniul statului a bunurilor ce au aparținut fostului Partid Comunist Român şi modul în care aceste bunuri urmează să fie folosite în interesul poporului.

De asemenea, guvernul va lua măsuri pentru informarea opiniei publice asupra valorii bunurilor trecute în proprietatea statului, conform prezentului decret-lege, precum şi cu privire la modul de punere în valoare şi utilizare a principalelor categorii ale acestor bunuri.

Art. 6. Personalul unităților economice şi instituțiilor trecute în proprietatea statului, în condițiile prezentului decret-lege, preluat odată cu acestea, se consideră transferat în interesul serviciului.

Personalul devenit disponibil primeşte, timp de trei luni, 50% din drepturile băneşti cuvenite anterior.

Personalul disponibil care se încadrează în alte unități, în termen de trei luni, beneficiază, pe această perioadă, de vechime în muncă şi îşi păstrează vechimea neîntreruptă în aceeaşi unitate.

Nu beneficiază de prevederile prezentului articol personalul care a îndeplinit funcții de conducere în politică.

Preşedintele Frontului Salvării Naționale, Ion Iliescu

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 19.01.1990)

**N.R.** În baza acestui Decret-Lege, conducerea Consiliului județean FSN Timiş ar fi trebuit să desființeze urgent Redacția fostului organ oficial al PCR Timiş (Drapelul roşu), transformat doar prin schimbare de păr, dar nu şi de năravi, mai întâi în: Luptătorul bănățean, ulterior în: Renaşterea şi apoi în: Renaşterea bănățeană, fapt nerealizat, la timp, ceea ce a permis împroprietărirea respectivei Redacții cu patrimoniul fostului organ județean PCR de presă: Drapelul roşu şi alierea respectivei Redacții cu conducerea Garnizoanei militare Timişoara pentru eliminarea de la conducerea județului Timiş a reprezentanților FDR, formațiune politică ce a declanşat şi condus, de la Timişoara, Revoluția Română din decembrie 1989, până în data de 22.12.1989, seara, când, la Bucureşti, s-a constituit Consiliul Frontului Salvării Naționale, formațiune declarată la început civică, iar ulterior politică, care a confiscat şi deturnat această revoluție, în folosul unor grupări de interese rezultate din fostele structuri represive ale dictaturii comunist-ceauşiste.

## m. Notă publicată în ziarul Renaşterea bănăţeană

A ajuns până la noi – pe căi ocolite – vestea că „un grup de inițiativă" (a cărui componență n-o putem preciza) a decis „să restructureze" şi să judece, în numele Revoluției, orientarea şi componența mass-mediei timişorene.

Ecoul acestor „inițiative" se face simțit şi într-un număr recent al revistei „Forum studențesc", în al cărei editorial se echivalează, în mod ofensator, activitatea ziariştilor timişoreni cu o luptă pentru „ciolan" şi sunt asociați cu activişti de partid de tristă amintire, de teapa lui Ilie Matei. În acelaşi text se recurge chiar la regretabile atacuri directe la persoană.

Declarăm că nu am respins şi nu respingem nici colaborarea, nici dreptul unor publicişti ori ziarişti în devenire de a avea alte opinii decât ale noastre, chiar de a le publica în ziar, dacă ni se prezintă şi întrunesc acordul nostru. A se porni însă o campanie ostilă, invocând numele libertății de opinie, proferând calomnii şi amenințări, ni se pare un procedeu străin celor mai elementare criterii etice, pe care îl respingem. Refuzăm un „dialog" conceput astfel!

Există o opinie publică pe care o servim cu onestitate şi căreia ne supunem, la urma urmelor, cu toții.

Colegiul de redacție

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 20.01.1990)

## n. Comunicat privind modul de organizare a alegerilor în vederea reconstituirii Consiliului municipal Timişoara şi al Consiliului județean Timiş, ale Frontului Salvării Naționale

**În vederea restabilirii încrederii şi asigurării stabilității activităților economice şi sociale, din inițiativa reprezentanților Consiliilor FSN din întreprinderi şi instituții ale municipiului Timişoara şi județului Timiş, s-a constituit Comisia electorală însărcinată cu asigurarea cadrului democratic al alegerilor.**

Comisia electorală este constituită numai pentru realizarea alegerilor de membri în cele două Consilii, municipal şi județean, urmând a-şi înceta activitatea odată cu finalizarea alegerilor.

Constituită azi, 19 ianuarie 1990, Comisia electorală pentru alegeri de membri în Consiliul municipal Timişoara şi Consiliul județean Timiş al FSN emite prezenta

HOTARÂRE:

Art. 1. Membrii Consiliului municipal al FSN Timişoara se aleg prin votul secret al delegaților (electori) desemnați de către Consiliile lărgite ale FSN din întreprinderi şi instituții, norma de reprezentare fiind de 1:200 din numărul de membri ai Frontului respectiv.

Art. 2. Pentru cele 27 de locuri ale Consiliului municipal se vor propune candidați de către grupuri de delegați (electori) în raport de 1 candidat la 20 electori, cu acordul Consiliilor pe care le reprezintă.

Art. 3. Membrii Consiliului județean al FSN vor fi aleşi prin votul secret al delegaților (electori) desemnați de către Consiliile lărgite ale FSN din întreprinderi şi instituții, norma de reprezentare fiind de 1:400 din numărul de membri.

Art. 4. Pentru cele 51 de locuri în Consiliul județean, candidații vor fi propuşi de delegaşi (electori) în raport de 1 candidat la 10–15 delegați.

Art. 5. Alegerea se face cu un singur buletin de vot pentru fiecare delegat, buletin ce cuprinde lista tuturor candidaților, în ordine alfabetică.

Art. 6. Fiecare delegat îşi exprimă opțiunea prin încercuirea numărului de ordine al candidatului şi sublinierea numelui acestuia pe listă, în limita numărului de locuri al Consiliului pentru care se votează (27 locuri la municipiu, 51 locuri la județ).

Art. 7. În caz de egalitate a numărului de voturi, pentru ocuparea ultimului loc în Consiliu, pentru alegerea unui singur candidat se va proceda la o nouă votare.

Art. 8. Vor fi declarați aleşi de către Comisia electorală candidații care vor întruni cel mai mare număr de voturi, în limita locurilor pentru Consiliul municipal sau județean.

Art. 9. Comisia electorală, constatând legalitatea alegerilor, declară pe candidații aleşi membri ai Consiliului municipal al FSN, sau Consiliului județean al FSN, după caz.

Art. 10. Membrii aleşi ai Consiliilor vor proceda la constituirea Consiliului pe funcții, în conformitate cu Decretul-Lege de constituire, organizare şi funcționare a Consiliilor teritoriale ale FSN.

Art. 11. Candidații propuşi pentru a fi aleşi în cele două Consilii fac parte numai dintre delegații desemnați pentru alegeri.

Art. 12. Listele cu numele şi prenumele delegaților vor fi înaintate cu toate formele legale Comisiei electorale şi vor cuprinde şi datele personale ale candidaților: numele şi prenumele, vârsta, profesia, funcția ce o deține, locul de muncă.

Art. 13. Listele de candidați vor fi date publicității în timp util.

Art. 14. Alegerile se vor desfăşura după următorul program:

– Până marți, 23 ianuarie 1990, orele 18,00, toate Consiliile FSN din municipiul Timişoara vor prezenta liste de delegați şi candidați pentru alegerile Consiliului municipal Timişoara al FSN.

– Până miercuri, 24 ianuarie 1990, orele 18,00, toate Consiliile FSN din județ vor prezenta listele de delegați şi candidați pentru alegerile Consiliului județean Timiş.

– Se vor prezenta liste separate de candidați; un candidat nu poate apărea pe ambele liste.

– Vineri, 26 ianuarie 1990, vor avea loc alegerile membrilor pentru Consiliul municipal Timişoara, în Sala Olimpia. Accesul delegațiilor în sală se va face între orele 8–9, pe baza buletinului de identitate şi a delegației individuale, ştampilată şi semnată de preşedintele şi secretarul FSN din partea căruia sunt delegați.

– Duminică, 28 ianuarie 1990, va avea loc alegerea membrilor pentru Consiliul județean Timiş al FSN, în Sala Olimpia din Timişoara. Accesul delegaților în sală se va face între orele 10–11, în aceleaşi condiții ca la alegerile pe municipiu.

– **Sediul Comisiei electorale se află în sala de şedință a Administrației presei locale din Timişoara, Bd. 23 August nr. 8,** unde se vor aduce şi depune listele de delegați şi candidați şi unde se pot obține informații şi lămuriri.

Preşedinte, ing. Corneliu Ritt
Secretar, av. Vasile Onofrei
**Membrii comisiei electorale:**
Nicolae Bach - Fabrica de încălțăminte Jimbolia
Bădiță Sorin - UJCOOP Timişoara
Brad Doru - Regionala CFR Timişoara
Braia Liviu - I.A. Timişoara
Ciupa Vasile - IAS Timişoara
Corban Ştefan - I.O. Timişoara
Drăghici Dan - TAGCMT Timişoara
Drăghici Delia - Întreprinderea de piele şi mănuşi Timişoara
Dugaci Livius - ELBA Timişoara
Haiduc Adrian - student Institutul Politehnic
Hanus Sandu - Solventul Timişoara
Laslău Ioan Aurel - Întreprinderea Poligrafică Timişoara
Mihali Petru - I.M. Timişoara
Mihăescu Mircea - Institutul Politehnic Timişoara
Mihăeş Aurel - CIUMMR Timişoara
Mihuț Aurelian David - IAEM Timişoara
Olei Emil - Arta monumentală
Ostaficiuc Constantin - UJCOOP Timişoara
Stan Sorin - I.A. Timişoara
Schnier Francisc - Întreprinderea calapoade Lugoj
Toth Gheorghe - I.R.P. Timişoara

La constituirea Comisiei electorale au participat reprezentanți ai Consiliilor FSN din următoarele întreprinderi şi instituții: IMT, Electrotimiş, Spumotim, Institutul Agronomic, Detergenți, ELBA, Institutul Politehnic, 1 Iunie, Solventul, IAEM, IJTL, Fabrica de Ciorapi, Fabrica de Țigarete, Industria Lânii, Victoria-Guban, Garofița, IPROTIM, Electrometal, IAT, IMAIA, Confecții Bega, IMCT, ITC Memorii, UJCOOP, Direcția apelor, Dermatina, 6 Martie, Banatim, Regionala CF Timişoara, Fabrica de zahăr, IRP Timişoara, IAS Timişoara, TAGCMT, Colegiul de avocați, Întreprinderea de Piele şi mănuşi, Întrep. calapoade Lugoj, CIUMMR, IOT, IPL, Întreprinderea Poligrafică, ICPGA, Pencoop, Kandia, Uniunea Artiştilor Plastici, IRA, ILF, ITT, Modern.

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 20.01.1990)

**N.R.** Se poate remarca motivația falsă şi alarmistă, invocată pentru constituirea acestei comisii, care chipurile urmărea restabilirea încrederii şi asigurarea stabilității activităților economice şi sociale, când de fapt exprima doar teama, motivată şi justificată, a conducerii Redacției ziarului Renaşterea bănățeană, de a fi înlocuită cu o conducere necompromisă de apartenența şi abuzurile comise de fosta Redacție a oficiosului județean PCR de presă: Drapelul roşu, capabilă să asigure ziarului respectiv corectitudinea şi deontologia profesională necesare unui organ de presă postrevoluționar.

Sediul acestei Comisii autoinstituite era, de altfel, chiar în sediul Redacției ziarului Renaşterea bănățeană, în sala de festivități, denumită ad-hoc: sală de şedințe a Administrației presei locale din Timişoara.

Invocând o inițiativă a reprezentanților Consiliilor FSN din întreprinderi şi instituții ale municipiului Timişoara şi județului Timiş, ca o posibilă legitimitate, respectiva Comisie s-a constituit şi a acționat, de fapt, în mod nelegal, legislația existentă (Decretul Lege de constituire a Consiliilor teritoriale şi Comitetelor pe întreprinderi ale FSN) neprevăzând o asemenea posibilitate.

Această Comisie n-ar fi avut câştig de cauză dacă n-ar fi fost corespunzător mediatizată, ca fiind legitimă, prin intermediul ziarului Renaşterea bănățeană şi sprijinită efectiv, în acțiunea sa, şi de conducerea Garnizoanei militare Timişoara, în condițiile în care, ca urmare a unor demersuri similare, Consiliul județean FSN Timiş a rămas fără preşedinte, rolul acestuia fiind preluat abuziv de comandantul Garnizoanei militare Timişoara.

Falsuri similare s-au evidențiat şi în cadrul listei finale de întreprinderi care au fost reprezentate.

În plus, majoritatea reprezentanților Comitetelor FSN menționate reprezentau, de fapt, persoane care s-au cunoscut şi anunțat reciproc, fără a avea un mandat corespunzător, în acest sens, pentru a constitui o asemenea Comisie electorală, sau nefiind nici măcar reprezentanți de drept ai Comitetelor FSN respective.

## o. Comunicat din partea Redacţiei ziarului Renaşterea bănăţeană

**(Punctul nostru de vedere**
**Oameni buni, cetăţeni ai Timişoarei şi ai întregului judeţ!)**

Ziarul „Renaşterea bănăţeană", făcut de gazetari profesionişti, care, încă din prima zi a Revoluţiei, au fost şi aşa vor fi mereu alături de Eroii şi Făuritorii Victoriei, de toţi locuitorii Oraşului Martir, pentru consolidarea drepturilor umane fundamentale, este acum defăimat şi atacat făţiş de grupuri autointitulate „tineri ziarişti şi scriitori timişoreni", care vor să ne alunge de la tribuna adevărului, în numele unor interese personale, meschine.

Potrivit adevăratei democraţii a libertăţii cuvântului, suntem pentru orice fel de dialog constructiv, pentru schimb şi diversitate de opinii, dar nu putem accepta în nici un fel tendinţa acestor grupuri de a instaura şi folosi metode ceauşiste de diversiune şi manipulare a oamenilor de bună credinţă, mai ales a tinerilor din Timişoara, adevăraţi autori ai Revoluţiei române.

Oameni buni! Iată ce s-a întâmplat de fapt:

Sâmbătă noaptea, când ediţia de duminică a ziarului era practic încheiată, în tipografie au apărut mai multe persoane care, în numele autointitulatului „grup al tinerilor scriitori şi ziarişti" au cerut destituirea întregii noastre redacţii. Aceşti „revoluţionari de profesie" şi-au descoperit subit vocaţia de gazetari, ambiţii şi orgolii determinându-i a ieşi neapărat în faţă, cu măşti de mieluşei, tare rău, vezi doamne, persecutaţi de comunism.

Apoi, un alt grup, sub presiunea „funcţiilor" pe care în nici un caz nu le-aţi acordat Dumneavoastră, stimaţi cititori, au introdus totuşi în ziar precizări şi comunicate de natură să destabilizeze, să deruteze alegătorii, să compromită fragilele structuri ale democraţiei atât de greu înfiripate, în fond însă să-şi consolideze poziţiile într-un „aparat", vai, atât de asemănător tristului şi vinovatului comitet judeţean P.C.R.

Dacă aceste grupuri sunt de bună credinţă şi doresc cu adevărat promovarea libertăţii cuvântului şi a opiniilor, am fost şi suntem gata să le găzduim ideile şi articolele în paginile ziarului, să ne întâlnim decent, cu răspundere şi argumente, la o masă rotundă, deschisă generos oricăror păreri ce pot aduce, realmente, calitate în presă.

Trebuie să ştiţi!

Absolut toate numerele de ziar pe care le-am scos în ultimele săptămâni au fost elaborate cu mari eforturi, sub presiune. Întâi, a fost presiunea securităţii şi cozilor de topor ceauşiste, care ne impuneau să denaturăm adevărul Revoluţiei. Apoi, în zilele represaliilor teroriste, sub presiunea gloanţelor şi, o spunem, sub teroarea fricii că vom fi lichidaţi. A urmat presiunea psihologică a unor membri din Biroul executiv al Consiliului judeţean al F.S.N. A apărut apoi interviul „consistent" şi fotografia d-lui Fortuna (răzbunând greşeala noastră de a publica, nemotivat, fotografia lui Radu Bălan). Sub permanenta ameninţare a desfiinţării redacţiei şi, recunoştem, a propriilor noastre slăbiciuni omeneşti, nu am dezvăluit adevărata faţă a multor realităţi şi moravuri supărătoare, neconforme cu primenirea noastră revoluţionară.

Sunt oameni care, punând bete în roate comisiei electorale ce-şi propune organizarea de alegeri cu adevărat democratice, se cramponează prin orice mijloace, inclusiv prin metoda clasică a intimidării, de meterezele puterii.

Răspundem celor care ne critică şi ne atacă:

- „De ce nu l-aţi primit pe Marcel Tolcea? V-ar fi fost acum mult mai uşor!"

- Inexact! L-am primit şi l-am ascultat. Iată ce ne-a declarat, când ne-a prezentat aşa-zisa „decizie" a protectorilor săi: „Fraţilor, credeţi-mă, nu am vrut să primesc: am fost mai mult decât silit! Ştiu, în redacţie e o muncă de jeg şi mă bucuram să scap! N-a fost cu putinţă! Zău, n-am vrut să primesc! Între noi fie vorba, şi la „Facla" începe, în curând, bâlciul...".

- De fapt, junele catindat la şefie a fost respins democratic de către întregul colectiv redacţional, fiindu-ne impus în mod nelegal, de către un organism, el însuşi pus în afara prerogativelor administrative.

- De altfel, avem cu toţii memorie: M.T. ne-a fost cândva coleg la corectură, unde a excelat numai prin comoditate. Poate că era şi suferind: cererea de transfer a fost motivată, cu insistenţă, invocând o mai veche boală de inimă. A căutat, cu aceeaşi fervoare, ajunsă acum de notorietate – uitând de... inimă – un loc mai călduţ, pe care l-a şi găsit la editura „Facla". Locurile călduţe sunt, de altfel, specialitatea junelui nostru catindat la postul de redactor şef. La editură i-a mers bine merci, era chiar, până la 22 Decembrie (când a devenit „revoluţionar") şi un zelos secretar adjunct de partid, evident, cu probleme de... propagandă. Exact ca în marile familii ale nomenclaturii ceauşiste, unde funcţiile se transmiteau din tată-n fiu, d-l Tolcea senior fiind cunoscut de mulţi ani ca un vajnic secretar p.c.r. şi primar la Sînnicolaul Mare şi Jimbolia. Poate că prietenii şi susţinătorii săi, domnii Claudiu Iordache, Nicolae Lengher, Ion Monoran, Mihai Olteanu şi Vasile Popovici i-au acordat credit, fără a-i cunoaşte biografia.

- „Sunteți ceauşişti, vreți să vă păstrați scaunele!"

- Respingem aserțiunea! Vrem să fim lăsați să slujim cinstit Revoluția, să promovăm o presă liberă, democratică, în baza unui larg pluralism, să facem un ziar deschis tuturor ideilor înnoitoare.

- „De ce nu v-ați prezentat sâmbătă la „masa rotundă" de la Casa studenților?"

- La dialogul inițiat, nu se ştie de către cine, redacția n-a fost invitată oficial. Am aflat câte ceva, dar nu ne-a parvenit nici o invitație. De altfel, nici nu se dorea un dialog. Ați auzit sloganul ieri, duminică: „ori demisionați în bloc, ori vă demitem. Venim luni peste voi cu 30.000 de oameni"! Iar d-l Vasile Popovici ne-a depus o „invitație" ce poate fi rezumată la „sunteți compromişi, plecați!"

Vedeți, aşadar, ce principii „democratice" îi animă pe virtualii gazetari ai Revoluției. De-ar şti cei care s-au sacrificat... Desigur, suntem decişi să ne înnoim în cel mai scurt timp! Fireşte, în modul cel mai democratic, potrivit legilor, pe bază de concurs. Toate posturile vor fi ocupate numai pe această cale, iar data concursului va fi anunțată în ziar.

În încheiere, informăm că Teodor Bulza şi Ildico Achimescu nu mai fac parte din redacție.

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, nr. 17/22.01.1990 – ediție specială)

N.R. Au fost selectate aceste articole pentru a evidenția ipocrizia fostei Redacții a ziarului PCR-ist județean: Drapelul roşu, convertit ad-hoc în Luptătorul bănățean şi ulterior în Renaşterea bănățeană. Totodată este însă evidențiată şi calitatea celor care conduceau Asociația scriitorilor români din Banat, alcătuită probabil pe aceleaşi şabloane umane ca şi Redacția ziarului Drapelul roşu, putându-se observa că şi de acolo s-au desprins doar lupi mai tineri, care doreau să ia locul lupilor mai bătrâni, dar cu aceleaşi metehne şi cu acelaşi caracter, precum Marcel Tolcea, devenit ulterior şi mason, reprezentând un caz tipic, care a pus în evidență faptul că încrederea conducerii Consiliului județean Timiş al FSN în conducerea Asociației scriitorilor români din Banat, pentru a desemna o persoană demnă de a prelua conducerea Redacției ziarului Renaşterea bănățeană (care funcționa cu patrimoniul fostului ziar oficial al PCR - Timiş, preluat de către Stat, deci administrat, la nivel județean, de către Consiliul județean FSN) a fost nemotivată şi, ca atare, nu doar neonorată, ci şi compromisă.

## p. Declarație de principiu

Opinia publică din Timişoara, făcând manifestă, prin mitinguri de protest, dezamăgirea sa față de activitatea profesională a fostei redacții a cotidianului „Renaşterea bănățeană", a cerut demisia în bloc a acesteia. Vechea echipă redacțională a destabilizat situația social-administrativă a județului prin inserarea în sus-amintitul cotidian a unor informații contradictorii, insuficient verificate şi deseori tendențioase.

Noul colectiv redacțional, constituit în mod provizoriu, îşi propune următoarele:

- independența reală față de toate structurile social-administrative şi politice: Frontul Salvării Naționale, Procuratură, Poliție, Armată, partide politice;
- toate comunicatele, apelurile şi hotărârile oficiale cât şi anunțurile persoanelor particulare vor fi publicate sub girul şi răspunderea celui care le emite;
- pentru o implicare promptă a ziarului în toate problemele de interes general, major şi urgent, solicităm cititorii să se adreseze cu încredere redacției.

(publicat în ziarul Timişoara, nr. 1 / 23.01.1990)

**N.R.** Această declarație de principiu motivează decizia Consiliului județean Timiş al FSN de a sprijini înființarea unui nou ziar, independent, la Timişoara, în condițiile în care ziarul Renaşterea bănățeană se transformase într-un factor de manipulare şi incitare publică împotriva conducerilor Consiliului județean Timiş, respectiv municipal Timişoara, ale FSN.

## q. Adunarea reprezentanților Consiliilor FSN democratic constituite

Ca urmare a mitingului desfăşurat marți, 23 ianuarie 1990, în fața sediului Consiliului județean al FSN, reprezentanți ai Consiliilor FSN din întreprinderi şi instituții din Timişoara şi din județ s-au întâlnit în cursul zilei de ieri, 24 ianuarie 1990, cu domnul general maior Gheorghe Popescu, prilej cu care s-a decis, cu majoritate de voturi, formarea unei Adunări a Reprezentanților Consiliilor FSN, investită să hotărască asupra următoarelor probleme:

1. Constatarea legalității constituirii Consiliilor municipal şi județean ale FSN;

2. Modalitatea democratică de constituire a acestor două Consilii;

3. Cum şi cine să realizeze practic acest lucru;

4. În caz de alegeri libere şi democratice, ce sistem de alegeri să fie adoptat.

După epuizarea punctelor aflate în discuție, s-a ridicat problema modului abuziv în care s-a procedat pentru destituirea redacției şi interzicerea apariției ziarului Renaşterea bănățeană, contextul în care a apărut ziarul Timişoara.

Hotărârile Adunării Reprezentanților Consiliilor FSN din întreprinderi şi instituții s-au luat prin vot deschis.

Asupra chestiunilor supuse dezbaterii, s-a hotărât:

1. **Actualele Consilii municipal Timişoara şi județean Timiş ale FSN nu sunt constituite în mod democratic;**

2. Modalitățile de constituire a acestora vor fi prin alegeri libere şi democratice;

3. **Comisia electorală, constituită din inițiativa reprezentanților Consiliilor FSN din întreprinderi şi instituții din Timişoara şi județ este investită să organizeze alegerile;**

4. Sistemul de alegeri adoptat este cel prin reprezentare;

5. Datele la care se vor desfăşura alegerile sunt următoarele: pentru Consiliul municipal Timişoara al FSN - sâmbătă, 27 ianuarie, ora 9; pentru Consiliul județean Timiş al FSN - luni, 29 ianuarie, ora 10.

**În urma analizei modului abuziv în care a fost interzisă apariția ziarului Renaşterea bănățeană, Adunarea Reprezentanților Consiliilor FSN din întreprinderi şi instituții ale municipiului şi județului a hotărât repunerea imediată în drepturi a acestui ziar.**

Au fost prezenți reprezentanți ai Consiliilor FSN din următoarele întreprinderi şi instituții: IAT, Regionala CFR, Azur, Detergenți, Banatul, IJPIPS, IFET, IACIM Braşov, Industria Lânii, IUGTC, ITC Memorii, BJATM, Centrul de Chimie, IMMR Simeria, Electrotimiş, IMC Institutul de Proiectări pentru gospodărirea apelor, Energoconstrucția, Direcția Apelor Mureş-Banat, filiala Timişoara, OGA, Poligrafia, Colegiul de avocați, Avicola, UJCOOP, IAS Timişoara, Fructus, BATMA, CCSITH, Spumotim, TAGCMT, Institutul Politehnic "Traian Vuia", IIRUC, Centrul Teritorial de Calcul, IMT, ICSITUMMR, ITT, Bumbacul, Arta textilă, IAEM, SUGTC, AMRCT, Ambalajul metalic, IPL, OSPA, Confecții Bega, IJRVMR Energoutilaj, Fabrica de ulei, OJT, DCJ, Trustul IAS, Direcția agricolă IELIF, IAMSAT, IMA Dispeceratul energetic, IJTL, Modern, Dermatina, ICAPPA, Energomontaj, ITSA, SMA Gătaia, SMA Timişoara, SMA Belinț, SMA Topolovăț, Trustul SMA, SMA Dudeştii Vechi, SMA Ciacova, SMA Jamu Mare, SMA Deta, SMA Cărpiniş, SMA Sacoşu-Turcesc, IMMDPT, IRA, Aeroport civil, TAGCI, Iot, Solventul, Fabrica de bere, SMA Făget, SMA Lugoj, SMA Periam, SMA Fibiş, 6 Martie, UJCM, Coop. Timiş, Coop. Încălțămintea, COMTIM, Electromor, 1 Iunie, Întreprinderea de prelucrare şi industrializare a laptelui, , ITA, ADAS, Electrobanat, DJDP, Întreprinderea de ciorapi, SMA Cenei, SMA Orțişoara, , SMA Găvojdia, SMA Bethausen, SMA Jebel, SMA Recaş, SMA Variaş, IPROTIM, SMA Gotlob, SMA Buziaş, ISPE, Depoul CFR, Peco, ISIM, ICSAP, CIUMMR, IJAPMPOP, Uniunea Democratică Maghiară, IPPS, AESC, Sere, Institutul agronomic, IRP, Întreprinderea de Transport COMTIM, Asociația Studenților Liberi.

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 25.01.1990)

**N.R.** Ca şi în cazul constituirii Comisiei electorale autoinstituite, nici un organ oficial, împuternicit legal, nu a constatat şi nu a certificat legalitatea sau măcar legitimitatea acestui nou organ, denumit: Adunare a Reprezentanților Consiliilor FSN, menit, la rândul său, să legitimeze constituirea Comisiei electorale, în afara conducerii Garnizoanei militare Timişoara, neabilitată însă legal în acest scop, care a acționat astfel în mod abuziv şi interesat, substituindu-se Consiliului județean FSN Timiş.

De asemenea, acuzația de neconstituire democratică a Consiliului județean Timiş, respectiv a Consiliului municipal Timişoara, ale FSN, se face prin proclamare (vezi art 3) şi nu prin demonstrare, cu probe corespunzătoare.

## r. Notă din partea Redacției ziarului Renaşterea bănățeană

În legătură cu relatarea apărută în ziarul „România liberă", din 24 ianuarie a.c., referitoare la interzicerea apariției ziarului „Renaşterea bănățeană", suntem datori cu precizarea: domnului ing. Sergiu Ştirbu nu i se poate reproşa luarea unei astfel de decizii. În calitate de director al Întreprinderii poligrafice, el s-a conformat Deciziei Consiliului județean Timiş al FSN, semnată de Biroul executiv al acestuia.

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 26.01.1990)

**N.R.** Conducerea Consiliului județean Timiş a solicitat, într-adevăr, conducerii Intreprinderii Poligrafice Timişoara, intreprindere de Stat, să nu mai tipărească ziarul Renaşterea bănățeană, în condițiile în care acest ziar s-a transformat într-o sursă de manipulare şi incitare publică, utilizând patrimoniul fostului ziar oficial județean al PCR, care, conform legislației adoptate imediat după Revoluție, a trecut în proprietatea Statului.

## s. Anunț dat de consilierul județean Florin Marton

În ziua de duminică, 28.01.1990, ora 11, se organizează miting popular în Piața Operei. Alături de locuitorii Timişoarei, vor participa delegații ale municipiului Lugoj, ale oraşelor Buziaş, Deta, Jimbolia şi Sînnicolaul Mare, precum şi reprezentanți ai comunelor din județul Timiş.

La această adunare populară vor participa ca invitați şi reprezentanți ai Consiliului Național al FSN din Bucureşti (Consiliului județean al FSN Timiş).

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 27.01.1990)

**N.R.** Fiind abandonat ulterior, de către cei pe care l-au susținut, împotriva conducerii FDR, coada de topor, din cadrul FDR, Florin Marton a încercat organizarea unui miting de tip „mineriadă" (care însă n-a mai avut loc, nefiind sprijinit de conducerea FDR), dorind ca, în acest mod, împreună cu grupul de consilieri care-l susținea, să se poată menține în conducerea Consiliului județean FSN Timiş.

## t. Anunț dat de consilierii județeni: Florin Cnejevici, Lorin Fortuna şi Claudiu Iordache

Subsemnații Cnejevici Florin, Fortuna Lorin şi Iordache Claudiu facem cunoscut că în data de 27 ianuarie 1990, în cursul unei şedințe extraordinare a Biroului executiv al Consiliului județean al FSN,, am demisionat atât din Biroul executiv, cât şi din Consiliul județean al FSN, datorită unor divergențe de opinii cu privire la modul de acțiune, în viitor, a acestor organisme în actuala lor reprezentare.

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 28.01.1990)

**N.R.** Demisia celor 3 consilieri județeni, membri ai Biroului executiv, al Consiliului județean FSN Timiş, a avut ca efect împiedicarea unui grup de consilieri județeni, susținători ai intereselor Consiliului central al FSN, de a organiza o demonstrație publică, ce constituia, de fapt, cum complot sprijinit de către Guvernul Petre Roman (prin generalul Jean Moldoveanu - şef general al Poliției), care avea drept obiectiv realizarea unui soi de "mineriadă" locală, prin care grupul de consilieri județeni, condus de Florin Marton, urma să mobilizeze o serie de muncitori din anumite întreprinderi pentru a-i incita împotriva celor care sprijineau Comisia electorală autoinstituită, ca să-şi păstreze astfel poziția şi să-şi sporească influența în cadrul Consiliului județean FSN Timiş. Această acțiune nu a putut fi realizată datorită demisiei celor 3 consilieri, precum şi măsurilor de contracarare pe care le-a luat gruparea de interese asociată Redacției ziarului Renaşterea bănățeană şi conducerii Garnizoanei militare Timişoara.

## u. Anunț din partea Poliției județene

1. În conformitate cu prevederile Decretului Lege, privind organizarea mitingurilor şi adunărilor publice, prin care astfel de activități trebuie înregistrate cu minimum 48 de ore înainte, la organul local de Poliție, care este obligat să ia măsuri specifice pentru organizarea corespunzătoare a acestora:

Facem cunoscut că în ziua de 25 ianuarie 1990, orele 12,30, reprezentanți oficiali ai Partidului Țărănesc Creştin şi Democrat au solicitat, în condițiile prevăzute de lege, organizarea unui miting în ziua de 28 ianuarie 1990, ora 12, în Piața Operei din Timişoara, care a fost avizat de Poliție, luându-se măsurile necesare.

2. **Întrucât în publicațiile "Renaşterea bănățeană" şi "Timişoara" din 27 ianuarie 1990 a fost anunțată o adunare populară din inițiativa Comitetului județean al Frontului Salvării Naționale, prin domnul Marton Florin, tot pentru data de 28 ianuarie 1990, ora 11, facem cunoscut că aceasta nu a fost înregistrată în termen, situație în care organizatorii poartă întreaga răspundere.**

3. În vederea prevenirii în viitor a unor astfel de situații, rugăm ca mijloacele de informare să publice asemenea anunțuri numai în cazul eliberării dovezii de înregistrare a cererii respective de către organul local de Poliție.

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 28.01.1990)

**N.R.** Şi ca urmare a acestui anunț, mitingul de tip "mineriadă" plănuit de grupul de consilieri județeni condus de Florin Marton n-a mai avut loc, Comisia electorală autoinstituită fiind împuternicită de conducerea Garnizoanei militare Timişoara de a organiza noi alegeri pentru Consiliul județean Timiş şi Consiliul municipal Timişoara, ale FSN.

## v. Anunț privind componența Biroului executiv al Consiliului municipal al FSN

În urma desfăşurării alegerilor libere şi democrate ale noului Consiliu municipal al FSN din 27 ianuarie a.c., pe data de 31 a avut loc prima sesiune a membrilor săi. Cu acest prilej a fost aleasă prin vot secret componența Biroului executiv, din care fac parte: dr. Szucsik Iosif - preşedinte; lect. Singer Carol - vicepreşedinte; ec. Ursu Marius - vicepreşedinte; av. Popa Constantin - secretar; ing. Oprescu Mihai - membru; dr. Cernescu Horia - membru; ing. Radu Gabriel - membru; dr. ing. Ciuhandu Gheorghe - membru; stud. Lupu Camelia - membru.

În şedința de constituire a Biroului executiv al Consiliului municipal al FSN Timişoara a fost ales ca Preşedinte de Onoare al Consiliului dl. Marcu Ioan, erou al Revoluției.

Prin aceasta se recunoaşte contribuția dlui. Marcu Ioan la victoria Revoluției din oraşul martir Timişoara.

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 02.02.1990)

**N.R.** Remarcăm doar numirea lui Ioan Marcu, devenit coadă de topor în cadrul FDR, ca preşedinte de onoare al Consiliului, deci membru de drept al respectivului Consiliu, fără să fi fost ales, ca o mostră a corectitudinii şi tipului specific de democrație după care a funcționat Comisia electorală autoinstituită.

## x. Anunț privind sesiunea Consiliului județean Timiş al FSN

În ziua de 1 februarie 1990 a avut loc cea de-a treia sesiune a Consiliului județean Timiş al FSN.

Lucrările au fost deschise prin alocuțiunea domnului general maior Gheorghe Popescu, care a apreciat noua componență democratică a Consiliului FSN, adresând urările sale de bine în activitatea viitoare a acestuia.

Punctele principale ale ordinii de zi au fost următoarele:

- alegerea comandantului Poliției județene Timiş;
- alegerea comandantului grupului de pompieri din județul Timiş;
- probleme organizatorice ale Comisiei de relații externe;
- organizarea administrativă a Consiliului județean al FSN;
- probleme aferente statutului (Radio) Televiziunii Timişoara liberă;
- statutul coordonatorilor de comisii de specialitate;

Au fost luate următoarele decizii:

- domnul Işocotenent colonel Viorel Oancea a fost numit şeful Poliției județului Timiş;
- domnul colonel Ioan Sasu a fost numit comandantul Grupului de pompieri din județul Timiş.

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 02.02.1990)

**N.R.** A se remarca onoarea făcută generalului Ghoerghe Popescu, care a contribuit decisiv, în calitate de comandant al Garnizoanei militare Timişoara, în autorizarea nelegală şi nelegitimă a desfăşurării alegerilor, în organizarea Comisiei electorale autoinstituite, în urma cărora au rezultat un nou Consiliu județean Timiş, respectiv un nou Consiliu municipal Timişoara, ale FSN.

## y. Anunț privind componența Comisiilor de specialitate ale Consiliului județean Timiş al FSN

La 31 ianuarie 1990, s-au desfăşurat lucrările celei de-a doua sesiuni ale Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale.

Au fost luate următoarele decizii:

**Stabilirea Comisiilor de specialitate.**

**1. Comisia pentru reconstituirea istorică a Revoluției de la Timişoara:** coordonator - Ivanciov Carol;

**2. Comisia pentru tineret:** coordonator - ing. Jupan Caius;

**3. Comisia pentru naționalități:** coordonator - medic Barany Francisc;

**4. Comisia pentru culte:** coordonator - preot Nicu Constantin;

**5. Comisia pentru sănătate şi ocrotiri sociale:** coordonator - Bordoş Doru;

**6. Comisia pentru ştiință şi învățământ:** coordonator - prof. Negoescu Nicolae;

**7. Comisia pentru cultură:** coordonator - scriitor Iordache Claudiu;

**8. Comisia pentru mediu şi echilibru ecologic:** coordonator - biolog Anghel Andrei;

**9. Comisia constituțională, juridică şi pentru drepturile omului:** coordonator - med. jur. Gâldău Florian;

**10. Comisia pentru relații externe:** coordonator - ing. Puri Gherhard;

**11. Comisia organizatorică:** coordonator - ing. Tăvală Tănase;

**12. Comisia pentru relații cu publicul:** coordonator - student Crețescu Constanța;

**13. Comisia pentru administrația locală:** coordonator - Balint Aurelian;

**14. Comisia pentru reconstrucție şi dezvoltare economică:** coordonator - ing. Drobny Henric.

În cadrul aceleiaşi şedințe a fost adoptată, în unanimitate, propunerea ca domnului pastor Laszlo Tökes să-i fie oferită preşedinția de onoare a Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale.

Biroul executiv al Consiliului județean Timiş al Frontului Salvării Naționale

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 02.02.1990)

**N.R.** De remarcat, şi în acest caz, conferirea preşedinției de onoare a Consiliului județean FSN Timiş, deci şi calitatea de consilier județean, lui Laszlo Tökes, în mod similar celui în care a fost conferită aceeaşi calitate, în cadrul Consiliului municipal FSN Timişoara, lui Ioan Marcu, în mod direct, fără a trebui să mai fie ales, ca o altă dovadă a aceluiaşi tip de democrație originală ce a caracterizat constituirea şi funcționarea Comisiei electorale autoinvestite.

## z. Precizare a domnului Ştefan Ivan

Referitor la interviul acordat "Victoriei" de fostul redactor şef al ziarului "Drapelul roşu", Teodor Bulza, şi publicat în numărul precedent, domnul profesor Ivan are de făcut următoarea precizare:

Întâlnindu-l pe domnul Bulza la Operă, în zilele fierbinți ale Revoluției, surprins de această întâlnire şi entuziasmat de evenimente, l-a întrebat dacă poate să scoată o ediție specială a "Drapelului", care să consemneze ceea ce se petrecea în oraş. Domnul Bulza i-a răspuns că nu poate şi, cu un umor cam negru, ce-l caracteriza probabil, pe atunci, a mai adăugat că ar dispune însă de spațiu la rubrica de anunțuri mortuare a ziarului. Se pare că domnul profesor Ivan nu a prea gustat gluma, nici atunci şi nici acum, în sensul în care ar fi dorit-o, poate, domnul Bulza. Cum nici nouă nu ne prea stârneşte hazul o astfel de glumă, chiar la şapte luni de la evenimente, facem publică precizarea domnului profesor Ivan.

(publicată în publicația Victoria, Timişoara, iulie 1990)

**N.R.** Considerăm că orice comentariu e de prisos în ceea ce priveşte buna credință, invocată, după revoluție, cu cinism şi ipocrizie, de Redacția fostului organ județean PCR de presă: Drapelul roşu, tranformat mai întâi în: Luptătorul bănățean, dar fără a fi semnat o anumită perioadă, şi, ulterior, în: Renaşterea bănățeană.

## 7. Documente de factură mai deosebită referitoare la activitatea Frontului Democratic Român

### a. Mesaj de felicitare din partea Consulului general al RSF Iugoslavia, din Timişoara, Mirko Atanackovic

În primul rând felicit poporul român şi în mod deosebit populația din Timişoara!

Salut Libertatea care a venit împreună cu Anul Nou!

Colaboratorii mei şi eu am văzut cu ochii noştri eroismul poporului român, eroismul tineretului, care este fără precedent în istoria Europei, după război. Cu pietate, cu mare respect, cu dragoste, suntem, în orele acestea, cu poporul român, din inimă, din tot sufletul.

Suntem mândri, deoarece şi noi am fost permanent în poziția să ajutăm, am fost împreună cu poporul în lupta poporului şi noi am dat o contribuție modestă, acordând ajutorul necesar în toate domeniile poporului român frate.

Dorim multe ore de fericire poporului român în libertate şi suntem convinşi că România, țară liberă, independentă şi democrată, va contribui la procesul de democratizare în Balcani şi Europa.

În mod special, sunt sigur că relațiile dintre Iugoslavia şi România vor fi mai bogate, multilateral dezvoltate, în interese reciproce.

(publicat în ziarul Luptătorul bănățean, Timişoara, 31.12.1989)

**N.R.** La solicitarea conducerii FDR, Consulatul iugoslav din Timişoara a adus o contribuție deosebit de importantă prin transmiterea, în străinătate, a faptului că, la Timişoara şi în România, s-a declanşat o revoluție împotriva conducerii comunist-ceauşiste.

### b. Un gând de suflet al unui medic sirian „Am fost şi suntem alături de poporul român”

„Sunt doctorul Nadjat Nassif, din Siria, medic specialist chirurg format la Clinica a II-a chirurgicală, de către profesorul dr. Constantin Calughera şi dr. Florin Miculiț. În seara zilei de 27 decembrie atât eu, cât şi colegii mei, am ajutat la transportarea răniților, la Spitalul clinic județean (trei studenți au fost împuşcați în fața cimitirului nr.7 şi numai unul singur a fost salvat). Acolo am şi rămas, ajutând şi operând răniți, până în dimineața zilei de 18 decembrie.

Marți, 20 decembrie 1989, am participat la manifestația din fața Consiliului Județean; a doua zi, împreună cu colegii, am fost la Operă, unde, în calitate de medic, am ajutat Consiliul Frontului Democratic Român, până la data de 22 decembrie, când am amenajat (tot la Operă) un mic cabinet medical. Ajutoare mi-au fost domnişoara Anca Violeta, asistentă medicală, şi colegul dr. Mujed Sihai. La un moment dat am rămas fără medicamente; l-am trimis la Spitalul județean pe tânărul Nicolae Rusan, cu o „Salvare”: am primit de două ori mai multe medicamente decât cerusem, de aceea îi mulțumesc, pe această cale, doctorului Ovidiu Golea, directorul spitalului. În ziua de 23 decembrie ne-am reîntors la spital: pe drum, din direcția respectivei unități sanitare, s-a tras şi spre noi.

Doresc acum să mulțumesc în mod special domnului Tiberiu Molodeț, minunat luptător şi organizator al tinerilor, un om gata să-şi sacrifice şi viața pentru Libertatea Poporului; domnişoarei Valentina Lucaciu, o fată admirabilă, de 19 ani, ce a dat dovadă de foarte mult curaj, susținând tot timpul moralul luptătorilor; domnului Nicolae Rusan, care a asigurat integritatea cabinetului medical şi a medicilor, ne-a transportat, în condiții grele, medicamentele atât de necesare…

Noi, studenții şi medicii arabi, care ne găsim în Timişoara liberă, am fost şi suntem alături de Poporul Român. Dorim să transmitem locuitorilor oraşului-erou Timişoara admirația pentru curajul cu care au aprins, aici scânteia revoluției care a cuprins apoi, toată țara. Deplângem soarta celor care au căzut, plătind cu sângele lor Libertatea Poporului. Trăiască România Liberă!

dr. NAJDAT NASSIF, medic specialist chirurg

(publicat în ziarul Renaşterea bănățeană, Timişoara, 18.01.1990)

**c. Poeme recitate în timpul revoluției, la Timişoara, în data de 21.12.1989**

## Poemul păcii

Pământu-i beat de sevă
şi adăpat cu sânge,
Dar numai el ne naşte
şi numai el ne plânge.
Pământu-i beat de rouă,
pe fața lui, întreagă,
doar între fum şi floare
lăsați-l să aleagă!
Pământu-i beat de vise,
boltă în noi răsfrântă,
dar numai el ne naşte
şi numai el ne cântă.

**Dimi Mavrodin**

## În cumpăna vremii

Se-adună prin preajmă un dor de schimbare,
Un gust de surpriză aşteaptă ecou.
Apasă pe cuget o gravă-ntrebare
Şi-i searbăd cuvântul în vârf de stilou.

S-ar spune că liniştea arde mai tare.
În ea se destramă şi morții-n cavou.
Tăcut e înainte de lupta cea mare,
Cu sufletul sumbru, chiar bravul erou.

Şi-atunci, dacă viața, prea rar milostivă,
O lume mai bună n-aduce cadou,
Laşi celor bicisnici izbânda fictivă,

Laşi celor nevolnici jelania tardivă
Şi coaja prudenței, ca puiul din ou,
O spargi cu nădejdea în evul cel nou.

**Lorin Ioan Fortuna**



forum studențesc

organ al consiliului uniunii asociațiilor studenților comuniști din c. u. timișoare ● anul XVII ● nr. 7 (132) 1989 ● 12 pag. 3 lei

CONGRESUL AL XIV-LEA AL PARTIDULUI, CONGRESUL MARILOR VICTORII SOCIALISTE

NE ANGAJĂM!

Cu sufletele pline de mîndrie,
Ne angajăm suprem, cu inimile-arzînd,
Să construim o mîndră Românie,
Cu dragostea-n faptă și în gînd !

Ne angajăm cu fruntea spre -nălțimi,
Conducătorul țării, ni-i pavăză și scut,
Cu brațele unite, vrem să făurim,
O țară fără seamăn, cum nu s-a mai văzut !

OMAGIU

Mărețului și unicului Om,
Credință și iubire îi jurăm,
Îi închinăm și gînduri, îi închinăm și faptă,
Căci sîntem siguri : asta-i calea dreaptă !

La cel de-al XIV-lea Congres
[illegible]
Nicolae Ceaușescu, în frunte să ne fie,
Erou între eroi, întrat în veșnicie.

Cu optimism urmîndu-ne alesul,
Așa cum ne-a-nvățat Congresul
Ne îndreptăm cu pas biruitor
Spre-al României comunism cutezător !

LELIANA VALENTINA PÂRVULESCU

Amplu program de muncă și acțiune revoluționară

Puternic mobilizată de grandioasele perspective ale devenirii patriei noastre prefigurate cu clarviziune științifică și strălucită cutezanță revoluționară în magistralul Raport prezentat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la tribuna Congresului al XIV-lea al Partidului Comunist Român, document de importanță istorică ce se constituie într-un amplu program de muncă și viață comunistă, studențimea timișoreană, la unison cu întregul tineret studios, cu întregul popor, își afirmă profunda sa aderiune la ideile și orientările de inestimabilă valoare teoretică și practică sintetizate în mod strălucit de marele strateg al națiunii noastre socialiste, hotărîrea de a acționa neabătut pentru transpunerea lor în viață, pentru aplicarea cu consecvență a principiilor teoriei și practicii revoluționare promovate de către partidul și statul nostru.

Trăim clipe de înălțătoare emulație patriotică și revoluționară în care întregul tineret universitar, într-o unitate de gînd și faptă cu întregul nostru popor, au înțeles pe deplin care sînt sarcinile ce ne revin cu privire la pregătirea profesională și politică exemplară a tuturor studenților cu privire la ridicarea gradului de cunoaștere și cultură, al conștiinței omului nou, constructor demn și conștient al noii societăți socialiste, angajîndu-ne în cinstea Marelui forum al comuniștilor români să facem totul pentru a urma sarcinile partidului nostru revoluționar, pentru a transforma pilda marelui nostru conducător într-un exemplu viu și mobilizator în tot ceea ce întreprindem pentru perfecționarea și autoperfecționarea, pentru ridicarea științei și culturii românești la noi cote superlative ale competitivității mondiale.

Învățînd în facultăți și institute dotate cu o tehnică de vîrf, trăind și muncind în spații universitare moderne, studenții simt în permanență ocrotire partidului, eforturile depuse pentru ridicarea nivelului lor de trai, inclusiv prin bursele acordate celor mai merituoși. Majorarea burselor, cît și extinderea acestora la toți fiii de muncitori și țărani cooperatori, măsură de excepțională valoare și profunde semnificații, adoptate de Comitetul Politic Executiv la propunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu, confirmă încă o dată în plus rolul ce i se atribuie tineretului, amplifică efectele acestei griji părintești, îndemnîndu-ne de a munci și mai susținut pentru a deveni specialiști de înaltă ținută de care are nevoie dezvoltarea în ritm ascendent a țării noastre.

FORUM STUDENȚESC

forum studențesc

Organ al Consiliului Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din Centrul Universitar Timișoara

COLECTIVUL DE REDACȚIE : ANCA ALADGEM, ROBICA BOEȘA, ADRIAN BĂDESCU, SIMONA CONSTANTINOVICI, DAN COCLICI, BOGDAN DRĂGHICI, ZENO GEAN (tehnoredactor), NICOLAE IONEL, (fotoreporter), MIRCEA MITRUȚIU (redactor șef-adjunct) ; FLORIN PETOLEA, MIRCEA POP (redactor șef) ; CRISTIAN POPESCU-CIODANU, DAN POPOVICI, DAN RĂȚIU, NICOLAE ROMAN (tehnoredactor) ; VALENTIN SĂMINȚĂ, FELICIAN SCOROBETE, GEORGE ȘERBAN (redactor șef-adjunct) ; IOAN UIBAR, CODRUȚA VASIU, IONEL ZOLOGA.

Redacția Casa de cultură a sindicatelor, str. Eforiei 5, cam. 1, telefon 1 67 97 (redacția — joi, ora 20) și Cămin 16/ 6, cam. 23 (redacția — luni, ora 20). Tiparul I.P. „BANAT"

## Cu privire la participarea la Revoluția Română din decembrie 1989 a autorului Proclamației de la Timişoara, din martie 1990

Autorul Proclamației menționate anterior: George Şerban, care menționa în respectiva proclamație că: „a fi comunist nu este o vină", precum şi că cei care au contribuit la definitivarea textului respectiv s-au aflat, de la început, în primele rânduri ale revoltei şi revoluției declanşate la Timişoara, acuzând ulterior conducerea Frontului Democratic Român că nu a fost suficient de radicală în revendicări, şi pretându se chiar la calomnii şi insulte grave, aduse conducerii şi membrilor Frontului Democratic Român, în revista Forum studențesc, precum şi în ziarul Timişoara, pe care le-a coordonat, în special din punct de vedere ideologic, şi care a mai afirmat că a încercat să ia contact, în data de 20.12.1989, cu conducerea Frontului Democratic Român, pentru a-şi oferi serviciile, în realitate, în acea perioadă era ocupat, în calitate de redactor şef adjunct, cu probleme de propagandă, de redactarea şi difuzarea numărului omagial al revistei Forum studențesc, organ al Consiliului Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din Centrul Universitar Timişoara, dedicat ultimului Congres al P.C.R., după cum rezultă din coperta respectivei reviste, anexată (stânga), cu mențiunea că respectivul număr a fost difuzat exact în perioada când, la Timişoara, avea loc revolta împotriva fostului regim comunist-ceauşist.



Fotografie reprezentând pe membrii Comisiei electorale autoinstituite (vezi comunicatul: 6n, din cadrul anexei), făcută la sediul ziarului „Renaşterea bănățeană", unde şi funcționa. O parte din membrii acestei comisii au ținut să constitue ulterior: Grupul de inițiativă intitulat: „Tot Banatu-i fruncea", după cum rezultă dintr-un anunț publicat în acelaşi ziar, în data de 09.02.1990.



VICTORIA

PERIODIC AL FRONTULUI DEMOCRATIC ROMÂN — TIMIȘOARA anul I nr. 1 Preț 0,50 lei

DE AICI S-A PORNIT

15 decembrie — Primele manifestări spontane în fața casei parohiale a preotului László Tőkés.

16 decembrie — Demonstrațiile iau amploare în mai multe cartiere ale orașului: Piața Maria, Complexul studențesc, Catedrală, Calea Girocului . . .

17 decembrie — Uriașe manifestații populare în fața sediului central al Consiliului județean al fostului regim despotic.

Represiunea forțelor de securitate. Numeroase victime în rîndul populației civile neînarmate. S-a tras asupra demonstranților în Calea Girocului, în Piața Operei, la Catedrală, în Piața Libertății, în Calea Lipovei, dar elanul luptătorilor este de nestăvilit.

18 decembrie — La naștere mișcarea revendicativ contestatară organizată în fabrici și instituții : Electrobanat, Electrotimiș, Uzinele mecanice Timișoara . . .

19 decembrie — Manifestațiile organizate în unitățile muncitorești continuă. Forțele de represiune prelungesc menținerea sub foc a maselor muncitoare.

20 decembrie — Are loc cea mai mare demonstrație populară împotriva regimului de tiranie.

În Piața Operei, numărul demonstranților se ridică la peste patruzeci de mii. În același timp, în fața Consiliului județean al regimului despotic demonstrează alte zeci de mii de muncitori, studenți, intelectuali.

Se constituie prima mișcare politică de opoziție — Frontul democratic român Timișoara, reprezentînd toate păturile sociale.

Grupului de manifestanți aflați în Piața Operei i se alătură cei din fața Consiliului județean

Publicația „VICTORIA” – organul de presă al Frontului Democratic Român şi ulterior al Asociației „VICTORIA” a Luptătorilor în Revoluție, din Timişoara, – prima publicație liberă, apărută la Timişoara, după revoluție



TRĂIASCĂ ROMÂNIA LIBERĂ!

LUPTĂTORUL BĂNĂȚEAN

Nr. 1
EDIȚIE SPECIALĂ
(Serie nouă)
22 decembrie 1989
Lei 0,50

DECLARAȚIA
Frontului Democratic
Român de la Timișoara

Iubiți compatrioți ! Minunați Eroi ai Timișoarei și ai Țării !

Vă vorbește din Timișoara, capitala istorică a Banatului, mare oraș românesc, unde s-a aprins flacăra eroică a idealului și sacrificiului național suprem, care a spulberat, prin jertfele pruncilor, ale tinerilor, ale locuitorilor săi, una dintre cele mai groaznice tiranii cunoscute în istoria umanității, care a întunecat și terorizat criminal, timp de aproape un sfert de secol, bunul, demnul și generosul nostru popor.

Această tiranie incredibilă, fundamentată pe minciună, dezbinare între semeni, trădare a celor mai sfinte interese ale națiunii și pe întunerec spiritual absolut, a escaladat treptele bestialității și ale demenței, ducîndu-le pînă la odiosul asasinat în masă și exterminarea oamenilor nevinovați.

Cînd auzea cuvintele libertate, dreptate și pîine, această monstruoasă hidră cu două capete paranoice spumega de furie, împroșcînd cu noroi o minunată tradiție de muncă și spirituală, o înălțătoare istorie națională, un brav și atît de încercat popor.

Iubiți compatrioți !

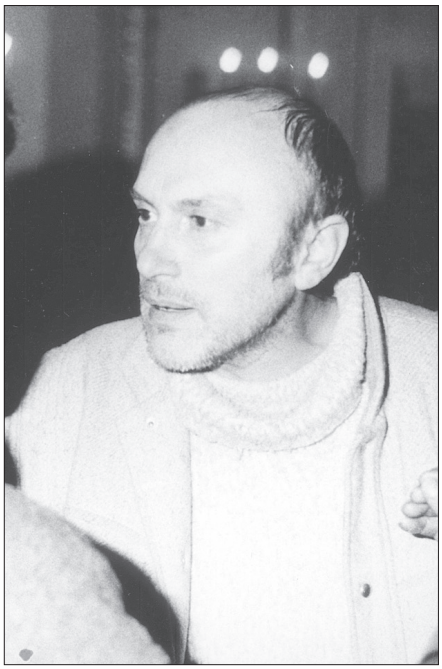
La acest ceas de cumpănă și adevăr, mă simt dator să vă spun că vărsările de sînge care au fost

Falsa publicație: „Luptătorul bănățean”, apărută în 23.12.1989, dar datată: 22.12.1989, incluzând o falsă declarație a Frontului Democratic Român, precum şi o falsă prezentare a fostului secretar județean PCR Timiş ca fiind lider al Frontului Democratic Român, realizată şi tipărită de fosta conducere a oficiosului județean PCR: Drapelul roşu, fără a include însă vreun nume de redactor. La cererea conducerii Frontului Democratic Român, a fost tipărită ulterior o dezmințire, publicată, în acelaşi ziar, însă abia în data de 25.12.1989

## Membri ai Comitetului fondator al Frontului Democratic Român



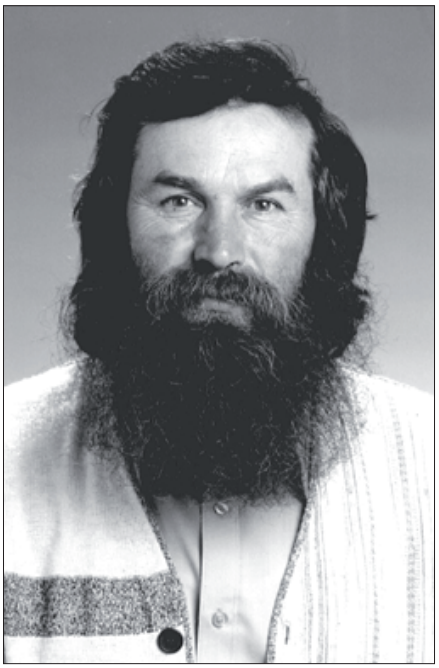
Lorin Ioan Fortuna – preşedinte



Claudiu Iordache – vicepreşedinte



Maria Trăistaru
– secretară --



Ioan Chiş – membru



Mihaela Munteanu

**Primul Birou executiv al Comitetului fondator al Frontului Democratic Român**



Vasile Alexandru Ciura



Ştefan Predan



Ioan Dolca



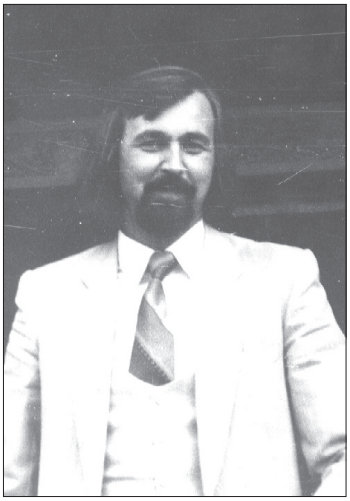
Traian Vrăneanțu



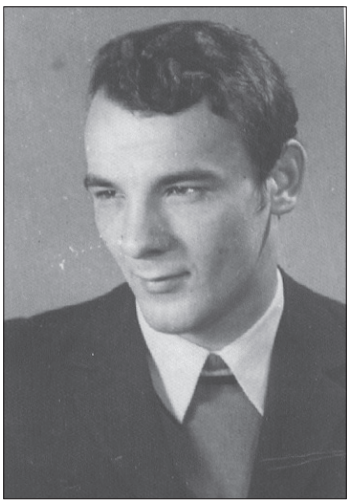
Romeo Dunca



Dinu Buhăianu



Ion Monoran



Silvian Baicon



Sabin Mărieş

# Mea culpa



*Mihaela Munteanu*

Atunci când existența este presată de diferite probleme, sau chiar de anumite amenințări existențiale, se pot comite greşeli considerabile în aprecierea sau chiar în rememorarea unor evenimente trăite în stare de tensiune existențială. O astfel de situație, nu doar regretabilă, ci, din nefericire, chiar şi condamnabilă, pentru care mă văd obligat acum să-mi asum responsabilitatea şi să cer scuze,* în mod public, este aceea în care, confruntat cu dispariția, prin furt, sau subtilizare, a mai multor documente importante ale Frontului Democratic Român (FDR) - formațiunea politică constituită la Timişoara, în data de 20.12.1989, în condiții de ilegalitate, care şi-a asumat decizia, precum şi riscurile existențiale aferente, de a acționa, în mod revoluționar pentru eliminarea de la exercitarea puterii de stat a clanului Ceauşescu şi a acoliților respectivului clan. Persoana în cauză, care este, de fapt, o autentică personalitate a Revoluției române din decembrie 1989, Mihaela Munteanu, precum şi ceea ce am putea denumi, în mod generic **o doamnă a României**, a fost prejudiciată, pe nedrept, datorită unei erori de apreciere, pe care am comis-o, dând curs unor informații furnizate de către un membru fondator al FDR, Nicolae Bădilescu, informații care s-au dovedit însă apoi a fi fost eronate, în ceea ce o priveşte pe Mihaela Munteanu. Concret, Nicolae Bădilescu, asigurându-ne că dispune de o foarte bună memorie, ne-a furnizat informații în legătură cu prima componență a Biroului Permanent al FDR, din care, conform respectivelor informații, lipsea Mihaela Munteanu, dar, în schimb, figura Nicolae Bădilescu. Dând credit acestor informații, am făcut de mai multe ori referiri publice la componența primului Birou Permanent al FDR, în varianta furnizată de către Nicolae Bădilescu, considerând că acesta era şi adevărul istoric. Trebuie să precizez, în acest context, că Mihaela Munteanu a contestat componența primului Birou Permanent al FDR (în varianta furnizată de Nicolae Bădilescu), afirmând că a făcut parte din componența respectivului organ executiv de conducere a FDR, precum şi că i se făcea o mare nedreptate, prin omiterea sa din componența organului executiv menționat. Această controversă a putut fi clarificată destul de târziu, când s-au dat publicității înregistrările audiofonice ale alocuțiunilor rostite la microfonul celebrului balcon al Teatrului Național, precum şi al Operei Române, din Timişoara, efectuate cu prilejul constituirii Comitetului de Inițiativă pentru înființarea FDR (în data de 20.12.1989), precum şi a primului Birou Permanent, ca organ executiv al FDR. Printre alocuțiunile menționate, la ora când evenimentele precizate anterior au avut loc, există şi alocuțiunea Mihaelei Munteanu, în timp ce alocuțiunea lui Nicolae Bădilescu apare mai târziu, când componența primului Birou Permanent al FDR era deja stabilită, în următoarea componență:

1. Lorin Ioan Fortuna - preşedinte
2. Claudiu Iordache - vicepreşedinte
3. Mihaela Munteanu - secretar
4. Ioan Chiş - membru
5. Maria Trăistaru - membru.

Având în vedere cele menționate anterior, îmi cer public scuze, pe această cale, pentru eroarea comisă în mod involuntar, şi cer iertare de la Mihaela Munteanu pentru prejudiciul de imagine pe care i l-am cauzat prin comiterea erorii pe care am precizat-o. Fac cunoscut că înregistrările audiofonice menționate pot fi ascultate şi pe CD-ul intitulat: "Frontul Democratic Român - Timişoara, 20 Decembrie 1989", editat, în cursul anului trecut.**

***Lorin Ioan FORTUNA***



** n.c. - se introduce: unei persoane*
*** n.c. - se introduce: care nu conține însă întreaga înregistrare aferentă, tuturor membrilor organului executiv respectiv*

## Membri ai Frontului Democratic Român



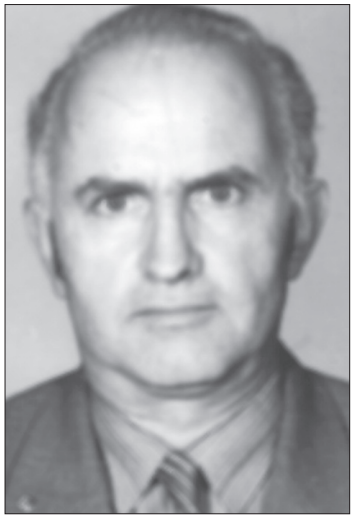
Adrian Sanda



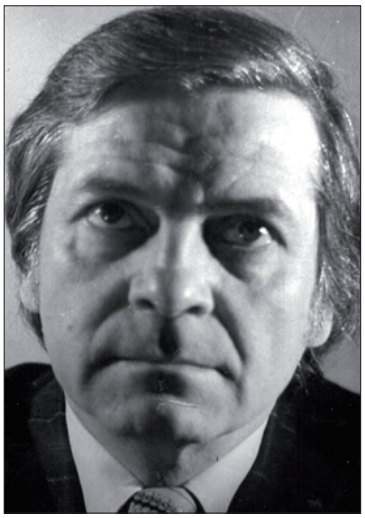
Constantin Borca



Liviu Jurcovan



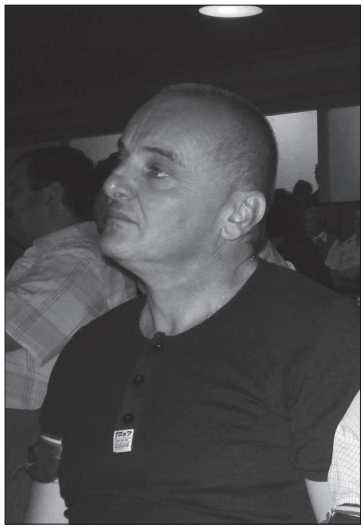
Mircea Capotescu



Eugen Moțățeanu



Dan Albuțiu



Emil Vlădăsan

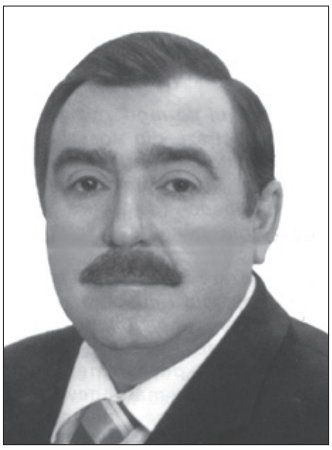


Liviu Băcana

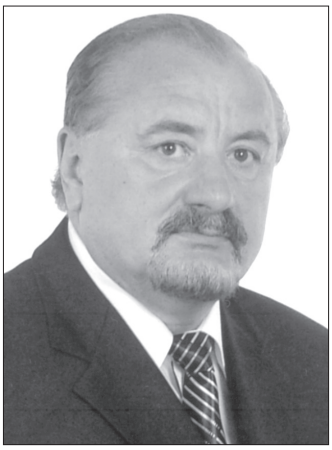


Petre Irimuş

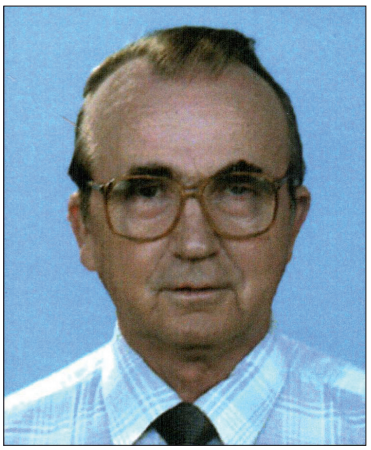
## Membri ai Frontului Democratic Român



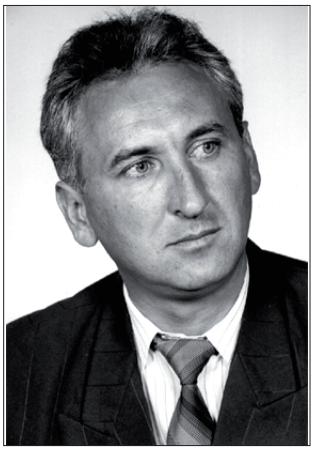
Petre Petrişor



Radu Motica



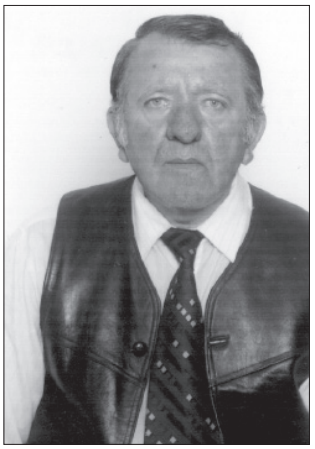
Ivan Efseev



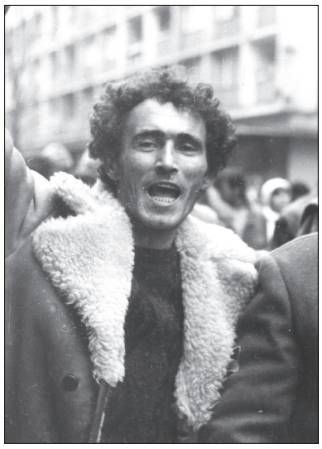
Ioan Beni Oprea



Dorel Şerb



Ioan Ianăş



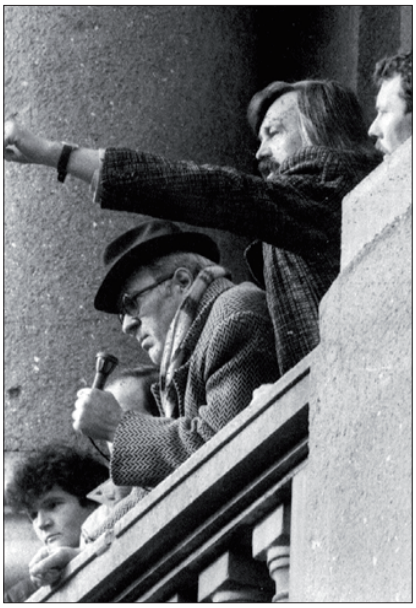
Gheorghe Munteanu



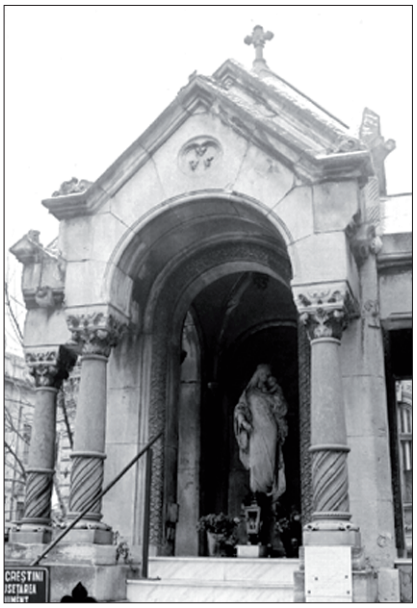
Ştefan Cojocnean



Cornel Jurca



Poetul şi unul dintre oratorii revoluției: Ion Monoran, îndemnând, în data de 20.12.1989, demonstranții din fața fostului Comitet județean P.C.R. să se îndrepte spre Teatrul Național, pentru a se alătura Frontului Democratic Român, constituit acolo.



Monumentul Prea Sfintei Maria cu Pruncul, simbolul din Piața cu acelaşi nume, în care s-a declanşat revolta timişoreană, în data de 16.12.1989, acelaşi loc în care a fost martirizat Gheorghe Doja, în anul 1514




Mesajul simbol transmis generațiilor viitoare de către membrii fondatori ai Frontului Democratic Român, inscripționat pe clădirea Teatrului Național şi a Operei din Timişoara



Revoluția Română din decembrie 1989 a consacrat, la Timişoara, rugăciunea colectivă, în care zeci de mii de oameni se roagă, în genunchi, în fosta Piață a Operei (actualmente: Piața Victoriei) din Timişoara, în după-amiaza zilei de 20.12.1989, pentru cei care s-au jertfit şi pentru ca Dumnezeu să ajute Poporul Român să se elibereze de dictatură



Pavazarea corespunzătoare a fațadei Teatrului Național şi a Operei din Timişoara, tribuna principală a revoluției, precum şi asigurarea sonorizării şi amplificării necesare zecilor de mii de participanți la revoluție, a constituit o problemă serioasă, rezolvată cu bine, cu sprijinul unor tineri specialişti.



Noaptea de 20-21.12.1989 a fost momentul crtitic, în care în Piața Operei n-au rămas decât aproximativ 200 de demonstranți, în majoritate oameni simpli şi tineri.

Din fericire forțele de represiune n-au folosit acest moment pentru anihilarea Frontului Democratic Român, ci au aşteptat ziua următoare, în care era programată invazia Gărzilor patriotice din Oltenia, scenariu anihilat însă de revoluționari timişoreni.










Răspunzând apelului lansat de conducerea Frontului Democratic Român, coloane de demonstranți din marile platforme industriale ale Timişoarei s-au deplasat în dimineața zilei de 21.12.1989 spre Piața Operei (Piața Victoriei de azi) pentru a participa la revoluție.







Tinerilor le-a revenit un rol deosebit în animarea corespunzătoare a demonstrației maraton din fosta Piață a Operei (actualmente Piața Victoriei) din Timişoara




Lorin Ioan Fortuna dă citire Proclamației Frontului Democratic Român din balconul Teatrului Național din Timişoara în dimineața zilei de 21.12.1989



Lorin Ioan Fortuna anunță căderea regimului comunist-ceauşist,în data de 22.12.1989



Aprovizionarea participanților la revoluție, din Timişoara, nu a fost o problemă uşoară, dar a fost rezolvată în condiții acceptabile, cu sprijinul unor oameni de bunăvoință

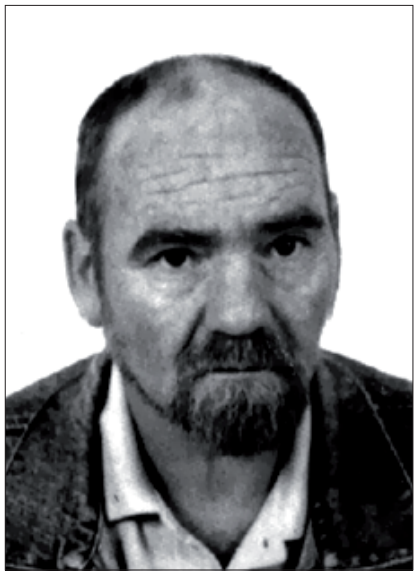




Ioan Aurel Laslău



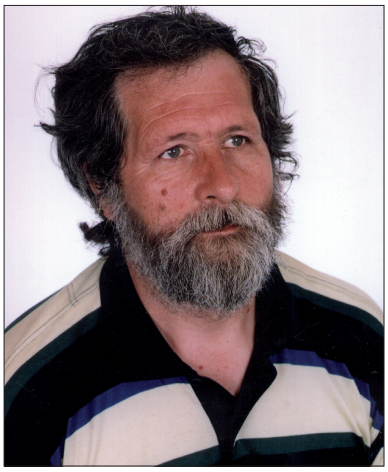
Vasile Ban



Petru Hubert



Mircea Tonenchi



Grigore Zotov



Ioan Ieremia

Colaboratori importanți ai Frontului Democratic Român, cu sprijinul cărora au fost tipărite şi multiplicate documentele fundamentale emise si difuzate, în timpul revoluției, la Timişoara





Reprezentanți ai Frontului Democratic Român reîntorcându-se după ce au convins aşa-zisele „gărzi patriotice”, trimise cu mai multe trenuri din Oltenia, să reprime, cu bâte, revoluția la Timişoara, să se alăture demonstranților



# A CAZUT TIRANIA!

Din însărcinarea COMITETULUI DE ACȚIUNE AL FRONTULUI DEMOCRATIC ROMÂN, dăm citire următoarei proclamații :

I. Frontul Democratic Român este o organizație politică constituită la Timișoara pentru a realiza un dialog cu guvernul român în scopul democratizării țării. Frontul Democratic Român condiționează începerea acestui dialog cu demisionarea tiranului Nicolae Ceaușescu.

II. Propunem guvernului român ca bază de discuții următoarele revendicări :

1. Organizarea de alegeri libere ;
2. Libertatea cuvîntului, presei, radioului și televiziunii ;
3. Deschiderea imediată a granițelor de stat ;
4. Integrarea României în rîndul statelor care garantează și respectă drepturile fundamentale ale omului ;
5. Eliberarea neîntîrziată a tuturor deținuților și disidenților politici din România ;
6. Revitalizarea economiei naționale ;
7. Reforma învățămîntului în spirit democratic ;
8. Dreptul de a manifesta liberi ;
9. Libertatea reală a cultelor religioase ;
10. Îmbunătățirea asistenței medicale și alimentației publice.

III. Referitor la evenimentele din Timișoara :

Cerem cu fermitate să fie trași la răspundere cei care au dat ordin să se tragă în popor ;

Cerem restituirea decedaților, pentru a fi îngropați după datină, cu doliu național ;

Cerem eliberarea imediată a tuturor celor arestați în urma manifestațiilor ;

Cerem autorităților recunoașterea oficială a COMITETULUI DE ACȚIUNE A FRONTULUI DEMOCRATIC ROMÂN înființat la Timișoara.

Mulțumim tuturor celor care s-au ridicat împotriva tiraniei, precum și colectivelor Teatrului Național din Timișoara pentru sprijinul acordat.

**Poporul Român a învins**

# DIE TYRANNEI wurde gestürzt!

Im Auftrag des AKTIONSKOMITEES DER RUMÄNISCHEN DEMOKRATISCHEN FRONT; bekunden wir folgende Proklamation

I. Die Rumänische Demokratische Front ist eine politische Organisation in Temeswar gegründet mit dem Zweck mit der Rumänischen Regierung zu verhandeln für die demokratisierung des Landes. Die Rumänische Demokratische Front wird nur dann verhandeln wenn der Tyrann Ceaușescu Nicolae als Staatschef abdankt.

II. Wir schlagen der rumänischen Regierung anhand von Diskussionen folgende Veränderungen vor:

1. Organisierung freier Wahlen;
2. Wortfreiheit für Presse, Rundfunk und Fernsehen;
3. Die sofortige Öffnung der Staatsgrenzen;
4. Die Integrierung Rumäniens in die Reihen der Staaten die die Menschenrechte einhalten und garantieren;
5. Die sofortige Freilassung der politischen Häftlinge aus ganz Rumänien;
6. Die Wiederbelebung der Volkswirtschaft;
7. Die Schulreform im demokratischen Geist;
8. Das Recht auf freie Demonstrationen;
9. Wahre Religionsfreiheit;
10. Verbesserung der ärztlichen Hilfe und der Lebensmittelversorgung des Volkes;

III. In Bezug auf die Ereignisse in Temeswar:

Mit Entschlossenheit fordern wir das jene zur Verantwortung gezogen werden, die den Befehl erteilt haben, auf das Volk zu schiessen;

Wir verlangen die Zurückerstattung der Toten, um sie nach Sitte und Brauch zu bestatten, und Nationaltrauer;

Wir verlangen die sofortige Freilassung der im Laufe der Manifestationen Verhafteten;

Wir verlangen den Behörden die offizielle Anerkennung des AKTIONSKOMITEES DER RUMÄNISCHEN DEMOKRATISCHEN FRONT gegründet in Temeswar sowie Veranlassung eines Dialogs;

Wir danken all denen, die sich gegen die Tyrannei erhoben sowie dem Kollektiv des Nationaltheaters für ihre gewährte Hilfe.

**Das rumänische Volk hat gesiegt!**

# Véget a ZSARNOKNAK!

A Román Demokrata Front bizottsága megbízásából bejelentjük a következőket :

1. A Román Demokrata Front egy olyan politikai szervezet, amely Temesváron jött létre, hogy párbeszédet létesítsen a nép és a román kormány között egy demokratikus kormány létesítésére. A Román Demokrata Fórum, ahoz a feltételhez köti a párbeszédet, hogy mondjon le a tirannus, Nicolae Ceausescu.

II. Javasoljuk a Román kormánynak, hogy a párbeszédet a következő feltételekhez kössék :

1. Új választások kiírása
2. Szólás és sajtószabadság
3. Az országhatárok azonnali megnyitása
4. Románia felzárkózását azon országok sorába, amelyek tiszteletben tartják az emberi jogokat
5. A nemzetgazdaság újraélesztése
6. A tanügy demokratikus megreformálása
7. Szabad tüntetések engedélyezése
8. Szabad vallásgyakorlás
8. Az orvosi és élelemellátás javítása

III. A temesvári eseményekre vonatkozólag :

1. Kérjük a bűnösök felelősségrevonását, akik parancsot adtak a mészárlásokra
2. Kérjük a halottak visszaszolgáltatását, hogy a hagyományoknak megfelelően és nemzeti tiszteletadással eltemessék
3. Kérjük a letartóztatottak azonnali szabadonbocsátását
4. Kérjük a Román Demokrata Fórum hivatalos elismerését, amely Temesváron jött létre, a párbeszéd létrehozására.
5. Köszönjük a Nemzeti Színház közönségének és mindenkinek, aki föllázadt a zsarnok ellen az eddig tanusított segitséget és kitartást.

**Győzött a Román nép !**

# ПАЛА ЈЕ ТИРАНИЈА!

Од стране КОМИТЕТА РУМУНСКОГ ДЕМОКРАТСКОГ ФРОНТА дајемо извештај :

I. Румунски Демократски Фронт је политичка организација основана у Темишвару да би успоставила везу са владом Румуније у интересу демократизације државе. Као прва тачка тражи се оставка Николаја Чаушескуа.

II. Програм Румунске владе да се разматрају следећи проблеми :

1. Одржавање слободних избора ;
2. Слобода средства информисања ;
3. Отварање граница ;
4. Улазак Румуније у блок држава које гарантује основна права грађана ;
5. Ослобођење свих политичких затвореника из Румуније ;
6. Порођај Румунске привреде ;
7. Реформа наставе у демократском духу ;
8. Могућност слободног изражавања ;
9. Слобода вере ;
10. побољшање здравствене службе и боља алиментација народа ;

III. Што се тиче догађаја у Темишвару ;

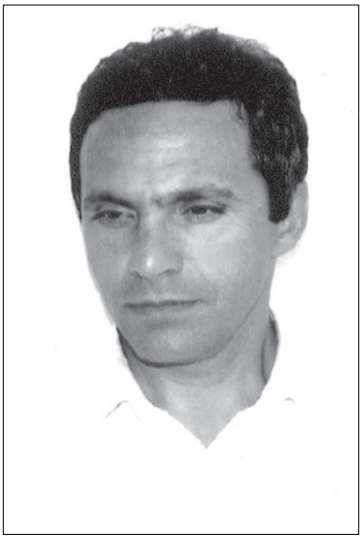
1. Тражимо одлучно да се предузме ригорозне мере против оних који су дали наредбу да се пуца у народ ;
2. Тражимо да мртви буду сахрањени по народним обичајима ;
3. Тражимо ослобођење свих заробљеника у току манифестација.

Тражимо руководству признање легалног ДЕМОКРАТСКОГ КОМИТЕТА РУМУНА основаног у Темишвару.

Захваљујемо свима онима који су се подигли против тирана, и колективу Народног позоришта у Темишвару за дату подршку.

**Победио је Румунски народ!**

Matrițele tipografice ale Proclamației Frontului Democratic Român, tipărită sub formă de manifest, în cele 4 limbi care se vorbesc în Timişoara (română, germană, ungară şi sârbă), în data de 22.12.1989



Iulian Toma



Adrian Lupaş



Ioan Olaru



Ioan Corduneanu



Mihail Botoş



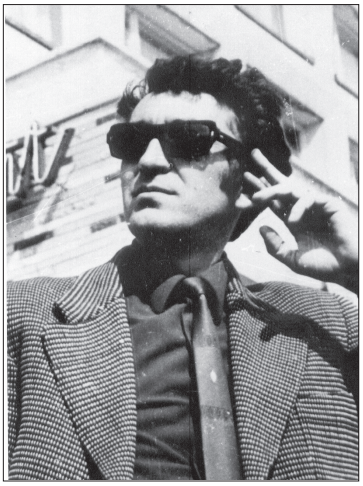
Cornel Şipeţan



Bogdan Herzog



George Balica



Ioan Dula-Giulvăzanu

Colaboratori importanți ai Frontului Democratic Român, cu sprijinul cărora a fost pregătită şi realizată reluarea emisiei postului de Radio Timişoara (închis de dictatura comunist-ceauşistă), în data de 22.12.1989



Centrul de înregistrări de mesaje din cadrul Comandamentului Frontului Democratic Român

Înregistrarea discursului dictatorului Nicolae Ceauşescu din seara zilei de 20.12.1989, în care se cerea reprimarea demonstrației de protest de la Timişoara (sus)

Înregistrarea mesajului prin care se anunța fuga dictatorului Nicolae Ceauşescu, ca urmare a demonstrației de protest din Bucureşti, din data de 22.12.1989 (dreapta)





Postul de Radio Timişoara, a cărui emisie a reînceput în data de 22.12.1989, cu sprijinul Frontului Democratic Român, în acțiune, prin reporterul George Dinu.





Multe din deciziile adoptate în cadrul comandamentului Frontului Democratic Român erau precedate de dezbateri corespunzătoare, deseori chiar aprinse.

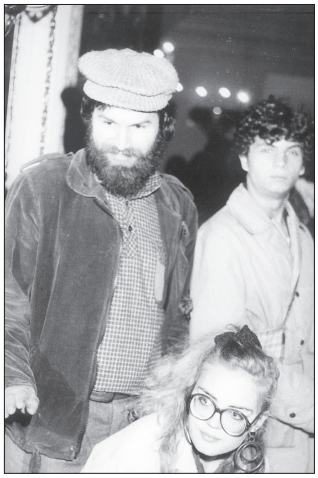




Timişoreni citind Proclamația Frontului Democratic Român, tipărită, sub formă de manifest, în data de 22.12.1989



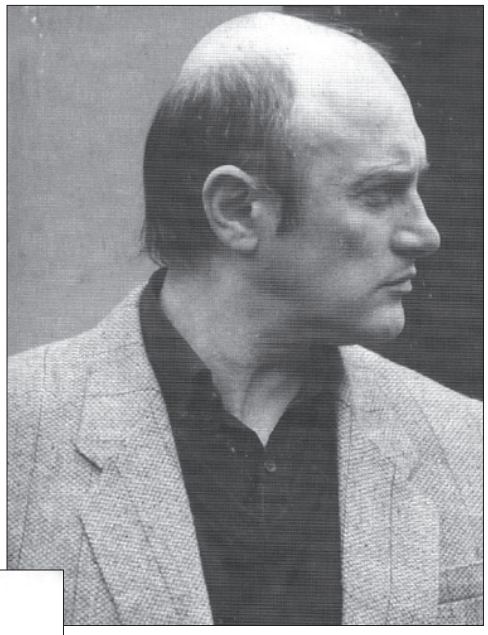




Revoluția Română a prilejuit multor participanți autentici declanşarea unei revoluții interioare, în urma căreia şi-au schimbat modul de a gândi şi de a exista



Lorin Ioan Fortuna
– preşedinte



Claudiu Iordache
– vicepreşedinte



Mihaela Munteanu
- secretară



Ştefan Ivan
- membru



Petrişor Morar
- membru

Ultimul Birou executiv al Frontului Democratic Român







Crăciunul Timişoarei, ca şi al României, a fost îndoliat de aşa zisul „atac al teroriştilor”. În realitate, partea luminoasă a Armatei (care era „cu noi”) s-a confruntat, în cadrul acestui complot cinic şi criminal, cu partea întunecată a aceleaşi Armate.

Problema aşa zişilor „terorişti” este nu una de cunoaştere, ci doar de recunoaştere, mai ales la nivel oficial, şi de asumare a responsabilității corespunzătoare din partea celor vinovați în implicarea trupelor specializate în diversiune, ale Armatei, în acest complot criminal.







În fosta piață a Operei din Timişoara, în data de 21.12.1989, după ce s-a dat citire Proclamației Frontului Democratic Român – primul document fundamental al Revoluției Române din decembrie 1989, peste 100.000 de oameni au ales, sub conducerea Frontului Democratic Român, opțiunea supremă de a fi liberi, sau de a muri, devenită ulterior şi lozincă a Revoluției.

# Manipularea mediatică a Revoluției Române din decembrie 1989

*Ionel Stanciu*

Se poate considera că, odată cu marea manipulare mediatică a Revoluției Române din decembrie 1989, a început şi seria marilor manipulări mediatice petrecute mai ales în afara României, la începutul noului secol şi mileniu în care a intrat Omenirea, ultima mare manipulare mediatică, dar probabil nu şi cea din urmă, constituindu-o atacarea şi ocuparea Irakului, pe motiv că ar deține şi fabrica arme de distrugere în masă, care însă, de la ocuparea Irakului şi până în prezent, încă n-au fost descoperite, iar şeful Comisiei ONU de investigare a existenței acestor arme, englez de origine, care şi-a exercitat activitatea în Irak, înainte de atacarea Irakului de către trupe NATO, s-a sinucis, în semn de protest, declanşând o adevărată criză politică în Anglia, din care unul dintre principalii artizani ai acestei manipulări mediatice (Primul Ministru Tony Blair) abia a reuşit să scape cu fața aşa-zis curată, până la urmă.

Nu putem uita, deşi s-a produs cu mult înainte, nici menționarea imensei manipulări mediatice pe care a constituit-o aşa-zisa aselenizare a unui modul astronautic american, în decembrie 1968, descoperită însă destul de târziu, ca urmare a unor lacune de regie şi montaj a respectivei manipulări mediatice care, în zelul de a realiza o manipulare prefectă, au făcut să fluture drapelul american înfipt în aşa zisul sol selenar, datorită unei adieri de vânt, care însă, pe Lună, nu există, deoarece nu există atmosferă.

Am început cu această aparentă digresiune, nu întâmplător, ci tocmai pentru că conducerea din 1989 a SUA nu doar că nu a manifestat respectul şi aprecierea cuvenite față de cele ce se petreceau în România în decembrie 1989, ci dimpotrivă, cu un cinism greu de iertat şi chiar de uitat, au încercat, atât direct, adresându-se conducerii fostei Uniuni Sovietice, cât şi indirect, prin intermediul unor factori umani de influență, infiltrați în cadrul grupului care a confiscat Puterea de Stat, în România, după alungarea fostului dictator comunist, în zilele de 22 şi 23.12.1989, să determine conducerea Uniunii Sovietice să trimită trupe de intervenție („pacificare!") în România [1], declarând că nu ar avea nimic împotrivă dacă conducerea Uniunii Sovietice ar proceda astfel, pentru a masca invadarea statului Panama şi răsturnarea de la putere a preşedintelui Noriega (prin aşa numita: Acțiune justă), care îndrăznise să se transforme din filo-SUA în anti-SUA, adică în panamez şi să solicite retrocedarea canalului Panama, amenințând chiar cu luarea unor măsuri unilaterale panameze, în acest scop, dacă solicitarea nu va fi îndeplinită.

Declarațiile unui funcționar diplomatic sovietic, prezentate de un cercetător american la Simpozionul Internațional dedicat Revoluției Române din decembrie 1989, organizat la Timişoara, în decembrie 1996, de către Fundația Academia Civică [1;2] atestă, prin documente corespunzătoare, aceste aspecte.

Referitor la modul în care a fost manipulată reflectarea mediatică a Revoluției Române din decembrie 1989, trebuie remarcat că manipularea s-a realizat prin toate metodele clasice de manipulare, adică prin omisiune, prin incluziune, precum şi prin deformarea unor evenimente, efectuată în cunoştință de cauză, special pentru a manipula, sau în necunoştință de cauză, datorită unor condiții specifice existente. În ultima categorie considerăm că trebuie incluse unele informații, mai mult sau mai puțin controlabile, care s-au transmis inclusiv la Timişoara, în perioada 20–22 decembrie 1989, referitoare la numărul de morți (estimat, în mod fals, la aproximativ 3.000), datorită necunoaşterii faptului că toți cei decedați, ca urmare a represiunii, în perioada 16–19.12.1989, au fost transportați la morga Spitalului Județean Timiş, unii dintre ei fiind luați în evidență de mai multe ori şi la celelalte spitale. Ca o posibilă motivație, ce ar putea fi avută în vedere şi ca scuză, mai trebuie menționat că posibilitatea de informare a conducerii FDR în perioada 20–22.12.1989 era limitată de menținerea la conducerea locală a fostelor organe ale PCR, implicând riscuri pentru cei trimişi să se informeze cu privire la soarta morților şi răniților în spitalele din Timişoara, precum şi pentru cei care ar fi dat informații în acest sens.

De asemenea trebuie menționat că conducerea FDR nu a reuşit nici să verifice şi să cenzureze corespunzător toate informațiile care s-au transmis prin stația de amplificare demonstranților din fosta piață a Operei din Timişoara. Nu aceleaşi motivații şi scuze pot fi însă invocate pentru a explica manipularea grosolană a numărului celor decedați în perioada 16–25.12.1989, în România, ca urmare a represiunii, estimat oficial de către cei care au preluat Puterea de Stat, în capitală,

la 60.000 de morți, informație folosită inclusiv ca probă juridică în aşa-zisul proces al soților Ceauşescu.

Dezgroparea unor morți îngropați într-o groapă comună, din Cimitirul Săracilor, din Timişoara, a scos la iveală cadavrele unor oameni care, lipsiți de aparținători, au fost autopsiați şi tratați fără respectul cuvenit unor decedați, adică au fost cusuți, după efectuarea autopsiei, cu sârmă şi legați, tot cu sârmă, de mâini pentru a putea fi mai uşor traşi şi îngropați la grămadă, unul peste altul, într-o groapă comună.

În contextul în care, la Timişoara, se căutau cadavrele celor ucişi în timpul revoltei şi revoluției, care dispăruseră, din care o parte au fost găsite îngropate într-o groapă comună sau chiar în morminte deja existente, pentru a li se pierde urma, cu concursul conducătorului de atunci al Serviciului de pompe funebre, s-au descoperit şi morții din groapa comună din Cimitirul Săracilor, din Timişoara, care, în necunoştință de cauză, au fost prezentați inițial ca persoane torturate şi ucise în revoluție, fără să se remarce că nu prezentau urme de plăgi împuşcate, iar ulterior s-a revenit, dându-se inclusiv dezmințiri oficiale în acest sens.

Evenimentul a fost însă taxat corespunzător de către anumite cercuri mediatice străine, care s-au şi grăbit să-l boteze: "fenomenul Timişoara", adică o manipulare mediatică de proporții, efectuată conştient, într-un anumit scop.

S-a speculat atunci că timişorenii ar fi vrut să forțeze caritatea internațională, cu orice preț, pretându-se inclusiv la asemenea înscenări mişeleşti, ceea ce nu a fost adevărat şi este bine că lucrurile s-au lămurit până la urmă, ba mai mult, s-au mai produs şi alte manipulări mediatice, de anvergură cu mult mai mare (exemple: la atacarea statului Panama, la atacarea Iugoslaviei, Afganistanului şi Irakului, la distrugerea World Trade Center) pentru care însă nu s-au mai făcut nici cuvenitele rectificări oficiale şi nici nu s-au mai cerut cuvenitele scuze publice, încât manipularea mediatică involuntară, produsă la Timişoara, în legătură cu groapa comună din Cimitirul Săracilor, a fost destul de repede uitată.

Tot referitor la Timişoara trebuie menționată acțiunea de dezinformare şi chiar de încercare de a prelua conducerea FDR de către fostul prim secretar PCR al fostului județ Timiş Radu Bălan, acțiune inițiată de către fostul redactor şef (Teodor Bulza) al fostului cotidian județean PCR: Drapelul Roşu, care şi-a schimbat denumirea, cu acel prilej, în: Luptătorul bănățean, prezentând în cadrul unui număr special (difuzat în data de 23.12.1989, dar datat în mod fals în data de 22.12.1989 şi nesemnat de nici un redactor) pe fostul prim secretar județean PCR ca fiind liderul FDR şi conducător al revoluției la Timişoara. Această acțiune a fost însă dejucată, dar printre cei care au participat la realizarea acestei manipulări pot fi menționați: deja cunoscutul diversionist Ion Savu, Ioan Iancu şi alți câțiva membri ai fostei redacții a fostului organ județean de presă al PCR: Drapelul Roşu.

A urmat apoi mica dar semnificativa manipulare produsă în Studioul TVR, în data de 22.12.1989, în care cuplul: Ion Caramitru (regizor) şi Mircea Dinescu (actor) s-au făcut că… lucrează pentru țară, în acel moment de cumpănă, după care a urmat marea manipulare, intitulată generic: atacul teroriştilor, despre care, în prezent, la nivel oficial, se afirmă că nici n-au existat, deşi au fost prinşi mai mulți aşa zişi: terorişti, iar la Spitalul de Urgență din Bucureşti au fost internați o parte dintre cei răniți, care s-au evaporat apoi fără urmă, fiind luați de acolo de reprezentanții conducerii de atunci ai armatei, aceeaşi care i-au făcut scăpați şi pe cei arestați.

Manipularea a continuat, în mod „spectaculos", cu promovarea mediatică a grupului de persoane care a acaparat Puterea de Stat, în capitală, şi au constituit Frontul Salvării Naționale, prin conducerea unei false revoluții, în fond o cinică şi sinistră farsă, pentru care încă nimeni nu a fost găsit vinovat şi pedepsit corespunzător, în primul rând pentru că nu a existat voința politică necesară de a investiga respectivele evenimente.

Tot o manipulare mediatică a fost şi organizarea şi desfăşurarea aşa zisului proces juridic al cuplului Ceauşescu, în realitate o farsă juridică, pentru a-l putea lichida fizic pe fostul dictator fără a-l mai lăsa să se poată adresa public, în cadrul unui proces corect, realizat şi mediatizat corespunzător.

Culmea manipulării mediatice a acestui episod a constituit-o înregistrarea zgomotului unor împuşcături, în timp ce obiectivul camerei de televiziune era îndreptat spre sol, pentru a nu se înregistra tocmai execuția.

Întâmplător sau nu, fratele fostului dictator a fost găsit spânzurat, la Viena, pentru a i se închide definitiv gura şi acestuia, fără să se poată afla cu ce se ocupa, de fapt, în capitala Austriei, în contextul în care de pe urma fostului dictator se ştie că nu s-au găsit fonduri financiare depozitate în afara granițelor țării, dar câțiva dintre cei care-i administrau afacerile externe, precum şi conducătorul de atunci al armatei, prezent la proces, au devenit, după puțină vreme, prosperi oameni de afaceri, ceea ce sunt şi în prezent.

O altă manipulare a constituit-o trimiterea pastorului Laszlo Tökes într-un turneu de dezinformare în SUA, în care a fost prezentat nu ca un pretext al declanşării revoltei timişorene, ci drept cauza principală a declanşării acestei revolte, precum şi în calitate de conducător al revoluției (în timp ce respectivul pastor nici n-a mai

fost în Timişoara, începând cu data de 17.12.1989 şi a revenit târziu, după preluarea Puterii de Stat, la Bucureşti, de către Frontul Salvării Naționale, deşi putea să revină imediat după fuga fostului dictator), cu care prilej respectivul pastor s-a străduit să convingă opinia publică americană că unul din principalele motive pentru care s-a declanşat şi înfăptuit revoluția în România l-a constituit represiunea la care a fost supusă etnia ungurească din România, urmărindu-se desființarea acestei etnii prin asimilare forțată.

Considerăm că nu poate fi omisă nici manipularea realizată de către organizația civică autointitulată: Societatea „Timişoara", ai cărei conducători nu au avut un rol semnificativ în timpul revoluției (ba unii dintre ei au avut chiar un rol retrograd, participând activ la întrunirile de condamnare a revoltei, organizate în anumite instituții timişorene, în data de 19.12.1989), care dorind să recupereze, chiar şi cu orice preț, terenul pierdut s-au pretat la a afirma şi răspândi mediatic acuzații că FDR-ul şi, mai ales, conducătorii săi ar face parte dintr-un complot comunist-KGB-ist menit a-l aduce la putere pe Ion Iliescu. S-a speculat, în acest sens, faptul că în dimineața zilei de 22.12.1989, de la balconul Teatrului Național, s-au strigat numele lui Ion Iliescu şi Corneliu Mănescu, cu care FDR-ul dorea să ia legătura, în calitate de reprezentanți ai PCR în care se putea avea încredere, în condițiile în care PCR era partidul unic aflat încă la putere, în România, în acel moment.

Deşi adevărat, acest episod a avut o cu totul altă motivație şi anume aceea de a contracara corespunzător intenția familiei Ceauşescu de a-l înlocui pe Nicolae Ceauşescu cu fiul său: Nicu Ceauşescu, care a şi fost chemat, în acest scop, de la Sibiu la Bucureşti. Aflând această informație, confirmată ulterior şi de alte surse, conducerea FDR a considerat necesar să propună nişte persoane, din cadrul PCR, cu care să poarte tratative privind democratizarea țării (aşa cum prevedea şi Proclamația FDR din data de 21.12.1989), dar refuzând, din start, să accepte ca interlocutori membri sau apropiați ai familiei Ceauşescu. Numele lui Ion Iliescu a fost propus, în acest context, de către oameni care l-au cunoscut atunci când a activat la Timişoara, lăsând o bună impresie, precum şi ținând cont că era cunoscut ca un opozant anticeauşist. Aceste argumente, deşi au fost transmise conducătorilor Societății "Timişoara" , nu au fost luate în considerare, deoarece interesul acestora nu era restabilirea adevărului, ci compromiterea publică a FDR-ului şi conducătorilor săi în favoarea unor partide nou înființate sau reînviate, după revoluție, precum şi propriilor lor interese de a se prezenta în calitate de conducători exclusivi, la Timişoara, a continuării promovării idealurilor revoluției.

Manipulări mediatice de mai mică amploare s-au produs şi printr-o serie de cărți şi articole care s-au scris despre revoluție. Considerând că abordarea acestui domeniu trebuie să facă obiectul unei comunicări separate (vezi şi rubrica: Recomandări din acest număr al revistei Națiunea Română), ne rezumăm să remarcăm, în acest context, doar cartea scriitorului ungur, din Timişoara: György Mandics, care, invocând ulterior libertatea de creație, a scris şi a publicat în Ungaria un roman în care este ridicat corespunzător în slăvi acelaşi personaj Laszlo Tökes, în timp ce conducătorilor români ai revoluției precum şi participanților din Timişoara li se asociază fapte de o abjecție greu de înțeles şi de motivat, carte tradusă şi în limba germană cu concursul scriitorului de origine română Wiliam Totok.

O manipulare cu mult mai recentă şi, ca atare, cu atât mai gravă, având la bază interese politice, a fost comisă de către realizatoarea de televiziune Lucia Hossu Longin, angajată a TVR, care a realizat, pentru TVR, un serial dedicat evenimentelor de la Timişoara, petrecute în perioada 16–22.12.1989, în care a evitat deliberat să se informeze direct de la cei care au avut un rol major în conducerea FDR, datorită faptului că nu erau sprijinitori ai coaliției aflată la guvernarea României în acel moment, acordând însă credit unor persoane care au avut un rol dubios şi chiar subversiv în desfăşurarea evenimentelor, trebuind a fi citat tot personajul Ion Savu, căruia, în serialul realizat de Lucia Hossu Longin, i se atribuie şi i se acordă, ca şi comentator, rolul principal.

Nu putem încheia acest articol fără a ne referi şi la modul în care este reflectată revoluția în manualele de istorie contemporană, de liceu, în care despre Frontul Democratic Român în organizarea revoltei timişorene, transformarea revoltei în revoluție şi conducerea acesteia până la alungarea de la putere a fostului dictator, nu se menționează nimic [3,4,5], iar Revoluția Română din decembrie 1989, cel mai important eveniment al istoriei noastre recente şi unul dintre cele mai importante evenimente ale istoriei recente a Europei şi Lumii (prin semnificațiile şi implicațiile sale, la nivel internațional) este prezentată extrem de lapidar şi nesemnificativ, în contextul în care în România există şi funcționează, cu fonduri publice, atât un institut de istorie contemporană, cât şi un institut de istorie recentă.

Pentru ca aceste realități întristătoare cu privire la Revoluția Română din decembrie 1989 să se schimbe corespunzător este necesar, de asemenea, ca cei răspunzători de producerea deliberată a unora dintre aceste manipulări, care se află încă în structurile de conducere ale Statului, să fie eliminați din

aceste structuri, pentru a nu mai constitui o piedică în investigarea corespunzătoare a evenimentelor legate de revoluție, precum şi în aflarea adevărului şi tragerea la răspundere a celor vinovați.

**BIBLIOGRAFIE**


1. Thomas S.Blanton – Noi documente din arhivele americane, ruseşti şi germane privind decembrie 1989, în România –în volumul menționat la referința bibliografică următoare.

2. O enigmă care împlineşte şapte ani – lucrări ale Simpozionului internațional cu aceeaşi denumire, organizat la Timişoara, în zilele de 18-19 decmbrie 1996, editura Fundația Academică Civică, 1997.

3. Stelian Brezeanu, Adrian Cioroianu, Florin Muller, Mihai Sorin Rădulescu, Mihai Retezan - Istoria Românilor, manual pentru clasa a XII-a, ediția a II-a revăzută şi adăugită (!), editura RAO educațional, Bucureşti, 2000.

4. Sorin Mitu (coordonator), Lucia Copoeru, Ovidiu Pecican, Liviu Târău, Virgil Țăran - Istoria Românilor, manual pentru clasa a XII-a, editura Sigma, 2000

5. Nicoleta Dumitrescu, Mihai Manea, Cristian Niță, Adrian Pascu, Aurel Trandafir, Mădălina Trandafir – Istoria Românilor, manual pentru clasa a XII-a, Editura Humanitas – educațional, Bucureşti, 2001.

# Aspecte rămase neelucidate ale Revoluției Române din decembrie 1989

***Constantin Cosovan***

Ca orice revoluție şi Revoluția Română din decembrie 1989 a lăsat moştenire viitorului o serie de evenimente şi aspecte neelucidate la vremea respectivă, care au rămas neelucidate şi în prezent, în primul rând pentru că printre cei care au deținut şi/sau dețin încă Puterea de Stat în România, există factori umani de decizie şi influență care au interesul ca respectivele evenimente şi aspecte să nu fie elucidate şi nici să nu poată fi elucidate vreodată, devenind astfel enigme istorice.

Din acest punct de vedere ni se pare deosebit de semnificativă opinia exprimată de actualul Preşedinte al României, că aflarea adevărului despre revoluție şi, mai ales, despre aşa-zişii terorişti, care au acționat din seara zilei de 22.12.1989 şi până în data de 25.12.1989, s-ar putea să nu se afle niciodată, comparând acest mister cu cel care încă n-a fost elucidat, legat de asasinarea fostului Preşedinte al SUA, John Fitygerald Kenedy.

Mai trebuie remarcat că se urmăreşte nu atât ascunderea cauzelor reale ale unor evenimente, sau a modului în care acestea au avut loc, cât ascunderea modului de implicare a unor factori umani, care, dacă ar fi cunoscut, ar impune o judecare şi pedepsire corespunzătoare a acestora pentru consecințele faptelor lor, petrecute în timpul Revoluției Române din decembrie 1989 şi, mai ales, pentru modul în care a fost acaparată Puterea de Stat (după alungarea fostului dictator, de către populația capitalei, ieşită în stradă în ziua de 22.12.1989).

Deşi sunt destul de multe evenimentele încă neelucidate, incomplet elucidate şi chiar tendențios şi fals elucidate, ne vom referi, în cele ce urmează, doar la unele dintre ele, pe care le considerăm mai importante, care s-au petrecut la Timişoara şi Bucureşti, atât în timpul revoluției, cât şi după încheierea revoluției, în cadrul preluării Puterii de Stat locale (la Timişoare) şi centrale (la Bucureşti).

Astfel, la Timişoara, deşi aparent ar putea fi considerat mai puțin important, credem că trebuie să începem prin a menționa neelucidarea modului în care au fost uciși unii dintre răniții în perioada 17 – 19.12.1989, internați la Spitalul Județean, fiind împuşcați în cap. Tot ce s-a putut afla, pe căi neoficiale, este faptul că acolo a funcționat un punct de organizare a represiunii care a dispus lichidarea, prin împuşcare, a unor răniți internați, pentru ca aceştia să nu poată depune mărturie şi nici gloanțele extrase din ei să nu poată fi folosite ca probe juridice împotriva celor care i-au împuşcat. Directorul de atunci al Spitalului Județean, care încă trăieşte, considerăm că trebuie anchetat în mod special şi eficient pentru a declara ce ştie în legătură cu aceste crime şi, mai ales, în legătură cu cei care le-au comis.

O altă enigmă, încă neelucidată, referitoare la Timişoara, o constituie identificarea inițiatorilor care au început spartul vitrinelor magazinelor în data de 16.12.1989 seara, invitând oamenii prezenți la fața locului să procedeze la fel şi să profite de evenimente pentru a vandaliza magazinele.

Fără a nega faptul că şi unii demonstranți au spart vitrinele unor magazine, le-au vandalizat şi chiar unelor le-au dat foc, pentru a şterge astfel eventualele urme, trebuie să menționăm că era vorba, de regulă, de librării, în care tronau, la loc de cinste, "operele" fostului dictator, care au fost rupte, sau li s-a dat foc, precum şi sedii ale fostului Partid Comunist Român (din fosta piață a Operei, precum şi din fosta Județeană de Partid).

Din cercetările noastre rezultă însă faptul că, în data de 20.12.1989, au părăsit Timişoara, de la aeroport, cu un avion special, un grup de intervenție specială a armatei, din care se pare că a făcut parte şi fostul delicvent public de mai târziu: Truțulescu, pe atunci aflat în conducerea unui batalion special, din cadrul forțelor armate, specializat în acțiuni specifice de diversiune în adâncime, dincolo de linia de conflict armat deschis, cu sediul la Buzău. Investigând acest caz s-a putut afla că o mare parte din membrii grupului respectiv, format din bărbați robuşti, erau bandajați la o mână, sau chiar la ambele mâini, semn că au suferit răniri corespunzătoare şi, foarte probabil, tăieturi, deoarece acei indivizi semănau cu descrierile făcute de locuitori ai Timişoarei în legătură cu cei care au început spargerea vitrinelor şi-i îndemnau şi pe alții să procedeze la fel, pentru a crea, desigur, o motivație corespunzătoare în vederea unei represiuni ulterioare a protestatarilor.

O problemă rămasă, de asemenea, neelucidată doar la nivel oficial, deoarece la nivel neoficial a fost elucidată în mare parte, o constituie identificarea cozilor de topor (informatori şi agenți) ale fostelor organe de represiune (Miliția şi Securitatea) infiltrate printre demonstranți, pentru a-i identifica şi pentru a informa respectivele organe asupra ceea ce întreprindeau demonstranții şi, mai ales, pentru a încerca să influențeze, pe cât posibil, acțiunile demonstranților în direcția dorită de aceleaşi organe, mergând

până acolo încât s-au făcut eforturi considerabile de a introduce în grupurile de inițiativă ale demonstranților, precum şi în conducerea Frontului Democratic Român, informatori sau chiar agenți ai fostei Securități şi ai Miliției care, în prezent, au statut de participanți, sau chiar de Luptător pentru Victoria Revoluției Române din decembrie 1989, bucurându-se de avantaje materiale corespunzătoare.

Referitor la Timişoara, dar şi la Bucureşti, problema principală o constituie neelucidarea autorilor sinistrului episod al aşa zişilor terorişti.

În sediul conducerii locale ale armatei, din Timişoara, au fost depozitate, pe un coridor, lângă biroul comandantului, o mulțime de arme speciale, cu lunetă şi dispozitiv de vizualizare în infraroşu, care ulterior au dispărut şi despre care nu se ştie, la nivel oficial, de la cine au fost preluate, la ce au folosit şi cui au fost predate ulterior, o carte editată special ulterior de conducerea armatei române [1 ] nefăcând referință nici la aceste arme şi nici la cei de la care au fost preluate.

Referitor la generalii Ion Nuță şi Velicu Mihalea, nu se ştie cine le-a dat voie să plece la Bucureşti, în seara zilei de 22.12.1989, în stare de libertate, cu ultima cursă aviatică TAROM care a mai circulat, aceeaşi cu care a încercat să se deplaseze la Bucureşti şi o delegație a Frontului Democratic Român, acțiune nereuşită, deoarece respectivul avion a fost blocat ulterior pe aeroportul din Arad, unde a tranzitat înainte de a se întoarce în Bucureşti, tocmai datorită izbucnirii aşa zisului episod al teoriştilor.

Deşi aparent mai puțin interesant, comparativ cu celelalte evenimente rămase neelucidate, ar fi important de ştiut, cine sunt cei care, în data de 12.01.1990 au distribuit gratuit băuturi alcoolice în Timişoara şi au organizat demonstrația şi aşa zisa "lovitură de județ" din aceeaşi zi, coordonată şi din capitală, deoarece a fost interceptat telefonic defunctul general Jean Moldoveanu, membru al Guvernului condus de Petre Roman, care urmărea eliminarea de la conducerea județului Timiş tocmai a celor care au condus revoluția, la Timişoara.

Ar fi interesant de investigat şi datorită cui s-a produs manipularea unor aşa-zişi reprezentanți ai unor întreprinderi din Timişoara care, fără să fi avut un mandat corespunzător din partea angajaților acelor intreprinderi, au solicitat şi impus, pe fondul unei degradări a situației locale, ca la alegerile locale şi județene ce urmau a avea loc la sfârşitul lunii ianuarie 1990, tocmai Frontul Democratic Român, partidul constituit în ilegalitate, la Timişoara, în data de 20.12.1989, care a declanşat revoluția şi a condus-o până la fuga fostului dictator, să nu aibă voie să prezinte candidați la respectivele alegeri, în contextul în care conducerea de atunci a acestui partid fusese de acord cu organizarea respectivelor alegeri, considerându-le necesare, dar nu şi cu manipularea lor, dorită şi de anumite forțe politice, proaspăt înființate sau doar… reînviate, dar care nu au avut nici un rol în declanşarea şi în înfăptuirea revoluției.

Referitor la Bucureşti, în afara problemei majore pe care o reprezintă identificarea autorilor aşa zisului episod al teroriştilor şi judecarea lor pentru crimele comise, considerăm că se impune investigarea corespunzătoare a circumstanțelor în care a murit generalul Vasile Milea (declarat oficial ca fiind erou, căruia i s-au asociat şi nume de străzi în unele oraşe), precum şi a modului în care a fost arestat, deținut, judecat şi executat fostul dictator, precum şi la rolul unor personaje precum: Victor Atanasie Stănculescu şi Nicolae Militaru în producerea unor diversiuni sângeroase, soldate cu morți şi răniți, la aeroportul Otopeni, la Ministerul Apărării, precum şi în alte locuri.

Cine şi de ce a organizat, în 12.01.1990, încercarea de înlăturare a Puterii de Stat care s-a instalat în capitală, care a fost rolul fostei Securități în Revoluție, de ce nu s-au găsit fonduri financiare ale fostului dictator, depuse la bănci din străinătate, şi de ce anumiți oameni care îi administrau afacerile externe au devenit brusc foarte bogați, sunt tot atâtea întrebări rămase deocamdată fără un răspuns adecvat, în contextul în care, după fuga dictatorului Nicolae Ceauşescu, conducerea Puterii de Stat în România a fost acaparată nu de către cei care au declanşat şi înfăptuit revoluția, ci de către cei care au aşteptat la cotitura istoriei, dorind să o confişte şi să o deturnze de la îndeplinirea obiectivelor sale fireşti, fără a avea un merit real în realizarea acestei revoluții.

Poporul Român trebuie să conştientizeze aceste aspecte şi să acționeze corespunzător pentru înlăturarea din sferele Puterii de Stat a acelor personaje care n-au avut nici un rol în realizarea adevăratei Revoluții Române din decembrie 1989, dar s-au impus, sau au fost impuse, în preluarea Puterii de Stat, după fuga fostului dictator, adică după încheierea, de fapt, a revoluției, tocmai pentru ca dezideratele acesteia să nu poată fi îndeplinite, iar în cadrul Puterii de Stat să se mențină reprezentanții aceleloraşi sfere de acțiune şi influență pe care revoluția a încercat, fără a reuşi pe deplin, să le înfrângă şi să le înlăture.

**BIBLIOGRAFIE**

1. Colectiv - Armata română în Revoluția din decembrie 1989, editura Militară, Bucureşti, 1994.

## Lista persoanelor considerate a avea responsabilitatea principală pentru confiscarea şi deturnarea Revoluției Române din decembrie 1989

**La nivel central (România):** 1. Victor Atanase Stănculescu - fost conducător al Armatei; 2. Ion Iliescu - fost preşedinte al Consiliului central al FSN; 3. Nicolae Militaru - fost Ministru al Armatei; 4. Petre Roman - fost Prim Ministru al primului Guvern de după revoluție; 5. Jean Moldoveanu - fost şef general al Poliției în cadrul Guvernului condus de Petre Roman

**La nivel local (Timişoara şi județul Timiş):** 1. Constantin Zeca - fost comandant al Garnizoanei militare Timişoara; 2. Gheorghe Popescu - fost comandant al Garnizoanei militare Timişoara; 3. Radu Bălan - fost prim-secretar al Comitetului județean PCR Timiş; 4. Teodor Bulza - fost redactor-şef al ziarului oficial PCR - Timiş; 5. Ioan Dancea - fost redactor-şef al ziarului Renaşterea bănățeană; 6. Florin Marton, 7. Ioan Marcu; 8. Sorin Oprea; 9. Cornel Eustațiu, 10. Ioan Savu, 11. Vasile Onofrei, 12. Pompiliu Alămurean.

*Lorin Ioan Fortuna*

# Motivație şi concluzie finală

Acest demers jurnalistic are ca obiectiv evidențierea modului în care Frontul Democratic Român (formațiune politică constituită în ilegalitate, la Timişoara, în data de 20.12.1989, care şi-a asumat declanşarea şi conducerea Revoluției Române din decembrie 1989, până la căderea regimului comunist-ceauşist) a fost împiedicat să exercite conducerea județului Timiş şi a municipiului Timişoara, de către reprezentanții unor sfere de interese politice, rezultate din fostele structuri ale regimului comunist-ceauşist.

În absența unui proces juridic, care să investigheze modul în care a fost confiscată şi deturnată Revoluția Română din decembrie 1989, după căderea regimului comunist-ceauşist, demersul Redacției revistei Politica Națională, cu sediul în Timişoara, se doreşte un prim pas dintr-un măcar viitor proces moral al Revoluției Române din decembrie 1989, înfăptuită de către Poporul Român, în faza sa cea mai periculoasă, dar confiscată şi deturnată ulterior, în momentul preluării Puterii de Stat, după căderea regimului comunist-ceauşist, de către întemeietorii aşa-numitului Front al Salvării Naționale, care, în loc să salveze Poporul Român, a salvat o parte a reprezentanților fostelor structuri comunist-ceauşiste, pe care i-a instalat la conducerea țării, cu prețul înscenării unui monstruos şi criminal complot subversiv, cunoscut sub denumirea de: episodul teroriştilor, în regia conducerii de atunci a Armatei, cu sprijinul Securității, integrată în cadrul Armatei, precum şi a descendenților fostului partid comunist-ceauşist.

Acelaşi demers mai are drept obiectiv şi combaterea tezei loviturii de stat, care, în opinia unora, ar fi fost, de fapt, Revoluția Română din decembrie 1989, evidențiind că această revoluție, în faza sa cea mai periculoasă, a fost înfăptuită de către Poporul Român, prin marile demonstrații ale salariaților din mari întreprinderi timişorene, în data de 20.12.1989, respectiv din mari întreprinderi bucureştene, în data de 22.12.1989, şi nu ca urmare a unui complot intern, din cadrul fostului regim, care, dacă a existat şi s-a manifestat, a avut loc abia în faza preluării Puterii în Stat, pe fondul vidului de Putere creat de căderea fostului regim comunist-ceauşist, ca urmare a revoluției înfăptuite de Poporul Român.

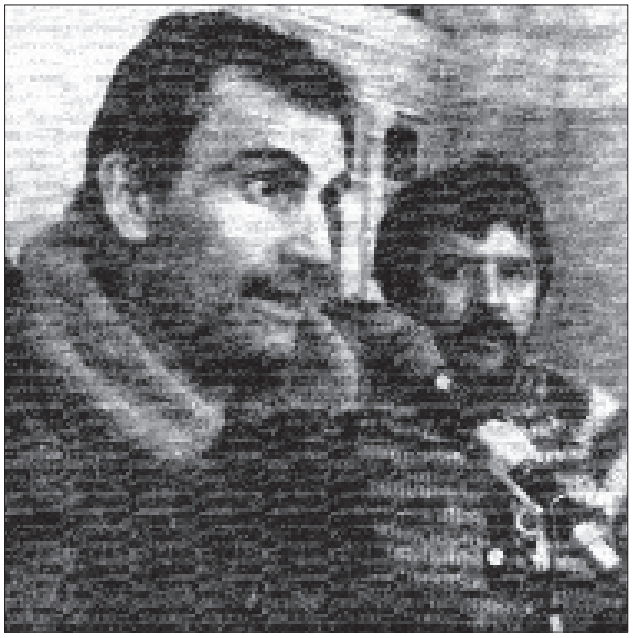
Cu privire la fotografiile unor membri, respectiv colaboratori ai FDR, s-a efectuat, în cadrul acestei ediții a cărții, o selecție, în sensul de a prezenta, din stocul existent de fotografii, doar pe acelea ale membrilor, respectiv colaboratorilor FDR, care au manifestat încredere şi loialitate față de intențiile revoluționare ale conducerii FDR, în condițiile în care, pe parcursul desfăşurării revoluției, unii dintre aceştia s-au orientat spre alte opțiuni, chiar contra-revoluționare, din oportunism, sau chiar datorită apartenenței lor conspirate la fostele structuri de represiune ale regimului comunist-ceauşist, situația acestora fiind însă deconspirată abia ulterior.

*Lorin Ioan Fortuna*

# Transferarea în teritoriu a mesajului Frontului Democratic Român*

## *La Arad*

*Miodrag Milin (moderator):* Interesant ar fi să aflăm cum a mers informația de la Timişoara mai departe. Respectiv avem aici reprezentanți ai organismelor contestatare care au fost la Arad, la Lugoj. Aş ruga să prezinte situația reprezentanții Aradului, ai Lugojului, să vedem cum au perceput ei cele ce se petreceau la Timişoara, în 20 decembrie, cum a ajuns acest mesaj la dânşii. Domnul Valentin Voicilă de la Arad.



*Valentin Voichilă*

*Valentin Voicilă:* Aş vrea să vă salut şi să vă spun că sunt emoționat că sunt iarăşi în oraşul Timişoara pe care îl iubesc şi sunt împreună cu colegii mei care au stat zi şi noapte alături de mine şi au constituit Frontul Democratic Român la Arad. Am o gândire germană, ca să spun aşa, deşi sunt român şi îmi place să respect punctele care sunt scrise aici. Domnul Fortuna mi-a trimis acest desfăşurător, l-am citit şi m-am pregătit ca atare. Dacă doriți să facem discuții paralele putem să facem. Pe mine mă interesează istoric, pentru că dacă nu reuşim să punem istoria la locul ei o vor pune alții în locul nostru. Şi noi vom muri şi iată că dintre noi mor tot mai mulți şi minciunile vor acoperi adevărul. De aceea am venit aici, ca să luptăm pentru adevăr. Haideți să facem paşi şi să mergem înapoi în timp şi să scriem istoria adevărată a acelor zile... Evenimentele desfăşurate în municipiul Arad... şi vă rog să mă credeți că ceea ce voi afirma are acoperirea atât prin propria mea mărturie, dar şi prin sursele care au contribuit la consemnarea acelor zile. Este vorba de raportul comisiei senatoriale privind acțiunile desfăşurate în revoluția din decembrie. Deci, vă voi citi, subliniind prin această citire valoarea celor afirmate. „Municipiul Arad situat în vestul țării la circa cincizeci de kilometri nord de Timişoara a fost cel de-al doilea mare oraş din România reşedință de județ, subliniez pentru a lămuri lucrurile, care s-a ridicat împotriva dictaturii comuniste în decembrie 1989." De multe ori s-a discutat despre Timişoara, despre Frontul Democratic Român şi despre revoluția din decembrie şi legătura a fost făcută numai cu Lugoj. Aş vrea să ştiți, pentru cei care nu ştiți, că atunci când am subliniat rolul Aradului şi-am fost prezent în C.P.U.N. în Parlamentul României, în prima formă de organizare politică, Aradul era prezent alături de Timişoara şi mă băteam întotdeauna pentru imaginea noastră. Eu nu contest nici o clipă implicarea celor din Jimbolia, din Deta sau din Lugoj, dar vreau să vă spun că în data de 21 dimineața, la orele 7, muncitorii au ieşit din marile întreprinderi din Arad şi Aradul, aşa cum ştiți, din punct de vedere cronologic este al doilea mare oraş, reşedință de județ. Noi nu am intrat în competiție, cu Lugojul. Noi recunoaştem locul oraşului Lugoj. Noi vorbim de un alt județ aici. Noi vorbim de o altă reşedință de județ. Şi este foarte important acest lucru pentru că atunci când Ceauşescu, a fugit în data de 22 la prânz, sau în data de 21 când a ținut acel discurs la orele 12, în Arad ieşiseră muncitorii de la marile întreprinderi, începând cu Orologerie. Au ieşit la 7, în 21, muncitorii. Au continuat Vagoanele, Strungul, U. T.A., C.F.R. ş.a.m.d. Deci, noi am fost alături de Timişoara, ca județ. Şi ar trebui să observăm această alăturare nu neapărat ca oraş pentru că atunci au fost două județe, vestul țării s-a ridicat împotriva lui Ceauşescu în masă. A fost o mişcare de masă, pentru

**Obs*: Textul acestui articol a fost extras din textul înregistrat al Mesei rotunde cu tema: „Rolul Frontului Democratic Român în cadrul Revoluției Române din decembrie 1989" care a avut loc la Timişoara, în data de 17 noiembrie 2006, sub organizarea Asociației „Victoria" a Luptătorilor în Revoluție, din Timişoara şi a Institutului Revoluției Române din decembrie 1989, din Bucureşti.

că dacă reducem la un singur oraş această acțiune pare că a fost ceva organizat. Vreau să vă spun în fața lui Dumnezeu şi în fața dumneavoastră care sunteți aici că nimeni, absolut nimeni nu a manipulat oraşul Arad care a avut un număr impresionant în stradă. Aradul are o sută şaptezeci de mii de locuitori şi-aşa cum spun sursele, aproape tot oraşul era în stradă. Deci, Frontul Democratic Român care s-a format la Arad a avut un impact foarte, foarte puternic. Începutul a fost Orologerie, orele 7, muncitorii au părăsit întreprinderile, i-au chemat şi pe ceilalți muncitori şi aş vrea să subliniez prin aceste cuvinte că rolul muncitorilor a fost esențial în decembrie 1989. Am să vă citesc o listă a celor care au format Frontul Democratic Român la Arad şi în această listă sunt singurul intelectual. Nu mă laud afirmând acest lucru. Eu recunosc valoarea muncitorilor şi vreau să vă spun că au avut încredere în mine pentru că eram actor la teatru şi eram intelectual între ei şi ceilalți au fost muncitori. La dumneavoastră, la Timişoara, lucrurile au îmbrăcat haina specifică. La Arad a fost o altă specificitate. Muncitorii, pentru că nu era un centru universitar, au avut un rol foarte important; şi studenții care veneau de la Timişoara la Arad şi spuneau ce se întâmplă la Timişoara. Practic între noi acei cincizeci de kilometri nu au existat, adică Aradul a fost legat emoțional de Timişoara, total, începând cu data de 20 când grupuri de oameni au ieşit în stradă şi au scris pe asfalt, pe ziduri „Jos Ceauşescu", în relație cu studenții care au venit de la Timişoara şi ne spuneau ce se întâmplă la Timişoara. Deci starea de spirit de la Timişoara a fost contaminantă, ca să spun aşa, pentru cetățenii Aradului. Muncitorii, şi există fotografii la Memorialul Revoluției chiar aici în Timişoara, aveau lumânări pe strunguri. Muncitorii au fost alături de dumneavoastră. Şi aş vrea să ştiți că este un sentiment de frustrare. De foarte multe ori cetățenii Aradului mă întreabă: „De ce, domnul Voicilă, noi nu suntem anunțați alături de Timişoara? De ce se spune Timişoara, Bucureşti, Cluj, Sibiu ş.a.m.d. De ce nu se spune că Aradul a fost alături de Timişoara încă de la început?" Şi sunt aici pentru a sublinia acest lucru. Şi cred că este în avantajul tuturor pentru a înlătura acest nor care vrea să acopere revoluția română că a fost lovitură de stat. Nu a fost lovitură de stat. Eu vin din stradă, dintre cei mulți şi colegii mei au fost în stradă cu mine şi ştiu foarte bine. Noi am fost un grup foarte puternic, uniți prin idealurile celor de la Timişoara, primind platforma de la Timişoara împărtăşită oamenilor în stradă. Înainte de a se forma Frontul Democratic Român la Arad, care a însemnat 21 după amiază când a început să se întunece şi când am primit mesageri de la Timişoara care ne-au adus această platformă, vă arăt ziarul „Adevărul. Proclamația Frontul Democratic Român constituit la Timişoara în data de 20.12.1989 şi continuat la Arad". Priviți. Frontul Democratic Român la Arad a avut un ziar. Ziarul „Flacăra Roşie" şi-a schimbat numele în „Adevărul. Cotidian al Frontul Democratic Român." Asta spune foarte mult despre puterea acestui front care s-a format la Arad. El nu putea fi contestat, dimpotrivă el era întărit prin forțe continuu. Până la orele 16, să zic aşa, când a început să se întunece, 17, noi am stat în stradă, miile de muncitori de la marile întreprinderi şi faptul că ne-am putut organiza în colaborare cu armata. Şi fac aici o paranteză, armata care a tras împotriva dumneavoastră la Timişoara era din Arad, să ştiți. O parte din armată, de la unitatea Sub Cetate. Erau ofițeri şi soldați care trăseseră la Timişoara. O parte dintre ei se aflau pe poziție de luptă la Arad şi conflictul nostru, vă dați seama că era mult mai puternic, mult mai accentuat cu aceşti ofițeri care ştiau ce deznodământ poate fi dacă revoluția va câştiga. Deci, dialogul dintre noi şi armată a fost extrem de important în acele zile. Şi ni s-a spus: „Dacă un singur soldat este atacat, armata deschide focul." Deci, lupta noastră, a celor din stradă, până după amiaza când s-a constituit Frontul Democratic Român a fost să nu moară nimeni. Ăsta a fost motto-ul nostru: „Fără violență" şi „Nu moare nimeni". Or, în această perioadă am luat de la maternitate scutece, am luat cearşafuri de la maternitate, am luat de la femei ruj de buze şi-am scris pentru că trebuia să ne organizăm: „Jos Ceauşescu", „Jos Dictatura". Oamenii au fost organizați frumos. Am luat sportivi care în Arad erau într-un număr destul de mare şi i-am aşezat între armată şi demonstranți, ca înainte să fie atacat un soldat să fie lovit un sportiv şi în felul acesta ne-am asigurat o baricadă între soldați şi demonstranți. Timp de câteva ore, de la 7 dimineața până la 17, să spunem, după-amiaza a acționat această formă empirică de organizare, muncitorii aşa cum au simțit ei şi s-au cunoscut de la marile întreprinderi, plus eu, Valentin Voicilă, care am fost supus întotdeauna şi în legătură cu ei. De la orele 17, şi acesta este un document, s-a constituit Frontul Democratic Român din Arad în relație cu Timişoara. Este vorba de paisprezece membri. Am întrebat: „Cine are curajul?", pentru că venea noaptea şi nu ştiam ce va fi şi nu ştiam dacă Ceauşescu a doua zi va pleca sau nu va pleca pentru că n-am avut acolo nici CIA, nici KGB, nici trupe din Ungaria, n-am avut absolut nimic.

*O voce din sală* (Ioan Chiş?): Unde v-ați constituit?

*Valentin Voicilă:* În stradă ne-am constituit, pentru că cei de la partid erau în sediul comitetului de partid, armata era în fața noastră, pe mine m-a invitat să merg la balcon şi să vorbesc doamna Elena Pugna, prima secretară, dar colegii mei nu m-au lăsat să merg pentru că nu ştiau dacă voi mai scăpa de acolo. Şi-atunci am rămas în stradă, am constituit Frontul Democratic Român, scris, aşa cum vedeți, pe bucăți de hârtie. Acesta este un document şi el este recunoscut ca atare în muzeul din Arad şi în cărțile care au apărut, Frontul Democratic Român care cuprindea reprezentanți ai

mai multor instituții din Arad. Şi de la orele 17 până a doua zi, până la fuga lui Ceauşescu, până la orele 12, Frontul Democratic Român a condus în stradă toate acțiunile. Dacă la început am avut mii de muncitori de la marile întreprinderi, când s-a lăsat noaptea am rămas o sută, o sută cincizeci de persoane. Şi-atunci a început conflictul meu cu armata. Adevăratul conflict cu armata, cu Eugen Bădălan, şeful Statului Major pe care l-am contestat şi-am protestat împotriva lui, ştiți foarte bine. De ce? Pentru că au vrut să deschidă focul. Spuneați despre securitate. Iertați-mă, dar dacă este să spunem adevărul, ar trebui să spunem adevărul. Cei care au făcut diversiunea începând din data de 22 au fost cei de la armată şi securitatea se simte agresată prin faptul că nu ea a făcut această diversiune, nu ei au fost terorişții. Ştim foarte bine că diversiunea a fost făcută. Am vorbit cu domnul general Voinea. Toată diversiunea în România, şi este un program care se repetă şi la Reşița, şi la Cluj, şi la Brăila şi peste tot. Toată diversiunea a fost făcută de armată. Ofițerii care au dat ordin să se tragă, ofițerii care au dat ordin să fim împunşi cu baioneta, vezi generalul Bădălan, care era maior atunci, a ajuns general. Cum a ajuns general de la maior? Vezi Marcu care a fost la unitatea Sub Cetate şi a tras la Timişoara. Cum a ajuns şi el general? Toți aceşti oameni au fost avansați pentru că au făcut diversiunea. Trebuie să spunem o dată lucrurilor pe nume. Eu nu apăr securitatea pentru că nu am iubit securitatea. La Arad s-a strigat în stradă împotriva securității vârtos, vreau să vă spun. Dar diversiunea a fost făcută de armată. Şi trebuie să punem lucrurile la locurile lor. În data de 21 seara am rămas o mână de oameni până în data de 22 la prânz când au venit zeci de mii de la marile întreprinderi şi v-am arătat fotografia aceasta care dovedeşte cât de mulți oameni s-au strâns la apelul Frontului Democratic Român. Toate aceste acțiuni, stimați colegi, au fost dirijate şi conduse de Frontul Democratic Român. Pentru că dacă nu ar fi fost aşa, ar fi fost un haos. Frontul Democratic Român a avut un nucleu care a recunoscut un lider şi acest lider a avut, ca să spunem aşa, mandatul de a negocia cu armata. Când domnul Bădălan, în data de 21 noaptea, a vrut să deschidă focul, să bage baionetele în noi, domnul Dima Traian, colegul meu, era lângă mine, era martor... şi mi-a spus: „Marş din fața mea că te împuşc. Am depus jurământ pe tricolor cu stemă şi voi ați smuls stema." Şi-a trebuit să schimb steagul în data de 21 noaptea să nu deschidă focul domnul Eugen Bădălan. Şi-avem steaguri în 21 fără stemă şi avem steaguri în 22 cu stemă. Este un paradox. Pentru ca să nu moară oameni a trebuit să fac un compromis. Deci, Frontul Democratic Român din data de 21 după-amiază când s-a constituit, până a doua zi în stradă, până la fuga lui Ceauşescu a condus toate acțiunile. În această perioadă am apelat dimineața prin şoferii de la taxi, prin salvări, ş.a.m.d., am apelat la cetățenii Aradului, claxonau să iasă oamenii, să iasă în stradă. Şi astfel la orele 10 dimineața am avut centrul oraşului arhiplin cu cetățeni ai Aradului care nu mai erau numai muncitori, erau din toate categoriile sociale şi Ceauşescu încă nu fugise. Adică suntem înainte de orele 12. Vă rog să mă credeți că dacă am acest şuvoi de cuvinte care vin dintr-o frustrare profundă, spun asta în numele cetățenilor Aradului, pentru că tot ceea ce s-a întâmplat acolo a fost din dragoste. Ați fost iubiți cu toată puterea de arădeni şi arădenii n-au înțeles de ce atunci când se vorbeşte de revoluție, Aradul nu este după Timişoara. Împreună am format o echipă, deşi nu ne cunoşteam şi cei din Timişoara ne-au adus Proclamația, am prezentat-o în fața mulțimii. Să ştiți, stimați colegi, că oamenii care au murit din 22 până în 25 în acest interval în care s-a făcut diversiunea la fel în toată țara, au murit pentru aceste idealuri. Oamenii care au murit în stradă, au murit în Arad pentru aceste idealuri. Ei nu ştiau de Frontul Salvării Naționale, ei nu apucaseră să afle la te-levizor programul Frontului Salvării Naționale. Ei ştiau în Arad de Frontul Democratic Român, de Proclamația Frontului şi ştiau de un grup de oameni care au colaborat perfect între ei şi cu armata şi care aduceau încredere în mijlocul oamenilor. Ei de aceea au fost gata să moară. Ei n-au avut timp să se uite la televizor să ştie cine este Ion Iliescu. Ei n-au avut timp să ştie cine este generalul Militaru, oamenii din stradă au ieşit pentru idealuri şi idealurile lor erau tipărite şi erau alături de Timişoara. De aceea suntem responsabili în fața istoriei să spunem adevărul.


Adevărul

*Primul număr al unui ziar liber.*
*„Adevărul", Arad, 22 decembrie 1989*

Morții noştri sunt în legătură cu Timişoara, în sensul că idealul de aici a fost transmis la Arad, a fost preluat la Arad atât de profund încât oamenii au fost gata să moară. Dumneavoastră, de-a lungul timpului, ați avut un sentiment probabil de frustrare față de Arad, că n-am comunicat suficient de mult. Ăsta este adevărul. Dar trebuie să spunem că dacă în Parlamentul României se ridică câțiva bărbați care vin la microfon şi spun adevărul şi sunt gata să lupte şi cu kgb-iştii din România, şi cu cei din CIA, şi cu maghiarii care cred că au făcut mai mult decât am făcut noi... Dacă vom avea acei bărbați care să vină cu argumente, nu va mai fi călcată în picioare Revoluția din Decembrie 1989. Pentru că la nivelul țării suntem acuzați şi confundați cu Frontul Salvării Naționale. Vorbesc ca unul care am venit din stradă, am fost preşedintele acestui Front Democratic Român, apoi am ajuns în Consiliu şi am fost preşedinte C.F.S.N. Arad şi apoi am fost preşedinte C.P.U.N. Arad. Deci am fost în miniparlamentul României şi ştiu ce s-a întâmplat acolo. Vorbeați de faptul că nu se ştie adevărul. Noi toți suntem vinovați. Ştiți de ce? Pentru că eu nu am văzut în şaptesprezece ani la Televiziunea Română decât doi, trei indivizi de prin Bucureşti care ne spun tot felul de poveşti şi se ceartă între ei. Aş vrea să vă întreb pentru dumneavoastră acum, întrebarea mea este retorică, de ce nu am avut o masă rotundă în şaptesprezece ani în care să am reprezentant Timişoara, Arad, Lugoj, Cluj, Brăila, Bucureşti, Constanța? De ce n-am avut şaptesprezece sau optsprezece reprezentanți care să povestească ce s-a întâmplat? Şi în fața lui Dumnezeu şi cu mâna pe Biblie să spună: „Nu suntem kgb-işti, suntem români care am venit din stradă dintre cei mulți şi dacă ne veți acuza atunci veți da socoteală în fața lui Dumnezeu.” Trebuie să se termine o dată cu toată mizeria asta la adresa Revoluției Române din Decembrie 1989. Mergând în Scoția şi în Marea Britanie am găsit o carte care prezenta Revoluția din Decembrie 1989. Am tot respectul pentru domnul Tőkes Laslo, m-am şi întâlnit cu dânsul şi l-am ajutat la Arad când a avut probleme cu maghiarii de acolo. Ştiți cum era cartea respectivă? Scria: Tőkes – litera ő din numele lui Tőkes era înconjurată cu tricolorul român. Şi gaura din tricolorul român era litera ő din numele Tőkes. Să ştiți că suntem confundați cu maghiarii. Suntem confundați şi imaginea este asimilată cu Tőkes Laslo. De aceea trebuie să strângem o dată rândurile cu respectul cuvenit pentru maghiari şi pentru Tőkes Laslo. Trebuie să strângem rândurile şi să invitați odată, din toată țara asta amărâtă, reprezentanții revoluționarilor din județele, din oraşele în care s-a murit, să ne spună ce au trăit. Să ne spună un nume de kgb-ist. Vreau eu să văd kgb-istul ăla care a venit la mine şi mi-a spus ce să fac. Vreau să văd eu CIA-ul, maghiarii care au venit la mine să-mi spună ce să fac. Vreau să-l văd, domnule. Pentru că nu se mai poate cu toate poveştile astea la Televiziunea Română în care ni se spune că a venit KGB-ul. Vreau nominal să ştiu cine este cel de la CIA care m-a condus pe mine. Că pe mine m-a condus doar Dumnezeu şi poporul meu din stradă. Atât, altcineva nu m-a condus pe mine.

*Lorin Fortuna:* Cred că legat de ce a spus domnul Voicilă trebuie să fie mărturia... regret, lipseşte Beni Oprea, care a fost conducătorul delegației, dar este prezent Adrian Sanda, care a făcut parte din delegația care a dus textul Proclamației Frontului Democratic Român la Arad, memorată în cap, pentru că în jurul Timişoarei erau cordoane de soldați. Îl rog pe Adrian Sanda să redea episodul respectiv, să fie consemnat...

*Adrian Sanda:* Să trecem şi la acest punct. În data de 20 decembrie 1989, s-a intrat în acel Teatru Național. Sunt trei lucruri pe care aş vrea să le lămurim de acum. Se face tot timpul confuzie între Opera Română şi Teatru Național, Frontul Democratic Român, Frontul Democrat Român. Şi pentru cei care vor să fie consecvenți cu istoria ar trebui să stabilim clar de aici. Frontul Democrat Român este cu totul şi cu totul altceva, Frontul Democratic Român s-a constituit în Timişoara. Noi am scris pe hârtie Proclamația Frontului Democratic Român. Pentru că dacă mergem cu această confuzie o să ajungem că noi suntem astăzi la guvernare. Or, noi ştim foarte bine că cei care au constituit, unii prin idei proprii, alții din spirit aventurier, cum spunea domnul Fortuna, acel grup de inițiativă al Frontului Democratic Român au făcut-o pentru a-şi manifesta propriile idei. Frontul Democratic Român s-a constituit în balconul Teatrului Național, fără nici o problemă, fără nici o influență din exterior ş.a.m.d. Mai departe nu pot decât să-i confirm cele spuse de către domnul Voicilă în proporție de 99 la sută... Până în seara zilei de 20 decembrie vorbea cam toată lumea la microfonul din balconul Operei. Începuseră să apară pancarde cu „Şi Lugojul e cu voi”, „Reşița e cu voi” ş.a.m.d. Se punea la un moment întrebarea, chiar dacă toată lumea e cu noi, nu ştim nimic despre ei, pentru că ştiți bine Timişoara era izolată din punct de vedere informațional de restul țării. Cei din conducerea Frontului Democratic Român, practic, domnul Fortuna, pentru că lume multă ştie, lucram la S.P.M. atunci, la secția de prototipuri şi microproducție, unde domnul Fortuna era director tehnic, a început să-şi manifeste dorința de a trimite pe cineva în diverse localități vecine Timişoarei de a vedea despre ce e vorba, de a vedea dacă şi celelalte oraşe sunt într-adevăr....

*Lorin Fortuna:* Nu, nu, doar o precizare. De la Arad a venit veste că oamenii au ieşit ei, ei au ieşit. Noi am trimis în întâmpinarea lor. Am aflat că Aradul a ieşit în stradă şi că existau germenii exploziei.

*Adrian Sanda:* Exact. Erau pancarte care spuneau acest lucru. Tot veneau oamenii dinspre gară şi ridicau pancartele în Piața Operei şi spuneau „Lugojul e cu voi”, „Reşița e cu voi”, „Aradul alături” ş.a.m.d.

Prima dată a ieşit această idee de a ne informa despre ce este vorba. În seara zilei de 20 începuseră să se schițeze anumite idei vizavi de Proclamația de la Timişoara a Frontului Democratic Român. Dacă dumneavoastră vă aduceți aminte, domnule profesor, personal m-ați trimis pe mine şi pe Raicu Cătălin, la facultatea de Electro, la etajul trei, într-un birou, ştiți că nu existau copiatoare pe vremea aceea, de a mai multiplica anumite idei, nişte puncte din această proclamație. Acele hârtii le-am luat împreună cu Oprea Beni, le-am cusut în interiorul paltonului. Bine, nu mai spun de ce trebuia să plec eu, pentru că eu aveam buletin de Baia Mare. Puteam să plec oricând din Timişoara şi direcția Baia Mare trecea prin Arad. Beni Oprea la fel, era din Ineu, în județul Arad, puteam să ieşim oricând şi să intrăm în Arad. Era problema circuitului invers, deci să intrăm înapoi în Timişoara. Am luat acele hârtii, acele fițuici, le-am ascuns prin căptuşelile hainei, în data de 21 decembrie pe la 8, când s-a făcut de zi. N-am plecat singuri, am plecat cu un grup mai mare din Timişoara. Am plecat cu vreo două maşini şi-un camion. Bineînțeles că la intrarea în Arad am fost opriți de către acel filtru de poliție, dați jos din maşini. Eu cu Beni ne-am continuat drumul pe jos. Oraşul era pustiu în zona aceea. De la intrarea, de la calea ferată am trecut podul peste Mureş, mai erau încă 500-800 de metri nu era nimeni pe stradă. Era pustiu. La un moment dat în jurul oraşului era garnizoană pur şi simplu. Soldații erau pe stradă înarmați până în dinți, cu maşini, cu mitralieră... M-am şi speriat, sincer vă zic... În momentul în care am intrat într-adevăr în zona istorică a oraşului Arad, prima dată am făcut cunoştință cu forțele de intimidare, armată pe toată strada. Armată în culori kaki, căşti din metal, cu pistoale mitraliere ş.a.m.d. În momentul în care ne-am apropiat de centru, unde astăzi este Prefectura, era lume cât vedeai cu ochii. Nu se putea circula, circulația era blocată, şoseaua principală era blocată. Ne-am dus valvârtej la semaforul care şi astăzi există acolo, încă nu e dărâmat. Beni Oprea s-a urcat pe acel semafor, el a început să vorbească, am început să aruncăm hârtiile la un metru jumate, doi metri. Bineînțeles că astăzi am auzit va-riante că eu încercam să-l trag jos de pe semafor. Lumea a început să strige „Timişoara, Timişoara". Hârtiile respective îmi pare foarte rău, sincer îmi pare rău că nu am niciuna dintre acele hârtii, dar dumneavoastră, domnule profesor, ați putea să vorbiți cu acel student, că era un student de-al dumneavoastră pentru că acel lucru a rămas acolo.

*Lorin Fortuna:* Nu mai există nici un exemplar.

*Adrian Sanda:* Dacă cineva poate să spună o altă derulare a evenimentelor în afară de mine înseamnă că eu mint sau acel om a trăit o altă istorie. După vreo douăzeci de minute sau o veşnicie cât am stat pe acel semafor sprijinit şi înconjurați de arădeni, s-a pus problema plecării noastre, a vieții noastre, pentru că, sincer, ne era frică. Ce ne facem acum? Am venit, am strigat, am făcut.

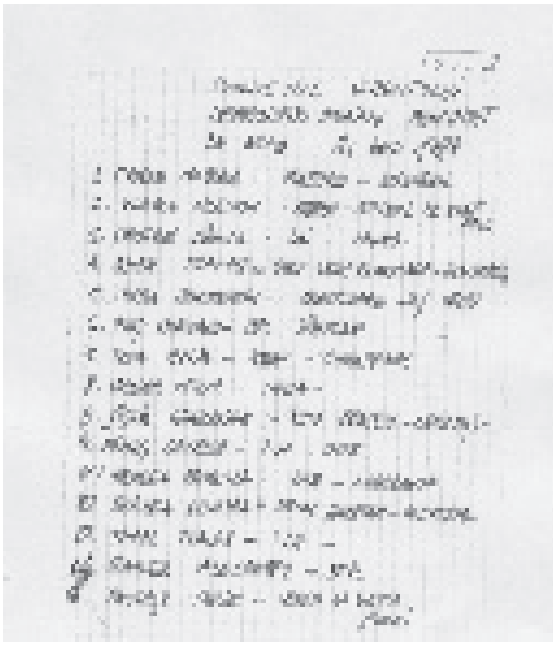


*Arădenii cer demisia lui Ceauşescu şi a structurilor ceauşiste locale! (21 decembrie 1989)*

Sunt convins şi azi, domnule profesor, că mergeam, că nu mergeam noi acolo nu s-ar fi numit probabil Frontul Democratic Român, dar ar fi urmat acelaşi drum clasic. Într-o zi, l-ar fi urcat pe domnul Voicilă sau pe un altul sus la balconul Prefecturii, ar fi plecat cei de acolo. Deci oricum lucrurile luau acelaşi drum. Faptul că noi am catalizat, noi am fost nişte catalizatori, ne-am dus cu nişte idei directe, dar erau aceleaşi. Să ştiți că nu aveam noi nişte revendicări în plus față de ce aveau cei din Arad, pentru că trăiam sub aceeaşi asuprire, acelaşi regim politic, nu era nici o diferență. În momentul în care am terminat acea, nici nu ştiu cum să-i spun, instigare la revoltă, s-a dat jos de pe acel semafor, un stâlp de doi metri şi am fost înconjurați de către binevoitori pe care i-am rugat să ne scoată din oraş. Şi într-adevăr a fost şi un eveniment foarte ciudat, la un moment dat. Am început să o luăm înapoi pe drumul spre Timişoara, la care cineva a încercat să-l amăgească pe Beni, cică: „Hai aici în curte că eu vă scot din Arad." În momentul în care a făcut un gest din ăsta de a-l prinde de mânecă să-l tragă în acel gang, o poartă imensă a unei clădiri istorice, cineva i-a văzut sub palton un pistol. Şi normal „Securistul, securistul", l-au luat la bumbăcit, l-au băgat în curte, l-au tupălit... după care ne-am continuat drumul. Episodul cu acea doamnă... Constatând faptul că ne-am urcat rapid într-

un tramvai de la nu ştiu a câta staţie mai jos şi ne-am dus nici nu ştiu până unde. Acum ştiu că acea clădire o văd toată ziua de câte ori merg prin Arad. Acea femeie ne-a urcat la etajul patru, ne-a găzduit, ne-a dat de mâncare, ne-am spălat. Tremuram ca varga amândoi. Am înţeles că era singurul apartament din zona respectivă care a fost ciuruit de gloanţe, după 22 decembrie seara. Poate să confirme. Îmi pare rău, am înţeles că doamna este plecată în Germania. Am încercat să luăm de multe ori legătura cu ea.

*Lorin Fortuna:* Tatiuc se numeşte, Maria Tatiuc.



*În seara zilei de 21 decembrie '89, din iniţiativa liderului Valentin Voicilă, s-a constituit Comitetul Frontului Democratic Român de la Arad. (În imagine, documentul scris în timpul demosntraţiei)*

*Adrian Sanda:* Da, dar e plecată în Germania. Ideea este în felul următor: că acea femeie într-adevăr ne-a acordat acel sprijin. Ea a venit din centrul oraşului cu noi până acolo. Am stat o oră jumate, două la doamnă, am coborât prin spatele blocului, am trecut podul. N-am mai putut veni pe drum pentru că nu mai puteam ieşi din Arad. Ce căutăm acuma în Timişoara? Eu aveam buletinul de Baia Mare, eram şi student în Timişoara. Am luat-o pe acolo prin spate pe la sere. Ne-au aşteptat cei cu maşinile, am ve-nit, bineînţeles la intrare în Timişoara, unde este acum Universitatea Agricolă, înainte de punctul de control, am luat-o din nou pe arătură şi am ajuns după cum ştie toată lumea din balconul teatrului pe la cinci jumate, şase. Se întunecase deja bine. Şi am transmis celor din balcon ce este la Arad. În scurt timp a venit şi o delegaţie de la Arad. Cred că într-o oră au venit, nu mă întrebaţi cum, dar au ajuns şi de la Arad. Au pactizat, ca să spunem aşa, cu cei din balconul Operei, după care ştiţi bine ce s-a întâmplat. Şi la noi, ca în Arad, numai că la noi cu o seară înainte, lumea să plece acasă. Nu mai era chiar aşa entuziastă când se lăsa întunericul şi nu se ştia încă ce urmează. Cam ăsta ar fi episodul.

*Valentin Voicilă:* Domnule Sanda, vă rog să precizaţi când aţi făcut dumneavoastră drumul.

*Adrian Sanda:* 21 decembrie, orele 8,30 am plecat din Timişoara, ne-am întors la orele 18.

*Valentin Voicilă:* Mulţumesc! E foarte importantă ziua în care aţi venit pentru că nu e vorba de 22, e vorba de 21 decembrie.

*Lorin Fortuna:* Aş vrea să menţionez aici faptul că la apelul nostru, de la Politehnică tot strigăm să vină oameni, pentru că simţeam nevoia să am oameni pe care să-i cunosc şi eu, nu ne cunoşteam între noi, au venit de la Politehnică trei foşti studenţi de-ai mei: Adrian Sanda, Raicu Cătălin şi Albuţiu Mircea. Şi, de asemenea, a venit domnul Mircea Capotescu cu care am colaborat acolo. Claudiu Iordache care este şi un reflexiv al revoluţiei, nu doar, să spunem aşa, un participant, are o carte în care vorbeşte, şi m-a frapat, de omul magic. Ascultându-l pe Valentin Voicilă aici am înţeles ce înseamnă ca un oraş în momente de criză să aibă un om cu capacităţi „magice", adică un om cu capacitatea de a antrena, de a influenţa, de a capta încrederea altora şi de a-i face să-l urmeze într-o anumită direcţie.

*Valentin Voicilă:* Domnul Fortuna, nu vă supăraţi, Dumnezeu are meritul aici. Dumnezeu a fost cel mai mare revoluţionar în decembrie 1989. Dumnezeu a fost primul.

*Lorin Fortuna:* Dumnezeu îşi alege oamenii probabil. Cred că drama Revoluţiei Române din Decembrie 1989 este că în alte oraşe importante nu au fost oameni de această calitate şi daţi-mi voie să vă spun ce mi-a transmis profesorul Ivan Evseev, care este la Cluj în momentul de faţă sub perfuzie şi ar fi vrut să fie aici. Să menţionăm faptul că cel puţin patru universitari au fost prezenţi în structura Frontului Democratic Român în faza iniţială. E vorba de profesorul Ivan Evseev, mai târziu profesorul Ştefan Ivan, apoi Radu Motica şi subsemnatul. Poate or mai fi fost. Asta dă o probă vizavi de seriozitatea întreprinderii, pentru că de regulă oameni cu anumite, să spunem „veleităţi" în sensul bun al cuvântului, nu se bagă, sau nu îşi riscă poziţia în orice situaţie. Ei, iată, că s-au găsit nişte oameni care atunci au înţeles să vină cu experienţa lor şi să încerce să facă ceva acolo.

# ANEXA 2

**Documente referitoare la Asociația "VICTORIA" a Luptătorilor în Revoluție, din Timişoara**

## Asociația „VICTORIA" a Luptătorilor în Revoluție, din Timişoara

Asocația „VICTORIA" a Luptătorilor în Revoluție, din Timişoara, s-a constituit în data de 05.04.1990 de către un grup de inițiativă format dintr-o parte a celor care, în 20.12.1989, au fondat, la Timişoara, Frontul Democratic Român (FDR) organizație politică înființată în condiții de ilegalitate, în timpul dictaturii ceauşiste, care şi-a asumat rolul de a organiza şi conduce revolta timişoreană anticeauşistă, izbucnită în data de 16.12.1989, precum şi de a o transforma în revoluție şi de a conduce această revoluție până la căderea dictaturii ceauşiste.

În data de 08.05.1990 Judecătoria Timişoara a înregistrat asociația ca persoană juridică prin sentința civilă nr. 278.

Din grupul de inițiativă care a fondat Asociația „VICTORIA" au făcut parte toți cei care au constituit primul organ permanent de conducere al FDR, în 20.12.1989, tabelul membrilor fondatori numărând 23 de membri, din care, ulterior, unul a decedat, alții au părăsit țara şi câțiva s-au transferat la alte asociații de participanți la revoluție, înființate ulterior.

În locul lor s-au înscris alți membri, destui de puțini la număr, exigența selecției efectuată asupra celor doritori de a deveni membri ai acestei asociații fiind cunoscută şi aplicată chiar şi în sensul de a nu accepta, ca membri, pe acei participanți activi la revoluție, care, în timp, nu au demonstrat o conduită civică corespunzătoare şi nu s-au implicat corespunzător în acțiuni de cinstire, apărare şi promovare a idealurilor revoluției, precum şi a celor care au realizat-o.

Primul organ de conducere al asociației a fost format din: Lorin Ioan Fortuna, în calitate de preşedinte, Claudiu Iordache în calitate de vicepreşedinte şi Ioan Beni Oprea în calitate de secretar.

Programul asociației prevede participarea activă la acțiunile aniversare şi comemorative ale revoluției, precum şi efectuarea de demersuri pentru aflarea adevărului referitoare la aspectele încă neelucidate ale revoluției, precum şi la judecarea şi sancționarea celor vinovați de crimele şi alte activități de represiune comise în timpul revoluției.

Cu timpul, sesizând că dezideratele revoluției nu doar că nu sunt îndeplinite de către cei care s-au perindat la coducerea țării, ci sunt chiar încălcate, Asociația „VICTORIA" şi-a asumat şi rolul civic de a atenționa populația asupra acestor aspecte, precum şi de a condamna, prin luări publice de poziție, măsurile politice care contravin înfăptuirii dezideratelor revoluției, aşa cum au fost enunțate în prima Proclamație a revoluției: Proclamația Frontului Democratic Român, dată publicității la Timişoara în timp ce dictatura ceauşistă era la putere, în data de 21.12.1989.

Prin statut, Asociația „VICTORIA" nu se poate transforma în partid politic, dar poate desfăşura, de pe poziții civice, acțiuni cu specific politic şi se poate asocia unor coaliții mixte, politico-civice, care au un program adecvat civico-politic, ce poate fi sprijinit de către asociație.

Sesizând modul în care unele asociații s-au pretat să susțină anumite persoane care n-au participat la revoluție, sau nu au avut o participare corespunzătoare, pentru a obține calitatea de: Luptător în revoluție, cu anumite avantaje, Asociația „VICTORIA" a luat atitudine publică cerând reverificarea tuturor dosarelor depuse pentru obținerea calității de luptător în revoluție, pentru a se putea realiza astfel eliminarea şi sancționarea corespunzătoare a impostorilor.

Constatând inexistența unei societăți civile adecvate, capabile să apere populația de abuzurile comise la guvernare, Asociația „VICTORIA" a avut inițiativa constituirii Forumului Unității Naționale din România, la Timişoara, în data de 11.01.1997, organizație de tip federativ-consultativă, formată din principalele asociații civice existente la acea dată care şi-au propus ca obiectiv principal de activitate apărarea şi promovarea unității naționale, precum şi apărarea şi promovarea intereselor naționale fundamentale, într-un context politic în care devenise clar că forțele politice care au ajuns la guvernare au început să practice o plitică antinațională vizând lichidarea economiei naționale printr-o falsă şi tendențioasă privatizare, în folosul unei clientele politice şi masonice autohtone şi externe, să admită existența şi manifestările antinaționale ale unui partid etnic unguresc, precum şi să renunțe la drepturi istorice teritoriale şi de altă natură ale Poporului Român.

În acest cadru s-au organizat, până în prezent, mai multe întruniri în diferite mari oraşe, în care s-au dat publicității declarații în legătură cu anumite evenimente sau acțiuni politice care impuneau o luare de atitudine publică din partea unor organizații care reprezentau societatea civilă românească.

La Timişoara, cu prilejul aniversării Revoluției Române din Decembrie 1989, Asociația „VICTORIA"

a inițiat an de an anumite manifestări care au devenit tradiționale şi anume:

- un concert comemorativ organizat în data de 17 decembrie, dată în care, în mod tradițional, în fiecare an se comemorează martirii şi morții Timişoarei, căzuți în timpul revoluției;
- un simpozion ştiințific organizat în zilele de 18-19 decembrie, incluzând o sesiune de comunicări, dezbateri publice de tip masă rotundă şi expoziții tematice;
- o adunare festivă, precum şi o recepție dedicate zilei de 20 decembrie, când, în 1989, revolta timişoreană s-a transformat în revoluție şi Timişoara a fost declarată primul oraş eliberat de dictatura ceauşistă, din România.

Sesizând absența unei formațiuni politice naționale autentice, care să aplice doctrina politică națională, în cadrul unui pluripartitism adecvat, precum şi a faptului că, prin Constituție, România a fost declarată, în primul rând, stat național, Asociația „VICTORIA" a intreprins şi intreprinde demersuri corespunzătoare în vederea constituirii unui asemenea organizații politice.

A devenit o tradiție ca în fiecare an, cu prilejul aniversării revoluției, Asociația „VICTORIA" să dea publicității o declarație în care să-şi facă cunoscută poziția față de starea generală în care se găseşte societatea românească.

Asociația „VICTORIA" a manifestat preocupări şi față de editarea unor publicații şi răspândirea acestora, publicații legate de reflectarea revoluției, precum şi de înfăptuirea dezideratelor revoluției.

În acest context, la sfârşitul anului 1989, Asociația „VICTORIA" a fondat publicația „VICTORIA", din care au apărut mai multe numere în cursul anului 1990, până la încetarea apariției, datorită lipsei de fonduri, publicație în care s-au făcut cunoscute anumite aspecte neeluciadte sau mai puțin cunoscute din timpul revoluției.

În cursul anului 1990, după alegerile generale din luna mai, sesizând lipsa de consistență a partidelor politice care încercau să facă opoziție FSN-ului, transformat în partid politic, Asociația „VICTORIA" s-a implicat activ în constituirea unei coaliții politico-civice de opoziție, lansând un apel, în acest sens, în nr. 5/iulie 1990 al publicației „Victoria" şi implicându-se în constituirea, la Timişoara, a unei structuri locale de coaliție a partidelor şi organizațiilor civice de opoziție, denumită: Forumul Democrat Antitotalitar, după exemplul unui demers asemănător efectuat mai devreme, la Cluj, contribuind corespunzător şi la organizarea, la Timişoara, a primei întruniri, la nivel național, a organizațiilor de acest tip constituite şi în restul țării.

Această structură politico-civică s-a transformat ulterior, la Bucureşti, în: Convenția Democratică din România (CDR), care însă a fost acaparată, la nivel de conducere, de grupări politice clientelare, iar atunci când a ajuns la guvernare, în anul 1996, a constituit marea decepție politică postrevoluționară prin modul dezastruos în care a condus țara, determinând o mare parte a electoratului să readucă la putere, în alegerile următoare, desfăşurate în anul 2000, din nou partidul care a guvernat țara înaintea respectivei coaliții.

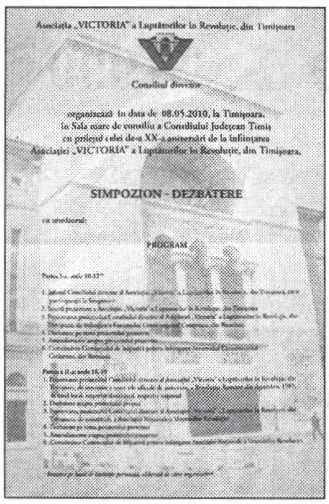
Într-un context similar, dar nu identic, în cursul anului 1997, constatând că coaliția politică CDR, care guverna țara, promova o politică antinațională, Asociația „VICTORIA" împreună cu filiala din Bucureşti a Uniunii Naționale „Vatra Românească" au inițiat o serie de întruniri şi convorbiri politico-civice, la Bucureşti, în vederea constituirii unei alianțe politice de opoziție care să aplice o doctrină politică națională, efort rămas, din nefericire pentru țară, neonorat, dovedindu-se însă, cu această ocazie, că şi partidele din opoziție constituiau, de fapt, structuri politice clientelare şi nu partide politice autentice.

În ultima perioadă conducerea Asociația „VICTORIA" s-a implicat corespunzător şi în încercarea de unificare a asociațiilor de Luptători în revoluție, într-o organizație națională, acțiune ce s-a dovedit însă deosebit de dificil de realizat, până în prezent, datorită mulțimii impostorilor strecurați printre Luptătorii autentici în revoluție, dintre care unii au ajuns să şi conducă anumite asociații de participanți la revoluție, această stare de fapt constituind şi principalul obstacol în asanarea morală a acestor asociații în scopul refacerii imaginii publice a participantului activ şi autentic la revoluție în ochii populației, imagine grav afectată în prezent.

În climatul civic timişorean, dar şi în cel național, Asociația „VICTORIA" a fost şi a reuşit să rămână o asociație civică demnă de a fi ascultată, remarcată şi stimată pentru activitatea sa.

*Marinela Veronica Ţariuc*

# Asociația Victoria la 20 de ani


Asociația „VICTORIA" a Luptătorilor în Revoluție, din Timișoara

Consiliul director

organizează în data de 08.05.2010, la Timișoara, în Sala mare de consiliu a Consiliului Județean Timiș cu prilejul celei de-a XX-a aniversări de la înființarea Asociației „VICTORIA" a Luptătorilor în Revoluție, din Timișoara,

SIMPOZION - DEZBATERE

cu următorul:

PROGRAM

În ziua de 08 mai 2010, la sediul Consiliului Județean Timiș s-a organizat o dezbatere interesantă despre stadiul actual de dezvoltare al societății românești și perspectivele ei în contextul integrării României în Uniunea Europeană.

Dezbaterea a fost prilejuită de **aniversarea a 20 de ani de la înființarea Asociației *VICTORIA* a Luptătorilor în Revoluție, din Timișoara.**

Am optat pentru a scoate în evidență în primul rând activitatea practică prin care participanții la simpozion au avut posibilitatea să se exprime, nu pentru că o organizație civică respectabilă, cu o activitate recunoscută, neîntreruptă și benefică, timp de 20 de ani (fenomen destul de rar în peisajul nostru civic postdecembrist) nu ar merita prețuirea noastră. Dimpotrivă. Însă chiar organizatorii – Consiliul Director al Organizației – au ales să elimine cât mai mult aspectele festiviste și să dea posibilitatea mai multor membri ai Asociației și oaspeți veniți din mai multe orașe (Sibiu, Arad, Lugoj, București, etc.) sau de la alte asociații timișene, să se pronunțe în ce măsură idealul luptătorilor în Revoluția din Decembrie 1989 este împlinit până la această dată și ce trebuie făcut mai departe.

După un salut colegial din partea Președintelui Asociației, domnul profesor Lorin Fortuna, a urmat o succintă trecere în revistă a activității membrilor Asociației – o sinteză excelentă prezentată de vicepreședinte – după care s-a trecut la dezbateri.

Trei au fost temele majore ale acestora - și remarc originalitatea, valoarea și oportunitatea fiecăreia dintre ele:

- proiectul înființării unui Forum Constituțional Cetățenesc Român;
- propunerea de instituire a zilei de 20 decembrie ca zi de sărbătoare oficială a municipiului Timișoara (ziua în care, în 1989, Timișoara a fost declarat de locuitorii săi primul oraș liber de dictatura comunistă);
- proiectul de constituire a Asociației Naționale a Veteranilor Revoluției.

Toate merită o analiză foarte dezvoltată, dar îmi propun să mă opresc la primul dintre subiecte, la care am avut ocazia să asist prin amabilitatea domnului profesor Lorin Fortuna.

În dezbateri s-a menționat că după Revoluție, evident societatea românească s-a schimbat. În bine sau în mai puțin bine, aici punctele de vedere pot fi diferite. Dar toți vorbitorii au subliniat impactul pe care l-a avut asupra acestei evoluții modelul constituțional pentru care s-a optat în noiembrie 1991. Dezbaterile de atunci ca și cele ulterioare (chiar și cele de acum) au fost oarecum similare cu cele care au premers sau au urmat adoptării Constituției din martie 1923, considerată Constituție liberală. Oricât s-au declarat la timpul respectiv opozanți ai Constituției și orice „calificare" i-au dat, ulterior partidele care au contestat-o au guvernat fără probleme, în baza ei.

O Asociație ca *VICTORIA*, recunoscută pentru militantismul ei, nu putea rămâne în afara dezbaterilor actuale referitoare la Actul fundamental care definește un popor, cu o istorie veche și cu interese specifice în construcția europeană încă în curs.

Ideea **Parlamentului unicameral**, extrem de seducătoare din rațiuni electorale, trebuie evaluată în complexitatea ei, iar componenta istorică nu poate lipsi din această analiză. Astfel,

se constată simplu că în Programul Partidului Socialist (devenit Comunist peste doi ani) din anul 1919, era prevăzută anume desființarea Senatului, așa încât Parlamentul să rămînă într-o singură Cameră. Evident, la timpul respectiv nimeni nu i-a luat în seamă pe militanții extremei stângi dar, în 1946, prin Legea electorală pe baza căreia s-au organizat alegerile (fraudate) din noiembrie același an, s-au ales doar deputați în Camera Deputaților (deja Senatul era desființat), iar în martie 1948 alegerile au fost organizate doar pentru Marea Adunare Națională.

Acum, o dezbatere serioasă și aplicată pe acest subiect – din punctul de vedere al analizei istorice – trebuie să admită:

- ori că socialiștii (comuniștii) români au avut o concepție mai bună despre organizarea cadrului parlamentar în România, și atunci este bine să revenim la el (eventual, să-i împrumutăm și numele parlamentului lor și procedurile vieții parlamentare în comunism ) și să recunoaștem că s-a greșit atunci când s-a decis să fie reluată o tradiție din democrația interbelică în acest important domeniu;

- ori că demersul de astăzi, care consumă foarte multă energie și alte resurse (în plină criză) este mai degrabă nu doar populist dar chiar periculos și riscant pentru direcția și mai ales sensul evoluției societății românești.

Multe alte idei interesante s-au desprins din dezbateri, ceea ce a făcut din aniversarea Asociației VICTORIA – pe care **o felicit** și eu cu această ocazie – un prilej foarte bun de a se exprima luptătorii din Revoluția din Timișoara într-o chestiune în care sunt cei mai îndreptățiți, pentru că ei și-au riscat viața și libertatea pentru o altfel de Românie.

**Prof. Alexandru OȘCA**

## *ACTIVITĂȚI*

# *„VICTORIA“*
# ACTIVĂ ÎN ORAŞUL DE PE BEGA




În ziua de 29 ianuarie 2011, la sediul Consiliului județean Timiş, *Asociația Victoria a luptătorilor în Revoluție și Institutul Revoluției Române din Decembrie 1989* au organizat o dezbatere în cadrul Simpozionului național cu tema *România încotro?*

Prin grija *Asociației Victoria* participanții au avut la dispoziție un volum important de documente, studii, articole precum şi Proiectul Constituțional pe care Asociația intenționează să-l impună pe agenda publică, în contextul preocupărilor actuale care vizează şi modificări ale actualei Constituții.

Au participat cercetători, profesori universitari, revoluționari, personalități din societatea civilă. O parte din dezbateri s-au desfăşurat în prezența prefectului județului, domnul Mircea Băcală, care a intervenit în discuții, subliniind că tema Simpozionului este interesantă şi justificată, şi domnului Răzvan Hrenoski din partea Consiliului Județean (directorul Direcției Comunicare şi Informatică), care a insistat pe faptul că actuala Constituție nu garantează dreptul de proprietate. Dezbaterile au fost conduse de prof. univ. dr. Adrian Dinu Rachieru, decanul Facultății de jurnalistică a *Universității Tibiscus*.

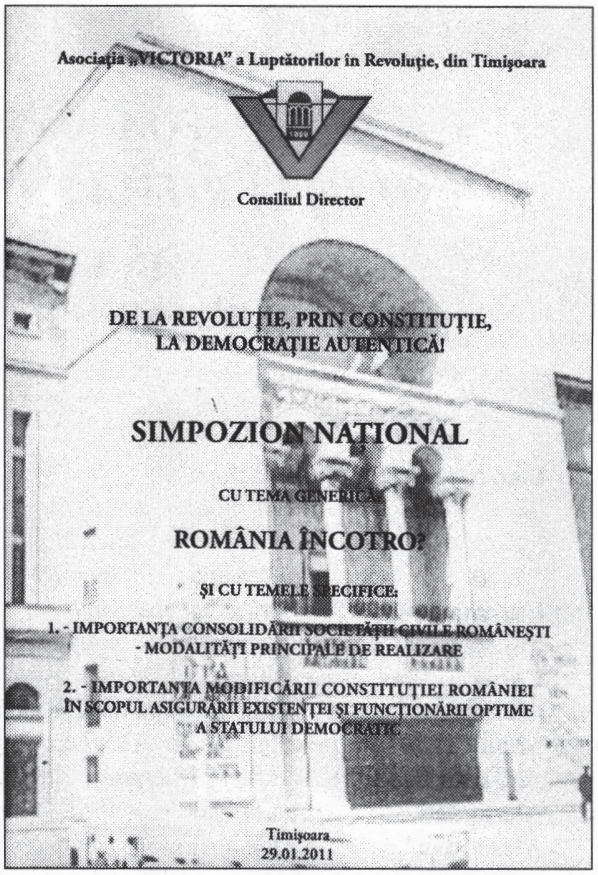
În cuvântul său, domnul Lorin Fortuna, preşedintele *Asociației Victoria*, a reluat tema proiectului unei Constituții care să-i dea poporului mai multă putere (o democrație în care puterea să aparțină poporului şi s-o exercite nemijlocit – nu doar prin reprezentanți), sub forma alegerii directe a liderilor mai multor puteri în stat, care să funcționeze separat şi independent şi să se controleze reciproc. În acest context, domnia sa a lansat un apel pentru constituirea *Forumului Cetățenesc Constituțional din România*, cu mai multă forță în determinarea clasei politice să țină cont de voința cetățenilor.

În timpul dezbaterilor (foarte animate, desfăşurate în două runde, timp de 6 ore) s-au făcut referiri la evenimentele din decembrie 1989, la propunerea pentru alegerea uneia dintre zilele Revoluției ca zi a județului Timiş, la decalajul

între idealul exprimat în zilele Revoluției – pentru o Românie modernă, cu oameni respectați în comunitatea europeană și demni – și situația de astăzi, când cetățenii români nu sunt respectați nici în afară (unde sunt nevoiți să muncească în condiții înjositoare și umilitoare pentru a trăi), nici în țară, unde autoritățile – care au jurat să respecte (nu să modifice) o Constituție în care România este definită explicit *Stat social* – declară public că această sintagmă este o aberație, iar cetățenii trebuie să-și poarte singuri de grijă și să nu aștepte nimic de la statul căruia îi plătește impozite.

În legătură cu proiectul formării unei noi organizații a societății civile timișene, doamna profesoară Mariana Cernicova a insistat pe ideea că sunt deja foarte multe în Timișoara, iar inițiatorii ar trebui să găsească o denumire sugestivă, în măsură să atragă intelectualitatea și publicul interesat din oraș.

Un expozeu extins, cu referire la acțiunea structurilor de securitate din decembrie 1989 de la Timișoara și la caracterul evenimentelor pe care autorul (domnul Ștef, ofițer de contraspionaj) le-a calificat lovitură de stat, a generat un răspuns ferm din partea domnilor Virgil Hosu, președintele Asociației *ALTAR* și Adrian Kali. Intervenția lor a resuscitat interesul pentru cunoașterea unor întâmplări neelucidate din timpul Revoluției, fapt care a animat dezbaterea și i-a dat o tentă evocativă foarte utilă pentru cei interesați de subiect.




În concluzie, Simpozionul a reușit să capaciteze atenția celor prezenți, chiar dacă s-a desfășurat concomitent cu o altă acțiune de amploare în domeniul economic și, din această cauză, radioul public local n-a fost prezent.

**Lect. univ. dr. Alexandru OȘCA**

# DECLARAȚIE
# a Asociației „Victoria" a Luptătorilor în Revoluție, din Timişoara*

La 14 ani de la Revoluția Națională Română din Decembrie 1989, comparând aspirațiile de atunci şi împlinirile de acum, ne vedem nevoiți a constata următoarele:

1. România este cu mult mai săracă, iar Poporul Român, în majoritatea sa, nemulțumit de modul în care a fost guvernată țara după Decembrie 1989.

2. Pluralismul politic, necesar într-o democrație reală, nu a fost realizat corespunzător, deoarece principalele partide politice din România s-au constituit nu pentru a aplica doctrine politice specifice, ci pentru a promova interese clientelare specifice, ajungându-se la situația în care pseudo-democrația existentă, de fapt, asigură suveranitatea acestor partide şi nu suveranitatea Poporului Român.

3. În loc să elaboreze o Constituție care să reflecte că în România a avut loc o revoluție, inclusiv prin prisma dreptului constituțional, politicienii români au preferat să adopte un sistem constituțional depăşit de realitatea contemporană, rod ideologic al Revoluției Franceze de la 1789, care a stat la baza formării statului burghez-capitalist, dar care este necorespunzătoare pentru formarea statului național democrat.

4. În absența unei puteri de stat informative, cu rolul fundamental de a informa deplin şi corect Poporul Român, a cărei conducător să fie ales direct de către popor, în cadrul alegerilor generale, pentru a i se asigura independența decizională, necesară realizării obiectivului fundamental urmărit, Poporul Român este manipulat prin intermediul mass-media de stat, fiind lăsat să vadă şi să audă doar ceea ce convine clientelei aflată în spatele partidelor care au guvernat România după Decembrie 1989.

5. În absența unei puteri de stat garante, al cărei conducător să fie ales direct de către popor, cu rolul de a supraveghea respectarea Constituției, precum şi buna funcționare a celorlalte puteri de stat,astfel încât țara să beneficieze de o democrație reală, în care puterea absolută aparține Poporului Român şi este exercitată prin intermediul reprezentanților, aleşi prin alegeri generale şi locale, în folosul Poporului Român, pe baza democrației reprezentative, în România nu funcționează o responsabilitate juridică pentru actul de guvernare, dovadă numeroasele abuzuri comise de foştii şi actualii guvernanți pentru care încă nimeni nu a fost obligat să răspundă, corespunzător, în fața justiției.

6. În absența unei puteri de stat justițiare, reale şi eficiente, a cărui conducător să fie ales direct de către popor, justiția este grav afectată prin ingerința politicului, precum şi a altor factori de influență de tip clientelar, această stare de fapt ajungând să fie sesizată şi reclamată chiar de către instituții internaționale abilitate.

7. În prezentul României, majorității tinerilor nu le rămâne, ca principală perspectivă de viitor, decât soluția emigrării, iar majorității vârstnicilor li se impune, practic, perspectiva cimitirului.

8. Poporului Român îi este refuzat dreptul de a-şi alge direct reprezentanții care să exercite puterea în stat, prin vot nominal, încălcându-i-se astfel dreptul de suveranitate şi fiind obligat să aleagă liste în loc de oameni, pentru a se bloca selecția valorilor în politică şi a permite unor factori de influență clientelară, masonică şi chiar mafiotă să se infiltreze şi să se mențină la conducerea partidelor politice, precum şi la conducerea instituțiilor publice.

9. Integrarea României în organizații internaționale este urmărită fără grija de a păstra demnitatea națională, precum şi de a apăra şi promova interesele naționale fundamentale, precum şi interesele europene fundamentale, forțe militare românești fiind angrenate în conflicte armate ce au loc în țări care nu au agresat România şi nici țările din alianța militară în care Guvernul României doreşte să integreze țara.

10. Independența României, precum şi suveranitatea Poporului Român sunt grav afectate de dependența economică şi financiară față de structuri economice şi financiare externe, în condițiile cu care economia de stat şi avuția publică au fost drastic şi ilegal diminuate pentru a permite, printr-o falsă şi subversivă privatizare, îmbogățirea rapidă a clientelei asociate partidelor politice care au guvernat țara după Decembrie 1989.

Având în vedere cele menționat anterior, considerăm necesară întreprinderea, de urgență, a următoarelor acțiuni:

1. Elaborarea unei noi Constituții care să răspundă cerințelor legislative fundamentale specifice, necesare a asigura existența şi dezvoltarea statului național, suveran şi independent, unitar şi indivizibil, bazat pe o democrație reală şi pe conceptul de stat de drept, deziderate doar menționate în Constituția actuală a României, dar nu şi asigurate, prin reglementări corespunzătoare.

2. Interzicerea prin lege, a propagandei politice electorale plătite, ca principală sursă de generare a marii corupții.

3. Interzicerea prin lege a partidelor politice organizate pe criterii etnice sau teritoriale, ca principale cauze care subminează unitatea națională.

4. Interzicerea prin lege ca funcționarii publici să poată fi membri ai unor organizații de tip masonic, precum şi amestecul acestor organizații în problemele statului.

5. Refacerea economiei naționale şi recuperarea avuției publice jefuită de clientela partidelor politice care au guvernat țara, după Decembrie 1989, cu sancționarea corespunzătoare a vinovaților, astfel încât guvernanții României să dispună de pârghii economice, financiare, energetice şi de altă natură, corespunzătoare asigurării existenței şi dezvoltării unui stat național, social, democrat, bazat pe constatarea, justificată de evoluția postrevoluționară a României, că economia privată nu poate asigura redresarea economică a țării, dacă nu este completată şi cu o economie corespunzătoare de stat.

*Adrian Sanda*
*Preşedinte al Asociaţiei „VICTORIA" a Luptătorilor în Revoluţie din Timişoara*

**Timişoara, 20.12.2003**

* Declarația a fost citită în cadrul şedinței extraordinare festive a Consiliului Local Timişoara.

## Asociația „VICTORIA" a Luptătorilor în Revoluția Română din decembrie 1989, din Timişoara

Cu prilejul împlinirii a 15 ani de la declanşarea, la Timişoara, a Revoluției Române din decembrie 1989, în data de 20.12.1989, Asociația „VICTORIA" a Luptătorilor în Revoluția Română din decembrie 1989, din Timişoara, consideră nu doar necesar, ci şi deosebit de important, a da publicității următoarea:

## DECLARAȚIE

1. Revoluția Română din decembrie 1989 nu şi-a putut urma cursul firesc, declanşat şi impus, de la Timişoara, în data de 20.12.1989 (prin constituirea Frontului Democratic Român, formațiune politică care şi-a asumat rolul fundamental de a organiza, în condiții de ilegalitate, revolta timişoreană, izbucnită în data de 16.12.1989, şi de a o transforma în revoluție, pe care a condus-o până după căderea regimului comunist-ceauşist), datorită constituirii, în capitala țării, a aşa numitului: Front al Salvării Naționale, formațiune politică neînființată de către cei care au înfăptuit, la București, revoluția, ci de către alții, care s-au infiltrat, la momentul oportun, în această revoluție şi care, profitând cu viclenie de producerea unor evenimente abil declanşate şi dirijate tocmai în acest scop (dintre care cel mai important, sângeros şi neelucidat, la nivel oficial, nici până în prezent, a fost episodul aşa numit: „agresiune teroristă"), au confiscat şi deturnat revoluția în folosul unor structuri clientelare interesate, provenite din cadrul fostului Partid Comunist Român, precum şi din cadrul fostelor instituții de stat care au participat la reprimarea revoltei timişorene şi ulterior a revoluției, adică: Armata, Securitatea şi Miliția.

2. Manipulând mediatic populația României, cei care au constituit şi condus Frontul Salvării Naționale, la care ulterior au aderat şi mulți oameni de bună credință, înşelați de aparențele impuse,în special prin manipulare mediatică, şi mai ales prin declanşarea sângerosului episod al: „teroriştilor", menit a simula faptul că Revoluția Română din decembrie 1989 nu s-a încheiat odată cu căderea regimului comunist-ceauşist, în data de 22.12.1989, ci a mai continuat câteva zile (pentru înfrângerea unor factori de sprijin ai fostului regim, care chipurile ar fi declanşat această reacție violentă), asigurând astfel Frontului Salvării Naționale prilejul de a avea un rol conducător şi chiar „salvator" al Revoluției Române din decembrie 1989. Această formațiune politică, constituită pe baze nelegitime, spre deosebire de Frontul Democratic Român, precum şi în dauna acestei formațiuni politice (adevărata conducătoare a Revoluției), a intenționat şi a reuşit să confişte astfel revoluția şi s-o deturneze, în principal, în folosul unor cu totul alte interese decât cele ale Poporului Român.

3. Drept consecință a celor afirmate anterior, în România s-a adoptat o Constituție, care, în timp, s-a dovedit ineficientă pentru menținerea şi afirmarea unui stat democratic, precum şi a unui stat de drept, fapt ce a devenit evident, fiind constatat şi reclamat nu doar de către reprezentanți ai societății civile

româneşti, ci şi de către reprezentanţi ai unor organizaţii civice, politice şi administrative, din afara ţării, inclusiv din cadrul Uniunii Europene, în care România aspiră să se integreze.

4. În contextul celor menţionate anterior, considerăm imperios necesară modificarea corespunzătoare a Constituţiei României, pentru a impune, prin legea fundamentală a ţării, condiţiile legislative necesare şi eficiente în vederea păstrării democraţiei, a dreptului de suveranitate al Poporului Român, a statului de drept,precum şi a dreptului fundamental la o existenţă minimală demnă, din punct de vedere material, a populaţiei, recomandând, în acest scop, consultarea, Constituţiilor statelor cele mai civilizate, care există, în prezent, ca repere de referinţă, precum şi a proiectului constituţional „Timişoara", rod ideologic al Revoluţiei Române din decembrie 1989, elaborat, ca replică ,adaptată la realitatea prezentului, faţă sistemului constituţional al celor 3 puteri de stat, rod al Revoluţiei Franceze de la 1789 (devenit ineficient pentru asigurarea existenţei unui stat de drept şi democrat), prin utilizarea a 5 puteri de stat: adică prin adăugarea la cele 3 puteri de stat: Puterea Conducătoare (Preşedinte), Puterea Legislativă (Parlament) şi puterea Administrativă (Guvern) a încă două şi anume: Puterea Informaţional-Mediatică (Societatea Naţională Massmedia) şi Puterea Garantă (Curtea Constituţională), ai căror conducători, precum şi membri (numai în cadrul Puterii Legislative şi a Puterii Garante) se aleg direct de către popor, prin vot uninominal, în cadrul alegerilor generale. Menţionăm că actualul sistem constituţional din România nu se bazează, în fond, decât pe o singură putere de stat (Puterea Legislativă: Parlamentul), ai cărei membri se aleg direct de către popor (dar nu şi conducătorul Parlamentului: Preşedintele Parlamentului), în cadrul alegerilor generale (dar nu şi prin vot uninominal). Puterea Conducătoare (Preşedintele), nu este dotată cu prerogativele necesare pentru a putea exercita, în mod optim, funcţia de conducere a statului, ci doar pe cea de arbitru între celelalte două puteri, în timp ce Puterea Administrativă (Guvernul) nu este, de fapt, o adevărată putere de stat, deoarece nu este aleasă direct de către popor, în cadrul alegerilor generale, ci doar indirect, de către reprezentanţii poporului,aleşi pentru a constitui Puterea Legislativă.

5. Analizând cu atenţie evoluţia vieţii politice româneşti, după Revoluţia Română din decembrie 1989, Asociaţia „VICTORIA" a Luptătorilor în Revoluţia Română din decembrie 1989, din Timişoara, îşi exprimă, din nou, îngrijorarea faţă de dimensiunea pe care a dobândit-o manipularea, precum şi mistificarea politică, în România, activitatea politică fiind practic acaparată şi realizată nu de către o clasă politică autentică şi responsabilă, devotată Poporului Român, ci de o clientelă politică devotată propriilor sale interese specifice şi organizată nu doar pe bază instituţională politică, ci şi pe bază asociativă conspirată şi subversivă, de tip masonic şi chiar mafiot. În acest context, solicităm reactualizarea punctului 8 al Proclamaţiei din martie 1990, dată la Timişoara, precum şi susţinerea corespunzătoare a prevederilor referitoare la impunerea unor condiţionări legale, prin care foştii membri importanţi ai Partidului Comunist Român şi ai fostelor organe de represiune, care au acţionat în cadrul Revoluţiei Române din decembrie 1989, la care mai propunem şi adăugarea celor care, în calitate de reprezentanţi principali ai unor formaţiuni politice postrevoluţionare, se fac vinovaţi de producerea unor grave prejudicii economice, sociale şi morale Poporului Român, precum şi persoanelor care au aderat la organizaţii conspirate de tip masonic (ce promovează, de fapt, prioritar interesele acestor organizaţii, chiar şi în dauna Poporului Român), să fie împiedicaţi de a mai putea candida la alegerile generale, sau locale, pentru a deveni reprezentanţi politici ai Poporului Român. Considerăm că aceste prevederi ar trebui susţinute şi chiar impuse corespunzător, în primul rând în oraşul Timişoara, precum şi în judeţul Timiş, cu sprijinul tuturor factorilor individuali şi colectivi ce-şi pot aduce o contribuţie semnificativă, în acest scop, confirmând astfel, din nou, semnificaţia lozincii: „Azi în Timişoara, mâine în toată ţara!", şi transformând, pe această cale, într-o adevărată proclamaţie, documentul respectiv, măcar în acest perimetru teritorial, deoarece, în caz contrar, datorită lipsei de fermitate şi angajare civică şi politică necesare, în acest scop, din partea iniţiatorilor şi susţinătorilor respectivului document, acesta nu va rămâne, în istorie, decât doar ca o declaraţie de intenţii, care s-a dorit a fi proclamaţie, dar fără să reuşească.

**Timişoara**
**20.12. 2004**

**PREŞEDINTE**
**Adrian Sanda**

ASOCIAŢIA "VICTORIA" TIMIŞOARA

**Asociația „VICTORIA" a**
**Luptătorilor în Revoluția din Timișoara**
**Nr. 08 / 05.03.2003**

**Către,**
**Instituția Avocatul Poporului**

Ne considerăm lezate drepturile şi libertățile, prin decizia de retragere a licenței de emisie postului de televiziune OTV (Oglinda Televiziune), avându-l ca patron pe domnul Dan Diaconescu, caz fără precedent în istoria post revoluționară a României, în conformitate cu prevederile art. 55 şi 56 din Constituția României.

Avem în vedere faptul că o lege (Legea Audiovizualului) nu poate avea un efect juridic mai puternic decât Legea fundamentală, care este Constituția României, motiv pentru care considerăm că decizia de retragere a licenței de emisie postului OTV, de către Consiliul Național al Audiovizualului, adoptată după solicitarea luării unei asemenea măsuri chiar de către un consilier al Preşedintelui României, reprezintă un abuz de drept constituțional, prin încălcarea prevederilor art. 30, aliniatul 1, 2 şi 4 din Constituția României.

Pe baza celor expuse anterior vă solicităm a interveni,în conformitate cu prerogativele legale de care beneficiază Instituția Avocatul Poporului, pentru anularea, de urgență, a suspendării postului de televiziune OTV, cu audiență națională, precum şi pentru ca asemenea măsuri abuzive să nu mai poată fi luate.

Anexăm la prezenta solicitare o petiție cu semnături de susținere colectate la Timişoara, oraşul care, în Decembrie 1989, a declanşat Revoluția Națională Română din Decembrie 1989, între altele şi pentru ca intervenții de genul celei menționate anterior să nu mai poată avea loc.

Cu stimă şi considerație,

**PREŞEDINTE,**
**ing. Adrian Sanda**

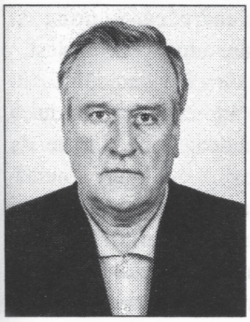
ASOCIAȚIA „VICTORIA" TIMIȘOARA

# ANEXA 3

Luări de poziție ale conducerii Asociației "VICTORIA" a Lupt[torilor în Revoluție din Timişoara, în legătură cu anumite afirmații privind existența Frontului Democratic Român, considerate neconcludente şi chiar eronate, apărute în mass-media sau în cadrul unor publicații

## O eroare care trebuie corectată

# Unde, când şi cum s-a declanşat Revoluția Română din decembrie 1989



*Lorin Fortuna*

În numărul 4(23)/2009 al revistei Caietele revoluției, pag. 4, a fost publicat un articol intitulat: Începutul Revoluției Române, cu supratitlul: „Iaşi, 14 decembrie 1989", precum şi cu subtitlul: „Interviu cu Cassian Maria Spiridon", numele autorului interviului nefiind specificat.

În legătură cu titlul articolului în cauză, consider că s-a comis o gravă eroare de apreciere a importanței evenimentului descris în cadrul articolului, eroare care, mai ales, în cadrul unei publicații editate de către Institutul Revoluției Române din decembrie 1989, dacă ar rămâne nesemnalată şi necorectată, ar crea confuzii cu privire la data şi locul declanşării Revoluției Române din decembrie 1989, precum şi în legătură cu diferența dintre revoluție, revoltă şi respectiv dintre acestea şi alte evenimente precursoare [1], care, la rândul lor, au constituit obiecte de analiză istorică şi politică, unele reflectate inclusiv în cadrul publicațiilor editate de către Institutul Revoluției Române din decembrie 1989 [1;3;4;5;6;7;8].

Nu se pune problema unei nerecunoaşteri sau minimalizări a meritelor grupului de la Iaşi, care au fost şi vor fi apreciate la justa lor valoare, dar nu într-un cadru emoțional şi nici partizan, ci într-un cadru pragmatic, aşa cum, după 20 de ani, au început să fie analizate şi apreciate evenimentele care s-au produs în decembrie 1989, în România [2].

În contextul celor menționate anterior, mă simt dator să intervin şi să semnalez faptul că, prin titlul articolului la care mă refer, se comite o gravă eroare de apreciere asupra datei şi locului în care s-a declanşat Revoluția Română din decembrie 1989, confundându-se un eveniment important, dar precursor al respectivei revoluții, cu revoluția însăşi.

Tot în legătură cu cele menționate anterior, mai precizez că s-au produs mai multe evenimente precursoare Revoluției Române din decembrie 1989 [1], unele chiar înaintea celui de la Iaşi (menționat anterior) şi exemplific cele afirmate doar cu evenimentele care s-au produs la Timişoara şi anume: înființarea Sindicatului politic Fraternitatea [1], pe principii conspirate, având ca preşedinte pe Traian Florea, în data de 24.01.1988, predicile pastorului Laslo Tökes, în cadrul Bisericii Reformate [1], revolta şi greva salariaților de la Uzina Mecanică Timişoara, din data de 23 noiembrie 1989 (în timpul celui de-al XIV-lea şi totodată ultimul Congres al Partidului Comunist Român: PCR), împotriva realegerii dictatorului Nicolae Ceauşescu ca Secretar general al PCR [1;4;5], veghea publică, timp de mai multe zile, organizată la sediul Parohiei Bisericii Reformate, pentru a-l apăra pe pastorul Laslo Tökes de eventualitatea unei evacuări şi expulzări forțate din Timişoara[1;3], dar, mai

ales, declanşarea revoltei anticeauşiste timişorene, în data de 16 decembrie 1989, seara, prin blocarea circulației tramvaielor în Piața „Sfânta Maria" (situată în apropierea Bisericii Reformate), de către un grup de protestatari, având ca inițiator pe poetul Ion Monoran. Acesta a acționat primul, postându-se în fața unui tramvai, pentru a-l opri, urmat şi de alți demonstranți (exemplu: Zoltan Borbely), care au procedat similar, iar, în acest context, au început să se scandeze şi primele lozinci antiguvernamentale, între care a predominat lozinca „Jos Ceauşescu!", la inițiativa primilor vorbitori (exemple: Dan Zăgănescu, Tiberiu Covaci), folosind ca tribună chiar tramvaiele oprite, pe care s-au urcat [3;7]. Citez, în continuare, o parte dintr-un interviu cu Ion Monoran, luat de către poetul şi jurnalistul George Lână, deoarece cele relatate reflectă atât starea de spirit specifică unei părți a tinerei intelectualități timişorene, din acea perioadă, referitoare la contextul politic şi social, de atunci, al României, precum şi totodată o argumentație elocventă pentru a demonstra că episodul protestatar legat de pastorul Laslo Tökes şi de Biserica Reformată, din Timişoara, a constituit doar un pretext pentru declanşarea revoltei, şi nu o cauză a Revoluției (aşa cum s-a pretins ulterior): **„Aminteşte-ți că după meciul de fotbal dintre România şi Danemarca, intenționam să ieşim în stradă şi să ne manifestăm „entuziasmul", după care manifestația trebuia să ia o turnură anti. Dar nesincronizările care au apărut şi chiar teama unora ne-au făcut să ratăm acest excelent prilej. De aceea, pentru toți, era clar că al doilea prilej nu putea fi scăpat. Şi acesta a fost momentul Tökes. Era foarte important ca, dintr-un motiv sau altul, oamenii să se adune în număr cât mai mare, în stradă. De aceea, solidarizarea enoriaşilor cu cauza pastorului ne-a dat posibilitatea să îngroşăm rândurile masei de nemulțumiți. Simțeam că atmosfera din oraş era propice unei acțiuni de amploare, iar aceasta putea lua uşor o orientare anti-comunist-ceauşistă."** [7]. Am prezentat exemplele anterioare pentru a contracara, cu argumente corespunzătoare, opinii (pe care le consider însă neîntemeiate, până la probarea lor prin argumente şi dovezi concludente) vehiculate, din nefericire, inclusiv de către anumiți intelectuali ieşeni, conform cărora Revoluția Română a fost, de fapt, un complot organizat de sus în jos, coordonat atât din exteriorul, cât şi din interiorul țării, care, deşi s-a vrut, de către anumite grupări de interese, să izbucnească la Iaşi, datorită intervenției altor grupări de interese (fiind menționat, în acest context, chiar şi ...KGB-ul), nu s-a putut îndeplini această dorință, din anumite motive, fiind preferată, în cele din urmă, Timişoara. Pentru a contracara opiniile menționate anterior, inclusiv cu argumente specific „revoluționare", îmi permit să atrag atenția celor interesați de aceste aspecte, că planul grupului complotist de la Iaşi, de a organiza, mai întâi, o primă adunare de protest (pentru a testa probabil disponibilitatea ieşenilor de a se revolta), în cadrul căreia urma să se anunțe data unei următoare adunări de protest, mi se pare o naivitate, fără sorți de izbândă în declanşarea unei revolte, având în vedere modul preventiv specific şi eficient de acțiune al fostei Securități, în asemenea cazuri.

Pentru a exemplifica concret cele afirmate anterior, redau un citat elocvent, referitor la modul în care a fost reprimată revolta anti-ceauşistă (menționată anterior) a salariaților de la Uzina Mecanică Timişoara [4]: **„La 23 noiembrie 1989, într-o joi dimineața, pe secții, s-au reunit mai multe sute de oameni, hotărâți să demonstreze paşnic împotriva realegerii lui Nicolae Ceauşescu. Hotărâți în convingeri, dar ezitanți în fapte, de teama represiunii de genul celei aplicate braşovenilor, din cele câteva sute, au ajuns în fața porților fabricii doar vreo 30. Au urmat anchete, interogatorii, bătăi, spitale psihiatrice..."**[5].

Mai doresc să adaug şi un argument pe care-l consider nu doar determinant, ci şi decisiv, pentru a explica şi motiva de ce Revoluția Română din decembrie 1989 s-a declanşat la Timişoara şi nu la Iaşi, la București, sau în altă parte, referitor la spiritul civic al oraşelor care ar fi putut fi luate în considerare, în România, pentru declanşarea unui asemenea eveniment. Astfel, la Iaşi, după arestarea celor care au încercat să organizeze o adunare de protest anticeauşistă (arestare datorată, din câte m-am interesat, inclusiv din cauza unei deconspirări, din partea unei persoane care ar fi trebuit, în mod

normal, să fie suspectată, dar față de care nu s-a manifestat prudența necesară), din câte cunosc, nu au existat inițiative și încercări notabile care să propună declanșarea unor proteste publice, în vederea eliberării celor arestați. La Timișoara, dimpotrivă, după arestarea câtorva sute de demonstranți (care acționau mai mult spontan, singular, sau în grupe mai mici sau mai mari), în multe dintre întreprinderile și instituțiile locale s-au iscat discuții în legătură cu cele întâmplate [1], care au condus la escaladarea și amplificarea mișcării de protest public, precum și la scoaterea unor eșaloane ale Armatei, Miliției și Securității în stradă, ajungându-se astfel inclusiv la reprimări sângeroase (morți și răniți), situație care a generat și motivat, la rândul său, alte manifestări de protest public, de mai mare amploare.

În contextul celor menționate anterior, din dispoziția organelor de conducere PCR, la nivel central, transmisă organelor de conducere PCR ale orașului Timișoara, precum și ale județului Timiș, în anumite întreprinderi s-a procedat la organizarea unor adunări de condamnare a manifestărilor de protest care avuseseră loc până atunci (declarate ca: „huliganice"). Aceste adunări s-au organizat de către conducerile întreprinderilor respective, dar, în mai multe cazuri, organizatorii au avut surpriza să constate că, în cadrul respective-lor adunări, s-au produs și intervenții ale unor persoane care au luat apărarea demonstranților și chiar au criticat și condamnat, cu curaj, acțiunile represive care avuseseră loc până atunci, în Timișoara, precum și modul dictatorial în care era condusă țara, de către clanul Ceaușescu. Exemplificăm cele precizate anterior cu două întreprinderi importante, și anume: Institutul de Proiectări în domeniul construcțiilor din Timișoara (IPROTIM), în care, la adunarea respectivă, organizată la data de 18 decembrie 1989, angajatul Claudiu Iordache (devenit ulterior unul dintre liderii revoluției) s-a ridicat și a condamnat acțiunile de reprimare a protestatarilor timișoreni [6], dar, mai ales, Întreprinderea ELBA, în care încercarea de a organiza o adunare de condamnare a protestatarilor timișoreni, cât și existența altor memulțumiri, s-au soldat cu declanșarea grevei generale, în data de 19 decembrie 1989, pregătită însă cu o zi înainte [8;9]. Citez, în acest context, o declarație semnificativă a unui important ofițer (Șef de stat major al Armatei), care, în perioada desfășurării revoluției, s-a aflat și la Timișoara, unde, prin funcția pe care o deținea, a acționat succesiv atât împotriva, cât și în favoarea revoluției: **generalul Ștefan Gușe**, care, în cadrul unui interviu, a declarat: **„...pentru mine momentul ELBA a însemnat totul. M-am lămurit. M-am clarificat complet. Să nu credeți că a fost ușor"** [10]. Mai adaug faptul că acțiuni similare s-au produs și în alte întreprinderi (în special cele din platforma industrială din Calea Buziașului), care apoi au conlucrat între ele, s-au organizat și au plănuit să declanșeze, în data de 20 decembrie 1989, atât greve generale, cât și o mare demonstrație publică, de protest, planuri care s-au finalizat, în ciuda faptului că s-au produs și anumite deconspirări, iar forțele de represiune patrulau pe străzi, fiind dotate cu tehnică grea de luptă (tancuri și transportoare blindate echipate cu mitraliere), și fuseseră aduse inclusiv trupe suplimentare, din afara Timișoarei, în cadrul cărora au fost aduse și detașamente pregătite special pentru a interveni în astfel de acțiuni de protest („scutieri" și parașutiști din celebrul batalion 404, de la Buzău, și respectiv de la Boteni). Deși au intenționat, forțele de represiune n-au reușit totuși să împiedice ieșirea masivă în stradă, în data de 20 decembrie 1989, a miilor de demonstranți, porniți din platforma industrială din Calea Buziașului, care s-au grupat într-o imensă coloană, dar cu o oră mai devreme decât se plănuise în ziua anterioară, previzionând că s-ar fi putut produce o deconspirare, presupunere ce s-a dovedit a fi îndreptățită, deoarece, la puțină vreme după plecarea coloanei de demonstranți, a fost adus un detașament militar care a ocupat zona în care s-au grupat și din care au plecat demonstranții. Coloana de demonstranți s-a deplasat apoi spre zona centrală, dar pe o rută ocolitoare, pentru a trece prin fața Consulatului Iugoslav, din Timișoara, ca să fie remarcată și să se poată astfel transmite un semnal referitor la ce se întâmpla în Timișoara, inclusiv în afara granițelor țării. Pentru a reflecta corespunzător acest moment citez, din nou, din interviul luat generalului Ștefan Gușe: **„... era vorba de revoluționari adevărați. Mă convinsesem că nici o forță din lume nu-i putea opri să treacă,**

**în mod organizat, către centru. În timp ce noi făceam asta, gărzile patriotice aduceau, din Oltenia, ciomăgari, să pună ordine. Le-am spus celor de față: asta-i o tâmpenie ! Am contactat apoi pe șeful sectorului militar CFR și i-am dat ordine să oprească venirea unor trenuri"** [10]. Pe parcurs, s-a făcut joncțiunea și cu alte coloane, care s-au organizat destul de repede, auzind despre coloana plecată din platforma industrială de pe Calea Buziașului, și care au plecat din alte platforme industriale ale orașului (exemple: platforma industrială a Gării de Nord, platforma industrială a UMT), la care s-a adăugat și o parte importantă din populația orașului, care se afla pe străzi. Acesta a fost apogeul revoltei timișorene, care, în aceeași zi (20 decembrie 1989, în jurul orei 13.00), s-a transformat în revoluție, prin constituirea, la Timișoara, în condiții de ilegalitate, a Frontului Democratic Român (în clădirea Teatrului Național și a Operei Române, deoarece în fața respectivei clădiri, în Piața Operei, de atunci -Piața Victoriei - de astăzi, s-a oprit o parte a coloanei de demonstranți), formațiune politică înființată special pentru a-și asuma sarcina organizării revoltei timișorene și a transformării acesteia în revoluție, proclamând, în acest scop, în prealabil, în aceeași zi, orașul Timișoara ca primul oraș eliberat de dictatura comunist-ceaușistă și lansând un apel către întreaga țară pentru declanșarea grevei generale (ca formă de revoltă nonviolentă), în vederea eliminării de la putere a clanului dictatorial Ceaușescu și în vederea democratizării țării [3]. Cealaltă parte a coloanei de demonstranți s-a deplasat la sediul fostei „Județene PCR", unde s-a constituit un Comitet Cetățenesc –„ad-hoc", care a purtat discuții și chiar tratative (în măsura posibilului) cu o delegație guvernamentală, sosită din capitală, în aceeași zi, în frunte cu Prim-ministrul de atunci: Constantin Dăscălescu, care venise la Timișoara pentru a încerca să calmeze situația tensionată din oraș. Comitetul Cetățenesc respectiv a alcătuit și propus o listă de revendicări socio-politice, din care exemplificăm: solicitarea demisiei Guvernului de atunci și eliberarea demonstranților arestați. La rândul său, Frontul Democratic Român a conceput și adoptat, tot în aceeași zi, un program de măsuri reformatoare, dar și de măsuri anti-represive (demiterea dictatorului Nicolae Ceaușescu din toate funcțiile de conducere deținute, eliberarea demonstranților arestați, precum și judecarea și condamnarea celor vinovați de reprimarea sângeroasă a demonstranților, la Timișoara), care a fost dat publicității din balconul principal al Teatrului Național și al Operei Române, din Timișoara, și aprobat (cu urale) de către mulțimea de demonstranți din Piața Operei (de atunci, Piața Victoriei, de astăzi). Acest program a fost difuzat, în ziua următoare, și sub formă scrisă, cu denumirea: Proclamația Frontului Democratic Român, iar în data de 22 decembrie 1989 a fost tipărit sub formă de manifest, în 4 limbi (română, germană, maghiară, sârbă). În altă ordine de idei, consider că ar fi naiv să ne închipuim faptul că, în cadrul revoltei și apoi în cadrul Revoluției Române din decembrie 1989, n-au existat și nu și-au manifestat corespunzător prezența (inclusiv în scop subversiv) intruși autohtoni sau străini, dar consider că de la semnalarea prezenței respective și până la a afirma că declanșarea revoluției s-ar datora acestora, e o cale lungă, care, pentru a fi credibilă, ar trebui pavată cu dovezi elocvente și nu doar cu zvonuri, presupuneri și chiar cu anumite fapte, care avuseseră loc, dar cărora li s-a exagerat și deformat intenționat semnificația (exemplu: fluxul de mașini provenite din spațiul exsovietic, care, pline cu mărfuri, tranzitau România spre piețele de profil specific: talcioc, din Iugoslavia și retur) [3]. Degeaba aprinzi un chibrit acolo unde nu există energie civică inflamabilă, sau acolo unde respectiva energie este de slabă calitate! Un alt argument, pe care îl consider deosebit de semnificativ în completarea motivării prezentate anterior, îl constituie faptul că, începând cu data de 20 decembrie 1989, la chemarea dramatică a Timișoarei, au răspuns, spre cinstea lor, mai multe orașe, dintre care menționez: Lugoj, Arad, Cluj-Napoca, București, Sibiu, Brașov, ș.a., care s-au ridicat și au „aprins flacăra revoluției" încă înainte de anunțarea oficială a căderii fostului regim comunist-ceaușist. Din câte m-am interesat însă, **orașul Iași (ca, de altfel și majoritatea celorlalte orașe ale țării) s-a ridicat abia după anunțarea oficială a căderii respectivului regim, semn că încercarea de revoltă, din data de 14 decembrie 1989, de la Iași, a fost doar un eveniment precursor,**

**deosebit de important, datorat unui grup restrâns de oameni curajoși, care n-au fost însă urmați, în demersul lor, de restul populației orașului și, ca atare, consider că nu putem vorbi, referitor la ce s-a întâmplat la Iași, în data de 14 decembrie 1989, decât ca despre o încercare de revoltă, nereușită însă, și, în nici un caz, de: începutul Revoluției Române din decembrie 1989**. Menționez, în plus, în același context, că în perioada 20-22 decembrie 1989, la Timișoara, la conducerea FDR, nu au parvenit știri în legătură cu ce se întâmplase la Iași, în data de 14 decembrie 1989 (știri care, dacă ar fi parvenit, ar fi fost difuzate public), semn că populația ieșeană nu s-a gândit să transmită corespunzător (telefonic sau prin oameni care se deplasau în afara orașului) ce se întâmplase la Iași, în timp ce, din Timișoara, se transmiteau frecvent și eficient, în acest mod, informații cu privire la ce se întâmpla în oraș, motiv pentru care o anumită perioadă au fost chiar întrerupte convorbirile telefonice interurbane, de ieșire din oraș și ascultate convorbirile telefonice internaționale, spre și dinspre Timișoara.

În final, doresc să-mi închei expunerea cu două citate, pe care le consider, de asemenea, deosebit de elocvente pentru lămurirea deplină a problemei pe care mi-am propus s-o abordez (prin chiar titlul articolului), selectate din aceeași carte, în care a fost intervievat generalul Ștefan Gușe: **„Timișoara a început Revoluția ! Este meritul lor, al timișorenilor, pe care istoria trebuie să-l recunoască. Faptul că inițierea s-a aranjat de alții, nu întunecă cu nimic acest merit. Revoluția a început la Timișoara, și a început cu tineri de un curaj fantastic. I-am văzut personal și îi respect. De ce să nu se țină seama că, în 20 decembrie, în Timișoara, se înfăptuise revoluția !"**, precum și: **„Revenind la data de 20 decembrie, subliniez că aceasta e data care va trebui să intre în istorie. Revoluția învinsese într-un oraș. Și acest oraș a fost Timișoara. Primul oraș liber. Pentru mine asta a însemnat începutul..."** [10].

**Lorin Ioan FORTUNA**

## Bibliografie


1. Lorin Ioan Fortuna - Evenimente precursoare ale Revoluției Române din decembrie 1989 - Națiunea română, nr. 1, ianuarie 2004, lucrare inclusă și în [3].

2. Ion Calafeteanu - Revoluția Română: evoluții pragmatice - Istorie și civilizație, nr.3, decembrie 2009.

3. coord. Lorin Ioan Fortuna - Rolul Frontului Democratic Român în cadrul Revoluției Române din decembrie 1989, Editura Artpress, Timișoara, 2006.

4. Ionel Țârc - Revoluția a început în noiembrie - UMT-ul freamătă și contestă partidul, revista Orizont, Timișoara, nr. 3/19, ianuarie 1990, lucrare inclusă și în revista Caietele revoluției, București, nr. 3(5), 2006.

5. Miodrag Milin - Semnificația zilei de 20 decembrie 1989 pentru Revoluția Română, Caietele revoluției, București, nr. 1 (3), 2006.

6. Claudiu Iordache - Un document - Bălcescu n-a fost vandal - Revista Orizont, nr. 1/27, decembrie 1989, lucrare inclusă și în revista Caietele revoluției, București, nr. 3(5), 2006.

7. George Lână - Oprim tramvaiele! - și au fost oprite tramvaiele... - dialog cu poetul Ion Monoranu, ziarul Ti-mișoara, Timișoara, 17 decembrie 1991, lucrare inclusă și în revista Caietele revoluției, București, nr. 3(5), 2006.

8. Adelina Elena - Martor ocular: Față în față - ELBA și greva generală a Timișoarei proletare, revista Orizont, Timișoara, nr. 1/6, ianuarie 1990, lucrare inclusă și în revista Caietele revoluției, București, nr. 3(5), 2006.

9. Document (n.n. - referitor la greva de la Întreprinderea ELBA, din data de 19 decembrie 1989) - Caietele revoluției, București, nr. 3(5), 2006.

10. N-a fost triumful minciunii - Pavel Coruț în dialog cu generalul Ștefan Gușe, Editura Canova, tipografia Multiprint, Iași, 2004.


*

Asociaţia "VICTORIA"
a Luptătorilor în Revoluţie, din Timişoara
Timişoara, b-dul Iuliu Maniu nr. 11/1
tel./fax: 0256-446595; tel.: 0761/664162
Nr. 4.../03.02.2010

Nr. 04 / 03.02.2010

# Comunicat

## din partea

## Consiliului Director al Asociaţiei "VICTORIA" a Luptătorilor în Revoluţie, din Timişoara

Aflând despre faptul că un grup de iniţiativă a aniversat 20 de ani de la organizarea primelor alegeri, preliminare, la Timişoara şi în judeţul Timiş, după încheierea Revoluţiei Române din decembrie 1989, Consiliului Director al Asociaţiei "VICTORIA" a Luptătorilor în Revoluţie, din Timişoara, precizează următoarele:

**1.** După încheierea Revoluţiei Române din decembrie 1989, într-un context societal confuz, postrevoluţionar, generat şi întreţinut deliberat, la Timişoara şi în judeţul Timiş, de către grupări de interese ale fostelor structuri PCR-iste, precum şi ale organelor care au acţionat represiv în cadrul revoluţiei (Armata şi Securitatea - integrată în Armată), foarte interesate de a reveni la putere, la Timişoara şi respectiv în judeţul Timiş, s-a pus problema organizării unor alegeri locale şi respectiv judeţene preliminare.

**2.** Dorind să contribuie la calmarea situaţiei (chiar dacă exercitau puterea sub sigla Frontului Salvării Naţionale - FSN, care preluase puterea de stat, la nivel central, dar nu şi în cadrul oraşului Timişoara şi a judeţului Timiş), organele de conducere ale oraşului Timişoara şi respectiv ale judeţului Timiş, în care reprezentanţii Frontului Democratic Român (FDR) alcătuiau componenta majoritară (legitimată prin participarea determinantă la revoluţie, FDR fiind o organizaţie politică, de tip front, înfiinţată la Timişoara, în condiţii de ilegalitate, care şi-a asumat organizarea revoltei timişorene şi transformarea acesteia în revoluţie, în data de 20 decembrie 1989, şi pe care a condus-o exclusiv până la căderea regimului comunist-ceauşist), au acceptat să renunţe la exercitarea puterii, în cadrul respectivelor organe de conducere, în favoarea organizării unor alegeri preliminare, la nivelul oraşului Timişoara şi respectiv a judeţului Timiş.

**3.** Deşi hotărârea în cauză aparţinea unor organe de conducere locale şi respectiv judeţene provenite din revoluţie şi legitimate ca atare, anumite grupări subversive de interese locale şi judeţene le-au contestat acest drept de organizare şi s-au alăturat intereselor conducerii Armatei (la nivel central şi respectiv local), care căutau să elimine reprezentanţii FDR din cadrul organelor de conducere menţionate şi să

**11.** S-a mai putut înțelege, tot în acest context, și unul dintre motivele pentru care, imediat după revoluție, fosta Securitate, a cărei desființare s-a cerut atunci (pentru rolul nefast, subversiv și represiv pe care l-a avut în cadrul fostului regim comunist-ceaușist), a fost, în cea mai mare parte, integrată în structurile Armatei, la propunerea aceluiași general Nicolae Militaru, ministrul de atunci al Armatei și, odată cu aceasta, inclusiv masa uriașă de informatori și ofițeri acoperiți, cu sprijinul cărora reprezentanți ai structurilor fostului regim comunist-ceaușist au reușit să se infiltreze, în perioada postrevoluționară, în cadrul noilor organe de conducere, contribuind astfel, în mod decisiv, la eșuarea, în timp, a revoluției. S-a ajuns astfel la o pseudodemocrație care a adus țara la cheremul unei clientele politice specifice, rezultată, în mare parte, din fostele structuri comunist-ceaușiste, la care s-au adăugat însă și alte structuri nefaste și subversive, între care, mai ales, unele de tip masonic și respectiv mafiot. Urmarea acestei situații a constat, între altele, în degradarea economiei și jefuirea proprietății publice, care au adus milioane de români în situația de a fi obligați să-și părăsească țara, deoarece România nu le mai putea oferi condiții de o minimă decență existențială.

**12.** Tot în contextul menționat anterior și rolul orașului Timișoara a devenit, în timp, din ce în ce mai puțin determinant, la nivelul țării (inclusiv și datorită faptului că filialelor județene ale partidelor politice semnificative, înființate după revoluție, li s-a impus să accepte, cu prioritate, pe locurile considerate eligibile, de pe listele electorale, nu candidați locali, ci candidați impuși, din capitală, de către conducerile centrale ale respectivelor partide), în ciuda faptului că, în acest oraș, s-a declanșat Revoluția Română din decembrie 1989. S-a evidențiat și astfel că eliminarea reprezentanților marcanți ai FDR, din cadrul structurilor de putere centrală, districtuală și locală, în cursul anului 1990, inclusiv prin alegerile preliminare nedemocratice care s-au organizat în orașul Timișoara, precum și în județul Timiș, la sfârșitul lunii ianuarie 1990, nu au constituit doar o greșeală politică, ci și o dramă a revoluției și a țării, realizată cu complicitatea fostelor structuri subversive ale regimului comunist-ceaușist, deoarece acestea n-au putut fi corespunzător anihilate și nici suficient atenuate, pentru a facilita astfel reușita deplină a revoluției.

**Președinte**
**Lorin Ioan Fortuna**



**Asociația „VICTORIA" a Luptătorilor în Revoluție, din Timișoara**
b-dul Iuliu Maniu, nr 11/1, Timișoara, județ Timiș
tel./fax: 0256/446595; tel: 0761/664162
Nr. 8 / 11.03.2010

# COMUNICAT
din partea

Consiliului Director al Asociației „VICTORIA"
a Luptătorilor în Revoluție, din Timișoara,
cu privire la numita: „Proclamație de la Timișoara"

Luând la cunoștință despre intenția Societății „Timișoara" de a aniversa 20 de ani de la enunțarea și difuzarea actului numit: „Proclamația de la Timișoara", la data de 11.03.1990, precum și de modul superlativ în care a fost prezentată aprecierea respectivului act, în zilele premergătoare acestei aniversări, din dorința de a contribui la o apreciere obiectivă a actului în cauză, pe care îl considerăm important pentru istoria Timișoarei și a României, dar a cărui importanță o comparăm și cu alte acte, și, mai ales, cu cele care au fost enunțate și difuzate tot la Timișoara, în perioada desfășurării Revoluției Române din decembrie 1989 (declanșată de către Frontul Democratic Român - FDR, la Timișoara, în data de 20.12.1989), precum și în perioada post-revoluționară a anului 1990, dorim să facem cunoscute și să supunem aprecierii opiniei publice următoarele informații, observații și considerente:

1. Actul numit: „Proclamația de la Timișoara", potrivit datei în care a fost enunțat și difuzat public (11.03.1990), este un act post-revoluționar și nu un act revoluționar, așa cum a afirmat, în cadrul Parlamentului României, actualul președinte al țării, care, probabil în nedeplină cunoștință de cauză, l-a prezentat ca cel mai important act al Revoluției Române din decembrie 1989 (?!), preluând calificarea și aprecierea pe care coordonatorul Raportului de condamnare a comunismului (V. Tismăneanu) a făcut-o, raport pe care președintele țării l-a citit în Parlament. În acest context menționăm că prin inițiativa legislativă a Secretariatului de Stat pentru Problemele Revoluționarilor, din necesitatea de a aprecia și distinge importanța contribuției celor care au depus cereri pentru acordarea titlurilor de merit, oferite prin intermediul Legii Recunoștinței (nr. 341/2004), s-a legiferat (HG nr. 1707/2006) următoarea periodizare temporară a Revoluției Române din decembrie 1989: a. revoltă populară (14-19.12.1989), b. revoluție (20-22.12.1989 - până la căderea regimului comunist ceaușist, prin fuga fostului dictator comunist, cu elicopterul, de pe acoperișul clădirii Comitetului Central al Partidului Comunist Român: PCR - în jurul orei 12), c. preluarea puterii (22-25.12.1989).

2. Actul în cauză face referință la: Frontul Democrat Român (denumire preliminară, utilizată pentru o foarte scurtă perioadă de timp - câteva ore) și nu la: Frontul Democratic Român (FDR), care a fost adevărata denumire a partidului constituit, în condiții de ilegalitate, la Timișoara, în data de 20.12.1989, care a procedat la organizarea revoltei timișorene anti-ceaușiste și la transformarea acesteia în revoluție, în aceeași zi, proclamând și orașul Timișoara ca fiind primul oraș eliberat de dictatura comunist-ceaușistă. Aceeași denumire a fost utilizată și în cadrul proclamației redactată în noaptea de 20/21.12.1989, ale cărei revendicări principiale au fost prezentate public, din balconul Teatrului Național și al Operei Române, din Timișoara, încă în cursul zilei de 20.12.1989, fiind aprobate, prin aclamații publice, de către miile de manifestanți prezenți atunci în Piața Operei (Piața Victoriei de azi), și care proclamație a fost enunțată și dată publicității în data de 21.12.1989, ora 10, sub denumirea de: Proclamația Frontului Democratic Român (FDR).

3. Actul în cauză „postulează" că: „A fi fost membru de partid nu este o vină.", justificând această apreciere cu argumente bazate pe oportunism societal, pe care le considerăm inacceptabile și disculpând astfel pe foștii membri ai PCR de vina că au aderat și susținut voluntar, din interes, politica dictatorială și subversivă a PCR.

4. Actul în cauză prezintă pe inițiatorii şi realizatorii săi ca pe nişte participanți autentici, încă de la început (adică din data de 16.12.1989), la revolta anticeauşistă, declanşată, la Timişoara, în data de 16.12.1989, fapt ce nu corespunde realității, decât poate în parte, adică doar pentru unii dintre aceştia, după cum rezultă din informațiile şi probele pe care le deținem (exemplu: ultimul număr al publicației: Forum Studențesc, organ de presă al Uniunii Tineretului Comunist, din centrul universitar Timişoara, apărut şi difuzat în chiar perioada temporală a revoltei în cauză, dedicat, ca număr special, ultimului Congres al PCR, în care cel ce şi-a revendicat rolul principal în realizarea documentului în cauză: George Şerban, figurează, la căsuța redacțională, în calitate de redactor şef adjunct şi, din câte cunoaştem, responsabil cu probleme de propagandă politică). Pe de altă parte, actul în cauză pretinde că încă în cadrul revoltei anti-ceauşiste (16-19.12.1989), la Timişoara, s-ar fi solicitat deseori chiar eliminarea de la putere a regimului comunist (inclusiv prin scandarea lozincii: „Jos comunismul!"), afirmație pe care o considerăm neîntemeiată şi nedovedibilă prin probe corespunzătoare.

5. Actul în cauză a fost inițial conceput într-o formă preliminară, față de cea în care a fost ulterior publicat oficial, formă în care a fost însă difuzat public, o anumită perioadă de timp, dar într-o arie societală restrânsă, pentru a testa probabil reacția populației, fiind trimis, în respectiva formă preliminară, spre cunoaştere şi eventuală aderare, inclusiv unor instituții publice, precum şi unor personalități (exemplu: Consiliul Județean Timiş), în care se revendica şi: autonomia teritorială. Această solicitare a motivat refuzul unor personalități şi, mai ales, a unor instituții (exemplu: Consiliul Județean Timiş) de a adera la respectivul act, redactat în acea formă. Mai mult decât atât, datorită difuzării actului în forma preliminară respectivă, cu toate că şi în această formă a fost acceptat de către anumite personalități, precum şi de câteva instituții publice locale, care au anunțat oficial aderarea respectivă (exemple: Consiliul Local Timişoara, Poliția Timişoara), vestea revendicării autonomiei teritoriale şi, drept consecință, intenția renunțării la calitatea de stat unitar, pentru România, a stârnit un val de proteste puternice, atât în Timişoara şi în județul Timiş, dar, mai ales, în restul țării, în care s-a acuzat inclusiv o intenție deliberată a timişorenilor de a realiza o secesiune teritorială a României (prin desprinderea Banatului şi Transilvaniei de România), ca un proiect pe termen mai îndepărtat, dar pentru care se pregătea deja, în acest mod, terenul propice, din punct de vedere politic, precum şi atitudinea publică corespunzătoare. Din nefericire, aceste acuzații au fost extinse, la sugestia unor detractori ai Revoluției Române din decembrie 1989, inclusiv asupra celor care au declanşat şi condus respectiva revoluție, pretinzându-se că şi aceştia, ca şi inițiatorii actului în cauză, ar fi fost influențați, în prealabil, în acțiunile lor, de „interese antiromâneşti", promovate de către grupări subversive şi iredentiste revanşarde (exemplu: UDMR), uitându-se că, dimpotrivă, referitor la perioada temporală cât a durat revoluția, la Timişoara, s-a promovat ideea reîntregirii țării, scandându-se de multe ori, în acest sens, în respectiva perioadă, de către cei prezenți atunci la mitingul maraton al revoluției, în Piața Operei (Piața Victoriei de azi), numele celor două provincii româneşti: Basarabia şi Bucovina, răpite integral, şi respectiv parțial, de către URSS, la sfârşitul celui de-al doilea Război mondial, pe baza protocoalelor secrete ale Pactului Ribbentrop-Molotov. În acest context, deoarece teama de o posibilă secesiune teritorială a acutizat atitudinea anti-timişoreană până la comiterea unor acte de agresiune împotriva unor timişoreni (exemplu: asupra automobilelor şi autocamioanelor înmatriculate în județul Timiş), autorii actului menționat au optat, în cele din urmă, pentru renunțarea la revendicarea autonomiei teritoriale, în forma finală a actului în cauză, dat oficial publicității în data de 11.03.1990, la Timişoara, înlocuind-o cu: „descentralizare economică şi administrativă", dar, din nefericire, suspiciunea menționată a mai persistat încă multă vreme.

6. A stârnit derută, atât în restul țării, cât şi în Timişoara, apropierea inițiatorilor actului menționat de cercurile care promovau, post-revoluționar, interesele monarhiste în România, apropiere extinsă, în timp, până la susținerea intensă, în cadrul mitingurilor organizate, precum şi în cadrul opiniilor publice exprimate, cu aceste prilejuri, a necesității revenirii României la monarhie, ca: "unică soluție" de a scăpa de comunism. Deşi neinclusă în textul actului menționat, promovarea revenirii la monarhie, prin intermediul adepților şi susținătorilor actului în cauză, a devenit practic un obiectiv politic principal, urmărit cu tenacitate de către inițiatorii numitei: „Proclamații de la Timişoara". Având în vedere că marea majoritate a populației României a fost şi a rămas, inclusiv în prezent, adeptă a formei de stat republicane, cu toate că, în perioada revoluției, inițiatorii şi conducătorii acesteia nici măcar nu s-au gândit la promovarea oficială a unei asemenea opțiuni (ataşamentul pentru forma de stat republicană fiind considerat atunci ca implicit şi necontestat public de nimeni, din câte cunoaştem), totuşi suspiciunea privind intenția subversivă de a profita de revoluție în vederea restaurării monarhiei, în România, s-a extins şi asupra celor care au înființat FDR şi au declanşat şi condus Revoluția Română din decembrie 1989.

7. O altă eroare, pe care dorim s-o semnalăm, a fost propunerea ca Ziua națională a României să fie fixată în data de: 16 decembrie, cu motivația că atunci a început Revoluția Română din decembrie 1989, argument pe care îl contestăm, prin precizarea că, la data menționată, a început nu Revoluția Română din

decembrie 1989, ci revolta timişoreană anti-ceauşistă, care abia în data de 20 decembrie 1989 s-a transformat în revoluție, prin apariția FDR şi proclamarea oraşului Timişoara ca primul oraş, din România, eliberat de dictatura comunistă, şi când s-a lansat un apel către întreaga țară, de a se ridica, printr-o formă nonviolentă de luptă: declanşarea grevei generale, în vederea eliminării de la putere a regimului comunist-ceauşist, apel care, în ziua următoare (21.12.1989), s-a transformat în: Proclamația FDR - act fundamental al Revoluției Române din decembrie 1989.

8. Pe lângă cele precizate anterior (la care s-ar mai putea însă adăuga şi alte aspecte, pe care le considerăm ca fiind erori regretabile, inclusiv pentru imaginea Revoluției Române din decembrie 1989 şi a Timişoarei), mai dorim să relevăm şi o eroare de definire a actului în cauză. Deşi s-a dorit, de către inițiatorii şi realizatorii săi, ca actul respectiv să fie o proclamație, această singură dorință nu s-a dovedit a fi suficientă pentru a consacra istoric un asemenea act. Considerăm că, din punct de vedere semantic, politic şi istoric, pentru ca actul respectiv să poată fi considerat ca fiind o: proclamație (adică pentru a putea fi comparat şi apreciat ca asemănător cu alte acte similare), ar fi fost necesară şi o implicare corespunzătoare din partea inițiatorilor şi susținătorilor acestui act, în vederea impunerii sale la nivel societal, nu doar ca un deziderat, ci şi ca un obiectiv îndeplinit măcar parțial. Dacă se compară actul în cauză cu Proclamația Frontului Democratic Român, de exemplu, dată şi aplicată parțial (în sensul că doar o parte dintre revendicările sale au fost îndeplinite, iar, dintre acestea, nu toate integral), se poate constata că, pentru a obține acest rezultat, a fost nevoie de declanşarea unei revoluții, precum şi de asumarea unor responsabilități şi riscuri existențiale deosebite, de către inițiatori. Fără o asemenea implicare, în prezent, probabil că nu am fi putut face referire nici la Revoluția Română din decembrie 1989 şi nici la Proclamația Frontului Democratic Român, ci doar la o eventuală: Declarație, din decembrie 1989, la Timişoara.

9. În contextul menționat anterior, cu tot respectul pe care considerăm că trebuie să-l acordăm actului enunțat şi difuzat, la Timişoara, în data de 11 martie 1990, apreciem că acesta nu poate purta denumirea de: proclamație, ci doar aceea de: declarație (Declarația de la Timişoara, din 11 martie 1990), datorită neimplicării corespunzătoare a celor care s-au dorit a fi: proclamatori, în impunerea efectivă, în societate, a măcar o parte dintre revendicările formulate în actul respectiv. Pentru a fi mai bine înțeleşi, exemplificăm cu faptul că deşi s-a dorit probabil inclusiv întemeierea unui nou partid politic, ca o finalizare politică a constituirii preliminare a numitei: „Alianța pentru Proclamația de la Timişoara", cu reprezentanțe în mai multe oraşe ale țării, prin constituirea Consiliului Provizoriu de Unitate Națională (CPUN), în capitală, o mare parte dintre organizațiile componente ale alianței menționate (în special partidele politice de opoziție față de Frontul Salvării Naționale - FSN) au optat pentru integrarea lor în CPUN şi nu au mai sprijinit corespunzător alianța menționată, sesizând probabil si pericolul transformării acesteia într-un partid politic concurent. Lipsită de un sprijin eficient, alianța respectivă s-a destrămat în timp, fără a putea îndeplini, măcar parțial, obiectivele propuse prin intermediul numitei: „Proclamații de la Timişoara", din cauza faptului că inițiatorii şi sprijinitorii timişoreni ai respectivului act nu s-au dovedit a fi suficient de potenți civic, dar, mai ales, politic, pentru a introduce, în societate, măcar câteva revendicări din cadrul actului respectiv (exemplu: lustrația instituțională şi politică). Apreciem, în acelaşi context, că dacă ar fi existat o voință, precum şi o capacitate (putință) de implicare corespunzătoare a celor ce s-au dorit a fi: proclamatori (prin intermediul respectivului act), aceştia ar fi putut impune, cel puțin la Timişoara, şi poate chiar în județul Timiş, ca alegerile generale parlamentare, din 20.05.1990, să se facă cu impunerea lustrației, pe care o susțineau ca obiectiv fundamental, beneficiind, în acest sens, de o situație societală existentă mult mai favorabilă, comparativ cu situația societală de care au beneficiat cei ce s-au dorit a fi: proclamatori în 20 decembrie 1989, iar dacă nu au reuşit, nu pot avea nici pretenția la denumirea de: proclamație, pentru actul pe care l-au conceput, l-au enunțat şi difuzat public în data de 11.03.1990.

10. Având în vedere, pe de altă parte, că numitul: „Front al Salvării Naționale" (FSN), s-a dovedit a fi, în timp, nu un salvator al națiunii, ci doar un confiscator al revoluției, deoarece preluarea puterii de stat, în România, de către respectiva formațiune (la început civică, iar ulterior şi politică), s-a făcut în mod fraudulos, fără o legitimitate corespunzătoare, bazată pe o participare autentică şi determinantă la victoria revoluției (în detrimentul FDR, precum şi în cel al participanților, la revoluție, din celelalte oraşe ale țării, care s-au ridicat, împotriva regimului comunist-ceauşist, înainte de căderea acestuia, în data de 22 decembrie, ora aproximativă 12), apreciem că nici numitul: „Comunicat către țară al Consiliului FSN", enunțat şi difuzat la sfârşitul zilei de 22.12.1989 (care s-a dorit ulterior a reprezenta tot o proclamație, fiind şi denumit astfel, în anumite cazuri), nu va fi considerat, de către istorie, ca o proclamație autentică, argumentând afirmația anterioară inclusiv prin aceea că, prin modul în care au condus țara, când s-a aflat la guvernare, FSN şi, ulterior, derivatele sale partidice, nu doar ca nu au respectat corespunzător o mare parte dintre principalele obiective proclamate, ci le-au încălcat, sau le-au pervertit, dovedindu-se astfel a fi, de fapt, nu structuri revoluționare autentice, ci structuri civic-politice

clientelare, care au urmărit, în special, „salvarea" politică a unei părți considerabile din fosta nomenclatură dictatorială comunist-ceauşistă, precum şi îmbogățirea rapidă, pe cale politică guvernamentală, a clientelei lor specifice.

În contextul menționat anterior, apreciem că, dacă facem abstracție şi de alte două: „proclamații" („Proclamația de la Cluj" şi respectiv „Proclamația de la Vaslui-Podul Înalt"), despre care considerăm însă că nu depăşesc nivelul unor fenomene civic-politice epigonice (în primul caz) şi respectiv chiar peiorative (în al doilea caz), putem previziona că istoria va consemna aceste aspecte, precum şi faptul că dintre toate actele pe care autorii lor le-au dorit a fi: proclamații, enunțate şi difuzate în timpul, cât şi după Revoluția Română din decembrie 1989, singura proclamație autentică, precum şi adevărata: Proclamație de la Timişoara, a fost şi rămâne: Proclamația Frontului Democratic Român, din 21 decembrie 1989, urmată, ca importanță, de un alt act, elaborat şi difuzat tot de către FDR, la Timişoara, dar în data de 22 decembrie 1989 (înainte de anunțarea oficială a căderii regimului comunist-ceauşist), intitulat: "Rezoluția finală a Adunării Populare din Timişoara, referitoare la instituirea adevăratei democrații şi libertăți în România" (act difuzat şi la postul de Radio Timişoara, în data de 22 decembrie 1989, la puțin timp după repunerea în funcțiune a acestui post, desființat o îndelungată perioadă, înainte de decembrie 1989, după anunțarea oficială a caderii regimului comunist-ceauşist), act care, chiar dacă nu a fost denumit: proclamație, prin conținutul său este, de fapt, tot o proclamație autentică, ce continuă Proclamația FDR, din 21 decembrie 1989, prin trecerea de la propuneri de democratizare a țării, adresate fostului regim comunist-ceauşist (în cadrul primului act fundamental al FDR, în faza de declanşare a revoluției), la hotărâri unilaterale, ale FDR, de instituire a unei noi ordini de drept, în țară (în cadrul celui de-al doilea act fundamental al FDR, în faza de consolidare a revoluției).

Timişoara
11.03.2010

**Preşedinte**
**Lorin Ioan Fortuna**




*n.c.: Acest comunicat a fost transmis oficial, spre ştiinţă, Preşedintelui României, de la care s-a primit răspunsul prezentat în pagina următoare.*

# PREŞEDINTELE ROMÂNIEI

## PROBLEME CETĂŢENEŞTI

DRA2/14328/28.05.2010

**Domnule preşedinte Lorin Ioan Fortuna,**

Referitor la comunicatul dumneavoastră cu nr. 8/2010, adresat domnului Traian Băsescu, Preşedintele României, înregistrat cu nr. RG/8895/2010, privitor la Raportul de condamnare a comunismului, vă comunicăm următoarele aspecte.

Preşedintele României a luat cunoştinţă de toate aspectele, informaţiile, observaţiile şi considerentele expuse de dumneavoastră şi vă asigură de întreaga sa consideraţie.

Vă mulţumim pentru încrederea acordată, pentru interesul manifestat faţă de lupta anticomunistă şi pentru faptul că aţi ales să vă adresaţi domnului Traian Băsescu, Preşedintele României.

**Consilier de Stat**

**Gabriel-Cristian Piscociu**

Cod unic: 4bff571d43684

Palatul Cotroceni - Bdul Geniului nr. 1-3 - Bucuresti
021-410.05.81/363 021-410.38.58 E-mail: procetatean@presidency.ro

# Intervenție elocventă a lui Lorin Ioan Fortuna, privind problema implicării conducerii Armatei în confiscarea și deturnarea Revoluției, la Timișoara, în cadrul unei dezbateri publice organizată de IRRD-1989 în 12 mai 2010

și popor. Trecând de partea revoluționarilor cu mult înainte de a-și da consimțământul forurile superioare militare sau, ca Ilie Ceaușescu, Gușă și Stănculescu să dea acele ordine de revenire în cazărmi, al căror scop, pentru mine rămâne și acum un mister. Aici, să-mi fie îngăduită o scurtă paranteză pentru a restabili un adevăr evident, dar care este ignorat sau ocolit cu premeditare pentru a face loc unor scenarii dintre cele mai fanteziste, între care un loc central îl ocupă aberațiile privind loviturile de stat sau lovitura de stat militară a generalului Stănculescu Victor. Astfel de judecăți nu pot să susțină decât aceia care cunosc atât de puțin poporul român, confundând România cu țări bananiere, unde într-o singură zi pot fi date câteva lovituri militare de stat, într-unul din cazuri, devenit celebru, puterea fiind luată de un subofițer. Mă tem că la noi, faptul că Armata și-a păstrat integritatea neștirbită și sub a cărei protecție s-au constituit organele provizorii ale puterii de stat, a dat ocazia multor interpretări aventuriste, lipsite de orice suport real. Revoluțiile, mai ales cele sângeroase, sunt de regulă însoțite de dezintegrări haotice, momentul critic maxim fiind vidul de putere. Țara noastră n-a putut evita acest moment critic. Primejdiile amenințau și din interior și din exterior, și atunci, este explicabil, totul trebuia rezolvat sub presiunea urgenței, iar cei care și-ar fi asumat responsabilitatea aceasta trebuiau să se bucure de o minimă încredere în rândul populației. Acea forță s-a găsit în Frontul Salvării Naționale, în pofida contestațiilor celor nemulțumiți. FSN era singura alternativă posibilă la acea dată. Amintiți-vă că în România din acea vreme, lipseau două din cele mai importante condiții ale trecerii la o democrație autentică. O clasă politică formată într-un mediu al democrațiilor occidentale și un electorat pregătit pentru a înțelege și a conștientiza binefacerile vieții într-o asemenea democrație. Din păcate nici mai târziu, în anii următori, condițiile nu s-au schimbat prea mult. Și atunci este explicabil de ce și astăzi, indiferent de partidul aflat la putere, le suspectăm de fraudarea votului, încălcarea Constituției etc. Prin urmare, domnilor, toate datele de atunci și de mai târziu, luate în considerație, conduc la concluzia că atât organele provizorii constituite în zilele revoluției – FSN, cât și alegerile din 20 mai 1990 (cu rezultatele cunoscute) au fost singurele posibile, aș spune inevitabile pentru acele vremuri. În concluzie, să-mi îngăduiți o mărturisire: eu, ca și dumneavoastră, aș fi dorit din primele zile de la prăbușirea regimului comunist totalitar, să fie instaurată o democrație autentică, să ne înscriem imediat pe orbita celor mai civilizate state ale lumii. Din păcate însă, dorințele noastre nu pot eluda legile obiective ale dezvoltării umane, astfel că, deși dorințele oamenilor exprimă o necesitate, aceasta nu pote fi înfăptuită decât parcurgând mai întâi un șir al posibilităților. De la această legitate nu există excepții.



**Lorin Fortuna:** Referitor la felul în care a fost implicată Armata în Revoluția Română din decembrie 1989, vreau să mă refer la modul în care ne-a fost confiscată, în decembrie 1989, revoluția și preluarea puterii în stat, printr-un complot organizat de către o grupare de interese oculte și subversive din cadrul conducerii de atunci a Armatei, avându-l ca exponent principal pe generalul Victor Atanasie Stănculescu, complot care a declanșat și episodul denumit ulterior, generic: "Atacul teroriștilor", neinvestigat corespunzător nici până în prezent, în lipsa unei voințe politice corespunzătoare din partea celor care au condus post-revoluționar România. Probabil că nu întâmplător acest complot s-a declanșat tocmai când o delegație a Frontului Democratic Român (FDR), din care făceam parte, se deplasa, cu ultima cursă aeriană TAROM, din acea zi, de la Timișoara la București (via Arad), și a fost blocată pe aeroportul din Arad, pentru ca delegația noastră să nu poată ajunge la București și să participe, de drept, la preluarea puterii în stat, lăsând acest obiectiv fundamental, post-revoluționar, la «cheremul» acelei grupări subversive din conducerea Armatei, precum și la latitudinea grupării care a înființat Frontul Salvării Naționale (FSN), pe care respectiva grupare complotistă, din cadrul conducerii Armatei, a selectat-o și a favorizat-o pentru a prelua, în mod fraudulos și nelegitim, din punct de vedere revoluționar, puterea de stat,

în detrimentul FDR, după căderea regimului comunist-dictatorial, marcată de fuga fostului dictator, cu elicopterul, de pe acoperişul fostului Comitet Central al Partidului Comunist Român (PCR), din capitală, în data de 22 decembrie 1989, în jurul orei 12.

Vreau să vă mai spun câteva opinii, în acest context. Am organizat recent o manifestare, la Timişoara, un simpozion aniversar: 20 de ani de la înfiinţarea Asociaţiei „VICTORIA a Luptătorilor în Revoluţie, din Timişoara", organizat însă de către Consiliul Director al asociaţiei, pentru că, din nenorocire, asociaţia noastră este divizată în momentul de faţă, şi n-am avut încă timp să ne spălăm rufele în familie. A avut loc această manifestare şi, cu această ocazie, a venit un invitat din Cluj-Napoca, care ne-a istorisit următoarea întâmplare referitoare la „celebrul" Batalion 404, de la Buzău. Avea un prieten din copilărie, care era angajat acolo, şi s-a întâlnit cu el, după revoluţie, dar acesta devenise foarte evaziv, foarte deranjat, foarte suspect, când se întâlneau acasă, în comună, pentru că erau din aceeaşi comună. La un moment dat, tipul respectiv dispare şi nu mai ştia nimeni nimic despre el. După un timp, s-a întâlnit întâmplător, cu el, undeva, în Iaşi, şi l-a întrebat: *Toma ce faci?* Cel în cauză însă se făcea că nu-l mai cunoaşte. *Cine eşti, nu eşti cutare? Nu, sunt altul.* S-a interesat apoi, în mod special, în legătură cu omul respectiv, dar pe unde a fost, nimeni nu mai ştia nimic despre el. Fiind şi membru al unei asociaţii de participanţi la revoluţie, din Cluj-Napoca, invitatul nostru cunoştea însă destule despre "isprăvile" respectivului batalion în cadrul Revoluţiei Române din decembrie 1989. Şi-a dat astfel seama ce au făcut şi că le-au schimbat identitatea, i-au dispersat, pentru a nu mai putea fi identificaţi şi investigaţi, ca să nu se mai poată şti ce au făcut atunci, în revoluţie. Iar acum ni se prezintă că au fost, la Timişoara, numai ca să culeagă informaţii, înarmaţi doar cu pumnale la ei. Aşadar, întreb: pe cine vor să păcălească, sau chiar să prostească cei care afirmă că reprezentanţii Batalionului 404 din Buzău au fost prezenţi, la Timişoara, în timpul revoluţiei, doar pentru a culege informaţii în legătură cu ce se întâmpla în oraş? Când în Spitalul Judeţean din Timişoara exista o grupă din acel batalion, una dintre cele 8 grupe în care s-au împărţit, după ce au ajuns la Timişoara. O să vi-l aducem aici, dacă va fi nevoie, pe Nicolae Durac, fost ofiţer CADA şi, ca atare, „exmatriculat" din armată, pentru a vă relata ce cunoaşte în legătură cu investigaţiile pe care le-a efectuat referitor la această problemă, inclusiv prin consultarea jurnalelor de operaţiuni ale unor unităţi militare care au acţionat, atunci, la Timişoara. Este drept că au fost şi reprezentanţi care au fost infiltraţi în mulţime să culeagă informaţii, dar au mai fost şi alţii, care au fost trimişi în Spitalul Judeţean, unde erau luaţi, din saloane, anumiţi răniţi, băgaţi în lift, duşi jos şi, din stare normală (adică normală de răniţi), după ce se auzea o împuşcătură în lift, erau transportaţi direct la morgă (exemplu: cazul Remus Tăşală). Se ştia despre problema asta. Ne spuneau cei de acolo: domnule, se auzeau împuşcături în lift. Cine a făcut treaba asta? Cazimir Ionescu a citat aici pe acei teroriştii care spuneau: „Am jurat că îl vom apăra (se refereau la fostul dictator N.Ceauşescu) chiar cu preţul vieţii noastre". Unde sunt aceia? Aţi avut deci cel puţin un martor. Unde este acesta? Unde a dispărut? Spuneţi-mi un caz de ofiţer, sau de un astfel de terorist, care a fost identificat! Cine este, cum este şi cum şi când a fost judecat? Nici unul! Spitalul de Urgenţă din Bucureşti avea atunci două saloane pline cu teroriştii. Am urmărit eu, în conferinţa de presă organizată în cursul anului 1990, de către conducerea de atunci a respectivului spital. Erau răniţi şi legaţi de paturi, cu cătuşele. Au făcut acea conferinţă de presă pentru a protesta, în contextul în care conducerea de atunci a Armatei a început să afirme, fără ruşine şi teamă, că teroriştii nici nu au existat şi că era vorba de reprezentanţi ai Armatei care, în condiţiile tulburi de atunci, se luptau unii cu alţii şi au ajuns să se împuşte între ei, fără să-şi dea seama. Doresc să precizez, în acest context, că, în legătură cu cele afirmate, nu confund Armata cu conducerea Armatei, după cum nu confund Armata cu ticăloşii care pot ajunge, la un moment dat, în conducerea Armatei, şi nu confund România cu ticăloşii care ajung să conducă, la un moment dat, ţara. Şansa noastră, dar, în acelaşi timp şi nenorocirea noastră, şi nu numai a noastră, este că, din când în când, la conducerea unor instituţii ajung nişte ticăloşi, care pun propriile lor interese mai presus decât interesele statului şi comit asemenea fapte, după care, ca să le acopere, sunt nevoiţi să comită

alte fapte şi mai grave, şi tot aşa. Ceva similar s-a întâmplat şi în România, în decembrie 1989. Asta a fost, este şi rămâne problema noastră, a timişorenilor. Pentru asta Timişoara nu tace, pentru asta ţara nu tace. Nu s-a rezolvat problema, cum se crede, de către unii. Unii întrebau patetic, la vremea respectivă: *Ce, vreţi război civil?*. Astăzi, după ce am afirmat deja, la Timişoara, că cea mai mare parte dintre doleanţele noastre, ale Revoluţiei Române din Decembrie 1989, au eşuat, stau şi mă gândesc, analizând şi istoria altor revoluţii, dacă nu era mai bine să fi avut şi noi, în decembrie 1989, un război civil? Dacă nu era mai bine să folosim şi noi "ghilotina", aşa cum au folosit-o şi alte revoluţii? Aduceţi-vă aminte cum au procedat comuniştii când au preluat puterea! Un mare număr de oameni, din vechiul regim, au fost băgaţi în puşcării, mulţi fiind schingiuiţi şi chiar exterminaţi fizic, şi tot le-a trebuit 10 ani ca să îşi consolideze puterea. Am fost naivi când poate am crezut că, printr-un pact cu cei care au fost înainte la putere, vom putea realiza, ca şi în alte ţări, şi la noi, o preluare paşnică a puterii. Am fost naivi şi am pierdut puterea. Trebuie să ştiţi un lucru, în data de 22 decembrie, la prânz, când s-a comunicat că a fugit Ceauşescu, am alcătuit şi noi o delegaţie, ca să mergem la Bucureşti. Ne-am dus la Aeroportul Timişoara, ca delegaţie a FDR. Alexandru Leş, comandantul aeroportului, ne-a spus: „Vă sfătuiesc să nu mergeţi cu un avion special!". A ştiut el ce a ştiut. Şi am mers cu cursa obişnuită TAROM care făcea în aceea zi escală şi la Arad. Am plecat pe la ora 17, dar am ajuns numai până la Arad, când s-a dezlănţuit episodul "teroriştilor", şi am fost blocaţi acolo. Nu ştiu dacă Ion Iliescu, la ora respectivă, era deja chemat să încerce să preia puterea, sau s-a dus din proprie iniţiativă, dar Armata deja acţiona la vremea aceea. Grija principală era, probabil, şi ca nu cumva să ajungă cei de la Timişoara în Bucureşti. Iar dacă cumva ajungeau în Bucureşti, pe aeroportul Otopeni, cine ştie dacă nu păţeau ceva similar cu ce au păţit cei de la Câmpina, când au venit acolo! Deci astea au fost jocurile celor din conducerea de atunci a Armatei, domnule amiral (Ştefan Dinu). Eu am toată stima pentru ofiţerii care au fost atunci alături de noi şi pe care-i vedeam că se luptau cu teroriştii. Îi vedeam pe unii chiar înnebuniţi, pentru că nu ştiau ce se întâmplă, nici ei, dar cineva, din




*Fotografie extrasă dintr-o înregistrare TV în care căpitanul Nicolae Roman, din ordinul generalului Gheorghe Popescu, comandantul garnizoanei militare Timişoara, a intervenit pentru a împiedica întrunirea Consiliului Judeţean Timiş al Frontului Salvării Naţionale, în data de 20 ianuarie 1990 (Nicolae Roman - în centru), afirmând că întrunirea respectivă nu se poate realiza decât dacă el primeşte ordin, în acest sens, direct de la generalul Gheorghe Popescu, care se autoproclamase conducător interimar al Consiliului Judeţean Timiş al FSN în data de 12 ianuarie 1990*

conducerea de atunci a Armatei, ştia bine ce se întâmpla. Cineva pornise, aşa cum a spus şi generalul Mircea Chelaru, aici, această forţă de intervenţie, neştiută decât de puţini oameni, inclusiv din Armată, care acţionau în condiţii nespecifice pentru un război. Aduc aminte ce spunea Truţulescu (reprezentant de marcă al batalionului în cauză) la procesul "Ţigareta", că dacă se apucă el să spună ce ştie, din revoluţie, de la Timişoara, o să vadă unii ce păţesc. Brusc s-a suspendat atunci şedinţa procesului respectiv, iar la următoarea şedinţă Truţulescu nu a mai avut nimic de spus.

Doresc să mai precizez că, în opinia mea, nu FSN-ul a avut atunci un rol determinant în deturnarea preluării îndreptăţite a puterii de stat, în România, ci acea grupare din conducerea de atunci a Armatei, care a organizat şi declanşat complotul la care m-am referit şi în care este inclus şi episodul „teroriştilor". Conducerea de atunci a Armatei a ales o grupare, pe care

probabil că a preferat-o, în alternativa FDR-ului (cel mai îndreptățit să preia puterea în stat), care întâmplător sau nu, a fost gruparea lui Ion Iliescu. Putea să fie a altuia, sau a altora, numai probabil să nu fie gruparea celor care au declanşat şi condus, de la Timişoara, Revoluția Română din decembrie 1989, până la căderea fostului regim comunist-ceauşist. Celor care şi în prezent ne reproşează că, în decembrie 1989, am câştigat victoria prin revoluție, dar am pierdut preluarea puterii, printr-o lovitură de stat, organizată de către conducerea de atunci a Armatei, în colaborare cu conducerea centrală a FSN, le răspundem că, de la Timişoara puteam organiza, declanşa şi conduce un anumit timp o revoluție, dar nu puteam, fără un sprijin corespunzător, din capitală, să preluăm şi puterea în stat, sau să supraveghem ca această putere să fie preluată de către o grupare competentă şi bine intenționată. Din nenorocire pentru România, în decembrie 1989, sprijinul pe care revoluționarii timişoreni l-au aşteptat, în acest scop, din partea potențialilor revoluționari bucureşteni, nu a existat.

În opinia mea, generalul Ştefan Guşă n-a fost schimbat, aşa cum s-a menționat, inclusiv în această dezbatere (de către Ion Iliescu), pentru că era obosit şi depăşit de evenimente, ci pentru că generalul Ştefan Guşă nu era creditat a fi în stare să organizeze şi să declanşeze complotul menționat anterior şi, mai ales, episodul: "atacul teroriştilor". Cu generalul Guşă consider că aşa ceva nu s-ar fi putut face, dovadă şi modul public în care s-a opus atunci față de o posibilă intervenție armată sovietică în România (mediatizat de TVR). Cu generalul Stănculescu însă, da!

La o întrunire viitoare am să distribui şi o probă video, prin care se va putea vedea cum acționa conducerea Garnizoanei militare Timişoara, în perioada de după 12 ianuarie 1990, când s-a încercat o lovitură militară, de județ, la Timişoara (doar parțial reuşită), din inițiativa şi în interesul generalului Gheorghe Popescu (rezervist reactivat, avansat general şi numit la conducerea Garnizoanei militare Timişoara, de către fostul ministru, de tristă amintire,de atunci, al Armatei: Nicolae Militaru, instalat de către conducerea centrală a FSN, în condiții şi conotații despre care apreciez că nu au fost încă pe deplin investigate şi judecate), desigur în conformitate cu anumite dispoziții, în acest sens, primite de la nivel central. Veți putea remarca, din înregistrarea video respectivă, cum căpitanul (pe atunci) Nicolae Roman (în prezent general şi cu statut de Luptător cu merite deosebite în Revoluție) împiedica Consiliul Județean Timiş al FSN (format, în majoritate, din reprezentanți ai FDR), să se întrunească la sediul Consiliului Județean, din ordinul aceluiaşi general Gh. Popescu (care pretindea că a preluat în seara zilei de 12 ianuarie 1990, în mod interimar, funcția de preşedinte al Consiliului Județean Timiş al FSN, la cererea unor protestatari), şi care a mai acționat apoi, într-un mod similar, pentru ca, în Timişoara şi în județul Timiş, să se organizeze alegeri anticipate, la care însă reprezentanții FDR să nu poată participa (în calitate de reprezentanți ai FDR, sau ca şi candidați independenți), ci doar ca reprezentanți ai unor întreprinderi, dispuse să-i propună şi să-i susțină în acest scop. Respectivele alegeri au fost organizate de către o aşa-zisă comisie electorală, validată de acelaşi general Gh. Popescu, în detrimentul dreptului legitim al Consiliului Local Timişoara, respectiv al Consiliului Județean Timiş, ale FSN, de a organiza alegerile respective.

**Tatu Ionuț:** Bună ziua, numele meu este Tatu Ionut, sunt născut pe 1 ianuarie 1990 şi studiez la Facultatea de Administrație Publică din cadrul Universității Creştine "Dimitrie Cantemir" şi sunt onorat să mă adresez unei asemenea asistențe. Pe data de 20 mai 1990 se vor implini două deceni de la primele alegeri prezidențiale şi parlamentare post-comuniste. La acea dată, cetățenii României au privit cu admirație şi speranță către noul viitor care îi aştepta: democrația, economia înfloritoare, egalitate în drepturi şi şanse, precum şi o conducere demnă de puterea politică cu care noi o investim. Însă cu timpul, nu mai era viitorul cel pe care îl aşteptam; noi, poporul, aşteptam viitorul, iar unii dintre noi se gândesc dacă nu cumva 1-am pierdut de tot, şi acum aşteptăm degeaba pe peron cu proviziile pe terminate şi frustrare cât cuprinde. De aceea doresc să-mi exprim câteva idei personale referitoare la sistemul politic actual. Politica zilei de astăzi are ca scop ocuparea de poziții sociale şi politice care asigură accesul la resurse

# ANEXA 4

# Proiectul Constituțional „Timişoara”

## Contribuție ideologică la Revoluția Română din Decembrie 1989

*Lorin Ioan Fortuna*

### 1. Motivație

Revoluția Română din decembrie 1989, declanşată la Timişoara, reprezintă ultimul şi cel mai important eveniment social care a avut loc, la nivel mondial, în mileniul care a trecut.

Revoluțiile sociale se produc atunci când cei care conduc societăți omeneşti se distanțează de societatea pe care o conduc până într-atât încât ajung să nu-i mai recepționeze mesajele fundamentale şi nici să mai conştientizeze starea reală a societății. Aşa s-a întâmplat şi în România, în decembrie 1989, când a fost nevoie de o revoluție, plătită cu martiraj, pierderi de vieți omeneşti, rănirea gravă sau mai puțin gravă a mii de oameni, pagube materiale considerabile şi, în general, cu o teribilă traumă psihică, resimțită la nivelul marii majorități a societății, pentru a înlătura de la guvernare o putere comunist-ateistă, izolată de Popor, atât prin interese, cât şi prin ideologia politică impusă.

Din nefericire, Revoluția Română din decembrie 1989 nu şi-a atins, decât în mică parte, obiectivele fundamentale, definite prin Proclamația Frontului Democratic Român (elaboartă şi enunțată în data de 20.12.1989, multiplicată şi răspândită, sub formă de document dactilografiat, în data de 21.12.1989 şi sub formă de manifest tipărit în data de 22.12.1989).

Vor sau nu vor, cei care şi-au asumat rolul, precum şi riscul existențial de a conduce Revoluția Română din decembrie 1989, şi-au asumat, implicit, şi rolul de a deveni garanți, în fața societății şi, mai ales, a memoriei celor dispăruți, că o transformare a puterii de stat în putere aberantă, surdă şi oarbă la problemele majore ale societății, nu va mai fi posibilă, cel puțin atât timp cât ei vor mai fi în viață.

În acest context, ca fost Preşedinte al Frontului Democratic Român, partid constituit la Timişoara, în condiții de ilegalitate față de fostul regim comunist, partid care a organizat revolta socială timişoreană, (începută în data de 16.12.1989, în Piața Prea-Sfânta Maria), dându-i un program politic fundamental, însoțit de un apel către întreaga țară, pentru a se ridica împotriva fostului regim comunist, şi a transformat-o astfel în revoluție, (în data de 20.12.1989), pe care a condus-o, în exclusivitate, până la căderea fostului regim comunist, (în data de 22.12.1989, în jurul orei 1200), mă văd nevoit a atenționa Poporul Român că acei care şi-au asumat rolul de a-l conduce, în continuare, nu doar că n-au reuşit să-i îndeplinească aspirațiile, ci, dimpotrivă, au procedat, cu viclenie, în aşa fel încât, prin manipulare mediatică, să-i adoarmă vigilența, deşteptată de revoluție, iar, prin corupție, instaurată ca mafie politico-masonică, la nivel de stat, să-i uzurpeze dreptul de suveranitate.

Analizând cauzele fundamentale care au condus la instalarea unei astfel de stări, nu numai de fapt, dar, din nefericire, şi de drept, consider de datoria mea să atenționez Poporul Român că, urmare a modului de guvernare postrevoluționară:

- România, ca stat național unitar, se îndreaptă spre dezintegrare statală, iar Poporul Român, care s-a înălțat la stadiul de **națiune**, în decembrie 1989, degenerează, în prezent, spre un stadiu de **populație**, cu gradul de conştiință națională diminuat sub valoarea critică la care mai este capabil să perceapă, la nivel colectiv, amenințările existențiale cu care este confruntat;
- Constituția României, adoptată în 1991, este necorespunzătoare protejării existenței statului național unitar şi evoluției sale benefice;
- Clasa politică, formată după revoluție, a fost călăuzită, la nivel de vârf, nu de dorința de a renaşte România, după epoca de infern comunist, ci de a profita de deruta marii majorități a populației pentru a se îmbogăți rapid şi nemăsurat, în dauna acesteia;
- Pentru a se putea îmbogăți într-un timp relativ scurt, pe seama jefuirii patrimoniului de stat, guvernanții au acționat în baza unei aşa-zise doctrine politice liberale a “statului minimal”, căruia trebuie să i se diminueze, până la anihilare, principalele pârghii de ordin economic, financiar, social, politic şi informativ, pe motiv că nu ar fi capabil să le gestioneze şi să le utilizeze în mod eficient, urmând a fi preluate (prin aplicarea unei politici de privatizare preferențială, precedată de o declasare valorică, până la falimentare) de către clientela clasei politice guvernante.
- Sferele de influență antinațională, iredentistă şi masonică, au profitat de aceeaşi stare de derută a Poporului Român pentru a se infiltra, mai ales în mediul politic, economic şi în cel mass-media, ajungând să le controleze în cea mai mare parte şi să le subjuge propriilor lor interese, ostile României.

Datorită acestei stări de fapt, în prezent, poporului român nu-i mai rămân decât două căi de a-şi recâştiga suveranitatea, uzurpată de către clasa politică care a guvernat România, după revoluție:

- una democratică, prin înlocuirea Constituției actuale a României cu o nouă Constituție de factură națională, prin care să se elimine, prin prevederi legale adecvate, toate posibilitățile de care s-a folosit mafia politico-masonică care a subjugat România, pentru a uzurpa suveranitatea Poporului Român;

- cealaltă anarhică, prin realizarea unei noi revoluții, pentru a înlătura, prin violență, de la putere, o mafie politico-masonică profund coruptă, care se menține la guvernare prin:

- manipulare multi-mediatică;

şi

- aservirea puterilor de stat;

în folosul propriului său interes.

Având în vedere, deocamdată, doar prima soluție, consider necesar să atenționez Poporul Român asupra faptului că modelul constituțional francez, rezultat ca urmare a reformelor instituționale impuse de Revoluția Populară Franceză de la 1789, dar elaborate sub influență masonică, utilizat ca bază de fundamentare a Constituției României din 1991, este inadecvat, deoarece:

- nu asigură existența unui stat național unitar;

- nu garantează suveranitatea Poporului, ca supremă putere în stat;

- nu garantează guvernarea democratică;

- nu realizează prosperitatea majorității populației;

trebuind a fi nu doar modificat, ci înlocuit cu un alt sistem constituțional, adecvat prezentului şi dedicat evoluției societății de la stadiul de **Popor** la cel de **Națiune**, ca ființă colectivă socială.

În acest context, propun spre analiză şi dezbatere, tuturor celor interesați, un model principial constituțional a cărui elaborare, în cadrul filialei municipale Timişoara, a Partidului Republican, am coordonat-o, ca o replică instituțională dată, peste timp, de către Revoluția Română, declanşată la 20 decembrie 1989, la Timişoara, Revoluției Populare Franceze de la 1789, marcată de influența masonică.

Propunerea se bazează pe constatarea că modelul constituțional propus de către Revoluția Populară Franceză de la 1789 şi adoptat, în prezent, de către majoritatea statelor capitaliste, a permis, în timp, penetrarea masonică a:

- partidelor politice;

respectiv

- multimediei;

până la nivelul necesar subjugării Popoarelor, prin intermediul unor guvernanți manipulați în folosul puterii oculte masonice, care urmăreşte şi acționează, cu perseverență, de multă vreme în vederea dominării întregii Omeniri.

Modelul constituțional propus în numele Revoluției Române din decembrie 1989, pe care consider că am nu doar dreptul, ci şi datoria, de a o reprezenta şi a-i promova idealurile, contracarează lacunele legislative majore ale modelului constituțional al Revoluției Populare Franceze de la 1789, care a stat a baza evoluției statelor capitaliste, de atunci încoace, prin introducerea a două noi puteri centrale de stat şi anume:

- Puterea Garantă, reprezentată de către instituția Curții Constituționale;

şi

- Puterea Informativă, reprezentată de către instituția Societății Naționale, respectiv Județene, Multimedia.

Puterea Garantă are rolul de a supraveghea permanent modul de funcționare al celorlalte patru puteri centrale de stat, şi anume:

- Puterea Prezidențială;
- Puterea Parlamentară;
- Puterea Administrativă;
- Puterea Informativă;

pentru a analiza şi constata dacă îşi îndeplinesc corect şi eficient atribuțiile şi pentru a interveni direct în vederea efectuării unor schimbări, parțiale sau totale, prin declanşarea alegerilor anticipate, atunci când consideră necesară adoptarea unor asemenea măsuri.

În acest mod, Puterea Garantă devine principala putere de stat, Preşedintele şi membrii Curții Constituționale fiind aleşi direct de către Popor, prin vot uninominal, în cadrul alegerilor generale, în calitate de garanți naționali ai:

- păstrării şi exercitării periodice a dreptului de suveranitate a Poporului;

- respectării Constituției, ca lege fundamentală a statului național unitar.

Pentru a da Poporului posibilitatea de a-şi exercita direct dreptul de suveranitate, Curtea Constituțională va organiza, periodic (de regulă cu ocazia alegerilor generale), un referendum național pentru a putea afla, în mod nemijlocit, opinia Poporului referitoare la:

- modul în care este condus;
- calitatea legislației fundamentale;
- neîmplinirile pe care le resimte;
- dezideratele la care aspiră;
- care este voința şi opinia Poporului referitor la modificările ce se impun a fi adoptate în vederea redresării unei situații nedorite;
- alte probleme de interes major, la nivel național;

Puterea informativă, ca putere centrală de stat, a fost introdusă pentru a contracara agresiunea politico-masonică asupra Poporului prin manipularea multimediei de stat şi private, pe care a acaparat-o, în cea mai mare parte, la nivel privat, şi pe care a infiltrat-o cu factori de influență specifici, care să reprezinte şi să promoveze interesele acesteia.

Alegerea directă, de către Popor, prin vot uninominal, a conducătorului Puterii Informative centrale, respectiv a celei județene, reprezintă o garanție, în plus, că acesta va trebui să promoveze o politică informativă bazată pe adevăr, care să redea încrederea Poporului în multimedia de stat, cealaltă garanție fiind reprezentată de către activitatea Puterii centrale

Garante, care va urmări, corespunzător, ca Poporului să-i fie asigurat dreptul la o informare deplină şi corectă.

Având experiența amară a evoluției clasei politice româneşti postrevoluționare, care nu este singulară, în ansamblul său, modelul constituțional propus reduce din rolul, în prezent foarte determinant, al partidelor, în exercitarea actului politic, în favoarea organizațiilor civice şi a personalităților, cărora le oferă posibilitatea de a se angaja în cursa electorală, chiar şi fără a fi membri ai unor partide politice şi a trebui astfel să se supună constrângerilor impuse de acestea, care, cel puțin în țara noastră, s-au dovedit a avea un efect dezastruos asupra actului de guvernare.

Măsura a fost prevăzută şi pe baza constatării că personalitățile neînregimentate politic sunt mai greu de subordonat, sau de influențat, de către puterea ocultă masonică.

Conştient că acest model constituțional propus nu poate fi perfect, ci doar perfectibil, doresc să menționez, în acelaşi timp, în încheiere, că el este însă necesar nu doar României, ci tuturor țărilor care vor să se elibereze de dominația ocultă a masoneriei şi să permită Popoarelor, ca ființe colective sociale, (formate, în majoritate, din indivizi), să evolueze la stadiul social superior de: Națiune, (formată, în majoritate, din cetățeni), aşa cum s-a întâmplat în România, pe timpul Revoluției Române din decembrie 1989.

*Lorin Ioan Fortuna*

## 2. Comunicat al conducerii Partidului Republican

Deşi a fost declarată, prin Constituția României, adoptată în 1991, ca stat național unitar, în cei 13 ani care au trecut de la Revoluția Română din Decembrie 1989, România n-a fost guvernată, până în prezent, de nici un partid care să aplice o doctrină politică națională.

Aplicarea, în cadrul guvernării României, numai a unor politici diferite de cea națională (social-democrată, social-liberală, liberală, creştin-democrată) a avut drept consecințe:

- degenerarea actului de guvernare;
- transformarea guvernării în paravan al proliferării corupției;
- subordonarea clasei politice unei mafii politico-masonice;
- involuția Poporului Român, ca ființă colectivă socială, de la stadiul de: Națiune, aşa cum era în timpul Revoluției Române din Decembrie 1989, la cel de Populație, în prezent, cu o conştiință națională alarmant de diminuată.

În acest context, cu ocazia întrunirii Biroului Permanent al Partidului Republican (P.R.), la Timişoara, în data de 13.07.2002, a fost dezbătută şi validată propunerea filialei Timişoara de realizare a unui model constituțional care să definească, la nivel principial, statul național unitar (S.N.U.), şi să contracareze, prin soluții juridice corespunzătoare, lacunele legislative majore existente în actuala Constituție a României (care au făcut posibilă degenerarea actului de guvernare şi subminarea suveranității Poporului Român), ca o contribuție a acestei filiale la programul politic al P.R., sub denumirea generică de: Proiectul Constituțional "Timişoara", precum şi ca o bază ideologică de modificare a Constituției României.

Proiectul Constituțional "Timişoara" este motivat de constatarea că, de pe urma Revoluției Române din Decembrie 1989, declanşată la Timişoara, Poporul Român n-a beneficiat decât de o oarecare libertate, dar nu şi de:

- adevăr;
- dreptate;
- justiție;
- democrație reală,

deoarece forțele politice care au ajuns la guvernare, după revoluție, au impus, cu viclenie, Poporului Român, aflat în necunoştință de cauză, o Constituție care a permis:

- constituirea unei mafii politico-masonice, care domină România;
- manipularea prin multimedia;

care au blocat deşteptarea Poporului Român, începută prin revoluție, astfel încât să nu-şi mai poată conştientiza, pe deplin, dreptul de suveranitate şi să nu-l exercite în mod eficient.

Din aceste motive, P.R. consideră că este imperios necesară modificarea Constituției României, drept pentru care propune Proiectul Constituțional "Timişoara", spre analiză şi dezbatere Forumului Constituțional, înființat pentru colectarea şi centralizarea propunerilor privind modificarea Constituției României, precum şi tuturor celor interesați, aşteptând, pe adresa sediului central al P.R., opinii şi sugestii în vederea optimizării acestui proiect.

**Obs.: Proiectul Constituțional „Timişoara", ca rod ideologic al Revoluției Române din decembrie 1989, a fost elaborat de un grup de specialişti, la inițiativa filialei Timişoara a Partidului Republican, atunci când acest partid a avut sediul central la Timişoara şi a grupat în conducerea sa superioară o seamă de personalități care s-au remarcat, printr-un rol deosebit, avut în cadrul Revoluției Române din decembrie 1989.**

*Preşedinte Lorin Ioan Fortuna*

## 3. Adresă către Forumul Constituțional de pe lângă Parlamentul României pentru înregistrarea Proiectului Constituțional "Timişoara"









***Către***

***FORUMUL CONSTITUŢIONAL***
***de pe lângă***
***PARLAMENTUL ROMÂNIEI***

*Vă înaintăm, ca anexă, a prezentei adrese, în două exemplare , propunerea Partidului Republican, cu sediul central in Timişoara, de modificare a Constituţiei României, realizată sub forma unui model de proiect constituţional, intitulat: PROIECT CONSTITUŢIONAL "TIMIŞOARA"*

***Preşedinte,***
***Lorin Ioan Fortuna***

**Obs:** Scanarea ştampilelor de înregistrare a Proiectului Constituțional „Timişoara" s-a realizat pentru a proba astfel că acest proiect a fost predat oficial, pentru a fi cunoscut şi luat corespunzător în considerare, la Preşedinția României, precum şi la Forumul Constituțional de pe lângă Parlamentul României, care a avut misiunea de a colecta propuneri prezentate oficial pentru modificarea Constituției României.

## 4. Proiectul constituțional "Timişoara"

1. Familia, Neamul, Etnia, Poporul, Națiunea, Rasa şi Omenirea reprezintă ființe colective, ca forme specifice ale Creației Divine, destinate existenței şi evoluției ființelor individuale de tip om, pe diferite planuri ale existenței sociale.

2. Națiunea, ca ființă colectivă socială, reprezintă o formă superioară de existență şi evoluție a Poporului, în care majoritatea membrilor este formată din cetățeni, caracterizați prin faptul că gândesc preponderent colectiv, şi nu individual, aşa cum gândesc indivizii, care alcătuiesc majoritatea membrilor ființei colective sociale de tip Popor.

3. Statul Național Unitar (S.N.U.) reprezintă forma social-politică, de tip republică, în care există şi funcționează Națiunea, ca ființă colectivă socială, bazată pe democrație națională, ca formă de manifestare specifică a libertății, în care toți membrii Națiunii care beneficiază de acordarea statutului de cetățean al S.N.U. au aceleaşi drepturi şi aceleaşi obligații.

4. S.N.U. include, implicit, şi teritoriul național pe care există şi evoluează ființa colectivă socială de tip Națiune, împărțit, din punct de vedere teritorial, în:

- județe

şi

- localități,

care pot fi în, funcție de mărimea şi importanța lor:

- municipii (reşedințe de județ);
- oraşe;
- comune;
- sate;
- cătune.

5. S.N.U., ca ființă colectivă socială, trebuie să dispună de capacitatea de a oferi tuturor membrilor săi:

- educație;
- siguranță socială;
- condiții minime de existență decente;
- cultură;
- drepturi privind posibilitatea de realizare deplină, ca ființă individuală de tip om.

6. S.N.U. nu trebuie să admită, în cadrul său, decât existența unei singure ființe colective sociale de tip Națiune, sau Popor, dar poate admite existența mai multor ființe colective sociale de tip: Etnie, Neam şi Familie.

7. Pentru a putea exista, S.N.U. trebuie să fie protejat printr-un ansamblu legislativ specific, denumit: Constituție Națională, care trebuie să cuprindă reglementări legale, cu ajutorul cărora membrii Națiunii să poată evolua, ca cetățeni, şi să prevadă existența unor institutii de stat specifice, prin intermediul cărora să se poată realiza această evoluție.

8. Constituția Națională trebuie să interzică, sau să supravegheze corespunzător, prin reglementări legale specifice, toate posibilitățile de manifestare, individuală, sau colectivă, prin care se pun în pericol:

- existența Națiunii;
- integritatea teritoriului național;
- suveranitatea Națiunii;
- unitatea Națiunii;
- continuitatea Națiunii.

9. Cetățeanul, ca model specific de evoluție a ființei individuale de tip om, trebuie educat şi instruit astfel încât:

- să gândească preponderent colectiv;
- să fie preocupat preponderent de soarta şi starea Națiunii;
- să-şi aducă, după posibilități, contribuția la evoluția benefică a Națiunii;
- să ştie că dispune de:
- drepturi, de care poate beneficia;
- obligații, pe care trebuie să le respecte.

10. S.N.U. nu se poate integra sau asocia unor structuri care, prin specificul constituirii şi funcționării lor, pun în pericol:

- existența Națiunii;
- integritatea teritoriului național;
- suveranitatea Națiunii;
- unitatea Națiunii;
- continuitatea Națiunii.

11. Existența şi funcționarea S.N.U. se bazează pe existența şi funcționarea, corespunzătoare, a cinci puteri de stat şi anume:

- Puterea Conducătoare, formată din Preşedinția Republicii, la nivel central, respectiv Prefectura Județului, la nivel județean şi Prefectura Localității (Municipalității, Oraşului, Comunei) la nivel local;
- Puterea Legislativă, formată din Parlamentul Națiunii, la nivel central, respectiv Parlamentul Județean, la nivel județean şi Parlamentul Local, la nivel local;
- Puterea Administrativă, formată din Consiliul Administrativ al Națiunii (Guvern), la nivel central, respectiv din Consiliul Administrativ Județean, la nivel județean, şi din Consiliul Administrativ Local, la nivel local:
- Puterea Informativă, formată din Societatea Națională Multimedia, la nivel central, respectiv din Societatea Județeană Multimedia, la nivel județean şi local;
- Puterea Garantă, formată din Curtea Constituțională a Națiunii, la nivel central, respectiv, din Oficii Constituționale Județeane, la nivel județean şi local.

12. Fiecare dintre cele cinci puteri de stat, enunțate anterior, este exercitată, la nivel central, de către un Preşedinte, ales direct de către Națiune, prin vot uninominal, în cadrul alegerilor generale, dobândind astfel calitățile de:

- garant al existenței Națiunii;
- exercitant al suveranității Națiunii.

13. Puterea conducătoare este exercitată, la nivel central, de către Preşedintele Republicii, ales direct de către Națiune, prin vot uninominal, în cadrul alegerilor generale, ca Preşedinte al S.N.U., de tip republică prezidențială, iar la nivel județean de către Prefectul Județului, numit de Preşedintele Republicii, iar la nivel local de către Prefectul Localității, numit de către Prefectul Județului.

14. În subordinea directă a PreşedinteluiRepublicii se află:

- forța de apărare a S.N.U. (Centrul Național de Apărare);
- forța de ordine a S.N.U. (Centrul Național de Ordine);
- forța de judecată a S.N.U. (Centrul Național de Justiție);
- forța de pedepsire a S.N.U.(Centrul Național de Pedepsire);
- forța de investigare a S.N.U. (Centrul Național de Investigații);
- forța financiară a S.N.U. (Centrul Național Financiar: Banca Națională Centrală).

15. Puterea Legislativă este exercitată, la nivel central, de către Parlamentul Națiunii (formatdin aleşii Națiunii), în mod direct, prin vot uninominal, pe circumscripții, în cadrul alegerilor generale, fiind condus de către Preşedintele Parlamentului Națiunii, ales direct de către Națiune, prin vot uninominal, în cadrul alegerilor generale, respectiv, la nivel județean, de către Parlamentul Județean, format din aleşii județeni, prin vot uninominal, pe circumscripții, în cadrul alegerilor județene, fiind condus de către Preşedintele Parlamentului Județului, respectiv, la nivel local, de către Parlamentul Local, format din aleşii localității, prin vot uninominal, pe circumscripții, în cadrul alegerilor locale, condus de către Preşedintele Parlamentului Local (Municipal, Orăşenesc, Comunal).

16. Puterea Administrativă este exercitată, la, nivel central, de către Preşedintele Consiliului Administrativ al Națiunii (Guvern), ales direct de către Națiune, prin vot uninominal, în cadrul alegerilor generale, respectiv, la nivel județean de către Preşedintele Consiliului Administrativ al Județului, ales direct de către populația județului, prin vot uninominal, respectiv, la nivel local, de către Preşedintele Consiliului Administrativ al Localității (Municipiului, Oraşului, Comunei), ales direct de către populația localității, prin vot uninominal, în cadrul alegerilor județene, respectiv locale.

17. Consiliul Administrativ (Guvern) al Națiunii este format din Ministere, conduse de Miniştri, numiți de către Preşedintele Consiliului Administrativ al Națiunii, care are şi calitatea de Prim Ministru al Națiunii, prin care se exercită Puterea Administrativă în domeniile:

- planificator;
- economic;
- industrial;
- financiar;
- comercial;
- umanitar;
- educațional;
- cultural;
- relațional-intern;
- relațional-extern.

18. Puterea Garantă constituie principala putere de stat şi este exercitată, la nivel central, prin intermediul Curții Constituționale a Națiunii, formată din Garanții Națiunii, aleşi direct, de către Națiune, prin vot uninominal, în cadrul alegerilor generale, fiind condusă de către Preşedintele Curții

Constituționale a Națiunii, ales direct de către Națiune, prin vot uninominal, în cadrul alegerilor generale, iar la nivel județean şi local prin intermediul Oficiilor Constituționale Județene, subordonate Curții Constituționale a Națiunii şi conduse de către Şefi de Oficii Județene ale Curții Constituționale a Națiunii, numiți de către Preşedintele Curții Constituționale a Națiunii.

Puterea Informativă este exercitată, la nivel central, respectiv județean, prin intermediul Societății Naționale Multimedia, respectiv Societății Județene Multimedia, formată din:

- cel puțin un post național, respectiv județean, de televiziune;
- cel puțin un post național, respectiv județean, de radiodifuziune;
- cel puțin un cotidian național, respectiv județean;
- cel puțin un periodic săptămânal național, respectiv județean;
- cel puțin un editorial național, respectiv județean, pe Rețeaua INTERNET.

20. Societatea Națională, respectiv Județeană, Multimedia este condusă, la nivel central, de către Preşedintele Societății Naționale Multimedia, respectiv, la nivel județean, de către Preşedintele Societății Județene Multmedia, aleşi direct, prin vot uninominal, în cadrul alegerilor generale, respectiv județene.

21. În S.N.U. există şi funcționează, corespunzător, în condiții normale de existență a S.N.U., puteri județene şi locale, cu autonomie corespunzătoare față de cele centrale (condiționată de necesitatea existenței şi funcționării optime a S.N.U.), la nivel de:

-județ

şi

- localitate (municipiu, oraş, comună),

dar cu obligativitatea subordonării acestora, față de puterile centrale de stat, în cazuri de forță majoră, de natură a afecta, în mod grav:

- existența Națiunii;
- integritatea teritoriului național;
- suveranitatea Națiunii;
- unitatea Națiunii;
- continuitatea Națiunii,
- constatate şi validate, ca atare, de către Curtea Constituțională a Națiunii.

22. Alegerilor generale, la nivel național, le corespund, alegerile județene şi, respectiv, locale, organizate, de regulă, simultan cu cele generale, prin care sunt aleşi direct, prin vot uninominal, pe circumscripții:

- Preşedintele Consiliului Administrativ al Județului;
- Membrii Consiliului Județean;
- Preşedintele Societății Județene Multimedia;
- Preşedintele Consiliului Administrativ al Localității;
- Membrii Consiliului Local.

23. La nivel central, Națiunea îşi exercită direct suveranitatea, în mod nemijlocit, prin referendum național, potrivit principiilor democrației participative, şi indirect, în mod mijlocit, prin intermediul puterilor centrale de stat, potrivit principiilor democrației reprezentative.

24. La nivel județean şi local, populația județului, respectiv a localității, îşi exercită direct suveranitatea, în mod nemijlocit, prin referendum județean, respectiv local, şi indirect, în mod mijlocit, prin intermediul Consiliilor, alese la nivel județean, respectiv local.

25. Puterea centrală şi puterea locală reprezintă pârghiile care garantează şi fac să functioneze democrația națională, ca formă politică specifică de exercitare democratică a puterii, în cadrul S.N.U., respectiv județului şi localității.

26. Puterile de stat, atât cele centrale, cât şi cele județene, respectiv locale, nu pot hotărî direct, în numele Națiunii, județului, respectiv localității, în probleme naționale, județene, sau locale, de interes fundamental, trebuind să consulte, în prealabil, în mod nemijlocit, națiunea, locuitorii județului, respectiv locuitorii localității, prin referendum național, respectiv județean, respectiv local, referitor la probleme de interes fundamental, atunci când acestea afectează:

- teritoriul național, respectiv județean, respectiv local;
- renunțarea la drepturi legitime ale Națiunii, respectiv județului, respectiv localității;
- modificarea Constituției Naționale;
- implicarea, cu forțe armate, în conflicte armate desfăşurate pe teritoriul altor state, cu excepția cazului în care România a fost, în prealabil, supusă unei agresiuni armate, când dreptul de a hotărî modul de apărare revine Preşedintelui Republicii, cu acordul Curții Constituționale.

27. Curtea Constituțională a Națiunii poate declanşa alegeri anticipate pentru alegerea oricărei puteri de stat, la nivel central sau local, atunci când consideră că există motive suficiente şi întemeiate pentru adoptarea unei astfel de hotărâri, în urma unor auto-sesizări sau a unor sesizări primite din partea puterilor de stat centrale, județene sau locale.

28. Banca Centrală Națională

- administrează Patrimoniul Național, format din:
  - teritoriul național;
  - bunuri imobile, proprietate de stat;
  - bunuri mobile, proprietate de stat;
  - alte valori,proprietate de stat (creații artistice,valori financiare);
  - creanțe (datorii către stat);
- formează Bugetul Național prin colectarea impozitelor şi altor forme de impunere fiscală legală, din partea tuturor contribuabililor financiari, prevăzuți de legislația corespunzătoare, prin Sucursalele Județene, respectiv Locale (Municipale, Orăşeneşti, Comunale), ale Băncii Centrale Naționale.

29. Băncii Centrale Naționale îi corespund, la nivel județean, respectiv local, Sucursale Județene ale Băncii Naționale, respectiv Sucursale Locale ale Băncii Naționale, care formează Bugetele Județene, respectiv Locale, prin colectarea impozitelor şi altor forme de impunere fiscală legală, la nivel județean, respectiv local.

30. Forța de apărare a S.N.U. este exercitată de către Centrul Național de Apărare, la nivel central, condus de către Comandantul Şef al Apărării Națiunii, numit de către Preşedintele Republicii, respectiv de către Centre Județene de Apărare la nivel județean, conduse de către Comandanți Şefi Județeni, numiți de către Comandantul Şef al Apărării Națiunii, respectiv de către Centre Locale de Apărare, conduse de către Comandanți Şefi Locali, numiți de către Comandantul Şef Județean.

31. Forța de ordine în S.N.U. este exercitată de către Centrul Național de Ordine, la nivel central, condus de către Comandantul Şef al Ordinei Națiunii, numit de către Preşedintele Republicii, precum şi de către Centre Județene de Ordine, respectiv Centre Locale de Ordine (Municipale, Orăşeneşti, Comunale), la nivel județean, respectiv local, conduse de către Comandanți Şefi de Ordine Județeni, numiți de către Prefectul Județului, respectiv de către Comandanți Şefi de Ordine Locali, numiți de către Prefectul Localității.

32. Forța de judecată a S.N.U. este exercitată, la nivel central, de către Tribunalul Suprem al Natiunii, condus de către Judecătorul Şef al Națiunii, numit de către Preşedintele Republicii, precum şi de către Curtea Supremă de Apel a Națiunii, condusă de către Apelantul Şef al Națiunii, numit de către Preşedintele Republicii, iar, la nivel județean, de către Tribunale Județene şi Curți de Apel Județene, conduse de către Judecători Şefi Județeni, respectivi Apelanți Şefi Județeni, numiți de către Prefectul Județului, respectiv, la nivel orăşenesc, de către Tribunale Locale (Municipale, respectiv Orăşeneşti), conduse de către Judecători Şefi Locali (Municipali, respectiv Orăşeneşti), numiți de către Prefectul Localității.

33. Forța de pedepsire a S.N.U. este exercitată, la nivel central, de către Centrul Național de Pedepsire, condus de către Comandantul Şef al Centrului Național de Pedepsire, numit de către Preşedintele Republicii,precum şi din Centre Județene de Pedepsire, care includ:

- Penitenciare Județene pentru Infractori, conduse de către Comandanți Şefi ai Penitenciarelor Județene. numiți de către Prefectul Județului;
- Penitenciare Județene pentru Datornici,conduse de către Comandanți Şefi ai Penitenciarelor Județene pentru Datornici, numiți de către Prefectul Județului.

34. Forța de investigare a S.N.U. este exercitată, la nivel central, de către Centrul Național de Investigare, condus de către Comandantul Şef al Centrului Național de Investigare, numit de către Preşedintele Republicii, precum şi de către Centre Județene de Investigare, respectiv Centre Locale de Investigare (Municipale, Orăşeneşti, Comunale), conduse de către Comandanți Şefi Județeni, respectiv Comandanți Şefi Locali (Municipali, Orăşeneşti, Comunali), numiți de către Prefectul Județului, respectiv de către Prefectul Localității.

35. Forța financiară a Națiunii este exercitată, la nivel central, de către Banca Națională Centrală, condusă de către Trezorierul Şef al Națiunii, numit de către Preşedintele Republicii, precum şi de către Sucursale Bancare Județene, respectiv Locale (Municipale, Orăşeneşti, Comunale), conduse de către Trezorieri Şefi ai Județului, respectiv Localității (Municipali, Orăşeneşti, Comunali), numiți de către Prefectul Județului, respectiv de către Prefectul Localității.

36. Similar forței de ordine, de la nivel central, se organizează:

- forța de ordine județeană, exercitată prin Centrul Județean de Ordine, aflat în subordinea Prefectului Județului şi condusă de către Comandantul Ordinei Județene, numit de către Prefectul Județului;
- forța de ordine locală, exercitată prin Centrul Local de Ordine, aflat în subordinea Prefectului Localității şi condusă de către Comandantul Ordinei Locale, numit de către Prefectul Localității (Municipiului, Oraşului, Comunei).

37. La nivel județean, respectiv local, se înființează şi funcționează Consilii Administrative Județene, respectiv Consilii Administrative Locale (Municipale, Orăşeneşti, Comunale), incluzând servicii administrative județene, respectiv locale, necesare administrării județului, respectiv localității, în domeniile:

- economic;
- industrial
- financiar;
- umanitar;
- cultural;
- tehnic;
- relațional-teritorial;

conduse de către Preşedintele Consiliului Administrativ Județean, respectiv Preşedintele Consiliului Administrativ Local.

38. Puterea Conducătoare este exercitată, la nivel județean, de către Prefectul Județului, numit de către Preşedintele Republicii, care conduce Prefectura Județeană, ca instituție a S.N.U, care grupează, la nivel județean, centrele județene ale forțelor din componența Puterii Conducătoare a S.N.U, iar la nivel local de către Prefectul Localității (Municipiului, Oraşului, Comunei), numit de către Prefectul Județului, care conduce Prefectura Localității ,ca instituție a S.N.U., care grupează, la nivel local, centrele locale ale forțelor din componența Puterii Conducătoare a S.N.U.

39. Prefectul Județului, respectiv Prefectul Localității (Municipiu, Oraş, Comună) coordonează instituțiile puterilor de stat, la nivel județean, respectiv local, reprezentate prin:

- Centrul Județean, respectiv Local, de Apărare;
- Centrul Județean, respectiv Local, de Ordine;
- Tribunalul Județean, respectiv Local (Municipal, Orăşenesc);
- Curtea de Apel Județeană;
- Centrul Județean de Pedepsire;
- Centrul Județean, respectiv Local (Municipal, Orăşenesc, Comunal), de Investigare;
- Sucursala Județeană, respectiv Locală, a Băncii Naționale Centrale;

care reprezintă structuri descentralizate ale puterilor de stat centrale.

Pentru a asigura realizarea dreptului la apărare juridică al populației defavorizate, în cadrul forței de judecată, la nivel central, funcționează: Oficiul Național al Avocatului Națiunii, condus de către Avocatul Şef al Națiunii, numit de către Preşedintele Republicii, iar la nivel județean, respectiv Local (Municipal, Orăşenesc): funcționează Oficii județene, respectiv Locale (Municipale, Orăşeneşti) ale Avocatului Națiunii, aflate în componența Prefecturii Județene, respectiv în componența Prefecturii Locale, conduse de către Avocați Şefi Județeni, respectiv Locali (Municipali, Orăşeneşti), numiți de către Prefectul Județului, respectiv de către Prefectul Localității.

Proprietatea în S.N.U. poate fi:
- exclusivă de stat;

administrată:
- la nivel central;
- la nivel județean;
- la nivel local;

- mixtă, de stat şi privată;

componentă a Patrimoniului National, prin componenta de stat, garantată, dar limitată, ca valoare, pentru capitalul privat, putând fi:
- cu capital majoritar de stat;
- cu capital egal;
- cu capital majoritar privat;

administrată, pentru partea de capital aferentă statului:
- la nivel central;
- la nivel județean;
- la nivel local;

- exclusiv privată şi garantată, dar limitată, putând fi:
  - cu capital exclusiv al unor persoane juridice private;
  - cu capital mixt, al unor persoane juridice private şi fizice;
  - în proprietate exclusivă a unor persoane fizice.

42. Unul dintre rolurile principale ale Puterii Garante, exercitat, la nivel central, prin Curtea Constituțională a Națiunii, respectiv, la nivel județean, prin Oficii Constituționale Județeane, constă în consultarea periodică, în mod direct, a voinței Națiunii, ca formă de manifestare a suveranității Națiunii, respectiv populației județului, sau localității, de regulă odată la patru ani, în mod ordinar, cu ocazia alegerilor generale, dar şi ori de câte ori Curtea Constituțională a Națiunii, consideră că este necesar, în mod extraordinar, prin referendum național, județean sau local.

43. Prin referendum național se consultă, de regulă, voința Națiunii, în ceea ce priveşte:
- dacă Constituția Națională corespunde voinței Națiunii,

sau dacă este necesară:
- schimbarea Constituției Naționale;
- modificarea Constituției Naționale;

- ce categorii de obiective sau bunuri trebuie să rămână în proprietatea exclusivă a S.N.U. şi ce categorii de obiective sau bunuri pot face obiectul unor proprietăți mixte stat-private, respectiv a unor proprietăți exclusiv private;
- dacă trebuie mărită sau micşorată limita proprietății de stat, a celei mixte, sau a celei private;
- cât trebuie să fie limita minimă a proprietății de stat şi ce domenii de proprietate trebuie să includă;
- cât trebuie să fie limita maximă a proprietății mixte stat-privată, cât trebuie să fie raportul maxim şi cel minim între capitalurile stat-privat, în acest caz şi ce domenii de proprietate poate să includă;
- cât trebuie să fie limita maximă a proprietății private şi ce domenii de proprietate poate să includă;
- alte probleme de interes național major.

44. Prin referendum județean sau local se consultă voința populației județului, respectiv localității, referitor la probleme de mare importanță, la nivel de județ, respectiv localitate, care impun optarea între mai multe soluții, fiecare cu implicații importante asupra existenței populației județului, respectiv localității.

45. Patrimoniul S.N.U. este constituit din:
- teritoriul național;
- bunuri imobile aflate în posesia S.N.U.;
- bunuri mobile aflate în posesia S.N.U.;
- alte bunuri sau valori aflate în posesia S.N.U. (creații artistice, valori bancare, etc);
- creanțe (interne sau externe) sub forma unor bunuri, sau valori, ce urmează a fi recuperate în viitor (datorii către S.N.U.).

46. Patrimoniul S.N.U. nu poate fi înstrăinat decât cu consultarea directă a voinței Națiunii, prin referendum național, cu prezentarea motivației corespunzătoare.

47. **Teritoriul național reprezintă proprietate exclusivă a S.N.U. şi nu poate face obiectul unei proprietăți private, ci doar al unor concesionări, pe anumite perioade de timp,** apreciate în funcție de motivele care stau la baza concesionării (construcții de locuințe, obiective economice, obiective civice, etc), dar nu poate face obiectul ieşirii definitive din proprietatea S.N.U. decât cu aprobarea Națiunii, exprimată direct, prin referendum național.

48. Forța de judecată şi forța de pedepsire în S.N.U. se exercită corelat astfel încât:
- efectul aplicării forței de judecată şi a forței de pedepsire să fie resimțit ca un mijloc de prevenire, pe viitor, a încălcării legii, mai ales de către recidivişti;

- motivația aplicării forței de judecată, corelată cu aplicarea forței de pedepsire, va avea în vedere prioritatea acordării protejării victimei şi nu infractorilor, mai ales în cazul recidiviştilor;

- cei judecați şi pedepsiți pentru provocarea de daune materiale vor fi deținuți separat de ceilalți infractori, urmând a fi supuşi unui regim de detenție în vederea recuperării integrale a prejudiciului material provocat

- statului;

- persoanelor juridice private;

- persoanelor fizice;

prin obligarea prestării unor munci remunerate, în concordanță cu posibilitățile şi pregătirea de care dispun, în vederea recuperării prejudiciului material, urmând a fi eliberați numai după recuperarea integrală a respectivului prejudiciu;

- infractorii condamnați la detenție, aflați la prima infracțiune, vor fi deținuți separat de infractorii recidiviști, având în vedere posibilitatea de a fi recuperați mai repede, prin reeducare specifică;

- toate categoriile de infractori condamnați vor fi reeducați, în special prim muncă, fiind obligați să presteze munci utile societății, pentru care vor fi remunerați corespunzător, astfel încât, pe timpul detenției, membrii familiilor care s-au aflat în întreținerea lor să poată beneficia de fondurile existențiale necesare, iar, la eliberare, toți deținuții să dispună de o rezervă financiară care să le uşureze reintegrarea socială.

49. Ca semn al deosebitei prețuiri pentru activitatea depusă în folosul S.N.U. de către persoane fizice, se înființează şi funcționează, corespunzător:

- Academia Națională Civică;

- Academia Națională de Ştiințe;

- Academia Națională de Arte;

- Academia Națională Spirituală;

conduse de către un Preşedinte al Academiei Naționale (Civice, de Ştiințe, de Arte, Spirituală), ales de către membrii titulari ai respectivei academii, cu aprobarea Curții Constituționale a Națiunii;

care vor grupa cele mai importante personalități din domeniile menționate, pe bază de voință direct exprimată a Națiunii, prin referendum național, la propunerea motivată, corespunzător, a Curții Constituționale a Națiunii, sub formă de:

- membri titulari;

respectiv

- membri supleanți.

50. Pentru realizări deosebite aduse Națiunii, în diverse domenii, se instituie următoarele titluri de merit deosebit:

- Cetățean de Onoare al Națiunii, respectiv Județului, respectiv Localității;

- Cetățean Emerit al Națiunii, respectiv Județului, respectiv Localității;

însoțite de onoruri de stat şi recompense corespunzătoare, care se acordă direct de către Națiune, respectiv populația județului, respectiv populația localității, prin referendum național, respectiv județean, respectiv local, pe baza unor propuneri, corespunzător motivate, ale Curții Constituționale a Națiunii, respectiv ale Oficiilor Constituționale Județene.

Obs.1 : Prezentul proiect constituțional poate fi dezvoltat şi având în vedere 6 puteri de stat, prin transformarea forței de judecată (Justiția Națiunii) în cea de-a 6-a putere de stat, denumită: Puterea Judecătorească, în cadrul colectivului de specialişti care a realizat Proiectul Constituțional "Timişoara", exprimându-se opinii apreciative şi în favoarea unei asemenea extensii.

Obs.2 : Proiectul Constituțional "Timişoara" a fost supus unei mediatizări corespunzătoare, în special în cadrul județului Timiş, prin conferințe de presă şi massmedia (referință: ziarul Agenda zilei, Timişoara, vineri 26 iulie 2002).

# PROGRAMUL POLITIC „TIMIŞOARA”
# (cu includerea unor elemente componente ale Proiectului Constituțional „TIMIŞOARA”)

Programul politic „Timişoara” este un program politic principial, realizat de către o parte a celor care, în data de 20.12.1989, la Timişoara, au fondat Frontul Democratic Român, organizație politică înființată în ilegalitate, care şi-a asumat conducerea revoltei timişorene, izbucnită în data de 16.12.1989 şi transformarea acesteia în revoluție, dându-i un program politic reprezentat de: Proclamația Frontului Democratic Român (difuzată în dimineața zilei de 21.12.1989) şi conducând această revoluție până după căderea fostului regim comunist-ceauşist, când s-a constituit, în capitala țării, **Frontul Salvării Naționale, organizație politică ce nu a avut nici un rol în înfăptuirea adevăratei Revoluții Române din decembrie 1989, în perioada 16-22.12.1989, dar care a acaparat, prin mijloace manipulatorii şi subversive, Puterea supremă în Stat şi a confiscat astfel această revoluție, anihilându-i şi deturnându-i, în timp, printr-o evoluție corespunzător dirijată, obiectivele de transformare oficială, nimicindu-i astfel idealurile şi aspirațiile.**

Programul politic „Timişoara” reia, în parte, obiectivele de transformare socială şi politică incluse în Proclamația Frontului Democratic Român, adaptându-le şi completându-le astfel încât să răspundă necesității stringente de a scoate România din grava criză morală, materială şi politică, în care a fost adusă de către guvernările postrevoluționare, care s-au succedat la conducerea țării, până în prezent, şi de a o transforma într-un **Stat Național democrat.**

**Propunem Poporului Român înfăptuirea următoarelor acțiuni reformatoare fundamentale, pentru a-i reda deținerea Puterii supreme în Stat şi a instala adevărata democrație, ca formă de guvernare, precum şi de a reface economia, în vederea asigurării unei existențe demne, din punct de vedere material şi moral, pentru întreaga populație a țării:**

1) Organizarea unui **referendum național,** în care Poporul Român, care a înfăptuit Revoluția Română din decembrie 1989, să hotărască, în deplină cunoştință de cauză, ce fel de formă de Stat dorește să instaleze în România, în ce mod dorește să-şi aleagă reprezentanții cărora să le delege temporar Puterea supremă în Stat, pentru a guverna țara, în ce mod să se evalueze eficiența şi responsabilitatea actului de guvernare a țării, precum şi cum să fie tratate acele partide politice şi acei reprezentanți ai respectivelor partide care, profitând de încrederea Poporului Român, care i-a ales în calitate de reprezentanți cărora să le încredințeze Puterea supremă în Stat, pentru a guverna țara în numele şi în folosul Poporului Român, i-au înşelat încrederea, practicând o politică de sabotare a intereselor Poporului Român, în favoarea promovării intereselor unor sfere clientelare politice asociate, i-au jefuit proprietatea de Stat, l-au manipulat şi îl manipulează continuu pentru a nu-şi putea exercita,w pe deplin conştient şi în mod optim, rolul de unic deținător al Puterii supreme în Stat, redobândit de la fostul regim comunist-ceauşist dictatorial, prin înfăptuirea unei revoluții.

2) Reorganizarea fundamentală a învățământului public astfel încât accentul principal şi fie mutat de pe instrucție pe educație, rolul fundamental al acestui învățământ urmând a deveni cel de a transforma individul (care gândeşte şi se manifestă public în mod egoist, sau chiar meschin), în cetățean (care gândeşte şi se manifestă public în mod echilibrat, sau chiar altruist), având ca **obiectiv fundamental următor: transformarea, în timp, a populației României, din Popor (format în majoritate din indivizi) în Națiune (formată în majoritate din cetățeni)**, aşa cum a reuşit să devină, pentru un timp relativ scurt, în timpul şi după Revoluția Română din decembrie 1989.

3) Refacerea economiei de Stat până la nivelul necesar asigurării bunurilor casnice de strictă necesitate, precum şi a principalelor servicii casnice către populație, la prețuri corespunzătoare, accesibile populației, şi nu la prețuri care să urmărească realizarea unui profit exagerat, atât de către producător, cât şi de către comerciant, sau de către prestatorul de servicii, aşa cum se întâmplă în prezent.

4) Refacerea sistemului de îngrijire a sănătății şi de ocrotire socială, de către Stat şi în proprietatea Statului, astfel încât să poată fi asigurată populației prestarea unor servicii corespunzătoare din punct de vedere calitativ, în mod gratuit.

5) Refacerea Armatei astfel încât să se bazeze pe serviciul militar obligatoriu, singurul care poate asigura o educație şi o prestație militară care să meargă până la sacrificiu, dacă este nevoie, precum şi renunțarea la mercenariatul militar practicat în prezent, care formează militari dornici de îmbogățire, la cheremul celor care-i plătesc şi nu la dispoziția Poporului Român, care trebuie apărat.

6) Stabilirea unui sistem de taxe şi impozite care să nu sufoce inițiativa privată şi să permită realizarea şi funcționarea eficientă a unei economii private, în completarea celei de Stat şi nu în locul celei de Stat.

7) Revenirea Forței de asigurare a ordinii publice (Poliția) la regimul militar de organizare, cu purtarea uniformei specifice, nu doar de către subordonați, ci şi de către conducători, cu înăsprirea corespunzătoare a pedepselor aplicate împotriva infracțiunilor grave (mari

pagube aduse avuției publice, mari acte de corupție, trădare a intereselor naționale, trafic de droguri), precum şi reintroducerea pedepsei cu moartea, pe o durată limitată de timp, necesară combaterii ferme a actualei stări de gravă infracționalitate, scăpată practic de sub control, în care infractorii cei mai periculoşi s-au dovedit a fi rechinii politici, care, prin manipulare, trafic de influență şi politică clientelară, au confiscat şi deturnat obiectivele Revoluției Române din decembrie 1989 şi au subminat şi subminează transformarea României într-un Stat de drept.

8) Înființarea unei noi Puteri Centrale de Stat: Puterea Mediatică, sub forma instituției: Societatea Națională Multimedia, finanțată de la bugetul de Stat, al cărei conducător (preşedinte) să fie ales direct de către Poporul Român, în cadrul alegerilor generale, Putere care să îndeplinească obiectivul fundamentat de a informa corect şi deplin Poporul Român, pentru a-l feri de manipulare şi a-i da posibilitatea să-şi exercite, în mod corect şi eficient, suveranitatea, adică deținerea exclusivă a Puterii supreme în Stat.

9) Înființarea unei noi Puteri Centrale de Stat: Puterea Garantă, sub forma instituției: Curtea Națională Constituțională, finanțată de la bugetul de Stat, ai cărei membri şi conducător (preşedinte) să fie aleşi direct de către Poporul Român, în cadrul alegerilor generale, având obiectivul fundamental de a supraveghea modul în care este respectată şi aplicată Constituția României, precum şi modul în care funcționează celelalte Puteri centrale de Stat (Puterea Conducătoare – Preşedinție, Puterea Legislativă – Parlament, Puterea Administrativă – Guvern şi Puterea Mediatică – Societatea Națională Multimedia), urmând a atenționa public conducătorii celorlalte Puteri centrale de Stat, în cazul în care aceste Puteri nu sunt exercitate conform prevederilor constituționale şi a legilor corespunzătoare, sau nu sunt exercitate în mod eficient, precum şi de a dispune organizarea de alegeri anticipate, pentru conducerea unei Puteri Centrale de Stat, în cazul în care se constată manifestarea de incompetență, sau rea voință, în exercitarea respectivei Puteri.

10) Modificarea Constituției României în conformitate cu opțiunile fundamentale constituționale exprimate de către Poporul Român, în cadrul referendumului național, menționat anterior, organizat, în prealabil, înaintea începerii realizării proiectului noii Constituții, precum şi validarea ulterioară, după finalizarea acestui proiect, a noii Constituții, tot printr-un referendum național.

*Lorin Ioan Fortuna*

# *ADDENDA*

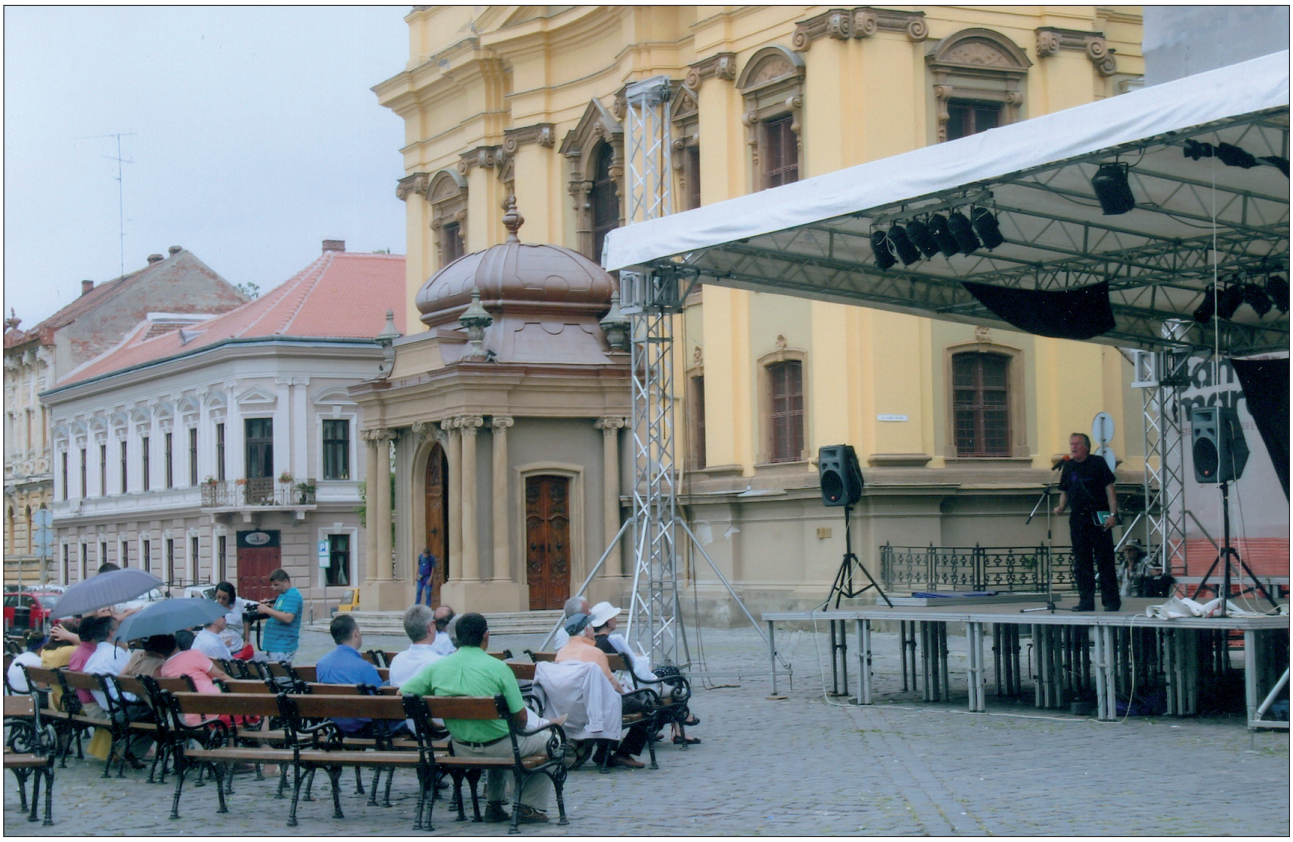
***Aspecte ilustrative referitoare la acţiuni aniversare şi de altă natură, organizate de către Asociaţia "VICTORIA" a Luptătorilor în Revoluţie, din Timişoara***



Moment aniversar în cadrul foaierului principal al Teatrului Național "Mihai Eminescu" Timişoara
20 decembrie 2001



Deschiderea, prin intonarea imnului de stat, a mitingului organizat în Piața Unirii, din Timişoara, cu prilejul lansării apelului pentru constituirea Forumului Cetățenesc Constituțional (18 iunie 2010)



Moment din timpul mitingului organizat în Piața Unirii, din Timişoara, cu prilejul lansării apelului pentru constituirea Forumului Cetățenesc Constituțional (18 iunie 2010)



Moment din timpul Simpozionului cu tema: "România, încotro?", organizat în data de 31 ianuarie 2011 în Sala de Consiliu a Consiliului Județean Timiş



O parte dintre participanții la Simpozionul cu tema "România încotro?", organizat la Timişoara, la masa festivă de după încheierea lucrărilor Simpozionului (31 ianuarie 2011)




Moment din timpul Conferinței-Dezbatere cu tema: "Timişoara - Avangarda civică a României", în cadrul Revoluției Constituționale Române, organizat în data de 18 decembrie 2011 în Sala de Consiliu a Consiliului Județean Timiş

# Cuprins


Lorin Ioan Fortuna — Cuvânt înainte . . . . . 3
Lorin Ioan Fortuna — Evenimente precursoare Revoluției Române din decembrie 1989 . . . . . 5
Marinela Veronica Țariuc — Revoluția luminată şi revoluția întunecată . . . . . 8
Lorin Ioan Fortuna — Semnificația zilei de 20 decembrie 1989 . . . . . 16
Miodrag Milin — Semnificația zilei de 20 decembrie 1989 pentru Revoluția Română . . . . . 18
Lorin Ioan Fortuna — Relația revoluționari – Armată, la Timişoara, din perspectiva Frontului Democratic Român . . . . . 21
Lorin Ioan Fortuna — Cu privire la unele performanțe şi limite ale Revoluției Române din Decembrie 1989 [1] . . . . . 29
Marinela Veronica Țariuc — FRONTUL DEMOCRATIC ROMÂN (FDR) . . . . . 34
Marinela Veronica Țariuc — Anexă cu acțiuni importante realizate de către Frontul Democratic Român în perioada 20.12.1989–31.12.1989 . . . . . 44
Lorin Ioan Fortuna — Cum s-a ajuns la hotărârea de autodesființare a Frontului Democratic Român . . . . . 46
**ANEXA 1** cuprinzând documente şi imagini referitoare la Frontul Democratic Român . . . . . 52
Ionel Stanciu — Manipularea mediatică a Revoluției Române din decembrie 1989 . . . . . 130
Constantin Cosovan — Aspecte rămase neelucidate ale Revoluției Române din decembrie 1989 . . 134
Lorin Ioan Fortuna — Lista persoanelor considerate a avea responsabilitatea principală pentru confiscarea şi deturnarea Revoluției Române din decembrie 1989 . . . . . 136
Lorin Ioan Fortuna — Motivație şi concluzie finală . . . . . 136
Transferarea în teritoriu a mesajului Frontului Democratic Român . . . . . 137
**ANEXA 2** Documente referitoare la Asociația "VICTORIA" a Luptătorilor în Revoluție, din Timişoara . . . . . 143
Marinela Veronica Țariuc — Asociația „VICTORIA” a Luptătorilor în Revoluție, din Timişoara . . . . 143
Asociația "VICTORIA" la 20 de ani . . . . . 145
"VICTORIA" activă în oraşul de pe Bega . . . . . 147
Declarație a Asociației „VICTORIA” a Luptătorilor în Revoluție, din Timişoara . . . . . 149
**ANEXA 3** Luări de poziție ale conducerii Asociației "VICTORIA" a Luptătorilor în Revoluție din Timişoara, în legătură cu anumite afirmații privind existența Frontului Democratic Român, considerate neconcludente şi chiar eronate, apărute în mass-media sau în cadrul unor publicații . . . . . 153
**ANEXA 4** Lorin Ioan Fortuna — Proiectul Constituțional „Timişoara” . . . . . 169
Lorin Ioan Fortuna — Programul Politic „Timişoara” (cu includerea unor elemente componente ale Proiectului Constituțional „Timişoara”) . . . . . 178
Addenda - Aspecte ilustrative referitoare la acțiuni aniversare şi de altă natură, organizate de către Asociația "VICTORIA" a Luptătorilor în Revoluție, din Timişoara . . . . . 180
Cuprins . . . . . 183